

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-
ДОРОЖНІЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

МАТЕРІАЛИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ - КОНФЕРЕНЦІЇ З ПРОБЛЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ І
НАУКИ**

**«ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»**

16 ЛИСТОПАДА 2018 Р.

<http://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=950>

ХАРКІВ

УДК 371; 351; 373; 378; 331; 327; 005.7 ; 17.37 ; 7.02 ; 81 ; 65.01

Голова оргкомітету:

Туренко А.М. – ректор Харківського національного автомобільно- дорожнього університету, доктор технічних наук, професор

Заступники Голови оргкомітету:

Клец Д.М. - проректор з науково-педагогічної роботи ХНАДУ, професор, доктор технічних наук

Дмитрієв І.А. – декан факультету управління та бізнесу ХНАДУ, доктор економічних наук, професор

Маліков В.В. – завідувач кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин ХНАДУ, доктор наук з державного управління, професор.

Члени оргкомітету:

Сироватський О.А. – декан факультету економіки та менеджменту ХНУБА, кандидат технічних наук, доцент

Криворучко О.М. – завідувач кафедри управління та адміністрування ХНАДУ, доктор економічних наук, професор

Шинкаренко В.Г. - доктор економічних наук, професор кафедри управління та адміністрування ХНАДУ

Вербицька В.І. - доцент кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин ХНАДУ, кандидат економічних наук, доцент

Ковальова Т.В. – доцент кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин ХНАДУ, кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний секретар:

Вербицька В.І. – к.е.н., доцент ХНАДУ

Організаційно-методичне забезпечення підготовки фахівців в умовах міжнародної наукової та освітньої інтеграції: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет - конференції з проблем вищої освіти і науки (16 листопада 2018 р.) [Електронний ресурс] / Харків, ХНАДУ, 2018. – 368 с. – Режим доступу :

<http://dl.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=950>

ЗМІСТ

Секція 1. Шляхи та засоби підвищення ефективності підготовки фахівців у вищому навчальному закладі для підвищення їх конкурентоспроможності на національному та міжнародному рівнях

Червінська Л.П., Червінська Т.М.

ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РОЗВИТКУ 14

Калініченко Л.Л.,

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ..... 18

Вербицька В. І., Ланно А.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ "SPEAK-ING CLUB" ЯК ОДНОГО ІЗ ЗАСОБІВ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ..... 21

Мисюра М.І.

АСПЕКТИ ПОШИРЕННЯ ЗНАНЬ З ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ПІДПРИЄМСТВ СЕРВІСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТУ..... 26

Бредіхін В.М.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЖОРСТКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ..... 28

Єрофєєнко Л. В.

ПІДВИЩЕННЯ СИСТЕМНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНЗ ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ ТА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ..... 32

Кришталь Д. О.

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ НАУКОВОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ 37

Рябчикова К.М.

ІНТЕРКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК УМОВА ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ..... 41

Близнюк А. О. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ І ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ КАДРІВ.....	44
Дубовик С.Г., Плюта Є.В. ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО БРЕНДУ МЕНЕДЖЕРА ОРГАНІЗАЦІЇ.....	46
Гелеверя Є.М. КРЕАТИВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	49
Khoroshylova I., Baidala V. FOREIGN LANGUAGES AS THE NECESSITY IN GLOBAL MODERN WORLD	59
Кисельова О. Б., Зайченко А. О. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	64
Ус М.І. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	68
Кубриш Н.Р., Самойлова А. М., Олешко Л. И. ЗНАЧЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ АРХИТЕКТОРОВ.....	72
Вільхівська О.В. ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	81
Орда О.О. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	85
Kvasnetska N.V., Polkhovska O.M. USING ELEMENTS OF FINE ARTS AS A MEANS OF FORMING THE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS.....	87
Бугаєвська Ю.В. КОНТРОЛЬНІ ДАНІ ПРО РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ.....	90

Більдер Н. Т. САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ У КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ	93
Ророва А.М. INFLUENCE OF GLOBALIZATION DISORDERS AND FEATURES OF SPECIALISTS TRAINING FROM INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS.....	97
Ковальов П.А. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ЗА НАПРЯМКОМ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	100
Дзьох В.В., Отрошко Т.В. СТВОРЕННЯ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ НАВЧАЛЬНОГО МЕРЕЖНОГО ПРОЕКТУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	105
Бородич П.Ю. РОЗРОБКА НОРМАТИВУ РЯТУВАННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО З КОЛОДЯЗЯ, ЯК ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	109
Дубчак Г. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ В СПОСОБАХ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ	113
Бородич П.Ю., Пономаренко Р.В. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ДО РЯТУВАННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО З ПРИМІЩЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ НРВ-1 З ВИКОРИСТАННЯМ НОРМАТИВІВ	116
Ачкасова Л.М. ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТИ І БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ	119
Кваснецька Н.В., Ткачук Т.В. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ	123

Хорунжа Л.А.

ШЛЯХИ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.. 127

Черкашин О.В.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ІГРОВИХ ВПРАВ 131

Лисенко А.О.

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ..... 133

Секція 2 «Дослідження шляхів і засобів підвищення ефективності організації самостійної та наукової роботи студентів»

Нікуліна Н. В.

ПОНЯТТЯ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І «ПЛАГІАТ» НА ЗАНЯТТЯХ «УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)» 137

Бринза Н.О.

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ТЕСТУ ТА ОЦІНКА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ 140

Ковальова Т.В., Ковальов П.А.

ПРО СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 144

.

Баценко Л.М., Лісовенко Г.В.

ЕМОЦІЙНИЙ ФАКТОР ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА 148

Яковлева О. С.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ 151

Єрофєєнко Л.В.

МЕТОДОЛОГІЯ ЗАОХОЧЕНЬ ДО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ..... 156

Дмітренко Н.Є. АВТОНОМНА ОСОБИСТІТЬ ЯК СУБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	162
Воронова Є.М. ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ.....	164
Майборода А.А. РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	168
Бочарова Н.А., Величко Я.І. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО РОЗШИРЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ НАВЧАННЯ.....	170
Лісова О. А. ФОРМУВАННЯ МНЕМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	173
Близнак А.О. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВНЗ....	177
Морквян І.В., Зінчук І.А. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗІ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОЗААУДИТОРНИХ ЗАХОДІВ	179
Никитина А.В., Осипов В.Д. САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ В УСЛОВИЯХ МЕЖДУНАРОДНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ.....	183
Касатонова І.А. ПЕРЕХІД ДО АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ У ВУЗІ.....	187
Палюх В.В. СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	191

Перунова О.М.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТА БІБЛІОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ, ЯК ШЛЯХИ І ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА..... 194

Понікаровська С.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАПЛАНОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ..... 199

Кваснецька Н.В., Сторожук Х.М.

ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ АНГЛОМОВНОГО ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРУ..... 202

Леонтєєва Л. В.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПВД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО” 208

Солопун Н. М.

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА АКТИВІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ 212

Скрипник Н.С.

ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 216

Павленко О.В.

ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ... 220

Касатонова І.А.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВУЗІ..... 222

Догадайло Я.В.

СИНТЕЗ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ТА УЧАСТІ У КОНКУРСАХ ВІД ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЗАПОРУКА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО МЕНЕДЖЕРА..... 227

Перунова О.М.

РЕФЕРАТ ЯК ФОРМА НАУКОВОЇ РОБОТИ І ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ
ЗНАНЬ СТУДЕНТА..... 231

Лисенко А.О.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ЧАСТИНА
НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 235

**Секція 3 «Сучасні інформаційні технології підготовки фахівців з
економіки і підприємництва»**

Маліков В.В.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩОМУ
НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ..... 239

Хмиров І.М.

МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ..... 243

Тесленко Н.Г.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ
СУЧАСНОГО НАВЧАННЯ..... 246

Янченко Н.В., Благой В.В.

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ..... 249

Вербицька В. І.

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО WEB-
ПОРТАЛУ ВНЗ..... 251

Остапенко О.Г.

ПРОГРЕСИВНІ ІНСТРУМЕНТИ У ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ ТА ЇХ
ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ..... 255

Надобко С. В.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ 258

Калюжний В.С.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ... 261

Маликов В.В.

УПРАВЛЕНИЕ ЗНАНИЯМИ ЧЕРЕЗ ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ
В БИЗНЕСЕ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА БИЗНЕС-СРЕДУ 264

Секція 4 «Проблеми підготовки фахівців з обліку і аудиту»**Гончарук С. М., Приймак С. В.**

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ
МАГІСТРІВ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ 270

Ковальова Т. В.

ПРО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ» 273

Мірошниченко Л.О.

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ
І ОПОДАТКУВАННЯ 277

Доценко О.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ
І ОПОДАТКУВАННЯ 283

Вербицька В. І.

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БУХГАЛТЕРА 286

Пеняк Ю.С., Бєляєва Л.А.

ІНВЕСТУВАННЯ В ОСВІТУ 291

Карпеко Н.М.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 294

Ророва А.М.

GLOBALIZATION AS A FACTOR OF CHANGES IN THE
INTERNATIONAL ACCOUNTING AND CALCULATION SYSTEM IN
UKRAINE 297

Хорошилова І.О., Шигабутдінова А.І.

СКЛАДНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ
І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ 300

Вербицька В.І.

СТОСОВНО МОТИВАЦІЇ ОТРИМАННЯ ОНЛАЙН-ОСВІТИ
БУХГАЛТЕРА 304

Костенко Ю.О., Хістанов Д.С.

ВПЛИВ АДРЕСНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ
НА ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
071 «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ» В ХНАДУ 309

**Секція 5. Проблеми розвитку методології і організації навчальних
дисциплін щодо підготовки фахівців в умовах міжнародної наукової
та освітньої інтеграції**

Криворучко О. М.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЛОГІСТИЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ 314

Клімова С. М.

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА
ЄС» У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ХАРРІ НАДУ 319

Федоряка М. С.

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ..... 324

Стороженко Т.В., Маліков В.В., Костенко Ю.О.

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ ДО НАВЧАННЯ
У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ..... 327

Ророва А.М.

USE OF THE DEVELOPMENT OF MODERN TECHNOLOGIES IN STUDY
OF INTERNATIONAL ECONOMIC PROCESSES UNDER THE WORLD
INTEGRATION..... 333

Хорошилова І.О.

КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ НАДАННЯ ЯКІСНОЇ
ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОЗАКЛАДІ 336

Рябцун Л.Ю., Кірдан О.П.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ З ТЕМИ «ФОРМУВАННЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА» 341

Федотова І. В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ 343

Ляшенко О. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ 347

Власюк В.В.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ» 351

Нікітіна А.В.

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ» 353

Добрянська О. М.

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 356

Грунь І.О.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА 360

Лагутін В. Л.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНИ 362

Гуйда О.

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ 366



СЕКЦІЯ 1.

ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ

УДК 378.014

ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РОЗВИТКУ

*Червінська Л.П., д.е.н., професор
ДВНЗ «Київський національний економічний університет»
Червінська Т.М., к.е.н., доцент, Київський інститут
інтелектуальної власності та права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Входження української вищої освіти до єдиного європейського (світового) освітнього та наукового простору – складне та довгострокове завдання, яке потребує вирішення багатьох питань. Для того, щоб українська вища освіта ефективно виконувала важливі завдання сьогодення необхідне її оновлення з урахуванням актуальних світових тенденцій розвитку. За прогнозами ЮНЕСКО у ХХІ ст. рівня національного добробуту, відповідного світовим стандартам, досягнуть лише ті країни, працездатне населення яких на 40– 50 % буде складатися з осіб із вищою освітою [4]. На початку нового століття Україна за часткою дорослого населення (віком 25 років і старше) з вищою освітою (38 %) разом з Ізраїлем (40 %) і Канадою (38 %) увійшла у світові лідери з-поміж 90 країн, випередивши США (36 %), Норвегію (32 %), Данію, Фінляндію, Японію (по 30 %) [2].

При цьому для України характерною є низка чинників, що позначаються на якості вищої освіти, її конкурентоспроможності: занижений поріг селекції вступників до вищої школи через надмірний обсяг ліцензованих місць у ній; гостра ресурсна (фінансова, кадрова тощо) недостатність навчання надто великої кількості студентів; недосконала структура навантаження науково-педагогічних працівників (близько 60 % припадає на навчальну діяльність, 20 % – на наукову, 20 % – методичну,

організаційну інші види робіт), і як наслідок – низька репутація випускників багатьох вітчизняних вищих навчальних закладів серед роботодавців, виникнення феномену «дипломованого безробіття», невисокий показник продуктивності суспільної праці, який значно поступається цьому показнику в європейських країнах [3].

Певний науковий інтерес представляє той факт що, на початку XXI століття уряди таких країн як Румунія, Болгарія, Туреччина, Грузія, Росія, Україна (прибережних країн) і Молдова, Албанія, Греція, Азербайджан, Вірменія домовилися про Чорноморське економічне співробітництво (BSEC), у якому функціонує Парламентська асамблея Чорноморського економічного співробітництва (PABSEC) [2; 4]. Обидві регіональні організації у своїх статутних документах орієнтуються на європейські освітні процеси і прагнуть співпрацювати у галузі вищої освіти та науки.

Усі країни регіону приєдналися до ООН і її спеціалізованих органів, а також до Організації з безпеки і співробітництва в Європі (OSCE). Теперішній етап розвитку вищої освіти в країнах Чорноморського регіону характеризується значними змінами в оновленні структур їх національних систем, модернізації змісту і методів підготовки фахівців, розвитку нових форм і зв'язків освіти, науки і бізнесу. В умовах подальшої інтеграції України в європейське співтовариство посилюються взаємозв'язки і взаємодія між національними системами підготовки кадрів з вищою освітою різних країн. Загальний напрям усіх змін у системі вищої освіти обумовлений розпочатим об'єднанням з державами Чорноморського економічного регіону і країнами Європейського Союзу (ЄС).

Важливими ознаками для процесу професійної підготовки сучасних фахівців з вищою освітою є: наближення змісту освіти до рівня сучасної науки; впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи; переорієнтація системи освіти з простого засвоєння

суми знань на усвідомлення їх предметно-практичного значення у майбутній професійній діяльності [1].

Оскільки, одним з головних напрямів діяльності Організації Чорноморського економічного співробітництва є створення та розвиток єдиної регіональної академічної мережі держав Чорноморського басейну, яка включає провідні вищі навчальні заклади (ВНЗ) [3], зокрема, й України, вважаємо, що подальша співпраця й застосування продуктивних здобутків країн Чорноморського регіону буде корисною для усіх учасників об'єднання. Адже головними функціями єдиної регіональної мережі держав Чорноморського басейну є підготовка висококваліфікованих фахівців, взаємовизнання кваліфікацій та дипломів про академічні та наукові ступені, вирішення проблем зайнятості населення, перепідготовка та підвищення кваліфікації робітничих кадрів.

У вітчизняній практиці давно визріла об'єктивна необхідність вирішення таких завдань: упорядкування існуючих ліцензійних обсягів прийому абітурієнтів на економічні спеціальності в бік розумного зменшення, виходячи з реальної потреби регіонів, пріоритетне право на таку підготовку слід надавати вищим навчальним закладам економічного профілю; на основі використання глибокого моніторингу розвитку галузей економіки вищі навчальні заклади повинні сміливіше йти на відкриття в рамках діючих спеціальностей профільних економічних спеціалізацій, що сприятиме формуванню якісного кадрового ресурсу відповідно до особливостей регіональної економіки; необхідно демократизувати навчальний процес на основі розширення предметної компоненти варіативної частини навчальних планів, запроваджуючи в процес підготовки випускників ті дисципліни, які завдяки профільному змісту своїх навчальних програм будуть суспільно корисними та економічно доцільними в конкретному регіоні, відповідатимуть його економічній галузевій структурі й перспективам стратегічного розвитку; посилити

профільний характер усіх навчальних дисциплін, формувати основні професійні компетенції випускника на базі сучасних моделей фахівця, що мають прикладну спрямованість.

На державному рівні доцільно формувати суспільну думку щодо привабливості вищої освіти в Україні. Вищі навчальні заклади через інформаційні технології, авторитетну думку науки, бізнесу тощо повинні докладати всіх зусиль для посилення мотивації молоді, переконувати її в необхідності здобуття вищої освіти як основного фактора престижного працевлаштування і кар'єрного росту. Вища школа повинна обирати випереджувальну стратегію розвитку, працювати на збільшення потенційних абітурієнтів (який сьогодні критично мінімальний), що сприятиме підвищенню конкурентного статусу вищих навчальних закладів на міжнародній арені, а також забезпечить альтернативу масовому відпливу молоді через виїзд на навчання і заробітки за кордон.

Література

1. Андрущенко В. П. Умови та напрями інноваційного розвитку освіти / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2009. – № 3. – С. 5–14.
2. Бобрицька В. І. Сучасні дослідження проблем маркетингу освітніх послуг / В. І. Бобрицька // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання: збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 22. – С. 20–25.
3. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України [авт.: В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, М. І. Бурда та ін.; за заг. ред. В.Г. Кременя. – К. : Пед. думка, 2011. – 304 с.
4. Pedagogika : Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o. – 64 stran. – P. 56–58.

УДК 378.147

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ

*Калініченко Л.Л., д.е.н, проф.
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Модернізація сучасної вищої освіти і створення в навчальній діяльності умов для самореалізації студентів можливе завдяки застосуванню інтерактивних методів навчання як способу організації активної, продуктивної взаємодії студентів між собою, з викладачем, з різними джерелами інформації, у формі навчальних, ділових, ролевих ігор, дискусій, виконанні проектів, аналізі конкретних ситуацій, при яких відбувається освоєння нового досвіду і отримання нових знань, надається можливість для самореалізації особистості.

Основними умовами використання інтерактивних методів навчання, що забезпечують самореалізацію студентів в учбовій діяльності є: моделювання ситуації; створення ситуації успіху; орієнтація на колективну роботу студентів; виконання особових проектів; посилення самостійності учбової діяльності; підведення підсумків; виконання завдань з урахуванням міжпредметних зв'язків.

Надзвичайно важливою є здатність викладача створити ефективну навчальну ситуацію, розподілити ролі слухачів, організувати діалог, дискусію, яка орієнтована на досягнення соціальної та професійної компетентності. У цьому учбовому процесі викладач виступає як консультант, а студент - як активний дослідник. Обидва стають співавторами, створюючи в процесі пошуку, переробки, зберігання

інформації нові продукти – будь то знання (суб'єктивно нове) або особове новоутворення (потреби, запити, здібності). Не менш суттєвим є вміння спроектувати цю роботу в такий спосіб, щоб запропоновані форми навчання не стали нав'язаними схемами, а враховували потреби і запити учасників навчального процесу, які були б результатом розумного компромісу іноді різних інтересів студентів і викладача.

В навчальному процесі можна виділити такі інтерактивні підходи:

-творчі завдання. Творчі завдання – як елемент змісту освіти, обумовлюють засвоєння і творче застосування знань. Творчі завдання мають наступні характеристики: знаходяться в зоні найближчого розвитку студента і відповідають його можливостям; актуалізують теоретичний матеріал одночасно декількох лекційних тем і вимагають від студентів самостійного пошуку і систематизації додаткової теоретичної і практичної інформації з проблеми, що вивчається; зміст завдань зумовлює провідну роль продуктивних дій студентів в аудиторній та позааудиторній діяльності, визначаючи її творчий характер; виконання творчих завдань формує потребу студентів в самостійній діяльності; завдання не мають однозначних результатів їх виконання і відображають ступінь творчого самовираження студентів;

- навчальна дискусія (робота в малих групах). Цей метод дозволяє максимально повно використовувати досвід студентів, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу, що вивчається ними. В груповій дискусії не викладач говорить слухачам про те, що є правильним, а ті самі вчаться доказувати, обґрунтувати принципи і підходи, запропоновані викладачем, максимально використовуючи свій особистий досвід.

- тренінги (від англ. to train — виховувати, навчати) - це запланований процес модифікації відношення, знання чи поведінкових навичок студентів через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання поставленої мети;

- ділова гра - імітація різних аспектів професійної діяльності, соціальної взаємодії у процесі якої студенти виконують певні ролі з метою розв'язання або опрацювання певної ситуації. Ролеві ігри допомагають формувати комунікативні здібності, толерантність, уміння працювати в малих групах, самостійність мислення і т.д. Від викладача вимагається велика попередня методична підготовка при проведенні ролевих ігор, уміння прогнозувати результати і робити відповідні висновки;

- використання суспільних ресурсів (запрошення фахівця, екскурсії)

-соціальні проекти і інші позааудиторні методи навчання (змагання, радіо газети, інтернет, навчальні фільми).

Підводячи підсумок, слід зазначити, що використання інтерактивних методів в навчальному процесі підвищують здібність студентів виявляти і структурувати проблеми, збирати і аналізувати інформацію, готувати альтернативні рішення і вибирати найбільш оптимальний варіант. Під час інтерактивного навчання студент стає не об'єктом, а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його ефективності, зростає зацікавленість до процесу навчання. Інтерактивні методи навчання є частиною особистісно-зорієнтованого навчання, оскільки сприяють соціалізації особистості, усвідомлення себе як частини колективу, своєї ролі і потенціалу.

Література:

1. Козяр М. М. Інтерактивні методики навчання у ВНЗ / М. М. Козяр // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О. Г. РОМАНОВСЬКИЙ. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – Вип. 42 (46) : матер. міжнар. наук.-практ. конф. : «Ідеї академіка Івана Зязюна у працях його учнів і соратників», 14-15 травня 2015 р. – С. 284-292

2. Остапчук Д., Мирончук Н.М. Інтерактивні методи навчання у вищих навчальних закладах // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 140-143.

3. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ / В. Ю. Стрельников, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.

УДК 378.1

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ "SPEAKING CLUB" ЯК ОДНОГО ІЗ ЗАСОБІВ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

*Вербицька В. І., к.е.н., доц.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Ланно А., слухач магістратури
Нарвський коледж Тартуського університету (Естонія)*

Перед освітніми системами стоять вимоги, які потребують нового підходу до освітньої діяльності, який би забезпечив формування творчої особистості з високим рівнем самоорганізації та моральності.

Закумульовані працівником професійні компетенції, відповідно до поглядів представників теорії людського капіталу (А. Сміта, Г. Беккер, Дж. Мінсер, Т. Шульц та ін.) є особливою формою капіталу, примноження якого однаково доцільно як для працівника, так і в цілому для організації.

Тут однією з особливо мотиваційного потенціалу, будуть результати накопиченої професійної компетентності, які відображаються на продуктивності праці і збільшують фінансовий прибуток всієї організації. Така тенденція до накопичення професійної компетентності з боку персоналу стимулює в отриманні нового запасу знань, навичок і мотивацій, для того щоб його можна було ефективно застосувати [1]

Організація "Speaking Club" є одним із шляхів задоволення потреби в самостійному навчанні за допомогою комунікації. З метою виконання завдань га видів діяльності, що реалізуються в комунікативних ситуаціях, до яких вони залучаються, користувачі і ті, хто навчаються, застосовують певні компетенції, набуті упродовж їхнього попереднього досвіду. Іноземну мову розглядають як важливий засіб міжкультурного спілкування, саме тому компетентнісний підхід потребує формування і використання в освітньому процесі всіх компетенцій людини (тобто комплексу знань, вмінь та навичок, який сформований у результаті освітньо-виховної діяльності).

Отже, загальною метою типової програми викладання англійської мови для професійного спілкування (далі програма АМПС) є формування у студентів професійних мовних компетенцій, що сприятиме їхньому ефективному функціонуванню у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ. Загальною проблемою для розвитку інтегрованих вмінь студентів з іноземної мови є недостатня кількість аудиторного часу, тому це спонукало до організації "Speaking Club" з метою спілкування іноземною мовою не лише на занятті, але й у позааудиторний час.

Організатори "Speaking Club" беруть до уваги існуючий досвід проведення різних клубів спілкування як у нашій країні, так і за кордоном (наприклад, "Speaking Club" у Британській Раді). Основна мета таких клубів - це спілкування заради спілкування, тобто навчити людину

почувати себе вільно в атмосфері спілкування з різними людьми, висловлювати свої погляди, відстоювати свою точку зору.

Спираючись на отриману інформацію про існуючі клуби, у кожному навчальному закладі можна організувати "Speaking Club" для майбутніх економістів, який має на меті наступні цілі: надати студентам можливість спілкуватися англійською мовою, робити презентації, а також оперувати лексикою різних галузей економіки, набувати досвіду саме з економічних питань. Серед принципово важливих параметрів спілкування можна назвати мотивацію, активність, цілеспрямованість, евристичність, новизну (яка проявляється в зміні предмета обговорення - завдань) і індивідуалізацію (урахування життєвого досвіду і сфери інтересів студентів). У зв'язку з тим, що зараз головною метою викладання іноземних мов для студентів-економістів є навчання вмінню спілкуватися на професійні теми, змінюються й засоби досягнення мети. Шляхом для досягнення практичної мовної мети є практичне використання іноземної мови, де студенти стають суб'єктами навчання. Постановка такої мети неминуче веде до досягнення наступних цілей: когнітивної, емоційно-розвиваючої, освітньої, професійної, виховної [2].

Добір завдань під час проведення "Speaking Club" комунікативно виправданий дефіцитом інформації. Завдання забезпечують ознайомлення слухачів (учнів або студентів) з необхідною лексикою за поданою тематикою, що відображає поглиблене вивчення мови за тематикою основного курсу з іноземної мови за професійним спрямуванням.

Слухачам можна пропонувати перелік основних слів, виразів і граматичних структур, які використовують протягом заняття. Після проведення роботи із запам'ятовування лексики (розподіл слів на певні лексичні групи і т. д.) студентам слід пропонувати декілька тем для обговорення, де вони мають можливість застосувати новий вокабуляр за темою і граматичні структури. Запровадження структурних моделей у

контексті забезпечує "мовленнєвість" розвитку навичок, тобто розвиток мовленнєвої компетенції.

Таким чином, йдеться про необхідність переорієнтації на запам'ятовування форми, через що формуються здатні до перенесення навички (як репродуктивні, так і рецептивні). Одночасне запам'ятовування форми і функції допомагає студенту обрати граматичну структуру, що відповідає цій ситуації мовлення і оформити її згідно з нормами мови. Таким чином, зв'язок з мовленнєвою ситуацією забезпечує формування репродуктивної навички - однієї з умов функціонування вміння виражати свої думки в усному і письмовому мовленні. Цілком природньо, що формування рецептивної навички (умови розуміння думок інших людей в усній і письмовій формах, сприйняття звукового та графічного образу граматичної структури) також неможливе у відриві від контексту. Лише в постійному зв'язку з реальною мовленнєвою ситуацією виробляється відповідна гнучкість граматичних навичок.

Як показує досвід, після проведення засідань "Speaking Club" доцільно здійснення анкетування для вироблення висновків з приводу того, які теми найбільш хвилюють сучасних студентів. Організаторам занять необхідно брати ці висновки до уваги під час підготовки до наступних засідань. Студенти отримують матеріал для закріплення теми, що обговорювалася під час засідання, у свій вільний час.

Після аналізу переваг і недоліків проведення "Speaking Club" організатори намагаються його удосконалити, позбутися помилок, знайти оптимальні рішення з приводу організації і проведення "Speaking Club" для того, щоб він відповідав нагальним потребам студентів-економістів.

Таким чином, "Speaking Club" є одним із додаткових засобів удосконалити професійне спілкування з іноземної мови і допомогти формуванню у студентів професійної комунікативної компетенції.

Вивчення іноземної мови виходить далеко за межі обов'язкової освіти. Програма немовного ВНЗ спрямована на розвиток загальних навичок критичного мислення, вирішення проблем, презентації ідей і таке інше. Додаткова можливість спілкування іноземною мовою допомагає студентам оволодіти мовою відповідно до їхньої спеціалізації, життєвих планів і конкретних потреб. "Speaking Club" має на меті поєднати аудиторну і позааудиторну роботу, що допомагає удосконалити мовні та мовленнєві навички.

Організація інтерактивного спілкування іноземною мовою студентів-економістів в межах "Speaking Club" є тривалим процесом, який вимагає активних дій як від організаторів, так і від студентів. Саме зацікавленість студентів, як майбутніх фахівців, у оволодінні іноземною мовою є стимулом виникнення потреби в організації такого заходу. "Speaking Club" відповідає змінам, що здійснюються в національній системі вищої освіти в Україні, які було започатковано процесом інтеграції країни в європейський простір вищої освіти. Згідно з Болонським процесом, самоосвіта вважається невід'ємною частиною усіх навчальних курсів, і їй приділяється особлива увага, "Speaking Club" сприяє задоволенню цієї потреби.

Особливості організації "Speaking Club" полягають у спробі допомогти студентам удосконалити комунікативну компетенцію, поєднуючи на засіданнях розвиток всіх її компонентів: лінгвістичних, соціолінгвістичних, прагматичних компетенцій. Організація "Speaking Club" спрямована на сприяння опануванню студентами вмінь та навичок спілкування в усній і писемній формах відповідно до завдань і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях їх спеціалізації. Отримані в інших країнах та навчальних закладах результати підтверджують, що ця тема потребує подальшого дослідження та розповсюдження.

Література

1. Аюпов Р. Г. Развитие профессиональной компетентности как фактор повышения уровня мотивации персонала [Электронный ресурс] // Актуальные вопросы экономических наук : материалы II Междунар. науч. конф. (г. Уфа, апрель 2013 г.). — Уфа: Лето, 2013. — С. 85-87. — Режим доступа :

<https://moluch.ru/conf/econ/archive/76/3738/> (дата обращения: 06.11.2018).

2. Соколов Г. Н. Человеческий капитал как экономическая категория / Г. Н. Соколов // Социология, Научный журнал РoСA. № 2. М., 2014. – С. 13-17.

УДК 629.1

АСПЕКТИ ПОШИРЕННЯ ЗНАНЬ З ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ПІДПРИЄМСТВ СЕРВІСНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТУ

*Мисюра М.І., к.т.н., доц.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Усі економіки світу мають загальні риси та відрізняються одна від одної, так само, як відрізняються люди маючи загальну будову та фізіологію при цьому іноді діаметрально протилежні погляди на різні фактори навколишнього середовища, економічних відносин, політичних, релігійних, соціальних аспектів. Поширення розуміння сутності і вміння розпоряджатися власними коштами є необхідністю кожної сучасної культури та суспільства. Особливо розуміння цього явища є важливим для спеціалістів прикладного технічного профілю, які розуміючи технічні та

технологічні потреби виробництва, не завжди співвідносять фінансові можливості свого підприємства і його економічний потенціал.

Однак при всьому різнобарв'ї людських рис є загальні потреби, які співпадають у більшості людства. Це питання обмеженості ресурсів. Отже є питання, що постає перед усіма: як використати наявні ресурси отримуючи максимальну користь ?

Отже усі постають при цьому перед складним вибором реалізації бажань та фактичними ресурсами. Це питання постає гостро при розширенні вже працюючого підприємства, наприклад, підприємств сервісного обслуговування автотранспорту. А отже постає питання вибору серед представлених можливостей, фактором що обмежує вибір, має стати економічна доцільність провадження того чи іншого агрегату, пристрою, тощо.

Тобто спеціаліст, окрім необхідності придбання техніки, має чітко представляти яку економічну вигоду становитиме це придбання, а саме економію часу при виконанні роботи, підвищення якості робіт, можливість виконання більш широкого кола послуг, тощо. Все це повинно мати економічний ефект, який перевищуватиме витрати на придбання «нового» технічного обладнання.

Крім того, економічні питання постають перед працівниками сервісного підприємства у вигляді доцільності придбання технологічного обладнання з певними характеристиками. Обладнання з високими показними визначення параметрів роботи вузлів чи механізмів коштує дорого, а з більш низькими показниками – вартість значно менша. Тому при визначенні характеристик роботи приладів та обладнання постають питання економічної доцільності в кожному конкретному випадку. При цьому можлива також робота у співпраці з виробниками устаткування, так на українському ринку одну торгову марку можуть представляти декілька українських компаній, а отже загалом можлива економія і в процесі

закупівлі устаткування. Важним є також навчання персоналу (якщо техніка відрізняється від вже використовуваної) яке виконують не всі компанії що займаються постачанням обладнання та агрегатів.

Усі вищезазначені аспекти мають безпосередній вплив на ефективність роботи майбутніх спеціалістів технічних спеціальностей як співробітників підприємств сервісного обслуговування автотранспорту та самостійних суб'єктів господарювання.

УДК 378.1

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЖОРСТКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

*Бредіхін В.М, к.т.н., доцент
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Ми живемо у світі, у якому конкуренція ВУЗів стає усе більш безжалісною. При значному перенасиченні ринку навчальних послуг в містах кількість різних навчальних закладів у світі росте щорічно, у той же час ми маємо обмежений контингент усіх потенційних абітурієнтів, який по відомим причинам різко скорочується. Ситуацію ускладнюють багато молодих людей, які виїжджають за знаннями на Захід, де частіше всього йдуть вчитися в другорядні коледжі й приватні школи.

Проблема одержання безкоштовного навчання стоїть зараз досить гостро. На сьогодні більшість студентів навчаються на комерційній основі. Таким чином, у сфері вищої професійної освіти за останні роки в державних ВУЗах підвищилась частина платного навчання й одночасно виникла значна кількість недержавних платних ВУЗів.

Однак в багатьох областях України більшість родин належать до категорії малозабезпечених. Такі родини мають сукупний дохід значно нижчий величини прожиткового мінімуму, що різко скорочує кількість потенційних абітурієнтів.

Тому для залучення абітурієнтів необхідно використовувати технології, в яких присутні всі складові й нововведення «наук успіху»: менеджмент, паблік рилейшнз, психографія, соціологія, теорія міжособистісних відносин, економіка, організація реклами, інтригологія та організація банківської справи у ВУЗі.

Покрокова технологія дає прекрасну можливість кожному ВУЗу розробляти й реалізовувати власні цільові програми привабливості абітурієнтів і ,як наслідок, максимальних доходів. Тривалі пошуки виходу з вузівської кризи поставили також завдання вивчення досвіду ряду відомих навчальних закладів закордонних країн.

Безліч помилок виникають від незнання тактичних помилок маркетингу ВУЗу. Це стосується головним чином помилок у маркетингу ніші й сегментації ринку навчальних послуг. Ви можете створити нішу саму по собі, роблячи що-небудь інакше, краще, ніж конкуренти. Це, насамперед, відноситься до ваших факультетів і спеціальностей. Таким чином ви виявите й будете навчати студентів із власного сегмента ринку навчання, замість того, щоб пробивати головою стіну конкуренції.

Найбільшу кількість помилок багато навчальних закладів допускають при формуванні свого іміджу й популярності. Динамічний імідж і репутація можуть з'явитися основним фактором, від якого буде залежати успіх або невдача. Формування вашого іміджу повинно бути попереджувальним, а не відповідним заходом. Головною помилкою є відсутність або неврахування необхідності управління процесом формування іміджу ВУЗу (планування заходів, їх організація та контроль).

Навчаючись на чужих помилках, ви одержуєте вірний шанс звести до мінімуму ризик невдачі при формуванні послідовного ланцюжка: потенційний абітурієнт - реальний абітурієнт - ваш студент - випускник.

При формуванні іміджу й популярності немає дріб'язків. Те, як ведеться, наприклад, розмова по телефону з потенційними абітурієнтами, найчастіше виявляється для них першим і єдиним враженням від вашого ВУЗу. Залежно від того, буде це враження приємним чи ні, воно може сприяти збільшенню абітурієнтів або відлякувати їх. Кількість телефонних дзвінків, як правило, пов'язане з агресивністю вашої рекламної кампанії, покликаної значно збільшити число цих дзвінків.

Привабливість навчального закладу багато в чому залежить від авторитету ректора, унікальності професорсько-викладацького складу, наявності докторів і кандидатів наук, професорів, академіків, їх популярності, наявності довіри їм. Багато батьків і абітурієнти вибирають ВУЗ тільки тому, що їм подобається, наприклад, ректор. Це іноді відбувається як у кіно або театрі, люди «ходять на знаменитість». Ваш особистий імідж і репутація професорсько-викладацького складу можуть бути основним фактором при виборі абітурієнтом куди піти вчитися.

Ваш персонал, члени приймальний комісії можуть впливати на успіх ВУЗу й іншим способом. Неуважне відношення, неналежний одяг і брутальність - це швидкий шлях віджахнути як потенційного абітурієнта, так і його батьків. Подібні негативні враження в умовах гострої конкуренції важко виправити. Ще одна річ, яку треба врахувати: уникайте помилки включати в приймальну комісію, людей, чий освітній рівень значно вище або нижче, чим у більшості ваших абітурієнтів. Вони повинні спілкуватися на близькому для розуміння сторонами мові.

Грубою помилкою вузівського менеджменту є втрачений контроль якості навчання, часто відірваного від реального життя. Необхідно постійно вивчати думку студентів про якість навчання, особливо в період

становлення навчального закладу. Необхідно періодично спілкуватися з ними або розробити послідовну систему заходів, що дозволяє студентам повідомляти про свої скарги. Будь-яке невдоволення - це додатковий шанс задовольнити студентів. Втратити студента зараз дуже просто. Нещодавне дослідження, проведене Міжнародною асоціацією обслуговування клієнтів, показало, що завоювання нового студента коштує в п'ять раз дорожче, ніж збереження старого.

I, нарешті, остання часта помилка, що приводить до провалів приймальних кампаній на тому або іншому відділенні й факультеті, - відсутність завчасних цільових програм збільшення абітурієнтів і доходів. Без таких комплексних програм важко розраховувати на гарантоване збільшення абітурієнтів і доходів. Безліч дрібних успіхів не є гарантією великої Перемоги. До того ж, те що робиться спішно, ніяк не може бути успішним.

Однак не слід очікувати, що, якщо що-небудь або навіть уся цільова програма спрацювала торік, то вона спрацює й зараз. Повторення торішнього плану може просто вбити цвях у труну успіху. Подібне мислення може бути смертельно небезпечним. Життя не стоїть на місці, конкуренція стрімко росте. Для того, щоб зберегти конкурентоспроможність, вам потрібно мати продумані цілі, нову стратегію маркетингу, приймання «науки успіху». Якщо ви не бажаєте це планувати, то можете планувати невдачу.

Література:

1. Про діяльність університету по залученню абітурієнтів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://cyberleninka.ru>
2. Как привлечь абитуриента в ВУЗ? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://советстуденту.рф>

УДК 378.112

**ПІДВИЩЕННЯ СИСТЕМНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНЗ ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
НА РИНКУ ПРАЦІ ТА ОСВІТНІХ ПОСЛУГ**

*Єрофєєнко Л.В., к.ю.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Одним із критеріїв, що визначає рівень розвитку країни, є її людський потенціал, який, у свою чергу, визначається рівнем і якістю освіти. Саме ця сфера на сучасному етапі забезпечує стійке економічне зростання у довгостроковій перспективі, а отже і конкурентоспроможність країни на міжнародному рівні.

Дослідники українського ринку праці відзначають, що на ньому спостерігається ситуація, за якої на ринку праці існують незабезпечені спеціалістами вакансії за одними спеціальностями і зайві пропозиції за іншими. Тому для України є актуальним питання подальшого розвитку системи вищої освіти у напрямку забезпечення збалансованості професійно-кваліфікаційної структури попиту і пропозиції на ринку праці. [1, С. 235]

У відповідності до законодавства України, ВНЗ – освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує відповідно до наданої ліцензії освітньо-професійні (освітньо-наукові) програми вищої освіти за певними освітньо-професійними (освітньо-науковими) рівнями, забезпечує навчання, виховання осіб, здобуття ними кваліфікації відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність. [2] Відповідно до

напрямів освітньої діяльності в Україні діють вищі навчальні заклади таких типів: університет, академія, коледж, професійний коледж.

ВНЗ взаємодіє з ринком праці через власні підрозділи: відділи зв'язків з виробництвом, відкриті вузом філії випускових кафедр на підприємствах та в організаціях, студентські гуртки, що працюють при кафедрах і т. ін. ВНЗ може співпрацювати з ринком праці як самостійно (з кожним окремим підприємством, організацією, установою), так і через посередників, що представляють ринок праці (Державна служба зайнятості, рекрутингові агенції). Працевлаштування випускників може здійснюватись шляхом прямих контактів відповідних служб ВНЗ з відділами кадрів підприємств і організацій, проведення ярмарок випускників та ін.

За схожою схемою відбувається взаємодія ВНЗ з ринком освітніх послуг, представниками якого є загальноосвітні школи, професійні технічні училища, технікуми, коледжі. Відповідальними за цей напрямок з боку ВНЗ можуть бути приймальна комісія, відділ довузівської підготовки, кафедри, служба, що відповідає за зв'язки з громадськістю та ін. Вони проводять дні відкритих дверей, працюють з викладачами освітніх закладів, організують інтерв'ю керівників ВНЗ у засобах масової інформації та виконують інші види робіт. Всі перелічені види взаємодії ВНЗ з ринками освітніх послуг та праці є елементами його системної ефективності і безпосередньо впливають на задоволення потреб: особистості – в освіті; ВНЗ – в покращенні іміджу і підвищенні конкурентоспроможності; підприємств, установ і організацій – в кваліфікованих кадрах; суспільства – в економічному, соціальному, духовному розвитку. [3]

Таким чином, для підвищення системної ефективності функціонування ВНЗ необхідним є розробка механізму його співпраці з учасниками цих ринків, що забезпечить, в свою чергу, тісну взаємодію між

ринком освітніх послуг і ринком праці і дозволить ВНЗ вчасно реагувати на зміни навколишнього середовища. Основою такого механізму повинна бути діяльність суб'єктів ринкових відносин, спрямована на досягнення цілей підприємств, установ, організацій шляхом формування попиту та максимального задоволення потреб споживачів.

Основними учасниками (суб'єктами) ринкових відносин є:

споживачі освітніх послуг, до яких ми відносимо не тільки студентів, але і їх сім'ї, які впливають на вибір умов освіти дітей, її направленості, рівня, змісту, якості та інших характеристик;

ВНЗ, які зацікавлені у збереженні або розширенні обсягів послуг, що ними надаються, з метою покращення умов роботи власних працівників та отриманні інших позитивних наслідків від ринкової діяльності;

безпосередні виробники освітніх послуг, тобто викладачі освітніх закладів, що зацікавлені у повноцінному і ефективному використанні свого інтелектуального потенціалу, тобто у відповідних їхнім запитам умовах праці і її оплати;

державні органи управління освітою, що забезпечують підтримку і контроль діяльності закладів освіти через їх фінансування, організацію їх діяльності шляхом визначення змісту освіти, необхідного методичного і кадрового забезпечення, контролю за дотриманням державних стандартів та ін.;

господарюючі суб'єкти ринку, що потребують спеціалістів певного профілю і якості підготовки, культурного і інтелектуального рівня як роботодавці, тобто також (як і студенти) кінцеві споживачі освітніх послуг.

На сьогоднішній день переважна більшість національних ВНЗ допомагають своїм випускникам отримати перше робоче місце, налагоджуючи співпрацю з потенційними роботодавцями своїх випускників. Сучасна ситуація на ринку праці України не сприяє працевлаштуванню молодих спеціалістів і тому питання набуття ними

професійного досвіду роботи стоїть особливо гостро. Зберігається стійка динаміка структурного безробіття в молодших вікових групах. Причиною високих бар'єрів при вході на ринок праці для молодих спеціалістів є їх невміння використовувати глобальні і локальні інформаційні ресурси для пошуку першого робочого місця, презентувати себе потенційному роботодавцю, відсутність у них досвіду роботи і низький рівень практичних навичок.

Сучасна система вищої освіти України потребує впровадження державою регулярного проведення моніторингу, планування і прогнозування структури потреб ринку у спеціалістах за конкретними фахами підготовки і як результат – вдосконалення структури державного замовлення на їх підготовку. Крім того, вузи повинні самі здійснювати такий моніторинг, прогнозування і планування, що дозволить їм своєчасно реагувати на зміни потреб ринку праці і відповідним чином вдосконалювати власні освітні технології підготовки спеціалістів.

Одним з ефектів, який повинен бути врахований при розгляді завдання підвищення системної ефективності функціонування ВНЗ, є завдання підвищення конкурентоспроможності ВНЗ на ринку освітніх послуг. Стійка конкурентоспроможність окремого ВНЗ є базисом для досягнення конкурентоспроможності національних освітніх послуг у глобальному соціально-економічному просторі. За роки незалежності в Україні відбувався процес погіршення демографічних характеристик та тенденцій розвитку населення у пострадянський період, що негативно вплинуло на попит послуг з вищої освіти. Все це призвело до формування «ринку покупця» замість традиційного «ринку продавця», тобто до конкуренції на ринку освітніх послуг.

На думку Р. Фатхутдинова конкурентоспроможність вузу – це його здатність: 1) готувати спеціалістів, що витримують конкурентну боротьбу на конкретному зовнішньому або внутрішньому ринку праці; 2)

розробляти конкурентоздатні новинки в своїй сфері; 3) проводити ефективну політику відтворення в усіх сферах своєї діяльності. [4, с. 31]

Погоджуючись з даними твердженнями, хочеться зазначити, що конкурентоспроможність окремого ВНЗ визначається не тільки рівнем інтелектуальної складової його освітніх послуг, а певною мірою і їх матеріальною частиною (станом матеріально-технічної бази, умовами проживання у студентських гуртожитках, можливістю якісного харчування, дозвілля, забезпеченістю доступу до інформаційних ресурсів, можливістю отримання додаткових спеціальностей тощо). Як показує досвід, одним з основних питань, яке цікавить абітурієнтів і їх батьків під час вступних кампаній є питання працевлаштування після отримання освіти. Тому ВНЗ мають бути зацікавлені у налагодженні плідних стосунків з підприємствами реального сектора, адже це також надає їм додаткових конкурентних переваг.

Крім того, оцінка споживачами конкурентних переваг освітньої послуги формується не тільки під впливом параметрів, що залежать від конкретного ВНЗ, а й під впливом параметрів зовнішнього середовища в регіоні: економічних, політичних, соціокультурних, географічних, демографічних. Змінити ці параметри окремий ВНЗ не в змозі, але підвищивши свій статус в очах суспільства, може зменшити їх вплив на ефективність свого функціонування.

Вища освіта є товаром з унікальними характеристиками, заради отримання якої значна частина споживачів готова докласти додаткових зусиль (переїхати до місця, де можна отримати бажану освіту; погодитись на додаткові витрати часу, матеріальних ресурсів та ін.). Дана обставина відкриває перед ВНЗ додаткові можливості для підвищення власної конкурентоспроможності на ринку освіти.

Література:

1. Корнев Ю. Г. Информационно-аналитическое обеспечение эффективного взаимодействия рынка труда и рынка высшего профессионального образования в Украине // Актуальні проблеми економіки. Наук. економіч. журнал. 2009 р., № 9 (99) – с. 235–242.

2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 17.01.2002 № 2984-ІІ (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://Ligazon.ua>.

3. Матюх С.А. Дослідження конкурентних ринків вищих навчальних закладів в сучасному освітньому просторі / С.А. Матюх // Актуальні питання підвищення конкурентоспроможності держави, бізнесу та освіти в сучасних економічних умовах : матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 лют. 2013 р. : у 3 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2013. – С.89-91.

4. Фатхутдинов Р. Управление конкурентоспособностью вуза // Высшее образование. – 2006. - № 9. – С. 30–35.

УДК 351:37.046.16

**МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ НАУКОВОЇ СФЕРИ
УКРАЇНИ**

*Кришталь Д. О.
здобувач навчально-науково-виробничого центру
Національний університет цивільного захисту України*

Положення держав у сучасному світі багато в чому визначається їхнім інтелектуальним потенціалом, якістю професійної підготовки

фахівців і рівнем розвитку науки. Саме наука є каталізатором технічного прогресу, впливає на стан економіки, сприяє стабілізації внутрішньодержавній, соціально-економічній обстановці, зміцненню зовнішньополітичних позицій. Досягнення світової цивілізації без науки не представляються можливими. Цей фактор соціального прогресу продовжує займати міцні позиції серед інших, вносячи істотний внесок у підтримку й множення національного багатства, рівня і якості життя, безпеки соціальної системи. Враховуючи це, сучасні стратегічні доктрини прогресу передових країн світу базуються на принципах усіякого розвитку людського потенціалу. При переході від розвитку, заснованого на використанні переважно людських здатностей до фізичної праці, до розвитку, заснованого на використанні культурного й інтелектуального потенціалу особистості - роль науки зростає й стає домінуючою. Українська наука й вітчизняні вчені традиційно займали основні позиції у світовій науці, що багато в чому обумовлювалося державною підтримкою наукової сфери життєдіяльності суспільства, пріоритетною увагою до її проблем.

Різко скоротилися масштаби державної підтримки науки, значно поменшали обсяги бюджетного фінансування фундаментальних і пріоритетних прикладних досліджень в наукових установах України, галузевих академій, міністерств, відомств. Подальше реформування науки буде відбуватися в умовах найжорстокішого фінансового дефіциту, який змушує вже зараз перейти до прийняття діючих управлінських заходів, спрямованих на збереження інтелектуального й наукового потенціалу країни, а значить і потенційної можливості збереження України в майбутньому тисячоріччі в числі розвинених країн [1].

Для системного аналізу й застосування понять наукового потенціалу необхідно враховувати наступні загальні особливості наукової й науково-технічної діяльності:

- найбільш істотною відмінністю науково-технічної діяльності від усіх інших видів суспільної діяльності є здійснення процесу пізнання, що проявляється в неповторюваності робіт, у великій значимості особистого фактору, у стохастичності (ймовірності) одержання конкретного наукового результату, у відсутності прямого причинно-наслідкового зв'язку між використаними ресурсами й науковими результатами;

- науково-технічна діяльність здійснюється не ізольовано від інших видів суспільної діяльності, а тісно пов'язана з ними (у першу чергу з виробничою діяльністю). Для забезпечення функціонування науково-технічної системи виділяється певна частина наявних у суспільстві ресурсів; з іншого боку, результати її науково-технічної діяльності надходять суспільству для подальшого виробничо - економічного використання. Розширення й активізація подібної взаємодії науково-технічної системи із зовнішнім середовищем викликає підвищення чутливості системи до все більшої кількості аспектів її функціонування;

- здійснення науково-технічної діяльності характеризується складною взаємодією об'єктивних і суб'єктивних, кількісних і якісних факторів, що переломлюються через її внутрішню організацію приводить до принципової нелінійності відгуку системи щодо прикладених до неї впливів, до відсутності адаптивності системи щодо будь-яких її складових[2];

- результати діяльності науково-технічної системи можуть виступати і як кошти економії суспільної праці, і як ресурс для самої наукової діяльності. Оскільки при здійсненні науково-технічної діяльності неминуче відбувається деградація елементів її системи (кадри, устаткування інформація, що морально застаріває, і т.п.), то з необхідністю частина результатів діяльності наукової системи направляється в саму систему на відшкодування витрачених раніше ресурсів. Крім того, частина результатів науково - технічної діяльності спочатку призначена винятково

для використання усередині самої наукової системи (наприклад, фундаментальні знання, унікальне наукове встаткування й т.п.). Таким чином, виникають досить своєрідні й складні для вивчення й обліку форми кругообігу "наукові ресурси - наукова продукція";

- потенціал науково-технічної системи в процесі її функціонування безупинно трансформується, зокрема, внаслідок освоєння нею новостворюваних знань;

- параметри наукового потенціалу залежать від попередніх траєкторій руху науково-технічної системи, що проявляється, зокрема, через існування таких щодо стійких у часі формувань, як наукові школи

У такий спосіб наукова сфера в країні більшою мірою, чим економіка в цілому, по - перше, страждає від тривалого перехідного періоду, по-друге, пошуку «ефективної» загальнонаціональної науково-технічної стратегії.

Література

1. Луценко Т.О. Механізми економічного становлення наукових досліджень в Україні / Т. О. Луценко / Вісник Національного університету цивільного захисту України. – Серія «Державне управління» Х. : 2015. – Вип. № 2.- С. 103-109.

2. Ядранська О. В. Інституціональне забезпечення державного регулювання наукової та науково-технічної діяльності в Україні / О. В. Ядранська // тези VIII Міжнар. наук. конгресу «Державне управління та місцеве самоврядування», 27 – 28 березня 2008 р. – Х. : Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2008. – С. 177-179.

УДК 378.147

ІНТЕРКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК УМОВА ДЛЯ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Рябчикова К.М.

*аспірант кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
Українська інженерно педагогічна академія*

В умовах визнаного Європейською комісією компетентнісного підходу до навчання постає питання про основні фахові компетентності, що визначають формування фахівця. В закордонних джерелах, присвячених цьому питанню, в останній час розглядається інтеркультурна компетентність, як важлива складова в системі підготовки сучасного фахівця, націленого на міжнародну освітню і наукову мобільність [1].

Між тим, єдиний підхід до визначення інтеркультурної компетентності поки не розроблений. Перший напрям розглядає інтеркультурну компетентність насамперед, як здатність спілкуватися на іноземній мові (перш за все англійською) [2]. Другий напрям передбачає формування психологічної готовності до спілкування з представниками інших культур [3]. Найбільш розвинутим напрямом є проблема формування так званого культурного інтелекту [4], який передбачає глибокі проникнення в культури різних народів, знання їх особливостей і вміння використовувати, насамперед, в роботі в інтернаціональних колективах. Поки що найменш розвиненою є гілка формування спеціально фахової міжкультурної компетентності, що визначає особливості професійної діяльності в різних умовах. Найбільш характерним цей напрям відзначається в індустрії одягу, харчування, організації дозвілля.

Нами запропонована система формування інтеркультурної компетентності у вигляді матриці (таблиця 1), що включає зазначені вище

складові, які формуються на протязі чотирьох етапів – підготовчий, етап формування загально фахових компетентностей, етап формування спеціально фахових компетентностей, етап контролю реального формування інтеркультурної компетентності.

Таблиця 1 - Матриця формування інтеркультурної компетентності

Етапи	Підготовчий	Формування загально фахових компетентностей	Формування спеціально фахових компетентностей	Впровадження (Контроль реального формування)
Складові				
Комунікативна мовна	D ₁₁	D ₁₂	D ₁₃	D ₁₄
Комунікативна психологічна	D ₂₁	D ₂₂	D ₂₃	D ₂₄
Загальна міжкультурна (Культурний інтелект)	D ₃₁	D ₃₂	D ₃₃	D ₃₄
Фахова міжкультурна	D ₄₁	D ₄₂	D ₄₃	D ₄₄
Методи теоретичного навчання	Традиційні і інноваційні методи	Інтернет конференції зі студентами інших культур	Метод міжнародних проектів	Маркетингові та марчендайзингові підходи
Практичне навчання	Ознайомчі поїздки в країни з іншими культурами	Мовні, у тому числі мовно педагогічні практики	Взаємне стажування студентів різних культур	Реалізація одержаних міжкультурних рішень

В системі формування інтеркультурної компетентності передбачені методи теоретичного і практичного навчання, які у ряді випадків

принципово розрізняються для різних етапів. Кінцевим етапом формування інтеркультурної компетентності повинно стати реальне впровадження міжкультурних рішень, одержаних, наприклад, у ході виконання міжнародного студентського проекту.

Окремі складові матриці включають комплекс методів і засобів з її формування. Вони можуть включати окремі дисципліни в навчальному плані, розділи в робочих програмах існуючих навчальних дисциплін, індивідуальні завдання в ході практичної підготовки, враховуючи переважну практичну підготовку в інтеркультурному середовищі в Україні або за кордоном, спеціальні міжкультурні завдання в ході виконання курсових і дипломних проектів.

Література:

1. Deardorff D. K. Intercultural competence in higher education: International approaches, assessment and application Intercultural Competence in Higher Education: International Approaches, Assessment and Application/ Deardorff D.K., Arasaratnam-Smith L.A. // London and New York: Rotledge. Taylor&Francis group. - 2017. – 312 p.

2. Xu J. Measuring “Spoken Collocational Competence” in Communicative Speaking Assessment / Xu J // Language Assessment Quarterly.-2018.- 15(3).-p. 255-272.

3. Makhmutova E. N. Social-psychological training as a tool to foster communicative competency of students specialising in management / Makhmutova E.N., Andreeva M.M., Dmitrenko T.A. // Academy of Management Review Integration of Education. - 2018. - 22(1).- p. 91-106.

4. David Livermore. Leading with cultural intelligence: The Real Secret to Success / David Livermore. // New York: American Management Association.- 2010. - 220 p.

УДК 351

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ І ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ КАДРІВ

*Близнюк А.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Одним з найбільш актуальних питань, що стоять сьогодні перед країною, є питання про можливість в умовах глобальної конкуренції зайняти гідне місце в системі міжнародного поділу праці. Зіставлення обсягів світових ринків продукції з високим ступенем наукоємності, а також світового ринку все більш інтелектуалізуємих послугами з обсягами відповідних статей вітчизняного експорту говорить про недостатній присутності країни в найбільш прибуткових і перспективних секторах світової економіки.

В епоху, коли лідерство в світовій економіці забезпечується за рахунок економіки знань, однією з головних сфер, де формуються конкурентні переваги, є якість інфраструктури - ступінь розвитку науково-технічного та людського потенціалу, його відповідність потребам економіки, бізнесу. Не випадково саме питання номенклатури спеціальностей, за якими готує сьогодні випускників вища школа, якості підготовки молодих фахівців, а також можливостей їх професійної реалізації в останні роки все частіше стають предметом серйозної дискусії. Про те, що між ринком праці, системою освіти і потребами національної економіки є серйозні неузгодженості, неодноразово говорилося і на найвищому рівні. Наші дослідження також підтверджують їх наявність: понад 60% випускників вузів працюють не за фахом. Спробуємо наблизитися до розуміння причин цих неузгодженостей.

Рішення цих задач вимагає організації системи соціального партнерства між навчальними закладами та роботодавцями, які будуть працевлаштовувати випускників. Такий механізм взаємодії дозволить подолати ізоляцію підготовки кадрів від їх подальшого використання за фахом.

Як стверджують експерти, в якості яких виступали працівники регіональних вищих професійних навчальних закладів, складність вирішення проблеми залучення роботодавців до співпраці у формуванні планів підготовки фахівців має самий загальний характер і полягає у високій нестабільності багатьох галузевих і регіональних ринків праці, які знаходяться в стані безперервної зміни. Мета потреби галузей економіки в професійно-кадровій структурі і рівні підготовки фахівців. У свою чергу, це веде до значного перерозподілу робочої сили між галузями економіки, потоку чисельності зайнятих з одних секторів економіки в інші. Причому, вектор перерозподілу трудових ресурсів в значній мірі задається факторами, які є зовнішніми по відношенню до самого ринку праці.

В результаті, на жаль, в даний час можна сказати, що навіть великі підприємства не здатні прогнозувати свої потреби в кваліфікованих кадрах, не можуть чітко уявити професійно-кваліфікаційні характеристики затребуваних фахівців, дати прогноз розвитку власного бізнесу більше, ніж на 1 - 2 роки, що свідчить про досить вузькому горизонті передбачення. Експерти вважають, що можливості аналітичних служб і державних відомств визначати або прогнозувати перспективну потребу економіки у працівниках за окремими (навіть дуже укрупненим) професіями в середньостроковій перспективі вкрай обмежені. Часовий горизонт прогнозування повинен бути певним чином синхронізований з горизонтом системи професійної освіти в регіонах. Підготовка професіоналів у галузі вимагає часу, який обчислюється роками. Для того щоб враховувати прогнози перспективного попиту на окремі професії при плануванні

структури підготовки кадрів за професіями та спеціальностями, глибина передбачення такого попиту повинна бути, як мінімум, не менше тривалості самого навчання. Горизонт такого прогнозування повинен бути порівнянний з сумою числа років навчання і періоду часу, необхідного для підстроювання системи професійної освіти до навчання за даною спеціальністю.

Отже, держава повинна розвивати інноваційну економіку. Тоді, коли вітчизняний бізнес побачить шляхи вирішення проблеми підготовки кваліфікованих кадрів не тільки в створенні нових стандартів освіти та розвитку інститутів безперервного навчання, а й у введенні системи економічної підтримки вузів, заснованої на рейтингу, побудованому на двох показниках: часу працевлаштування молодого фахівця після закінчення вузу і рівні зарплати, який йому готовий платити роботодавець.

УДК 005.7

ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО БРЕНДУ МЕНЕДЖЕРА ОРГАНІЗАЦІЇ

*Дубовик С.Г., к.е.н., доцент
Плюта Є.В., слухач магістратури
Сумський національний аграрний університет*

Питання і проблеми організації навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти достатньо повно розглянуто у працях Болюбаша Я.Я., Туркота Г.І., Бондара В.І., Нагаєва В.М., Мороза О.Г., Зязюна І.А., Фіцули М.М. та ін.

Однак, не дивлячись на ці досить значні і ґрунтовні дослідження, залишаються недостатньо розкритими і потребують доповнень і уточнень змісту освіти у ВЗО у зв'язку з потребами підготовки і формування фахівців майбутнього, і, особливо, підготовки менеджерів для різних організацій.

Особливо важливим є формування у молодих фахівців здібностей до врахування умов конкурентного професійного середовища.

Випускникам ВЗО необхідно просувати себе на ринку праці, отже, вони повинні вміти визначати свої власні унікальні якості, як особистісні, так і професійні, що дасть їм можливість створення персонального бренду.

Для цього випускникам ВЗО необхідно фокусуватись на декількох аспектах персонального бренду, а саме:

- як його сприйматимуть споживачі персонального бренду;
- яким чином носій бренду хоче бути сприйнятим споживачами.

При формуванні свого персонального, професійного бренду молодим фахівцям потрібно враховувати його структуру, а саме (за Алексєєвою):

- ядро бренду (головна пропозиція);
- індивідуальність (індивідуальні якості та характеристики молодого фахівця);
- цінності (знання, вміння, навички, здібності, таланти, професійний рівень);
- переваги (особливі індивідуальні якості і перед іншими характеристиками);
- атрибути (зовнішній вигляд, поведінка, манера говорити, міміка, жести, імідж).

До основних етапів формування персонального бренду молодого фахівця науковці відносять:

- визначення бачення свого персонального бренду (загальні професійні цілі);

- визначення свого персонального бренда;
- просування свого персонального бренда (використання різних маркетингових методів та інструментів та само презентації).

В умовах швидко змінюваного навколишнього середовища організацій, в яких будуть працювати молоді фахівці, їм потрібно також враховувати певні особливості формування персонального бренду, до яких відносять:

- по-перше: об'єкт персонального бренду і його продавець – це одна і та ж людина, тому молодому фахівцю необхідно оволодіти технікою абстрагування та неупередженого само оцінювання;

- по-друге: результативність використання персонального бренду оцінюється, якнайперше, лояльністю цільової аудиторії, що є доволі нестійким показником;

- по-третє: персональний бренд – це особливий товар, специфічною рисою якого є невід'ємність його від його ж носія, що передбачає сформованість у молодого фахівця здібностей до об'єктивного оцінювання як середовища, так і самого себе.

Розуміючи важливість у сучасному ринковому професійному середовищі сформованості здібностей до створення відповідного потребам ринку персонального бренду молодого фахівця, необхідно здійснювати подальші наукові дослідження для визначення найхарактерніших інтелектуальних, творчих, психологічних, професійних характеристик особистості, які лягають в основу створення професійного бренду молодого фахівця майбутнього.

Крім цього, вважаємо за необхідне включати в зміст підготовки менеджерів навчальні курси з формування персонального бренду та професійного іміджу.

УДК 378.2

КРЕАТИВНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

*Гелеверя Є.М., к.е.н., доцент
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

Проблеми освітніх технологій, величезний досвід педагогічних інновацій, авторських шкіл і викладачів-новаторів постійно вимагають узагальнення та систематизації. Слід відзначити, що в економіці знань, де споживання та виробництво базуються на інтелектуальному капіталі, талант, технологія, толерантність та креативність у цілому тісно пов'язані з економічним і соціальним розвитком. Разом з тим, питанням синтезу і удосконалення традиційних та нетрадиційних форматів-технологій передачі економічних знань присвячено недостатньо уваги. Тому мета цієї доповіді полягає у дослідженні теоретичних і практичних аспектів використання креативних педагогічних технологій в епоху інноваційної економіки та розробки дієвих пропозицій щодо їх удосконалення.

Визначень поняття «педагогічна технологія» існує багато. У словарному значенні поняття «технологія» визначається як сукупність прийомів, застосовуваних у якому-небудь справі, майстерності, мистецтві. Педагогічна технологія - сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичний інструментарій педагогічного процесу.

Найбільш прийнятним представляється таке розуміння педагогічних технологій в епоху інноваційної економіки.

Педагогічні технології - система способів, прийомів, кроків, послідовність виконання яких забезпечує вирішення завдань виховання, навчання і розвитку особистості вихованця, а сама діяльність представлена процедурно, тобто як певна система дій; Розробка та процедурне втілення компонентів педагогічного процесу у вигляді системи дій, що забезпечує гарантований результат.

Педагогічна технологія служить конкретизацією методики.

Поняття «педагогічна технологія» може бути представлене трьома аспектами:

1) науковим: педагогічні технології - частина педагогічної науки, вивчає і розробляє цілі, зміст і методи навчання та проектує педагогічні процеси;

2) процесуально-описовим: опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення планованих результатів навчання;

3) процесуально-дієвим: здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів.

Таким чином, педагогічна технологія функціонує як науки, що досліджує найбільш раціональні шляхи навчання; в якості системи способів, принципів, застосовуваних у навчанні; в якості реального процесу навчання.

В основі технологій освіти і виховання лежить ідея повної керованості навчально-виховним процесом, проектування та відтворюваності навчає і виховного циклів. Педагогічна технологія розробляється під конкретний педагогічний задум, в основі лежить певна ідея автора. Технологічний ланцюжок педагогічних дій, операцій і комунікацій вибудовується строго відповідно до цільових установками, мають форму конкретного очікуваного результату. Органічною частиною

педагогічної технології є діагностичні процедури, що містять критерії, показники та інструментарій вимірювання результатів діяльності.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговують специфічні риси педагогічних технологій: розробка діагностично поставлених цілей навчання і виховання; орієнтація всіх процедур на гарантовані досягнення поставлених цілей; оперативний зворотний зв'язок, оцінка поточних і підсумкових результатів; відтворюваність педагогічних процедур.

У традиційному педагогічному процесі цілі ставляться невизначено, інструментально: «вивчити теорему», «вирішувати квадратні рівняння», «виразно читати текст», «ознайомити з принципом дії», «виробити звичку поведінки» і т.п. Ці цілі не описують результату, досягнення їх важко перевірити. У діагностично поставленої мети описуються дії учня в термінах: знає, розуміє, застосовує, надходить та ін.

До ознак педагогічної технології слід віднести: змістовність - наявність педагогічної концепції, що має технологічну реалізацію у вигляді педагогічної моделі, алгоритму, правила; керованість і ефективність - гарантоване досягнення результату; економічність - оптимізація праці викладача; відтворюваність - можливість відтворення в широких масштабах без втрати результативності;

Розглядаючи володіння викладачем педагогічною технологією як одна з умов оптимальності та продуктивності його педагогічної діяльності, зміст педагогічної технології можна представити як сукупність педагогічних умінь і прийомів реалізації педагогічного впливу і взаємодії:

постановка мети взаємодії;

аналіз сформованої ситуації і формулювання педагогічних завдань;

здійснення цілеспрямованого впливу на особистість дитини та взаємодії з нею і управління навчально-виховним процесом;

передача досвіду мовними (вербальними) і невербальними способами;

організація життєдіяльності дітей та виховного простору;
пред'явлення педагогічних вимог;
оцінка вихованця та се позитивне підкріплення;
дозвіл виникаючих конфліктів;
вміння керувати своєю поведінкою і реакціями.

Необхідними умовами актуалізації педтехнологии є педагогічна техніка і психологічну саморегуляцію, не останню роль відіграє педагогічна позиція.

Педагогічна позиція - система інтелектуальних і емоційно-оцінних відносин до дитини і дитинства, педагогічної дійсності і педагогічної діяльності. Викладач з жорсткою авторитарної позицією, швидше за все, не зможе реалізувати особистісно-орієнтовані, гуманні педагогічні технології. Професійна позиція тісно пов'язана з мотивацією викладача, з усвідомленням сенсу своєї праці.

Педагогічна позиція розглядається і в інших значеннях. Відкрита чи прихована педагогічна позиція - ступінь прямого / непрямого керівництва діяльністю вихованців у педагогічній взаємодії. Викладачу-майстру більш властива позиція прихована, підтримуюча, що супроводжує.

Виділяють дистанційну позицію - визначення духовного відстані між суб'єктами взаємодії: далеко, близько, поруч.

Рівнева позиція - схильність суб'єктів по відношенню один до одного "по вертикалі": під, над, нарівні.

Кінестетична позиція - становище людини по відношенню до іншого у спільній діяльності: попереду, ззаду, разом.

Найбільш прийнятною можна вважати позицію: поруч, нарівні, разом, але трохи попереду.

Ще одне розуміння позиції педагога пов'язана з фізичним знаходженням педагога в освітньому просторі по відношенню до

вихованців. Сюди ж можна віднести психологічну відкритість / закритість педагога як співрозмовника (положення рук, голови, тулуба).

Вироблення і освоєння сучасних педагогічних технологій вимагають дотримання педагогом наступних умов:

- установка педагога на інноваційні технології;
- аналіз наявних технологічних ресурсів;
- вміння проектувати (планувати) діяльність;
- вміння здійснювати цілепокладання, організацію та аналіз діяльності;
- вміння рефлексувати власний досвід;
- вміння висловлювати власний досвід у технологічній формі;
- здатність педагога до самовираження та професійної самореалізації;
- вміння відстежувати застарівання технології в цілому або окремих елементів і перебудовувати її.

Творчість - завжди пов'язана із глобальним економічним розвитком. Тому нова модель економічного розвитку одержала назву «3Т» (Талант, Технології й Толерантність). Ці три критерії являють собою:

- технології – інвестиції в наукові дослідження та розвиток, кількість патентів на душу населення;
- талант – частка дорослих з вищою освітою та кількості працівників в креативному секторі;
- толерантність – відношення до іммігрантів, расових, етнічних та соціальних меншостей.

На інноваційній стадії розвитку інформація й знання стають предметами та засобами праці для креативного мислення, де нові ідеї є продуктом який має великий соціально-економічний ефект. При цьому при переході на нову стадію всі досягнення попередніх стадій зберігаються та відновлюються на більш високому рівні. Джерелами креативності є творчі люди й організації.

Сьогоднішні абітурієнти вже мають уяву, що їх чекає через п'ять-сім років, ким вони стануть після одержання диплома. Готовити майбутніх фахівців – от основне завдання вищих навчальних закладів України. Сучасний світ переживає глобальну інформаційну революцію.

У цих умовах молодь повинна вміти не тільки одержувати, але й створювати нові знання. Креативне мислення, вміння переробляти знання, народжувати нові технології й інновації - от що важливо в найближчому майбутньому.

Суспільство, у якому знання стають капіталом і головним ресурсом економіки, має право пред'явити більш високі вимоги до вищої професійної освіти. Однак освітня система сьогодні слабо орієнтована на підготовку мислителів і новаторів, здатних створювати конкурентоспроможні інтелектуальні продукти, відповідно до високого статусу професіонала і які забезпечують стабільний соціально-економічний розвиток країни. Ця проблема, як слідство, у тому числі має і низьку професійну адаптацію випускників вузів на ринку праці.

Система вищої освіти орієнтована переважно лише на транслявання знань, тоді як за даними наукових досліджень ділова спроможність лише на 15% залежить від професійних знань, а на 85% від особистих якостей та здібностей [1].

Причина неуспіху багатьох молодих фахівців полягає у відсутності в них професійного мислення, сучасної культури, соціально обумовлених основ спілкування, навичок адаптації до швидких змін соціально-економічних умов. З боку економіки вже давно спостерігається ріст потреби в соціальній компетенції фахівців. Дослідження в області ринку праці привели до наступної формули: сьогодні необхідний перехід від гарного фахівця до гарного співробітника. Поняття «гарний співробітник» включає спеціальну професійну підготовленість, але крім цього воно припускає наявність таких якостей, як відповідальність, вміння працювати

в команді, адекватну самооцінку особистісних якостей, самостійність у прийнятті рішень, наявність професійних соціально-етичних установок, готовність до перевантажень і стресових ситуацій, уміння з них виходити. Саме ці якості останнім часом усе частіше зустрічаються серед ключових вимог до кандидатів на різні, у тому числі управлінські посади.

Креативність опирається на прикладну уяву, інтелект, винахідливість і самонавчання. Основні елементи для креативності:

- компетенція: знання, навички, досвід;
- творче мислення: гнучкість, винахідливість і наполегливість при пошуку розв'язку проблем, використання методів креативного мислення;
- мотивація: внутрішня - особиста зацікавленість у розв'язку проблеми, прагнення до самореалізації й застосуванню своїх знань, і зовнішня - матеріальні заохочення й просування по службі. При цьому для креативності більш важливу роль відіграє внутрішня мотивація.

Для розвитку креативних форм індивідуального економічного мислення, насамперед, необхідно здійснити стратегічний перехід від «ретрансляційної» до «інноваційної» спрямованості навчання.

Основні принципи інноваційного навчання: виробляти навички логічного висновку й самостійного формулювання визначень понять; вчитися виявляти значимі підстави для побудови класифікацій і типологій, самостійно будувати їх; формувати навички самостійного моделювання явищ і процесів; вчитися вирішувати нестандартні завдання, що припускають самостійний пошук додаткової інформації, вироблення нових підходів до аналізу проблемної ситуації та сприяти розвитку системного бачення об'єкта дослідження.

У креативному навчанні найбільш комплексним і результативним методом є навчання дією, яка здійснюється у вигляді розв'язку реальних професійних завдань, аналізу й програвання конкретних ситуацій, спільної діяльності навчальної групи, самостійної роботи.

Таким чином, реалізація моделі креативного інноваційного навчання буде сприяти розв'язку проблеми професійної готовності випускників вузів і дозволить підготувати потрібних на ринку праці молодих фахівців, здатних задати свій інноваційний темп у соціально-економічному розвитку України.

Традиційно протягом багатьох років робота науково-педагогічного працівника у закладах вищої освіти зводилась до таких основних функцій: досліджувати предмети наукового пізнання; бути головним джерелом навчальної інформації та головним її розпорядником; передавати свої знання студентам, а також виховувати у них компетентності; перевіряти ступінь засвоєння студентом матеріалу.

Сьогодні життя науково-педагогічного працівника виходить далеко за рамки цих функцій – він повинен засвоювати маркетингові стратегії ринків освітніх послуг, займатися профорієнтаційною роботою, сприяти розвитку іміджу університету шляхом впровадження передових методів, форматів й технологій освітнього процесу.

Персоналізація навчання, сторителінг, грамотне з'єднання оффлайн і онлайн навчання - основні, але не єдині формати, які розвиваються вже зараз в освітній діяльності кафедри економіки ХНУБА і ще сильніше розвиватимуться й надалі. Вже давно не актуальна відмовка «немає можливості вивчити щось нове». Сучасні варіанти навчання настільки зручні, що навчитися програмуванню, маркетингу, нейроменеджменту і іншим речам можна просто онлайн. Ви можете переглянути лекцію, хоч в спортзалі на біговій доріжці, хоч в пробці в машині. Вже доведено, що слухач краще засвоює інформацію, адаптовану під його потреби. А ось індивідуальний підхід якраз і хороший тим, що до кожного студента викладач звертається окремо. І також окремо кожен студент може в онлайн-форматі поставити питання спікеріві.

Іншим трендом в трансформації Європейських освітніх і наукових систем є сторителінг, як метод навчання. Ми усі любимо, коли про складне розповідають просто. Як це зробити? За допомогою конкретного прикладу, захоплюючої історії. У подальшому ще більше Європейська освіта буде трансформуватися в спрощення матеріалу через історії людей, приклади з фільмів або книг. Проте не усі історії є сторителінгом. Передусім, розказані історії повинні перетинатися з життєвим досвідом. При звичайному онлайн-навчанні сто чоловік би не так прагнули виконувати завдання і самостійно розбирати бізнес-планування. Але, коли вони бачать, що інші учасники вже виконали завдання і зробили звіт в закритій групі, це спрацьовує мотивацією. Ще одним форматом трансформації Європейських освітніх і наукових систем є навчання в неформальній обстановці. Людям просто набридають парти, класи, нехай навіть супер модернізовані, і дошка. Тому зараз у Європейських країнах лекції проходять і в коворкінгу на кріслах-мішках, і за чашкою кави, і навіть в кафе за келихом вина. Мета - створити максимально комфортні умови освіти.

Поширеним також у трансформації Європейських освітніх і наукових систем є корпоративне онлайн-навчання. Це зручно для компаній, оскільки співробітників не треба відправляти вчитися в інше місто або звільняти від роботи на період підвищення кваліфікації. Більше того, такий формат навчання дозволяє співробітникам отримувати тільки необхідні знання, пропускаючи ту інформацію, яка вже відома. Тобто, часу витрачається менше, результат вище. Навчання з використанням креативних педагогічних технологій – це навчання, орієнтоване на розвиток творчих здібностей у студентів та закріплення в їхній професійній свідомості установок на пошук інновацій, аналіз проблем і варіантів діяльності, самостійне осмислення мотиваційної дійсності, самопізнання власної індивідуальності, перетворення знань у потенціал

мислення й саморозвитку. Креативність мислення в економіці вимагає впевненості в собі, активності й лідерства, здатності йти на ризик. Креативність залежить від таких якостей як: винахідливість, вміння знаходити рішення на базі нового мислення, здатності глянути на проблему з різних сторін, інтерес до експериментування, здатність до рефлексії й безперервному навчанню, здатність знову й знову придумувати нові ідеї.

Література

1. Горелов Н. А. Человеческие ресурсы в креативной экономике / Горелов Н. А., Литун О. Н, Мельников О. Н. // Креативная экономика – 2007. - № 1.
2. Журавлев В. А. Креативное мышление, креативный менеджмент и инновационное развитие общества (Часть1) / В. А. Журавлев // Креативная экономика - 2008 - № 4 - С. 3-8, № 5 - С. 51-55.
2. Білова В. Педагогічний менеджмент: поняття і теоретичні засади / В. Білова // Рідна шк. - 2005. - № 2. - С. 26-28.
3. Безруков В. Й. Проектирование в управлений педагогическими системами / В. Й. Безруков // Педагогика. - 2005. - № 3. - С. 28-34.
4. Белоконь А. Устойчивое развитие университетов: подходы к принятию управленческих решений / Белоконь А., Владимирский Б. // Alma mater : Вестн. высш. шк. - 2003. - № 6. - С. 3-8.
5. Гуревич П. С. Управление образовательными системами // Гуревич П.С. // Психология й педагогика.- М., 2004. - С. 325-340.
6. Дзвінчук Д. І. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство : [навч. посіб.] / Дзвінчук Д. І. - К.: Нічлава, 2003. - 240 с.

UDC 378

FOREIGN LANGUAGES AS THE NECESSITY IN GLOBAL MODERN WORLD

*Khoroshylova I., candidate of economic sciences, PHD
Kharkiv national automobile and highway University
Baidala V., candidate of pedagogical sciences, PHD
Kharkiv national automobile and highway University*

The changed conditions of development of a human society, living conditions, first of all the entering of Ukraine into the world community, processes of democratization, integration, all mentioned have caused change the purposes of formation. Formation becomes the effective factor of society development. The erudition of the person is today its developed ability to self-research and self-improvement of own forces, so that to adequately natural mission and social inquiries to find the place in life, comprehensively self-esteemation, to confirm himself in a society and the chosen job.

There is no doubt to stable, that foreign languages strongly enter into our life as command of time against integration processes between the states and growing quantity of contacts between citizens of the different countries.

On the modern stage of speed-up socio-economic development of society which is characterized by gradual integration of Ukraine in the European political, economic and cultural patterns, exceptionally an important value is acquired by the increase of educational level of preparation of highly skilled specialists for all industries of activity, enriching the intellectual and creative potential.

The important condition of decision of this task is a necessity for great specialists, which are prepared by higher school, by ability to own foreign languages, apt at the free professional socializing with foreign colleagues, which

would use original literature which will be instrumental in efficiency of implementation of professional tasks.

The special community sense is acquired by the study of foreign languages in establishments of higher economic education, as their knowledge is the substantial factor of high professional competence of future specialists. Together with that practice and results of researches argue that level of knowledge, abilities and skills from a foreign language for students and graduating students of higher economic educational establishments are not enough for satisfaction of growing necessities of both professional and personal character.

A growing break between the volume of knowledge, intended for a study, and possibility of their mastering can be overcome, mainly, by development of mental abilities of students, forming in them ability to regulate the process of mastering of new knowledge and increase of efficiency of studies.

Today it is quite evident that everyone should know at least one foreign language. Knowing one or more foreign languages makes it possible to get acquainted with different ways of thinking, to understand a new civilization. Learning a foreign languages stimulates mental abilities and gives you a chance to appreciate a new literature, a different culture and to broaden your outlook.

Besides, knowing foreign languages has a practical value. It helps to improve the quality of your work, because it reduces the time lost on obtaining the necessary information.

The knowledge of other languages is very useful, especially if you have to work abroad or if you must read foreign literature in the original. If you know the language of a foreign country, you can talk to its people and understand what they are speaking about without anybody's help. The knowledge of foreign languages also helps young people of different countries to develop friendship.

As for me, I'm learning English, because in the recent years it has become not only an international language, it is now a number one language in the

world. Besides, English is becoming a lingua franca. A lingua franca is a language chosen for international purposes.

At the beginning of the 21st century English more widely spoken and written, than any other language has ever been. It has become the language of the planet, the first truly global language. English has become the world's important language in politics, science, trade and cultural relations. Three quarters of the world's mail and its telexes and telegrams are in English. More than half of the world's scientific periodicals and eighty per cent of the information in the world's computers are also in English. English is the main language of business. It is the language of sports: the official language of the Olympics. In a number of speakers it is second only to Chinese.

At the same time it is the most widespread language in the world. It is the official language of the UK, of the USA, Australia and New Zealand. English is used as one of the official languages in Canada, the Republic of South Africa and the Irish Republic. It is also spoken as a second language by many people in India, Pakistan, numerous countries in Africa. The number of second language speakers may soon exceed the number of native language speakers, if it hasn't happened yet.

Everybody can see now the importance of English, listening to the radio and music, watching films on TV. Even now the ability to speak to foreigners in their native tongue gives me great freedom and satisfaction. It's important also to read foreign authors in the original, which makes our outlook wider. It is not surprising that many intellectuals know several foreign languages. Besides, learning a foreign language opens great opportunities nowadays. We certainly know that with the development of international contacts hundreds of joint ventures appear in every city, every industrial and cultural centre. They need specialists who know one or two foreign language.

Among the great number of languages that exist on our planet today there are some, which stand out. Scientists distinguish 13 great languages. These are

the languages that are spoken by no less than 50 per cent of people on the Earth. They are Chinese, English, Russian, Spanish, Hindi and Urdu, Indonesian and so on.

A person, who knows these languages, can speak to and understand almost 2 thousand million people doesn't suffer from the language barrier. Today there are a lot of people in Europe and Asia who know several languages. A person who knows several languages is called a polyglot.

It is known that different languages can come into fashion or go out of it. It is generally considered that the most fashionable language in the world nowadays is English. Spanish also becomes very popular. It is learnt nowadays more often than earlier. Oriental languages are also widespread today. Learning a foreign language has a practical value but the choice of a foreign language sometimes depends on a fashion. If only under fashion we mean the demands of life and society. Thus, the knowledge of a foreign language today is a life necessity.

The English language surrounds like a sea, and like the waters of a deep sea it is full of mysteries. English is and has always been constantly changing. Some words die, some change their meanings and all the time new words appear in the language.

The conceptual idea of research consists in the conditions of development of mutual relations of independence of Ukraine with other states on economic, social and political levels; passing to the market relations of manage requires the armament of future specialists abilities successfully to use knowledge of foreign language in practical activity.

By a stimulus to the study of languages 51% the polled people are named quarry growth, 23% – studies and internships abroad, 12% do it in an order to do the rest a more comfortable, 7% going to business abroad trip, 4% study for participating in international conferences and only 3% polled work with foreign

partners (the information from mova.com.ua). Apparently, swinging majority of answers is straight related to the slave and advancement on a quarry stair.

A conclusion can be made – for successful work in the most various spheres and directions one mother tongue will be not enough obviously.

So the specialists, owning languages, will be more and more claimed with every year. Thus, not only economists, managers, lawyers, deskmen, but also secretaries, representatives of production specialties, even builders and other workers.

Taking into account the fact, that Ukraine enters European world, undoubtedly not only economists, managers, lowers but people of other specialists and professions are to know foreign languages in order to be up to date in modern world.

Literaturess:

1. Spence P. Engineering English and the high-tech industry: A case study of an English needs analysis of process integration engineers at a semiconductor manufacturing company in Taiwan / Spence P // English for Specific Purposes. – 2013. – № 32 (2). – P. 97-109.

2. Carloni G. Content and Language Integrated Learning: A Blended Model in Higher Education / Carloni G. // International Journal of Technology, Knowledge & Society. – 2013. – № 9(4). – P. 61-71.

УДК 377.6:61

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

*Кисельова О.Б., к.п.н., Зайченко А. О., магістрантка
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Сьогодні спостерігається інформатизація всіх галузей життєдіяльності людини, що зумовлює потребу у неперервному підвищенні кваліфікації учасників освітнього процесу в технічному, змістовному та методичному планах, формуванні у них знань, умінь, якостей, які б забезпечували ефективну діяльність у новому інформаційному суспільстві. Бурхливий прогрес у галузі цифрових технологій призводить до пошуку та створення нових інструментів навчання, що робить його більш насиченим та ефективним. У зв'язку з цим серед провідних завдань сучасної системи вищої педагогічної школи є формування у майбутніх фахівців, зокрема організаторів початкової освіти, цифрової компетентності.

У сучасних педагогічних доробках висвітлюється компетентнісний підхід як один з нагальних шляхів покращення національної вищої школи (Н. Бібік, С. Бондар, О. Гура, І. Зимня, О. Овчарук, О. Пометун, Дж. Равен, С. Шишов, А. Хуторський та інші). Процес набуття професійних компетентностей майбутніми фахівцями з використанням цифрових технологій досліджували такі вчені, як-от: Р. Гуревич, Л. Карташова, С. Раков, О. Співаковський та інші. Останніми роками спостерігається значна увага до інформатичної підготовки спеціалістів різного профілю (В. Жукова, М. Рафальська, Л. Савчук, А. Хатько, С. Яшанов). Методику формування та оцінювання цифрових компетентностей учителів

розробляли у своїх працях В. Биков, Н. Морзе, В. Вембер, О. Барна, О. Кузьмінська, Л. Петухова та інші. Однак, поза увагою науковців залишається низка прогалин щодо дослідження зазначеної проблеми.

Мета даної роботи полягає у висвітленні шляхів формування цифрової компетентності у майбутніх фахівців, зокрема організаторів початкової освіти.

Цифрову компетентність майбутніх учителів розглядають як одну зі стрижневих педагогічних категорій (Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Н. Морзе, О. Овчарук, Ю. Рамський, О. Спірін та інші). Слід звернути увагу, що компетентнісний підхід передбачає орієнтування системи освіти не тільки на накопичення знань у процесі навчання, а й на вміння використовувати отримані знання, впроваджувати їх у професійну діяльність [3]. Так, цифрова компетентність полягає у впевненому, критичному, відповідальному використанні та взаємодії з цифровими технологіями для навчання, роботи та участі у суспільстві [1].

Зацікавленість дослідників даною проблематикою призвела до значної уваги до рамки цифрової компетентності учителів (DigCompEdu, 2017). У ній містяться 23 навчальні результати у 6 галузях: професійне середовище; пошук, створення та обмін цифровими ресурсами; управління та використання цифрових інструментів у навчанні; інструменти та стратегії для посилення цифрового оцінювання; цифрові інструменти для розширення можливостей студентів; формування цифрової компетентності учнів та студентів [2].

Огляд досліджень даної проблеми в розрізі Концепції Нової української школи дозволив під цифровою компетентністю майбутнього організатора початкової освіти розуміти цілісну, інтегративну, багаторівневу професійно-особистісну якість, що охоплює сукупність умінь та навичок, які характеризують його готовність і здатність

взаємодіяти з інформаційним освітнім середовищем, застосовувати цифрові освітні технології в різноманітних галузях професійної сфери.

На підставі аналізу психолого-педагогічних джерел нами визначено провідні шляхи формування вищезазначеної компетентності (Рис.1).

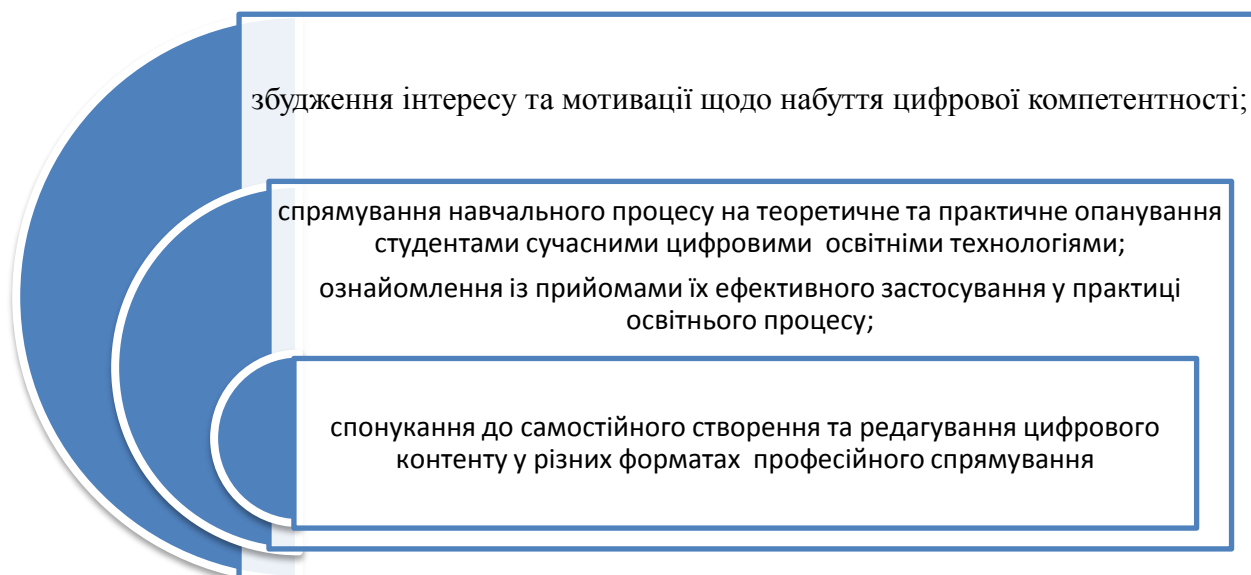


Рисунок 1 - Шляхи формування цифрової компетентності майбутніх організаторів початкової освіти

Константувальний етап експерименту засвідчив, що традиційна методика навчання інформаційних технологій є недостатньо ефективною. З метою усунення даного явища нами удосконалено навчально-методичний комплекс дисципліни «Сучасні інформаційні технології» та впроваджено розроблені практичні завдання до підготовки організаторів початкової освіти. У ньому передбачено логічну поступовість у розширенні діапазону засобів цифрових технологій, якими студент оволодіває протягом занять, а також розширення напрямів педагогічної діяльності, у яких він набуває досвіду, застосовуючи зазначені технології та сервіси. Цей процес має бути неперервним, послідовним та спиратися на діяльнісний підхід. Так, студенти створюють цифрове портфоліо

дидактичних матеріалів професійного спрямування (мультимедійні презентації, тематичні публікації, тести, кросворди, хмари слів, віртуальні інтерактивні плакати, блоги, ментальні карти тощо).

Зважаючи на це, можна зробити висновок, що досліджуваний процес має відбуватись послідовно шляхом розширення та поглиблення змісту: від мотивації до набуття знань та впевненої творчої активності.

Чітке розуміння можливостей сучасних цифрових технологій, безпосередня участь студентів, майбутніх організаторів початкової освіти, у створенні різноформатного цифрового контенту забезпечують ефективність формування цифрової компетентності, яка є важливою ланкою їх професійної майстерності.

Література:

1. European Parliament and the Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://enil.ceris.cnr.it/Basili/EnIL/gateway/europe/EUkeycompetences.htm> (дата звернення: 04.11.2018).

2. Биков В. Ю. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті : посібник / Биков В. Ю, Овчарук О.В. та інші. - К.: Педагогічна думка, 2017. - 160 с.

3. Вітвицька С. С. Педагогічна підготовка магістрів в умовах ступеневої освіти : теоретико-методологічний аспект : монографія / Вітвицька С. С. - Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2009. - 434 с.

УДК 37.014.53:378

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Ус М.І., к.е.н., доцент
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

В умовах надзвичайно складних, багатовекторних, динамічних змін в усіх сферах суспільного життя, за яких поглиблюються проблеми соціального та економічного розвитку як окремих галузей знань, так і в цілому країн, їх територіальних утворень, окремих суб'єктів функціонування, дедалі більшого значення набуває необхідність удосконалення механізмів управління соціальним розвитком окремих сфер шляхом посилення їх здатності врахування та взаємоузгодження інтересів усіх учасників управлінських процесів на національному, регіональному та місцевому рівні. При цьому розширення кола соціальних суб'єктів зумовлює потребу у пошуку нових та модернізації чи оптимізації існуючих форм партнерства та співробітництва між державою, бізнесом, інститутами громадянського суспільства, закладами освіти та окремими громадянами. Відтак, виникає проблема врахування специфіки наявних форм взаємодії суб'єктів соціальних дій, визначення їх місця та ролі з можливістю забезпечення більш ефективного розвитку.

Питання реформування вищої освіти на основі консолідації зусиль усіх зацікавлених сторін, зокрема, за рахунок формування соціального партнерства, висвітлювали у своїх роботах такі науковці як : А. Грішнова, Н. Діденко, І. Дубровський, А. Колот, Н. Лисиця, В. Колосова, Л. Щербак, О. Щербак та інших.

Метою дослідження є визначення сутності соціального партнерства в сфері вищої освіти та ідентифікація можливих партнерів закладів вищої освіти щодо формування ними соціального партнерства.

На сьогоднішній день заклади вищої освіти та інші навчальні

установи й наукові організації задіяні в сфері надання освітніх послуг шукаючи ефективні методи і технології подальшого власного розвитку, все частіше обирають нову для себе роль - ініціатора змін у місцевій громаді та суспільстві, поширюючи практику соціальної активності. Одним з таких проявів є формування соціального партнерства.

Пропонується розглядати соціальне партнерство як систему відносин різних соціальних суб'єктів, яка орієнтована на досягнення суспільних інтересів, враховуючи при цьому інтереси корпоративні та групові [1, С. 26–28.].

Під феноменом соціального партнерства розуміють як форму взаємодії різноманітних суб'єктів соціуму (державних інститутів, корпорацій, некомерційних організацій та установ, соціальних груп тощо), що дозволяє їм вільно висловлювати свої інтереси і знаходити цивілізовані способи їх реалізації [2].

Сучасні форми та види соціального партнерства – це принципова необхідність, бо очевидно, що успішно розвивається той навчальний заклад, який відкритий для співпраці, швидше реагує на суспільні зміни, шукає нові ресурси для просування вперед.

Розвиток соціального партнерства – передумова виходу закладу вищої освіти на якісно новий рівень культурних, соціальних, політичних взаємин із громадськими організаціями та органами державної влади і місцевого самоврядування, а також суттєвий чинник підвищення ефективності освітніх послуг у навчальному закладі.

Соціальне партнерство в сфері вищої освіти – це партнерські відносини, які ініціює система освіти як особлива сфера соціального життя, що робить внесок у становлення громадянського суспільства. Соціальне партнерство дозволяє змінювати, проектувати, апробувати та встановлювати нові суспільно значимі функції системи вищої освіти [3].

Основна мета закладу вищої освіти щодо організації ефективного співробітництва – це забезпечення відкритості закладу його

соціокультурному довкіллю; розвиток партнерської взаємодії з різними соціальними інституціями у навчанні, вихованні, науково-інноваційної діяльності та соціалізації студентів.

В межах дослідження автором пропонується модель побудови соціального партнерства закладу вищої освіти (ЗВО) (рис.1.), яка може включати наступні компоненти:



Рисунок 1 - Модель побудови соціального партнерства ЗВО

На основі запропонованої моделі побудови соціального партнерства можливо виділити широке коло можливих учасників і форм соціально-партнерських відносин, які відносяться до різних рівнів функціонування

суб'єктів взаємодії та поглиблення співпраці.

Серед основних груп (стейкхолдерів) потенційних партнерів в межах соціального партнерства виокремлюються наступні: студенти, адміністрація ЗВО, викладачі, структурні підрозділи ЗВО, абітурієнти та їх батьки, випускники, організації та установи в сфері освіти та науки, роботодавці, різні зацікавлені групи (банки, провайдери ринку послуг, які надаються ЗВО), органи державної влади, ЗМІ, громадські організації, міжнародні структури тощо.

Головне завдання соціального партнерства в сучасній системі вищої освіти України полягає не в нівелюванні відмінності інтересів стейкхолдерів, а, навпаки, в необхідності врахування їх відмінностей, в проведенні узгодженої політики, яка шляхом взаємних поступок партнерів сприяла б прийняттю взаємоприйнятних рішень в сфері освіти та забезпечувала б її розвиток та підвищення конкурентоспроможності випускників вітчизняних навчальних закладів на ринку праці.

Література

1. Колот А. Соціальне партнерство на зламі двох тисячоліть: стан, виклики, тенденції розвитку (на прикладі країн Європейського союзу) / А. Колот // Соціальна політика: проблеми, коментарі, відповіді. – 2009. – № 1 (23). – С. 26–28.

2. Lysytsya N. The key stages of the process of establishing partnership relations / N. Lysytsya, M. Us // Економіка розвитку. – 2015. – № 4 (76). – С. 52-58.

3. Діденко Н. Г. Модернізація управління системою освіти України в умовах суспільних змін / Н. Г. Діденко // Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні: матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (20 квіт. 2016 р.). – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – С. 26–28.

УДК 7.02

ЗНАЧЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ АРХИТЕКТОРОВ

Кубриш Н.Р.

кандидат искусствоведения, доцент

Самойлова А. М.

старший преподаватель

Олешко Л. И.

ассистент

Одесская государственная академия строительства и архитектуры

Важную социальную значимость приобретает проблема формирования эстетической культуры в процессе подготовки будущих архитекторов. Поскольку архитектурное творчество – это искусство проектировать и возводить дома, сооружения и их комплексы для организации материальной пространственной среды жизнедеятельности людей в соответствии с общественно-значимыми идеями, назначением, техническими возможностями с эстетической позиции. М. Дущев, утверждает, что «разработка концепции художественной интеграции, является актуальной для новейшей архитектуры и культуры в целом как путь решения фундаментальной проблемы утраты целостности и потери художественных качеств архитектурной деятельности и архитектурной среды» [2, с. 5]. Учитывая это, приоритетным направлением модернизации высшей архитектурной школы является не только подготовка высококвалифицированных специалистов, способных профессионально решать сложные социально-производственные, конструктивные и архитектурные вопросы, но и воспитание творческой личности с высоким уровнем эстетической и художественной культуры.

На актуальность эстетического воспитания и важность

формирования эстетической культуры молодежи указывают В. Битаев, Ю. Боров, В. Бутенко, В. Васильченко, Л. Гончаренко, Е. Громов, И. Зайцева, И. Зязюн, П. Лавров, Л. Левчук, А. Макаренко, Г. Падалка, В. Потапчик, Т. Ротерс, О. Рудницкая, А. Семашко, Н. Тарапака, Н. Фоломеева и другие ученые, отмечая, что эстетическое и творческое отношение к окружающей действительности являются важными аспектами жизнедеятельности человека. Следует отметить, что роль эстетической культуры и методов ее формирования у будущих архитекторов в педагогической и методической литературе отражен недостаточно.

Целью статьи является определение значения формирования эстетической культуры студентов архитектурных факультетов в процессе профессиональной подготовки в высшем учебном заведении.

Рассматривая эстетическую культуру будущих архитекторов, мы согласны с определением В. Томашевского, что она является единством чувств, вкусов и идеалов, которые материализуются в процессе преобразования мира за законами красоты, а также в соответствии с развитием в личности образного и ассоциативного мышления, цельности восприятия конкретных образов, фантазии и интуиции [9, с. 15]. Эстетическую культуру будущих архитекторов рассматриваем как составляющую их профессиональной культуры, которая характеризуется наличием эстетических ценностей, умениями руководствоваться ими в дальнейшей деятельности, способностью на основании сформированного эстетического вкуса, полученного эстетического опыта распознавать, профессионально воспринимать и оценивать прекрасное в окружающей среде. В структуре эстетической культуры будущих архитекторов нами выделено эстетическое и композиционное восприятие, эстетический вкус и эстетический опыт.

Необходимой предпосылкой становления эстетической культуры личности выступает эстетическое восприятие, которое выступает в

качестве одной из важнейших категорий эстетической культуры как составляющей профессиональной культуры будущих архитекторов, и является важным для понимания разных аспектов в процессе архитектурного синтеза. В основе эстетического восприятия, отмечает О. Кириченко, лежит эстетическая оценка объекта, который воспринимается [5, с. 78]. Эстетическое восприятие архитектурного пространства современного города формируется в первую очередь во время изучения студентами стилевых особенностей исторической архитектуры и умения сопоставлять современные тенденции архитектуры с разнообразными художественными стилями и направлениями более поздних исторических периодов формирования городской среды. Такой анализ, подчеркивает О. Кириченко, поможет студентам лучше усвоить такие явления, как формообразующие средства художественного стиля, использования архитектурной стилизации, специфика архитектурной интерпретации стиля и организация городского пространства в процессе строительных изменений [5, с. 78]. Выявление художественно-эстетических особенностей современного городского образа в учебном процессе дает возможность студентам лучше усвоить также и конкретные эстетические категории, понять формообразующие законы художественного стиля и научиться соотносить эстетический образный строй зданий исторической части города с более современными сооружениями. О. Рудницкая отмечает необходимость развития способности личности к художественному восприятию, считая его важной составляющей эстетического восприятия. По ее мнению, только личность, которая владеет культурой художественного восприятия, обладает художественно-эстетической эрудицией и способностью к творческой интерпретации, способна к художественно-творческой самореализации и духовному самосовершенствованию [8, с. 86].

Другим показателем эстетической культуры будущих архитекторов, по нашему мнению, является композиционное восприятие, которое учеными (Б. Бархин, О. Максимов, Д. Мелодинский и др.) рассматривается как синтез аналитических и чувственных факторов, которые влияют на профессиональную готовность сознания в процессе творчества создавать и конструировать архитектурно-художественные образы и композиционные схемы предметов и явлений действительности и будущего. В. Киселева утверждает, что современный архитектор должен уметь не только выполнять требования заказчика, но и отражать проблемы композиционных взаимосвязей архитектурной постройки в соответствии с их эстетическим и психологическим восприятием людьми. Разрабатывая будущий проект, архитектору необходимо понимать и научно обосновывать эстетические, композиционные, ритмические и пластические структурные взаимосвязи архитектурных форм и пространства [6, с. 2]. К большому сожалению, все чаще и чаще можно встретить «вкрапление» в градостроительную ткань исторической зоны города совершенно новых, по характеру архитектуры и функциональному назначению зданий, застройка которых осуществляется без творческих методов модернизации городской среды и продолжения линии преемственного развития исторических архитектурных традиций, в следствии чего безжалостно ломается, разрушается и уродуется уже сложившийся градостроительный каркас и художественно-архитектурный образ города, обладающей культурно-исторической ценностью [4, с. 143].

Творческая деятельность архитектора зависит от степени и качества приобретенных будущими специалистами соответствующих знаний и умений относительно соотношения объемов, пропорций, архитектоники, ритма, масштаба (соразмерность с человеком), композиции, фактуры и цвета материала, синтеза изобразительных искусств и архитектуры. М. Дущев уверен, что «архитектурное произведение, достигает наибольшей

цельности, когда становится синтезом авторской концепции; социальных запросов; градостроительных, пространственных функционально-конструктивных закономерностей; художественных посылов, духа места и ощущения времени [2, с. 5].

Ознакомление с разнообразными архитектурными стилями происходит в первую очередь во время изучения таких учебных дисциплин как «История изобразительного искусства» и «История архитектуры», в ходе изучения которых студенты приобретают знания относительно античной, романской, готической архитектуры, искусства эпохи Возрождения, барокко, классицизма, модерна, конструктивизма, функционализма и тому подобное. По нашему мнению, повышению интереса к обозначенным учебным дисциплинам будет способствовать применение на практических занятиях интерактивных методов обучения – дискуссий, конкурсов архитектурных проектов (например, «Город будущего», «Архитектурная фантазия», «Проект архитектурного ансамбля на острове в океане / пустыне / на высоких горах и т.д.), различных викторин, научно-творческих докладов и диспутов, направленных на выявление уровня осведомленности студентов с различными художественно-архитектурными стилями не только городов Украины, но и других стран мира.

В отношении произведений искусства эстетический вкус рассматривается учеными (Л. Коган, Т. Лисинска, Г. Падалка, В. Скатерщиков и др.) как художественный вкус, характеризующееся избирательным отношением личности к проявлению эстетического в определенной области искусства и базируется на ее профессиональной компетентности в этом виде. Некоторые исследователи (Ю. Борев, Б. Лихачев, Л. Коган, Н. Попович, Е. Яковлев и др.) не разделяют понятия «эстетический вкус» и «художественный вкус», а объединяют их в одну категорию – художественно-эстетический вкус. Так, Б. Лихачев

рассматривает художественно-эстетический вкус как сложное социально-психологическое образование, которое возникает в результате сочетания эстетического сознания и эстетического чувства [7, с. 20].

Формированию эстетического вкуса будущих архитекторов способствуют изучению дисциплин изобразительного искусства, на практических занятиях которых основное внимание следует уделять накоплению и обогащению эмоционально-чувственного сенсорного опыта студентов. С этой целью М. Бирюков предлагает использовать яркие по эмоциональности произведения разных видов и жанров изобразительного искусства, направленных на активизацию чувственной сферы личности, которые позволяют формировать эмоциональные образы, способствуют эстетическому ориентированию в мире искусства. Через накопление зрительных и чувственных впечатлений в процессе дальнейшего развития возникает и углубляется интерес к гармонии цветов и формы предметов, появляется ассоциативная связь между ними, рождается эстетическая и художественная избирательность. Этот этап очень важен, поскольку связан с переходом от эмоционального к более осознанному постижению художественного явления, предусматривающий развитие умений анализа произведений изобразительного искусства [1]. Кроме указанных практических занятий, формированию эстетического вкуса будущих архитекторов может активно способствовать посещения художественных музеев и галерей, встречи с художниками, а также привлечение их к художественным конкурсам и выставкам, проведение дискуссий художественного направления. Изучение биографии известных художников и архитекторов, анализ их творческого наследия может помочь студентам более глубоко понять индивидуальные художественно-стилистические концепции мастеров и их эстетические предпочтения.

Не менее важным показателем эстетической культуры будущих архитекторов является эстетический опыт, который Т. Андрущенко

определяет как совокупность интуитивно-действующих отношений субъекта к реальности, имеют созерцательный, игровой характер, то есть, выражает, изображает, украшает и т.д. [3, с. 127]. Зарубежными исследователями (Д. Арнстайн, Дж. Дьюи и др.) эстетический опыт рассматривается как модель для любого опыта вообще. По утверждению Г. Циммермана, эстетические качества могут возникать в опыте как результат взаимодействия между событием и личностью. Ученый утверждает «все, что при адекватном отношении может привести к удовлетворению, может быть эстетическим» [11, с. 182]. Другой американский исследователь, Монро Биедсли, рассматривает эстетический опыт как результат влияния эстетического объекта и отмечает, что эстетический опыт решает конфликты психики и стрессы, помогает человеку гармонизировать свою жизнь, повышает восприимчивость, наполняет пониманием, приближает к окружающей среде [10, с. 15]. Необходимость накопления будущими специалистами эмоционально-чувственного опыта, на который они смогут опираться в процессе взаимодействия с проявлениями прекрасного в действительности и искусстве, указывают В. Бутенко, И. Зязюн, Е. Квятковский, А. Семашко. Ученые утверждают, что эмоции и чувства личности образуют важную основу взаимосвязи с миром прекрасного, стимулируют интерес человека к художественным произведениям, влияют на восприятие, оценку и интерпретацию произведений искусства.

Подытоживая, приходим к выводу, что эстетическая культура будущих архитекторов является сложным личностным образованием и имеет неоспоримое значение в их профессиональной деятельности. Усовершенствование методов формирования эстетической культуры в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов в области архитектуры может значительно повысить их уровень эстетического и творческого отношения к архитектурному пространству и природной

среде. От уровня развития эстетической культуры будущих архитекторов, их готовности к осуществлению творческой деятельности за законами эстетики, создания эстетических ценностей в общественной и естественной среде зависит результат их профессиональной самореализации как субъекта культуры. Следовательно, формированию эстетической культуры необходимо уделять должное внимание в образовательном процессе архитектурных вузов.

Перспектива дальнейших научных исследований заключается в определении и обосновании педагогических условий, способствующих формированию эстетической культуры будущих архитекторов в процессе профессиональной подготовки в высшем учебном заведении.

Литература:

1. Бірюков М. Ю. Сучасні підходи в роботі викладачів ВНЗ з формування художнього смаку в студентів мистецьких спеціальностей [Електронний текст] / Бірюков М. Ю. – Режим доступу : <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=9126&chapter=1>

2. Дущев М. В. Концепция художественной интеграции в новейшей архитектуре : [монография] / М. В. Дущев. – Н. Новгород : ННГАСУ, 2013. – 233 с.

3. Эстетика : [навчальний посібник для педагогів] / за ред. Т. І. Андрущенко. – К. : МП Леся, 2014. – 613 с.

4. Каримов А. М. Архитектура города Махачкала в аспекте формирования структуры, композиции и образа: творческие успехи и досадные промахи / А. М. Каримов // Современные проблемы истории и теории архитектуры : [Сб. докладов III науч.-практич. конф СПбГАСУ]. – СПб., 2017. – 214 с.

5. Кириченко О. І. Естетичне сприйняття архітектурного синтезу в міському просторі у процесі підготовки майбутніх дизайнерів /

О. І. Кириченко // Матеріали всеукр. науково-практ. конф. [«Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів»], (23–24 березня 2017 р.). – Кривий Ріг, 2017. – С. 77–79.

6. Киселева В. А. Методические основы профессиональной подготовки архитектора средствами изобразительного искусства : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования», 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (изобразительное искусство, уровень профессионального образования)» / В. А. Киселева. – Тамбов, 2002. – 18 с.

7. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников : [учеб. пособие по спецкурсу для студентов пед. ин-тов] / Б. Т. Лихачев. – М. : Просвещение, 1985. – 176 с.

8. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : [навч. посіб.] / О. П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

9. Томашевський В. В. Естетична культура як невід’ємна частина професійної підготовки майбутніх дизайнерів / В. В. Томашевський // Матеріали всеукр. науково-практ. конф. [«Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів»], (23–24 березня 2017 р.). – Кривий Ріг, 2017. – С. 14–17.

10. Beardsley M. Aesthetic Experience Regained / Monroe C. Beardsley // The Journal of Aesthetics and Art Criticism. – № 28 (1). – P. 3–11

11. Zimmerman R. Can Anything Be an Aesthetic Object? / Zimmerman R. // J. of aesthetics and art Criticism, XXV, 1966. – P. 180–185.

УДК 378.018.43

**ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ
ЗАКЛАДІ**

*Вільхівська О.В., к.е.н., старший викладач
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

В сучасний період найбільш актуальними задачами в освіті є формування студентів як професійно компетентної і соціально підготовленої особистості. Вирішення проблем підвищення якості освіти нерозривно пов'язано зі зростанням інтелектуальної культури викладачів, рівня їхньої педагогічної майстерності, розробкою та використанням нових технологій навчання. Нові освітні технології мають відповідати основним принципам якісного оволодіння системою знань, творчої особистісно-орієнтованої спрямованості процесу навчання; сприяти партнерській взаємодії всіх учасників навчального процесу, розвитку наукового характеру освіти.

Особливістю організації освітнього процесу є впровадження європейської системи освіти, яка передбачає творчого осмислення студентами навчального матеріалу та робить акцент на формуванні компетентностей студентів у сфері майбутньої професії. Наслідком таких змін є збільшення годин самостійної роботи студентів по відношенню до аудиторного навантаження, а отже і підвищення відповідальності студентів до цього виду навчальної діяльності. Нові підходи до організації самостійної підготовки вимагають від викладачів розробляти завдання з ухилом на творче їх виконання студентами та збільшують вимогливість до засобів контролю знань та діагностики студентів.

Реалізація компетентного підходу спрямована на формування у особистості набору компетенцій, таким чином, щоб основними результатами його діяльності були ключові компетенції, тобто здатність ефективної роботи в команді, планування, вирішення проблем, творчість, лідерство, підприємницьке поведінка, організаційне бачення та комунікативні навички. Таким чином викладання дисциплін повинно бути направлено на особистісний розвиток майбутнього фахівця, що забезпечує його успішну адаптацію на ринку праці, в соціальному співтоваристві в інтересах його самого і суспільства в цілому.

Вирішення проблем підвищення якості освіти нерозривно пов'язано зі зростанням інтелектуальної культури викладачів, рівня їхньої педагогічної майстерності, розробкою та використанням нових технологій навчання, що відповідає вимогам Європейської кредитно-трансферної системи. Нові освітні технології мають відповідати основним принципам якісного оволодіння системою знань, творчої особистісно-орієнтованої спрямованості процесу навчання; сприяти демократизації партнерської взаємодії всіх учасників навчального процесу, розвиткові наукового характеру освіти.

Оволодіння системою сучасних наукових знань передбачає насичення навчальних програм результатами вітчизняних наукових і професійних досягнень, широке впровадження у навчальний процес матеріалів науково-дослідних розробок, залучення студентів до виконання наукових проектів і програм навчальних закладів. Зміни в культурному та економічному житті суспільства ставлять гранично чіткі вимоги щодо формування професійно компетентної і соціально підготовленої особистості. Йдеться про перехід від вербальної передачі знань до вмотивованого залучення студентів до активної участі в технологічному ланцюжку "викладач-колектив-окрема особистість».

При дистанційному навчанні організація освітнього процесу

ґрунтується на принципі самостійного навчання студента. Середовище навчання характеризується таким, що учні в основному віддалені від викладача в просторі, а може бути й у часі. У той же час студенти мають можливість у будь-який момент підтримувати діалог викладача (тьютора) за допомогою засобів телекомунікації (у тому числі і в мережі Інтернет).

Зміст пропонованого до освоєння знання акумулюється в спеціальних курсах і модулях, призначених для дистанційного навчання й заснованих на наявних у країні освітніх стандартах, а також у банках даних і знань, бібліотеках відео і аудіо сюжетів й ін.

Для організації дистанційного навчання використовуються такі основні технології: Case-технологія; телевізійно-супутникова технологія; мережна технологія; дистанційне навчання.

Система дистанційного навчання виконує наступні основні функції: доступ до освітнього середовища тих користувачів, які мають відповідні права доступу; вилучену реєстрацію користувача, що має право доступу в систему; правом тільки системного адміністратора змінювати атрибути інших користувачів, а також їхнього привілею; однозначну ідентифікацію користувача на основі уведених їм даних з наданням привілеїв, які він має.

Засоби телекомунікації надають можливість: навчатися по обраній дисципліні як у режимі on-line, так й в off-line (для цього система дозволяє "скачувати" файлові архіви за допомогою FTP-серверів). При цьому користувач повинен сам управляти процесом свого навчання; проходити тестування по обраній дисципліні, причому на проходження кожного з тестів приділяється певна кількість часу, після закінчення якого результати тестів оцінюються, і виставляється оцінка на підставі інформації, що є в системі по даному тесті; обмінюватися інформацією між викладачами й студентами в процесі роботи за допомогою електронної пошти, форуму й ін.; мати засобу надання викладачеві результатів тестування студентів.

Система дистанційного навчання є "універсальним контейнером" для

надання освітніх послуг по будь-якій досліджуваній дисципліні. Це означає, що в системі повинні виконуватися наступні операції: додавання електронних підручників по нових дисциплінах; відновлення навчального матеріалу в них, а також видалення електронних підручників; додавання тестових завдань до електронних підручників; відновлення зі зміною структури самих тестових завдань і видалення наявних тестових завдань.

Відповідаючи на нові виклики життя, ми говоримо не про навчання, а про формування фахівця як професіонала, творця, організатора, людини з демократичним, високогуманним, державницьким світоглядом.

На основі аналізу запитів роботодавців було виділено шість ключових компетенцій [1]: готовність до розв'язання проблем; технологічна компетентність; готовність до самоосвіти; готовність до використання інформаційних ресурсів; готовність до соціального взаємодії; комунікативна компетентність.

Таким чином, перед викладачами ВНЗ стоять чіткі вимоги передачі знань студентам які б відповідали цим ключовим компетенціям. Ці компетенції базуються на вмотивованому залученні до активної участі у формуванні наукового ланцюжку. Якщо раніше цей ланцюжок складався з понять «викладач – група студентів», то на даний момент він має таку структуру «викладач - група студентів – індивідуальний підхід до кожного студента».

Література

1. Городецкий В. И. Самоорганизация и многоагентные системы. Модели многоагентной самоорганизации. / В.И. Городецкий // Известия РАН "Теория и системы управления", 2012, № 2, с. 92-120.

2. Гребенник И. В. Модели синтеза структур систем контроля в распределенных системах / И. В. Гребенник, С. В. Кузьменко // Вестник Херсонского национального технического университета. – 2005. – № 1(21). – С. 340 - 345.

УДК 378.1

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Орда О.О., асистент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Більшість світових університетів мають власну стратегію інтернаціоналізації. Україна останнім часом стрімко інтегрується в європейський освітньо-культурний простір, тому інтернаціоналізація вищої освіти в Україні є незворотнім, однак нерівномірним, суперечливим і складним явищем. [1] Універсальної моделі інтернаціоналізації не існує. Існуючі регіональні та міждержавні розходження інтернаціоналізації постійно змінюються, так само як і відмінності між підходами до інтернаціоналізації, що використовуються в різних університетах. [2]

Європейський досвід переконує, що в контексті інтернаціоналізації немає єдиного шаблонного підходу, який би завжди працював. Міжнародна складова вищої освіти забезпечується поширенням власного досвіду, заохочення діалогу з питань освітньої політики, підтримки міжнародної співпраці та партнерства з метою підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців (Еразмус+ та інші), підтримки ефективного та автономного управління університетів тощо.

Основними факторами розвитку інтернаціоналізації є інформаційні технології, посилення співробітництва, акцент на якісних результатах, підтримка державно-приватних ініціатив, зближення освіти і науки, а також підвищення узгодженості освітніх програм. [2]

Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року передбачає виконання наступних кроків, які здійснюються в рамках Закону України «Про вищу освіту», щодо інтернаціоналізації вищої освіти в Україні [3]: забезпечення акредитації освітніх програм закладів вищої освіти (ЗВО) за участю міжнародних експертів та підтримка міжнародної

акредитації англomовних освітніх програм; запровадження системи заохочення ЗВО до розроблення та реалізації стратегії інтернаціоналізації як невід'ємної частини їх стратегічного розвитку та міжнародного співробітництва, академічної мобільності; внесення змін до законодавства з метою спрощення реалізації міжнародної двосторонньої академічної мобільності та залучення іноземців на навчання та до викладання в ЗВО України; мотивація наукових і науково-педагогічних працівників до збільшення присутності результатів досліджень у світовому та Європейському дослідницькому просторах; підтримка на конкурсних засадах вітчизняних наукових видань задля досягнення високих етичних наукових стандартів та їх включення до провідних наукометричних баз.

Інтеграція вищої освіти України до глобального освітнього простору потребує розуміння передумов, сутності, потенціалу та впливу на розвиток освіти як, в цілому, в країні, так і на рівні окремих ЗВО. Цінним при цьому постає вивчення досвіду європейських країн, зокрема окремих європейських університетів, які надають багато уваги рівню якості вищої освіти та шляхам забезпечення конкурентоздатності їх випускників на міжнародних ринках праці. Результативність впровадження стратегії інтернаціоналізації університету полягає у кількості випускників затребуваних та працевлаштованих у міжнародних компаніях, кількості міжнародних публікацій, прагнення закордонних університетів до співробітництва різних форм.

Література:

1. Ліхачов В. К. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах сьогоденної України / В. К. Ліхачов, Л. М. Добровольська, Т. Ю. Ляховська, О. О. Тарановська, О. Г. Макаров // - Світ медицини та біології. – 2013, - N2(37), - С. 116-117.
2. Вербицька А.В. Інтернаціоналізація як основний напрям розвитку вищої освіти. - «Young Scientist». - 2017, № 11 (51), - С. 160-163.
3. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [Режим доступу: <https://mon.gov.ua>].

УДК 373.3.016:[81'243:7.03]

**USING ELEMENTS OF FINE ARTS AS A MEANS OF FORMING THE
COMMUNICATIVE COMPETENCE OF ELEMENTARY SCHOOL
STUDENTS**

*N.V. Kvasnetska
Research Doctor's degree (PhD), associate Professor,
Department of Foreign Language Teaching Methodology
O.M. Polkhovska, student,
Rivne State University of the Humanities*

It goes without saying that works of art influence people. The term "fine art" refers to an art form practised mainly for its aesthetic value and its beauty ("art for art's sake") rather than its functional value. Fine art is rooted in drawing and design-based works such as painting, printmaking, and sculpture [1,138].

If we want children to value art, we must give them access to do it earlier. Moreover, fine art can be used to develop communicative competence of primary school learners. Lessons based around works of art have many benefits for both the teacher and the students. Due to this, we can highlight some samples of using fine art to develop communicative competence.

1. Responding to art can be very stimulating. In its simplest form this might be describing a painting, using vocabulary, which was studied earlier. For example, the well-known 'grammar auction' activity can be redesigned as an art auction, where students have to say a sentence about some works of fine art and then the rest of students reply or teacher can ask the students to bring in a photograph they have taken and ask other students to describe and evaluate. In such way, we may also develop learners' peer feedback.

2. Using art provides a useful change of pace. While many teachers use visual images to introduce a topic or language item, actually asking students to

engage with and respond to the piece of art can encourage students to become involved on quite a different level.

3. Creating works of art can be very motivating. It is a very common problem teachers usually face with, that some children may resist expressing themselves or letting others know what is going up in their minds, feelings and thoughts, for many different reasons. Another problem in young learners ELT classes is attracting their concentrations. Children can easily get distracted, everything around them can soon get their attention away. One considerable solution for this problem seems to be using posters, flashcards and simple drawings and paintings children can create themselves, as concrete subjects. This is great opportunity for students whose progress in speaking is quite low to express their thoughts through art. [3, P. 106].

Art is one of the most interesting game for young learners to improve their creativity and awareness. It is a great way to practice listening skills and get students moving. For example, teacher may use some paper and something to write with crayons, markers or whatever teacher happen to have on hand. While playing teacher should give directions for what to draw. For example, “Draw a line here.”, “Draw a circle in the top left corner.”. Students will get a great review of vocabulary—especially colors, shapes and prepositions of location [4].

Conducting a research on memory and vocabulary memorization, Thornbury suggested a number of techniques among which one sounds to be supportive to our idea of the usefulness of spending time on tasks demanding learners to “draw”. He suggests to visualize a picture for a new word or to link an abstract word with some mental image [2,98]. But there are some of the common problem using elements of fine arts :

- ✓ As we all know, art is very subjective and therefore we may be faced with students who are reluctant to engage with these type of art.

- ✓ Students (and teachers!) may not perceive some art-related activities to be useful for language learning.

To sum up it is important to say that art-based tasks are considerably important to improve learners' creativity and to create a learning atmosphere far from pressure and strictness, but as much important is to provide teachers with the knowledge of the critical role art. It seems highly necessary to integrate giving awareness to teachers about taking serious artistic tasks in the teaching process. This information can be transmitted to ELT teachers for young learners as part of the teacher training courses while hiring novice teachers, and as workshops later during their professional carrier and for teachers already holding the job.

Literature:

1.Рогова Г. В. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях / Рогова Г. В., Верещагина И. Н. - М. : Просвещение, 2000. - 224 с.

2.Thornbury S. How to teach speaking / Thornbury S. - Pearson, 2015. - 156p.

3. Scrivener J. Learning Treaching. The Essential Guide to English Language Teaching. Third edition. / J.Scrivener. – Oxford: Macmillan, 2011. – 414 p.

4. N. Yousofi. The Role of Arts in Teaching English to Young Learners / N. Yousofi, E. Yousefvand // Available from: <http://confnews.um.ac.ir/images/41/conferences/llt/cd57.pdf>

УДК 371.134

КОНТРОЛЬНІ ДАНІ ПРО РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

*Бугаєвська Ю.В., к.п.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Завданням дослідження було визначення та порівняння стану сформованості корпоративної культури у студентів експериментальної та контрольної груп завдяки науково обґрунтованій технології.

В експериментальній групі кількість студентів, які продемонстрували високий рівень сформованості корпоративної культури, збільшилася на 19,2 %, у контрольній – тільки на 2,3 %. У свою чергу, кількість студентів, у яких сформованість цієї культури відповідає низькому рівню, в експериментальній групі знизилася на 31,7 %, а в контрольній – лише на 3,1 %.

Для визначення вірогідності результатів педагогічного експерименту було застосовано критерій Пірсона. Так, було сформульовано нульову й альтернативну гіпотези для перевірки виявлених відмінностей у рівнях сформованості корпоративної культури студентів: H_0 – рівні її сформованості у студентів експериментальної й контрольної груп не мають принципових відмінностей; H_1 – рівні сформованості корпоративної культури у студентів експериментальної й контрольної груп принципово відрізняються.

Вибірki груп студентів є випадковими й незалежними. Члени кожної вибірки також незалежні між собою. Досліджені параметри виміряні за шкалою порядку, яка має три категорії: високий, середній, низький ($c = 3$). Значення статистики $T_{\text{експ}}$ обчислюється за формулою:

$$T_{\text{експ}} = \frac{1}{N_1 N_2} \sum_{i=1}^3 \frac{(N_1 Q_{2i} - N_2 Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}},$$

де N_1 – кількість студентів експериментальної групи;

N_2 – кількість студентів контрольної групи;

Q_{1i} і Q_{2i} – кількість студентів, які знаходяться на певному рівні сформованості корпоративної культури: на високому ($i = 1$), достатньому ($i = 2$), низькому ($i = 3$) в експериментальній і контрольній групах відповідно.

Для рівня значущості $\alpha = 0,05$ і кількості ступенів вільності $\nu = c-1 = 2$ критичне значення статистики $T_{\text{кр}} = 5,99$. Згідно із правилом прийняття рішення, якщо розраховане значення $T_{\text{експ}} > T_{\text{кр}}$, то нульова гіпотеза відхиляється та приймається альтернативна: відмінності у розподілах студентів експериментальної й контрольної груп за рівнями сформованості корпоративної культури є статистично значущими з імовірністю 95 %.

Для нашого дослідження маємо такі числові дані:

$$N_1 = 211; N_2 = 213;$$

$$Q_{11} = 53; Q_{12} = 128; Q_{13} = 30;$$

$$Q_{21} = 12; Q_{22} = 110; Q_{23} = 91.$$

$$(N_1 Q_{21} - N_2 Q_{11})^2 / (Q_{11} + Q_{21}) = (211 \times 12 - 213 \times 53)^2 / (53 + 12) = (2532 - 11289)^2 / 65 = 8757^2 / 65 = 2191001,4;$$

$$(N_1 Q_{22} - N_2 Q_{12})^2 / (Q_{12} + Q_{22}) = (211 \times 110 - 213 \times 128)^2 / (128 + 12) = (23210 - 27264)^2 / 140 = 4054^2 / 140 = 20493729 / 140 \approx 117392,3;$$

$$(N_1 Q_{23} - N_2 Q_{13})^2 / (Q_{13} + Q_{23}) = (211 \times 91 - 213 \times 30)^2 / (91 + 30) = (19201 - 6390)^2 / 121 = 344547844 / 121 \approx 2847502,8$$

$$T_{\text{експ}} = \frac{1}{N_1 N_2} \sum_{i=1}^3 \frac{(N_1 Q_{2i} - N_2 Q_{1i})^2}{Q_{1i} + Q_{2i}} \approx (2191001,4 + 117392,3 + 2847502,8) : 44943 =$$

$$= 5155896,5 : 44943 \approx 114,7 > T_{\text{кр}} = 5,9$$

Таким чином, отримане значення $T_{\text{експ.}} > T_{\text{кр.}}$. Унаслідок цього ми приймаємо альтернативну гіпотезу: відмінності в розподілах студентів експериментальної й контрольної груп за рівнями сформованості корпоративної культури є статистично значущими з імовірністю 95 %.

На основі наведених характеристик зазначених рівнів сформованості корпоративної культури майбутніх фахівців автомобільно-дорожнього складу було розраховано, скільки саме студентів експериментальної й контрольної груп проявляють відповідно високий, середній чи низький рівні її сформованості. Узагальнені дані представлено у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1 - Узагальнені дані про рівні сформованості корпоративної культури студентів

Рівні сформованості	Е (211 осіб)		К (213 осіб)	
	констату- вальні дані	контроль- ні дані	констату- вальні дані	контроль- ні дані
високий	5,9 % (12 студ.)	25,1 % (53 студ.)	5,8 % (12 студ.)	5,8 % (12 студ.)
достатній	48,2 % (102 студ.)	60,7 % (128 студ.)	48,2 % (103 студ.)	51,3 % (110 студ.)
низький	45,9 % (97 студ.)	14,2 % (30 студ.)	46,0 % (98 студ.)	42,9 % (91 студ.)

Отже, можна зробити загальний висновок, що за всіма визначеними критеріями й показниками більш інтенсивна позитивна динаміка у стані сформованості корпоративної культури студентів проявлялася саме в експериментальній групі, ніж в контрольній.

Література

1. Основы корпоративной культуры : учебно-методический комплекс [Электронный ресурс] / сост. С. А. Левина. – Режим доступа : http://www.sziu.ru/media/uploads/osn_korp_kult.pdf.
2. Разумова Е. Д. Формирование основ корпоративной культуры будущих менеджеров в процессе профессиональной подготовки в вузе : дис. канд. пед. наук : 13.00.08. – М., 2008.–157 с.
3. Саєнко Н. В. Формування компетентного фахівця у процесі культурологічної підготовки студентів технічних ВНЗ / Н. В. Саєнко // Нова педагогічна думка. – 2012. – № 1. – С. 230-233.

УДК 159.9:378:7.071.1

САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ У КОНТЕКСТІ ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Більдер Н. Т., доцент
Харківська державна академія дизайну і мистецтв*

Навчальні заклади України різного рівня акредитації навчають дизайнерів за актуальними напрямками, але не всі студенти готові до професійної та особистісної само актуалізації в умовах конкуренції на сучасному арт-ринку. За аналізом вакансій на ринку праці, однією із самих популярних на сьогодні, є професія графічного дизайнера. Отже, окрім важливості цієї професії в сучасному соціумі, усередині неї існує величезна конкуренція, оскільки умови цієї роботи притягають велику кількість претендентів.

Сфера управління інформацією як найбільш актуальна і перспективна для реалізації креативного потенціалу особи потребує фахівців з розвиненим і яскраво вираженим творчим, ініціативним мисленням, із здібностями і навичками, які розвиває саме дизайнерська освіта.

Для розуміння особливостей формуванням особової ідентичності студентів-дизайнерів видається продуктивним звернення до поняття «Художня комунікація», що припускає не лише вироблення єдності, але і розуміння відмінностей. Художня комунікація – полісуб'єктна взаємодія, здійснення інтелектуально-творчого взаємозв'язку автора і реципієнта, передача останньому художній інформації, що містить певне відношення до світу, художню концепцію, сукупність ціннісно-сміслових стосунків : «Я» – світ художньої реальності", «Я» – автор твору», «Я» – для себе», «Я» – для інших», центром яких є особистість студента.

У зв'язку з усіма складнощами професії дизайнера, украй важливо враховувати усі її соціальні і культурні аспекти застосування, щоб сформувати максимально ефективний набір дисциплін, що викладаються. Вивчення дисциплін гуманітарного циклу, зокрема – основ психології, сприяє інтелектуальній суворості, яка дає імпульс розумовим процесам.

М.С. Подобєд, аналізуючи тенденції сучасного дизайну, відмічає, що в графічному дизайні відсутність взаємозв'язку візуальних елементів з навколишнім простором і смисловим значенням призводить до появи хаотичної і безладної візуальної комунікації. [1]

Графічний дизайнер і педагог Мередіт Девіс в статті «Raising the Bar for Higher Education», стосовно вищої освіти в області дизайну, упевнена, що гуманітарні науки мають бути також частиною Тези Дизайну або Фундаментального курсу (як правило, в четвертий рік навчання). М. Девіс пише, що педагоги по дизайну бачать, що весь цей час: дитина, яка займалася Фотошопом в середній школі, так і використовує усі фільтри і

ефекти, тому що вони виглядають привабливими. Але якщо робота не наповнена глибоким змістом, то вона безглузда [2].

Арт-директор, журналіст і критик графічного дизайну, Стівен Хеллер, в статті «The Education of a Graphic Designer», присвяченої сучасному навчанню графічних дизайнерів, пише, що будь-які посадовці або установи, які стверджують, що передали повну майстерність графічного дизайну (з усіма його мультидисциплінарними складнощами) менше ніж за чотири роки, обманюють себе і усіх інших. Насправді, вони мають на увазі те, що техніка і технологія можуть викладатися через інтенсивні класи в обмеженому терміні (насправді, де завгодно від шести місяців до чотирьох років), але це – тільки одна частина з усього необхідного, що включає освіту сучасного графічного дизайнера. Концептуальні, стратегічні, психологічні, маркетингові і інші, абстрактні і практичні проблеми є ключовими [3].

Отже, необхідно, для забезпечення конкурентоспроможності дизайнерів, посилити навчальний блок гуманітарних наук. Завдяки цьому, майбутні фахівці цієї галузі матимуть широкий кругозір і велике культурне знання.

Для подальшого професійного навчання і розвитку також необхідно сполучити колективний процес навчання з індивідуальними запитами студентів-дизайнерів, що вимагає ретельного вивчення процедур особистісного й навчального самооцінювання. При цьому необхідно розмежувати мотиваційні фактори особистісної самооцінки і навчальне самооцінювання суб'єктів навчання в художньому виші.

Особистісна самооцінка – найважливіший параметр структури особистості, що становить собою одну з вищих потреб людини, поряд із потребами в пізнанні світу, самопізнанні, самоактуалізації, самореалізації і соціальному самоствердженні.

Отримавши диплом, випускники вишів включаються в конкурентну боротьбу, умови та правила якої вони не завжди встигають засвоїти за час вчення. Участь в конкурентній боротьбі передбачає наявність такої якості особи, як конкурентоспроможність, яка розглядається як досягнення та успіх в діяльності. Конкурентоздатні особи значно легше адаптуються до вимог соціального середовища, досягаючи більш високого рівня професійного і особового розвитку. При розвитку конкурентоспроможності у студентів підвищується мотивація до процесу вчення, зростають вимоги до якості освіти, що здобувається, і удосконалюються особово-професійні якості.

Навчання дизайнера це не лише навчання фахівця з широким кругозором, великим обсягом гуманітарних знань, високим рівнем професіоналізму.

На наш погляд, для підвищення ефективності діяльності і створення умов для самоактуалізації, необхідно навчання студентів художніх спеціальностей не лише професії, але і навичкам само актуалізації і технологіям досягнення успіху на ринку праці.

Література:

1.Подобед М. С. Современные тенденции художественного образования за рубежом (на примере дисциплины «графический дизайн») [Электронный ресурс] / Подобед М. С. - Режим доступа :

<http://www.art-education.ru/electronic-journal/sovremennye-tendencii-hudozhestvennogo-obrazovaniya-za-rubezhom-na-primere>

2.Meredith D. Raising the Bar for Higher Education / D. Meredith // Allworth Press, 2005. - 369 p.

3.Heller S. The education of a graphic designer / S. Heller // Allworth Press, 2005. - 369 p.

UDK 327

**INFLUENCE OF GLOBALIZATION DISORDERS AND FEATURES OF
SPECIALISTS TRAINING FROM INTERNATIONAL ECONOMIC
RELATIONS**

*Popova A.M., Ph.D.
Kharkov National Automobile and Highway University*

Modernity constantly sets new tasks for all educational institutions. The main task is to provide qualitative educational services with a sufficiently high level of fundamental knowledge and a comprehensive coverage of practical aspects in the chosen direction. To do this, you need to analyze the very concept of fundamentalism education. The definition of the very concept of fundamentalism is quite controversial. Since the contradiction lies in the very definition of fundamental education - it is perceived by the majority as opposed to the practical vocational education direction, while others regard any higher education as fundamental.

However, to resolve all disputes, modern experts on the methodology of the educational process, formulated three components of this process:

- the fundamental nature of education;
- the transfer of knowledge, practical skills;
- professional skills, and the most important formation and development of the style;
- based on the development of individuality of the individual.

So, specialists obtaining education based on this principle of "unity of the three foundations" are not only professionally trained and educated, but also will be realized as individuals with creative thinking.

Permanent changes taking place in society have an impact on education and the challenges faced by higher education institutions. So technical revolutions and high mobility set new laws for the functioning of the business community. All this affects the requirements for educational institutions, while the requirement for systematic content of the main branches of knowledge remains unchanged, and the optimal practical part of extrapolation and modeling of knowledge in real life situations.

This set of skills and abilities will allow you to effectively act on the labor market and in the implementation of your own projects. Many critics of this attitude to education put forward other pages of this issue. The specialist will have practical skills in certain conditions and subject to constant changes in the world, economics, politics, society and culture; will be forced to face the impossibility of adequately assessing the environment, realizing their skills in changing conditions.

For all the above reasons, the introduction of new methods and means of presenting knowledge is of particular importance. So widely used is the ability to visualize the materials of the lecture with the help of appropriate computer tools. An important aspect here is to inform students of the importance of visualization when presenting information. The very example is the material they perceive when it is possible with graphic representations to present volumes of information that, even when presenting in the form of tables and figures, lose out to visual images.

Another aspect of the same issue is the problem of cultural differences when dealing with foreign clients and companies. The difficulty in the work is that the presentation of knowledge, skills and abilities is based on the customs and traditions of the country where the person is constantly located. Hence, we can conclude that the knowledge of a future specialist will be for the same audience or close to her. The difference in the perception of aspects of different cultures in matters not related to traditional composition and customs can

negatively affect the work of a specialist. Ignoring this influence is helped partly by the visual presentation of information that is already well-accepted in the world and does not touch controversial aspects but does not solve all further possible contradictions due to the difference in cultural perception.

Skeptics may indicate that for work with other cultural groups there is a specialist diplomat, and his specialization is relations between states. However, the globalization processes taking place in the world have expanded the borders of countries and economic relations, while expanded so that without migrating abroad, specialists successfully co-operate with foreign companies and even work as regular employees in them.

And so, we need at least the basic notion of differences in cultural perception in different countries of the world. This is successfully implemented within the framework of the concept of "three components of the educational process". Indeed, in the absence of a basic knowledge transfer, it is impossible to implement a further specialist in the global market, which will be and will be rapidly transformed further. In addition, this at first glance "unnecessary" discipline as philosophy or ethics allows you to prepare the basis for the perception of narrower subjects, for example, cross-cultural management. This subject reveals the peculiarities of cooperation with representatives of different cultures, especially important in a world where transnational corporations are not an ephemeral concept, but a common practice when international companies not only present their products in markets of other countries, but also place on their territories the production itself. In addition, issues of cooperation in the multinational staff of employees, especially the management of similar groups are covered. One should not overlook the peculiarities of the countries themselves, which are revealed in other subjects of the corresponding courses of disciplines, when the very features of the country's development, formation of economic and social ties are considered.

An important aspect here, too, remains the presentation of information, bringing it to employees, working with foreign partners, and so on. So, using the obtained knowledge, a specialist will be able to evaluate the labor market opportunities, choose the employment of local staff or the rationality of training existing employees of the company to work in the region, combining opportunities taking into account the measures and measures that are acceptable for the chosen territory for expansion of the existing or the opening of a new enterprise.

The listed problems are a small part of the work that faces a specialist when working on international markets, but one should not consider that specialists in foreign trade relations are faced with the peculiarities of labor in international markets. The reach of the modern world by means of communication, the increasing tendency to travel, and, accordingly, the spread of culture and trade relations, encourage new developments in foreign markets for specialists of different profiles.

УДК 37.091.2:614

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ОСНОВ
ЗДОРОВ'Я ЗА НАПРЯМКОМ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ НА
ПРИКЛАДІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ**

*Ковальов П.А., к.т.н., доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Тематичні екскурсії до пожежної частини на етапі початкової школи, на нашу думку, є важливим складником організації навчання дітей окремих напрямів пожежної безпеки. Під час тематичних екскурсій

відбувається спілкування, бесіда зі спеціалістами рятувальної справи, ознайомлення зі схемами евакуації у разі виникнення пожежі. Важливою, на наш погляд, є пізнавальна подорож та ознайомлення з професіями та діями рятувальника й диспетчера – від моменту прийому диспетчерами телефонного дзвінка про пожежу, або якусь надзвичайну подію, до моменту локалізації та ліквідації (повного гасіння) пожежі чи ліквідації надзвичайної події, ознайомлення з аварійно-рятувальною технікою. Завдяки цій формі роботи в дітей формується уявлення про професію рятувальника, її роль у нашому житті. Діти починають краще розуміти важливість дотримання правил пожежної безпеки, усвідомлювати небезпеку пожежі та її наслідків, адже лише під час екскурсії діти отримують можливість поговорити про пожежі з професійними рятувальниками, дізнатися про негативні моменти виникнення небезпечних ситуацій, проаналізувати необхідність набуття знань з профілактики виникнення пожеж, правильного алгоритму дій, виходячи з прикладів реальних життєвих ситуацій, про які розкажуть фахівці в процесі екскурсії.

Під час тематичних екскурсій до пожежних частин важливу роль відіграє знайомство дітей з роботою диспетчера. Побачивши наочно статистику дзвінків за добу до Служби порятунку, діти матимуть можливість краще усвідомити шкоду від фальшивих (хибних) дзвінків; зрозуміти, наскільки важлива достовірна та повна інформація про пожежу, або подію; дізнатися, що саме слід казати, викликаючи пожежних; зрозуміти важливість швидкого прийому інформації та передачі її рятувальникам заради безпеки свого життя та життя оточуючих людей. Школярі усвідомлять, що незнання усіх необхідних даних про місце виникнення пожежі, координат місцевості, де виникла пожежа, призведе до затримок у роботі рятувальників, і це, своєю чергою, може спричинити

трагічні наслідки. Водночас діти матимуть змогу перевірити власні, уже наявні, знання з безпеки своєї життєдіяльності.

Виробленню в учнів знань з пожежної безпеки сприятимуть також лекції, практичні заняття, участь у тематичних вечорах, вікторинах, виготовлення плакатів з протипожежної тематики, випуск стінгазети протипожежного спрямування, участь у конкурсі протипожежних малюнків, відвідування музеїв пожежної охорони, показ плакатів, відео-, кінофільмів з протипожежної тематики, ігрові змагання та вікторини серед дітей. Ці форми та методи активно використовуються вчителями під час занять та в позакласній роботі, проте, ми вважаємо, що вони є ефективними лише в комплексі з виробленням практичних навичок, адже поверхове теоретичне знайомство з основами пожежної безпеки не сприяє оволодінню глибокими знаннями, відтак і виробленню в дітей правильного алгоритму дій в разі виникнення пожежонебезпечної ситуації.

Ще одним методом навчання основ пожежної безпеки, що активно використовується вчителями під час проведення занять, під час тижня безпеки життєдіяльності, класних годин, святкування дня захисту дітей, під час літньої оздоровчої кампанії, є тренувальна евакуація дітей та вчителів зі школи, певних приміщень чи будинків. Цей метод навчання є ефективним у засвоєнні дітьми знань про порядок дій у разі виникнення пожежі та задимленості приміщень, набутті конкретних навичок, але тільки за певних обставин. На сьогодні алгоритм прописаний так, що евакуація проводиться безпосередньо під керівництвом педагогів. Ці тренінги плануються завчасно, чітко контролюються, однак недоліком таких тренувальних евакуацій є те, що діти не мають можливості самостійно обирати шляхи евакуації, відтак у них не відбувається вироблення вмінь прийняття самостійних правильних рішень. Чинний алгоритм проведення тренувальних евакуацій передбачає, що педагоги виводять дітей з приміщень на вулицю в безпечне місце, перераховують

евакуйованих та доповідають про наявність дітей старшим груп. Цим нівелюється ефективність процесу відпрацювання навичок прийняття самостійних рішень і виконання самостійних дій. Школярі діють під керівництвом педагогів в умовах недостатньої інформації про небезпеку, її впливу на людину, методи її подолання та самозахисту. Тож, на нашу думку, тренувальний метод роботи має застосовуватися в тому числі й за умов надання дітям повної самостійності під час виконання дій та прийняття рішень, щоб кожна дитина сама змогла прийняти рішення про евакуацію, визначити напрямки порятунку та його шляхи (через коридори, евакуаційні виходи, вестибюлі тощо). Педагог чи запрошений на ці заняття співробітник Служби порятунку при цьому обмежить функцією контролю. Серед його завдань буде завдати умови – змодельовати місце виникнення уявної пожежі та проаналізувати правильність дій молодшого школяра. Але етапові практичного відпрацювання умінь та навичок має передувати етап попереднього опрацювання теоретичного матеріалу.

Перед тренувальною евакуацією спочатку вчителям, а потім дитині слід розповісти про шляхи евакуації та евакуаційні виходи; показати, де вони розташовані у школі та куди ведуть. Цю інформацію має надавати спеціально запрошений представник місцевої пожежної охорони. Найефективнішим цей метод буде при взаємодії трьох сторін: рятувальники – педагоги – батьки. Завданням батьків у цьому випадку буде надання дітям необхідної протипожежної інформації відносно власної оселі, зокрема діти мають знати специфіку розміщення кімнат у квартирі (приватному будинку), шляхів евакуації з них, можливі варіанти виникнення пожежі та ймовірні шляхи порятунку у безпечне місце. Допомогти батькам з експертизою протипожежного стану оселі можуть рятувальники, спеціально запрошені для цього на батьківські збори.

Важливою умовою ефективності цього методу тренувань є систематичне, а не епізодичне (скажімо, раз на рік) проведення фахівцями

протипожежної справи тренінгів із учителями, батьками та дітьми. Під час таких тренінгів мають створюватися проблемні ситуації, організовуватися ігри, обговорюватися типові виховні проблеми, відбуватися спільний критичний аналіз дій, моделюватися виховні ситуації, у процесі програвання яких дорослі будуть набувати необхідний обсяг знань, умінь і навичок. Важливо, щоб після кожного тренінгу з програванням тієї чи тієї ситуації у батьків і вчителів була можливість обговорити з дітьми, колегами, представниками пожежної охорони пережиті дітьми емоції; проаналізувати дії дітей, вислухати їхній аналіз щодо прийнятих у тій чи тій ситуації рішень, виявити недоліки, надати поради в доопрацюванні того чи іншого аспекту. У цих вправах необхідно виокремити смисловий аналіз дій дітей та виявити помилки для їх обговорення, виправлення в подальшому моделюванні життєвих ситуацій, що дозволить розвивати ініціативність дитини, уміння здійснювати дослідницький пошук, аналізувати та знаходити відповіді на складні питання, а також сприятиме покращенню психологічного стану вихованців, корекції їхньої поведінки та налагодженню взаємодії з небезпечним навколишнім середовищем [1,2].

Література:

1. Черкашин О. В. Навчання молодших школярів пожежній безпеці: сучасний стан проблеми / О. В. Черкашин // Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2016. – № 3. – С. 182–189.

2. Черкашин О. В. Основи пожежної безпеки в системі навчання та виховання молодших школярів / О. В. Черкашин // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 3 (85). – С. 152–157.

УДК 378.091.33:004.77(045)

**СТВОРЕННЯ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ
ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ НАВЧАЛЬНОГО МЕРЕЖНОГО
ПРОЕКТУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

*Дзьох В.В., магістрант,
Отрошко Т.В., к.п.н., доцент
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

В умовах стрімких змін, що відбуваються в сучасному суспільстві все більше висувається вимог до здійснення професійної підготовки майбутніх учителів. Вони мають бути готовими до постійного саморозвитку, самовдосконалення, вміти не тільки працювати в команді, а й організовувати спільну діяльність всіх учасників освітнього процесу. Одним із способів формування в учнівської молоді такої готовності є залучення студентів до участі у створенні інформаційного простору мережного проекту.

Проблему впровадження методу проектів в освітній процес досліджували І. Осадчий, О. Пехота, С. Сисоева та ін. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для організації проектної діяльності вивчали В. Гузєєв, Г. Лаврентьєва, Є. Полат, та ін., звертаючи увагу на доцільність їх застосування для організації самостійної роботи учнів.

І. Зброжек, М. Кадемія, Т. Каняніна, С. Степанова, Л. Шевцова та ін. розглядали здійснення професійної підготовки студентів із залученням до участі у мережних проектах, із застосуванням сервісів Веб 2.0. Але вплив процесу створення майбутніми вчителями інформаційного простору

мережного проекту на їх професійну підготовку науковцями майже не досліджувався.

На думку К. Круподьорової метою методу проектів є сприяння розвитку пізнавальних, творчих навичок учнів, вмінь самостійно конструювати власні знання, вмінь орієнтуватися в інформаційному просторі, розвивати критичне мислення [1]. При цьому вчителю дуже важливо контролювати та корегувати діяльність дітей на кожному етапі роботи над проектом. Серед засобів, що можуть допомогти йому в організації такої діяльності важливе місце посідають мережні технології, зокрема, сервіси Веб 2.0 та хмарні технології. Застосування їх можливостей дозволяє організувати роботу учнів над проектом, як у школі, так і вдома, залучаючи також до цієї діяльності їх батьків.

Під мережним проектом, Є. Зінкевич, розуміє будь-який проект, організований в рамках того або іншого мережевого співтовариства за допомогою соціального партнерства або з допомогою комп'ютерних технологій, де способом зв'язку є Інтернет [2].

У своїх дослідженнях М. Кадемія розглядає «навчальний мережевий проект» під яким розуміє форму організації спільної навчальної діяльності студентів у певній послідовності, що спрямована на досягнення поставленої мети – самостійне розв'язання конкретної проблеми (задачі), значимої для тих, хто навчається і оформленої у вигляді прикінцевого продукту вмінь [3, с. 93].

На нашу думку, майбутні вчителі мають бути ознайомлені не тільки з діяльністю на кожному етапі мережного проекту, а й з його підготовкою та проведенням. Для цього вони мають попрацювати над створенням інформаційного простору для нього та здійснити апробацію під час проходження педагогічної практики. Цей простір може бути організований у вигляді блогу або сайту. Розглянемо етапи роботи

студентів зі спільного створення інформаційного простору мережного проекту у вигляді сайту, зазначаючи особливості її організації.

На *першому етапі* визначається тема проекту. Студенти висловлюють ідеї та спільно їх обговорюють. Для цього можна скористатись можливостями інтерактивних дощок, ментальних карт, Документів Google тощо, що дозволяє викладачу організувати роботу студентів не тільки на заняттях, а й у позааудиторний час одночасно демонструючи способи користування зазначеними сервісами. Для визначення найкращої ідеї можна провести он-лайн голосування.

На *другому етапі* розробляється структури проекту. Це можна організувати за допомогою сервісів Документів Google або Microsoft Office он-лайн тощо, надаючи спільний доступ до документа усім учасникам. У цьому документі студенти мають визначитись із: метою та завданнями майбутнього проекту; тривалістю та очікуваними результатами; етапами підведення підсумків та формами проведення оцінювання; розподілом обов'язків кожного, хто бере участь у роботі над створенням інформаційного простору мережного проекту тощо. Всі ці дані можна представити у вигляді відповідної таблиці.

Працюючи над *третьім етапом* проекту майбутні вчителі підбирають та опрацьовують інформацію; формулюють проектні завдання; створюють дидактичні матеріали із застосуванням сервісів Веб 2.0; визначають очікувані результати діяльності учасників проекту, вимоги до їх виконання та представлення тощо.

На *четвертому етапі* студенти спільно працюють над створенням сайту мережного проекту, наповнюючи його розробленими на попередньому етапі матеріалами.

П'ятий етап – це здійснення студентами апробації створеного інформаційного простору та проведення рефлексії.

У результаті такої роботи майбутніми вчителями було створено та апробовано такі сайти, як: «Подорож Диснейлендами світу» метою якого було зацікавити учнів вивченням можливостей застосування тригерів в інтерактивних презентаціях. «Безпечний Інтернет» у якому учасники мали ознайомитись із способами пошуку інформації, як текстової, так і графічної; правилами безпечного поведіння в Інтернеті; можливістю створення аватарок та цифрових підписів, правилами співпраці на спільному майданчику тощо.

Таким чином, створення майбутніми вчителями інформаційного простору мережного проекту дозволило їм зрозуміти особливості цього процесу, оцінити ефективність розроблених завдань, звернути увагу на способи організації співпраці учасників проекту, опанувати навичками розробки критеріїв оцінювання тощо. Це, у свою чергу, сприяло підвищенню ефективності здійснення їх професійної підготовки.

Література:

1. Круподерова К. Р. Роль сетевой проектной деятельности в организации единого информационно-творческого образовательного пространства студентов / К. Р. Круподерова // Вестник Мининского университета. – № 2 (2), 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-setevoy-proektnoy-deyatelnosti-v-organizatsii-edinogo-informatsionno-tvorcheskogo-obrazovatel'nogo-prostranstva-studentov> (дата звернення 06.11.2018)
2. Зинкевич Е. Р. К проблеме организации самостоятельной учебной работы студентов в медицинском вузе (на примере сетевого проекта) / Е. Р. Зинкевич // Педиатр. – №.2, 2015. – С. 109-113.
3. Кадемія М. Ю. Інноваційні технології навчання : словник-глосарій / М. Ю.Кадемія, М. М. Козяр, Т. Є. Рак – Львів : Вид-во ЛДУ БЖД, 2011. – 156 с.

УДК 351.861

РОЗРОБКА НОРМАТИВУ РЯТУВАННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО З КОЛОДЯЗЯ, ЯК ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

*Бородич П.Ю., канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри ПтаРП,
Національний університет цивільного захисту України*

В доповіді вирішується задача по розробці науково обґрунтованих нормативів оперативного розгортання особового складу автомобілю пожежного першої допомоги з установкою триноги на колодязь та спуском в нього [1]. Розробка нормативів має у своїй основі порівняння результатів одного випробуваного з результатами інших випробуваних. Порівняльні норми можуть бути побудовані за допомогою віднесення відповідного відсотка розглянутого особового складу до нормативу, що йому посильний.

Використовуючи значення зворотної функції Φ^{-1} стандартного нормального розподілу, шукані оцінки часу рятування можуть бути визначені як [2]

$$t_5 = \bar{t} + G \cdot \Phi^{-1}(\tilde{P}_5), \quad (1)$$

$$t_4 = \bar{t} + G \cdot \Phi^{-1}(\tilde{P}_4 + \tilde{P}_5), \quad (2)$$

$$t_3 = \bar{t} + G \cdot \Phi^{-1}(\tilde{P}_3 + \tilde{P}_4 + \tilde{P}_5), \quad (3)$$

де \bar{t} математичне очікування виконання процесу рятування, с;

G середньоквадратичне відхилення, с;

$\hat{P}_3, \hat{P}_4, \hat{P}_5$ середньозважені оцінки відповідних часток (частот) можливих результатів віднесених, відповідно, до оцінки «відмінно», «добре», «задовільно».

Для визначення середньозважених оцінок відповідних часток можливих результатів був використаний метод експертної оцінки. В якості експертів виступили викладачі Національного університету цивільного захисту України та співробітники оперативно-координаційного центру Головного управління ДСНС у Харківській області. Їм було запропоновано надати відповідну частку усіх можливих результатів, віднесених, відповідно (як це прийнято в оперативно-рятувальній службі в даний час), до оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно». В той же час, експертні оцінки характеризуються тим, що думки конкретних експертів можуть суттєво відрізнятися між собою. Щоб зменшити вплив некомпетентних експертів на підсумкову оцінку, яка і буде використовуватись для визначення частки результатів, що відповідають конкретній оцінці нормативу, пропонується метод визначення усередненої оцінки експертів, в основі якого лежить середньозважене значення тих оцінок, які надали експерти.

В основі розрахунку вагового коефіцієнта конкретного експерта лежить розрахунок суми квадратів відхилень запропонованих ним значень від середніх значень, отриманих в результаті аналізу всіх результатів ваговий коефіцієнт вище в того експерта, у якого результати менше відрізняються від відповідних середніх значень.

Щоб накопичити вихідні дані, необхідні для експертної оцінки, доцільно використовувати спеціальну форму, в якій зазначається оцінка, яку i -ий ($i = 1, 2, \dots, k$, де k кількість експертів) експерт вважає за доцільне виділити для оцінки j -ї частки ($j = 5, 4, 3$ та 2) всіх можливих результатів виконання нормативу.

За аналогією з підходом, викладеним в [3,4], де для оцінки середньозваженого часу виконання даної операції використовуються вагові коефіцієнти експертів, що спираються на оцінки дисперсій часу її

виконання, обробку результатів експертного опитування було проведено в наступній послідовності.

Розрахунок величин середньої оцінки, яку пропонується виділити для оцінки j -ї частки всіх можливих результатів виконання нормативу:

$$\bar{P}_j = \frac{\sum_{i=1}^k P_{ij}}{k}. \quad (4)$$

Розрахунок суми квадратів відхилень по кожній частки всіх можливих результатів виконання нормативу між оцінкою, яку пропонує i -ий експерт, і її середнім значенням:

$$S_i = \sum_{j=1}^l (P_{ij} - \bar{P}_j)^2. \quad (5)$$

Визначення усередненої оцінки експертів по j -ій частки всіх можливих результатів, яке здійснюється шляхом знаходження середньозваженого значення за оцінками всіх експертів

$$\tilde{P}_j = \sum_{i=1}^l q_i \cdot P_{ji}, \quad (6)$$

$$t_5 = 209,5 + 9,6 \cdot \Phi^{-1}(0,224) = 202,2 \text{ с};$$

$$t_4 = 209,5 + 9,6 \cdot \Phi^{-1}(0,38 + 0,224) = 212,1 \text{ с};$$

$$t_3 = 209,5 + 9,6 \cdot \Phi^{-1}(0,269 + 0,38 + 0,224) = 220,5 \text{ с}.$$

Використовуючи підходи, що запропоновані в [5] були розроблені нормативи рятування постраждалого з колодязя з використанням нош рятувальних вогнезахисних: $t_5 = 200 \text{ с}$; $t_4 = 210 \text{ с}$; $t_3 = 220 \text{ с}$.

Література

1. Бородич П. Ю. Імітаційне моделювання оперативного розгортання особового складу автомобілю пожежного першої допомоги установкою тринози на колодязь та спуском в нього [Електронний ресурс] / П. Ю. Бородич, П. А. Ковальов, І. О.Поляков // Проблеми надзвичайних ситуацій. Харків: НУЦЗ України. 2014. Випуск 20. С. 28-32. Режим доступу:

<http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfEmergencies/vol20/borodich.pdf>

2. Стрелец В. М. Закономерности использования аварийно-спасательной техники / В. М. Стрелец, П. А. Ковалев, Р. А. Нередков // Проблеми надзвичайних ситуацій. – Харків : НУЦЗ України, 2008. – Вип. 6. - С. 127-132.

3. Бородич П. Ю., Ковальов П.А., Пономаренко Р.В. Розробка нормативу рятування постраждалого з приміщення з використанням нош рятувальних вогнезахисних [Електронний ресурс] / П. Ю. Бородич, П. А. Ковальов, Р. В. Пономаренко // Проблеми пожежної безпеки. Харків: НУЦЗ України. 2016. Випуск 39. С. 44-48. Режим доступу:

http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfFireSafety/vol39/Borodich_Kovalov.pdf

4. Стрелець В. М. Оцінка фільтрувальних протигазів-саморятівників за результатами полігонних випробувань [Електронний ресурс] / В. М. Стрелець, В. М. Лобойченко // Проблеми пожежної безпеки. - Харків : НУЦЗ України, 2013. – Вип. 33. - С. 175-182. - Режим доступу:

<http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfFireSafety/vol33/srelec.pdf>

5. Зациорский В. М. Основы спортивной метрологии : [Учеб. для ин-тов физ. культ] / Зациорский В. М. - М.: Физкультура и спорт, 1982. - 256 с.

УДК 159.9:378-051

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ В СПОСОБАХ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ

*Дубчак Г. М., д. психол. н., доцент,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»*

Особливим аспектом досліджень проблеми стресостійкості є пошук особистісних ресурсів подолання. З метою вивчення гендерних особливостей основних стратегій долаючої поведінки сучасних українських студентів нами було проведено емпіричне дослідження, у якому взяло участь 198 студентів закладів вищої та середньої освіти м. Чернівці, що навчаються за наступними спеціальностями: фельдшер, медична сестра, продавець, офіціант, бармен, вчитель історії, юрист, соціальний педагог, психолог. Студенти закладів вищої освіти склали 113 чоловік, середньої освіти – 85 осіб. Вік досліджуваних студентів вагався від 16 до 38 років ($M=19,21$; $\sigma=4,36$). Серед досліджуваних було 96 чоловіків та 102 жінки.

У дослідженні було використано опитувальник способів подолання (WCQ; Folkman и Lazarus, 1988), адаптований Т.Л.Крюковою (2004) [1].

Математико-статистичні процедури з аналізу результатів дослідження проводилися з використанням комп'ютерної статистичної програми SPSS (χ^2 , критерій t-Student). Тест χ^2 показав гомогенність груп студентів за статтю, спеціальністю та типом навчального закладу ($p \geq 0,05$; n_i). Критерій Колмогорова-Смирнова за всіма шкалами підтвердив нормальність розподілу даних ($p > 0,05$).

Результати дослідження, наведені у таблиці 1 свідчать про те, що сучасні студенти використовують різні стилі долаючої поведінки. На основі критерію t-Student встановлено, що для досліджуваної вибірки

відмінності в стилях долаючої поведінки студентів є статистично значущими ($p < 0,01$).

Таблиця 1 - Порівняльний аналіз стилів долаючої поведінки студентів (N=198)

Стилі долаючої поведінки	Вибірка		Чоловіки		Жінки		P
	M	σ	M	σ	M	σ	
Конфронтація	10,41	2,74	10,41	2,71	10,41	2,79	0,98
Дистанціювання	10,61	2,55	10,49	2,25	10,72	2,81	0,51
Втеча/уникнення	13,30	3,57	12,84	3,22	13,73	3,83	0,08
Позитивна переоцінка	13,09	3,31	12,49	3,16	13,65	3,37	0,01
Прийняття відповідальності	7,85	1,95	7,48	1,89	8,20	1,96	0,01
Самоконтроль	12,96	2,87	12,83	3,05	13,09	2,70	0,53
Планув. вирішення проблеми	11,59	2,71	11,92	2,38	11,28	2,97	0,10
Пошук соц. підтримки	12,96	2,87	11,07	2,91	11,40	2,57	0,40

Найбільш вираженими стилями долаючої поведінки студентів є втеча/уникнення, позитивна переоцінка та самоконтроль, а найменш вираженим – прийняття відповідальності.

На думку авторів методики усі копінг-стратегії за ступенем конструктивності можна віднести до трьох груп: конструктивні (планування рішення, самоконтроль, пошук соціальної підтримки), відносно конструктивні (прийняття відповідальності, позитивна переоцінка) та неконструктивні (конфронтація, дистанціювання, втеча/уникнення). В нашому дослідженні виявлені домінуючі стилі долаючої поведінки студентів належать до усіх трьох груп копінгу, що свідчить про неоднорідність студентського середовища: поруч зі студентами, які, стикаючись із повсякденними труднощами і проблемами, вирішують їх конструктивно або відносно конструктивно, є студенти з недостатньо високими адаптаційними здібностями та деструктивними

проявами поведінки. Слід зазначити, що студенти з високим рівнем вияву деструктивних копінг-стратегій можуть потребувати психологічної допомоги.

З наведених вище даних виникає, що для сучасних студентів, як хлопців так і дівчат, спільними переважаючими типами долаючої є поведінки є втеча/уникнення, самоконтроль та позитивна переоцінка; найменш вираженим стилем є прийняття відповідальності. Статистично значущі відмінності виявлено в двох стилях долаючої поведінки хлопців та дівчат: прийняття відповідальності та позитивна переоцінка ($p < 0,01$). Дані стилі долаючої поведінки, які зараховують до відносно конструктивних, частіше проявляються в поведінці дівчат, ніж хлопців. За іншими стилями копіngu відмінності статистично не значущі.

Отже, на основі проведеного аналізу можна констатувати, що в усіх групах досліджуваних нами студентів серед домінуючих стратегій, як чоловіків, так і жінок, виявлено деструктивні копінг-механізми: найчастіше – це втеча/уникнення. Наведені вище дані дозволяють говорити про те, що частина студентів вищих та середніх навчальних закладів може мати в майбутньому проблеми у виконанні своїх професійних обов'язків, оскільки вони належать до соціономічних професій.

Таким чином, результати дослідження вказують на необхідність цілеспрямованої роботи по формуванню стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій, професійна діяльність яких є одним з найбільш напружених в психологічному плані видів трудової активності.

Література:

1. Крюкова Т. Л. Методы изучения совладающего поведения: три копинг-шкалы / Т. Л.Крюкова. – Кострома : КГУ им. Н.А. Некрасова Авантитул, 2010. – 64 с.

УДК 331. 101

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ДО РЯТУВАННЯ ПОСТРАЖДАЛОГО З ПРИМІЩЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ НРВ-1 З ВИКОРИСТАННЯМ НОРМАТИВІВ

*Бородич П.Ю., канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри ПтаРП,
Пономаренко Р.В., канд. техн. наук, с.н.с.,заст. нач. кафедри ПтаРП,
Національний університет цивільного захисту України*

В доповіді наведена задача статистична оцінка ефективності підготовки рятувальників рятуванню постраждалого з приміщення за допомогою НРВ-1 з використанням нормативів[1]. Спочатку рятувальникам було запропоновано виконати вправу рятування постраждалого з приміщення за допомогою НРВ-1 без нормативів, а потім з використанням нормативів [1]. Були проведена оцінка математичного очікування та середньоквадратичного відхилення, які дозволяють перевірити, різницю середніх значень з використанням t-критерію Стьюдента.

В цьому випадку розглядаються гіпотези

$$H_0 : \bar{t}_{\text{рят. без норм.}} = \bar{t}_{\text{рят. з норм.}} \quad (1)$$

$$H_0 : \bar{t}_{\text{рят. без норм.}} \neq \bar{t}_{\text{рят. з норм.}} \quad (2)$$

яка доказує різницю середніх значень.

З ціллю вибору конкретної методики розрахунку t-критерію[2] спочатку була перевірена гіпотеза про рівність дисперсій, які були отримані під час обробки вихідних даних, при виконанні вправи рятування постраждалого за допомогою НРВ-1 без нормативів та після реалізації

запропонованих [1] нормативів. В якості критерію для перевірки нуль-гіпотези

$$H_0 : G^2_{\text{рят. без норм.}} = G^2_{\text{рят. з норм.}} \quad (3)$$

був обраний F-критерій [2]

$$F = \frac{G_1^2}{G_2^2}, \quad (4)$$

де G_1^2 більша із оцінок дисперсій в двох вибірках.

При цьому критичне значення $F_{\text{кр}}$, яке при рівні значимості $\alpha = 0,05$ та числі ступенів свободи

$$v_{\text{без норм.}} = n_{\text{без норм.}} - 1 = 19, v_{\text{з норм.}} = n_{\text{з норм.}} - 1 = 19, \quad (5)$$

де $n_{\text{без норм.}} = n_{\text{з норм.}} = 20$ кількість натурних експериментів рятування постраждалого за допомогою НРВ-1 [2]

$$F_{\text{кр}} = F_{\text{табл}} = 2,09 \quad (6)$$

Порівняння (4) та (6) показує

$$F = \frac{G_{\text{без норм.}}^2}{G_{\text{з норм.}}^2} = \frac{121,27^2}{98,77^2} = 1,5 < F_{\text{кр}} = F_{\text{табл}} = 2,09. \quad (7)$$

Видно, що в даному випадку правомірною визнається нуль-гіпотеза (3) та допускається рівність дисперсій

$$G^2_{\text{рят. без норм.}} = G^2_{\text{рят. з норм.}} \quad (8)$$

Стандартна помилка різниці S_x , враховуючи, що вибірка малого розміру (<30), та число ступенів свободи $\nu = 19$ при розрахунку t-критерію [2]:

$$S_x = \sqrt{\frac{(n_{\text{без норм}} - 1) \cdot G_{\text{без норм}}^2 + (n_{\text{з норм}} - 1) \cdot G_{\text{з норм}}^2}{n_{\text{без норм}} + n_{\text{з норм}} - 2} \cdot \left(\frac{1}{n_{\text{без норм}}} + \frac{1}{n_{\text{з норм}}} \right)} =$$

$$= \sqrt{\frac{(20 - 1) \cdot 14706,5 + (20 - 1) \cdot 9756,32}{20 + 20 - 2} \cdot \left(\frac{1}{20} + \frac{1}{20} \right)} = 24,17 \quad (10)$$

$$\nu = n_{\text{без норм}} + n_{\text{з норм}} - 2 = 20 + 20 - 2 = 38 \quad (11)$$

В результаті

$$t_{\text{спост}} = \frac{|\bar{t}_{\text{рят. без норм.}} - \bar{t}_{\text{рят. з норм.}}|}{S_x} = \frac{|932,75 - 882|}{24,17} = 2,1 > t_{\text{табл}}(\alpha = 0,05) = 2,02 \quad (12)$$

Видно, що значення t-критерію $t_{\text{спост}}$ більше критичного значення t-критерію $t_{\text{табл}}$ при заданому рівні значимості $\alpha = 0,05$ та числі ступенів свободи $\nu = 38$. Це говорить про те, що на рівні значимості α (вірогідність помилки менше 5% можна прийняти гіпотезу H_0).

Отже, скорочення часу рятуванню постраждалого за допомогою НРВ-1 в результаті підготовки рятувальників з використанням запропонованих нормативів[1] є статично значимим.

Література

1. Бородич П. Ю. Розробка нормативу рятування постраждалого з приміщення з використанням нош рятувальних вогнезахисних [Електронний ресурс] / П. Ю. Бородич, Р. В. Пономаренко, П. А. Ковальов // Проблеми пожежної безпеки. Зб. наук. пр. НУЦЗ України. – вип. 39. – Харків: НУЦЗУ, 2016. – С. 44-48. – Режим доступу : http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfFireSafety/vol39/Borodich_Kovalov.pdf
2. Халафян А. А. STATISTICA 6. Статистический анализ данных / А. А. Халафян. – М.: ООО «Бином-Пресс», 2007. – 512 с.

УДК 371

ІНТЕГРАЦІЯ ОСВІТИ І БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

*Ачкасова Л.М., к.е.н, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасні вузи ставлять завдання підготовки фахівців, орієнтованих на сферу практичної діяльності. Вони повинні бути здатні не тільки генерувати ідеї, а й впроваджувати їх у вигляді нових технологій у виробництво. У зв'язку з цим вища вузівська і фундаментальна наукова освіта вимагають відповідної перебудови.

У зв'язку з цим одним із головних завдань, що стоять перед університетом, є вдосконалення практичної підготовки випускників, створення необхідної для виконання наукових досліджень бази шляхом

інтеграції науки і бізнесу. Виконання поставленого завдання має забезпечуватися не тільки кафедрами, а й самими роботодавцями - представниками бізнес структур.

Якість підготовки фахівця багато в чому залежить від викладача, але формування практичних умінь і навичок відповідно до запитів сучасного виробництва можуть забезпечити фахівці в певних областях діяльності. Разом вони покликані забезпечити реалізацію компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців.

В даний час проблема встановлення тісного взаємозв'язку з виробничою сферою є однією з гострих і актуальних. Багато законодавчих документів в галузі професійної освіти моделюють завдання і в сфері вищої освіти, оскільки відображають необхідні напрямки діяльності для інтеграції системи освіти і науки з виробництвом.

Викладач вузу, який практикує навчання у відриві від виробництва і не спирається при передачі знань студентів на сучасні технології та наукові впровадження, не може в повній мірі забезпечити оптимальний рівень компетенцій майбутнього фахівця. Тому з урахуванням швидко мінливого науково-технічного прогресу, дана форма обміну досвідом повинна бути постійною і безперервною, що може бути досягнуто за допомогою укладення відповідних договорів з підприємствами роботодавцями.

Якість підготовки випускників, їх відповідність сучасним кваліфікаційним вимогам залежить від багатьох факторів: професіоналізму кадрового та наукового потенціалів, задіяного в навчальному процесі; якості навчальної програми; рівня підготовки абітурієнтів; якості освітніх технологій; матеріально-технічної оснащеності та навчально-методичного забезпечення навчального процесу [1, с. 32].

У цій області пріоритетним напрямком також стає вдосконалення методик організації виконання різних видів завдань, які націлені на

придбання глибоких знань та вироблення вмінь і навичок в досліджуваній предметній області. Від викладача потрібен більш глибокий і ретельний підхід до формування завдань по самостійним видам робіт. Ці роботи повинні бути досить складними для вирішення студентами, а результати мати креативний характер. Такий підхід до формування самостійних завдань дозволяє виробляти навички до самоосвіти і потребу в пошуку нових і цікавих рішень. Важлива роль в цьому питанні належить залученню до процесу навчання фахівців - працівників підприємств і виробництв, здатних поділитися реальним досвідом роботи у відповідних напрямках спеціальності та спеціалізацій, а також дати критичну оцінку освітньої підготовки за цими напрямками.

Важливо, щоб завдання відрізнялися за ступенем складності і не виключали можливість бути вирішеними частково. Даний підхід може бути реалізований шляхом застосування ділових ігор, рішення ситуаційних завдань, методу проектів і т.д. Це сприяє виробленню необхідної мотивації до вирішення поставлених завдань.

Здійснення групових проектів створює атмосферу невимушеності, вчить діалоговій формі спілкування, а студенти методом проб і помилок можуть ближче підійти до розуміння поставленого перед ними завдання і придбати додаткові теоретичні знання, практичні вміння та навички.

Крім того, метод групового проектування сприятиме виробленню комунікативних навичок взаємодії студентів. Цей метод добре зарекомендував себе як вид самостійної роботи, розрахований на тривалий період часу. Він повинен реалізовуватися поетапно. Як підсумкова форма контролю можуть бути представлені готові проекти, з висновками і рекомендаціями, озвученими розробниками в формі захисту.

Залучення фахівців-практиків відповідної кваліфікації до організації та проведення практичних занять дозволить перенести навчання з

віртуальної площини в реальну, що є більш важливим при формуванні компетенцій майбутнього фахівця.

Крім творчого підходу до розробки і формування різних видів завдань, важливо посилення системи оцінювання результативності їх виконання. Важлива ще й своєчасність здачі завдань для самостійного контролю знань. Тут має місце виховний характер організації самостійного навчання.

Для вироблення необхідних умінь і навичок професійної діяльності необхідна правильна організація практичної підготовки. Відомо, що багато підприємств не беруть студентів для проходження виробничих практик, тому ці питання повинні вирішуватися на державному рівні, шляхом внесенням пільг для таких підприємств.

Раніше, в рамках традиційного підходу, управління освітнім процесом проводилося за оцінкою кінцевого результату. На сьогоднішній день треба вдосконалювати механізм підготовки фахівців, і сучасні тенденції в галузі управління освітнім процесом повинні базуватися на створенні комплексної системи управління якістю підготовки фахівців. І в цьому відношенні інтеграція освіти з наукою і виробництвом є фундаментальною умовою досягнення цілей, спрямованих на отримання сучасних компетентних фахівців.

Література

1. Глущенко Л. Ф. Основы интеграции науки, образования и производства // Успехи современного естествознания / Глущенко Л. Ф., Глущенко Н. А., Лебедев А. С. – 2009. – № 5 – С. 32-33.

УДК 373.5.016:81'243

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ БАЗОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

*Кваснецька Н.В., кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики викладання іноземних мов,
Ткачук Т.В, студентка
Рівненський Державний Гуманітарний Університет*

Стаття присвячена висвітленню сутності та змісту соціокультурної компетентності учнів у процесі читання автентичних матеріалів. Проаналізовано підходи різних вчених. Акцентується увага на формуванні соціокультурної компетентності учнів базової школи.

Ключові слова: соціокультурна компетенція; домашнє читання; автентичні матеріали.

The article is devoted to highlighting the essence and content of sociocultural competence of students in the process of reading authentic materials. The approaches of different scientists are analyzed. The emphasis is on the formation of socio-cultural competence of students of the basic school.

Key words: sociocultural competence; home reading; authentic materials.

Стан дослідження. Останнім часом посилилась увага науковців до поняття «соціокультурної компетентності» адже її розвиток на уроках англійської мови є одним з ефективних методів для змістовного сприйняття та розуміння англійської мови. Т. І. Олійник стверджує, що введення елементів культури у процес викладання англійської мови є необхідною потребою сьогодення, оскільки усвідомлення та відокремлення ознак відмінностей різних культур, толерантне ставлення

до цих відмінностей стимулює лінгвістичний, когнітивний та соціальний розвиток учнів [2].

Постановка проблеми. У зв'язку з розвитком суспільства, велику роль посідає вивчення іноземної мови, що, у свою чергу визначає важливість читання автентичних матеріалів на уроках англійської мови. Проте, на даний момент постає проблема, що комунікативне навчання не реалізовується на практиці. Тож оволодіння англійською мовою як засобом комунікації під час читання автентичних текстів все ще залишається проблемою в сучасній школі.

Мета. Метою статті є визначення специфіки використання автентичних текстів та соціокультурної компетентності на уроках англійської мови учнів базової школи.

Виклад основного матеріалу: У глобалізованому світі постійно зростає важливість розуміння іноземних мов і здатності спілкування ними, оскільки мови збагачують суспільство й особистість, сприяють взаєморозумінню, економічному й культурному розвитку. Мета навчання іноземної мови – «використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу» – загострює особливу увагу до соціокультурного складника іншомовної комунікативної компетенції [5]. Соціокультурна компетенція – це знання культурних особливостей носіїв мови, їхніх звичок, традицій, норм поведінки й етикету та вміння розуміти комунікативну поведінку носіїв іноземної мови й адекватно використовувати набуті знання в процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури [1,30].

Уміння передбачати труднощі і соціокультурні помилки базується на знанні вчителя про рівні мовної і мовленнєвої компетенції учнів. На початковому етапі формування соціокультурної компетенції доцільно організовувати іншомовне спілкування у знайомих ситуаціях, поступово ускладнювати їх і одночасно навчати учнів вербальної і

невербальнокомунікативної поведінки, що дозволяє ліквідувати низку труднощів в оволодінні соціокультурною компетенцією.

У зв'язку з введенням соціокультурного компоненту вивчення іноземних мов, гостро постає проблема автентичності мовного середовища. Остання досягається за допомогою застосування автентичних текстів як одиниці спілкування. Знайомлячись із інформацією країнознавчого та культурологічного характеру, учні засвоюють особливості іншої культури й аналізуючи їх, вчаться краще розуміти власну культуру. Але не лише тексти (читання, аудіювання) можна використовувати як автентичний матеріал. Велика різноманітність прагматичних матеріалів: газети, квітки, афіші, етикетки, рекламні проспекти з туризму та ін. – допомагають створювати життєві ситуації, вирішувати проблеми з різних сфер спілкування. Їхня специфіка полягає в тім, що вони забезпечують спілкування з реальними предметами.

Використання художніх текстів невіддільне від країнознавчого аспекту викладання іноземних мов. Поряд з вирішенням основних мовних і лінгвістичних задач домашнє читання може сприяти здійсненню важливої освітньої мети, а саме введення учнів у світ культури країни іноземної мови.

Однак при читанні художніх творів, вчителю як керівнику навчального процесу, важливо зорієнтувати учнів у місці і часі розгортання подій, щоб у них склалося уявлення про культурно-національну специфіку окремих районів країни, а також про ту історичну епоху, на тлі якої розвиваються події [6, 4].

Твори художньої літератури у вигляді прози, віршів, драми є дуже корисним джерелом автентичних матеріалів. Тексти художніх творів, що є основним джерелом екстралінгвістичної та лінгвістичної інформації, вважаються найважливішим способом залучення учнів до культури країни, мова якої вивчається. Рекомендується працювати з текстами художньої

літератури в супроводі фонограм та відеофільмів (БІ-БІ-СІ кожного тижня транслює радіо та телевізійні передачі, присвячені класичній літературі). Визнані у світі британські видавництва *MacMillan*, *McGraw-Hill*, *Heinemann* та інші видають комплекти творів класиків в адаптованому форматі, з додатком аудіо- та відеодисків, які записані відомими акторами радіо та телебачення. Такі матеріали значно посилюють емоційний та розвивальний ефект і створюють необхідне культурне оточення [3; 9].

Висновок. Теоретичний аналіз формування соціокультурної компетенції у процесі читання автентичних творів свідчить що формування соціокультурної компетентності – процес цілісний і багатогранний, що передбачає процес ознайомлення з культурною спадщиною за допомогою якого учень передає набуті знання в процесі спілкування, норми поведінки та етикет.

Застосування автентичного матеріалу у процесі читання учнів базової школи несе інформаційний та культурологічний характер. Адже учні засвоюють особливості та відмінні риси іншої культури й аналізують їх. Для кращого освоєння соціокультурної компетенції використовується домашнє читання, де учні пізнають світ культури країни іноземної мови.

Література

1. Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – СПб. : Златоуст, 1999. – 472 с.

2. Квасник О. В. Соціокультурна компетентність як провідний чинник адаптації майбутнього інженера у професійній сфері / О. В. Квасник // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2008. - № 4. – С. 115-121.

3. Морська Л. Г. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей // Іноземні мови. – 2002. – № 2. – С. 23.

4. Муковніна О. С. Формування соціокультурної компетенції учнів на уроках англійської мови / О. С. Муковніна // Скадовська ЗОШ I-III ступенів. - № 3. - 2017. – 11 с.

5. Отрошко Т. В. Професійна компетентність педагога – ефективна відповідь на проблемну ситуацію в освіті / Т. В. Отрошко // Гуманітарні науки. – 2012. – № 2. – С. 39–44

6. Скрипнік І. Ю. Домашнє читання у сучасній системі освіти / І. Ю. Скрипнік // Наукові записки кафедри педагогіки. - 2012. - № 28. – 9 с.

УДК: 81'243:378.6

ШЛЯХИ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

*Хорунжа Л.А., к.п.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

На сучасному етапі розвитку науки, культури та техніки знання іноземної мови є обов'язковим для спеціаліста будь-якого профілю. В зв'язку з зростаючою необхідністю комунікативної компетенції в сучасному інженерному професійному суспільстві зросла роль іншомовної підготовки студентів. Важливим фактором є те, що студенти технічних вузів виявляють зацікавленість і готовність до подальшого опанування іноземними мовами, розуміють їхню величезну важливість. Основними

мотивами для вивчення іноземної мови є здобуття подальшої освіти в магістратурі та аспірантурі, спілкування з іноземцями закордоном, майбутнє працевлаштування.

Вимоги до сучасного спеціаліста нефілологічного профілю надзвичайно високі, але необхідно відзначити, що подібні вимоги є абсолютно виправдані. Проте, на практиці з'ясовується, що більшість студентів, які здобувають освіту на немовному факультеті, не тільки не готові до спілкування іноземною мовою, але й не володіють необхідним лексичним мінімумом, не знають елементарних правил граматики. Досвід показує, що до вищих закладів освіти вступають випускники шкіл, які практично не володіють розмовним рівнем англійської мови. Тому перед викладачами ВНЗ стоїть важливе завдання – викликати інтерес до іноземної мови у студентів.

Курс викладання англійської мови у вищому навчальному закладі є продовженням шкільного, тому опанування англійською мовою у вищих навчальних закладах, технічних зокрема, має забезпечити наступність у мовній підготовці студентів та бути професійно спрямованим. Професійно орієнтовану освітню технологію в системі вищої освіти розглядають як систему дидактичних, психологічних та загальнопедагогічних процедур взаємодії викладача й студентів, враховуючи їхні здібності та побажання. Така технологія є спрямованою на реалізацію освітніх форм, методів і засобів, адекватних освітніх цілей і професійно значущих якостей фахівця. Мета опанування іноземною мовою за професійним спрямуванням студентів технічних спеціальностей полягає не в тому, щоб забезпечити їх певним набором лінгвістичних знань, а в тому, щоб вони вміли користуватись ними для ведення документації, ділових переговорів з професійної тематики тощо. Будь-яке опанування іноземною мовою за професійним спрямуванням, на думку Хатчинсона Т., базується на питанні: “Why does this learner need to learn a foreign language?” та

передбачає активну взаємодію всіх учасників цього освітнього процесу, яка забезпечить взаємозбагачувальний обмін інформацією за допомогою використання іноземної мови, а також набуття комунікативних вмінь для вирішення професійних проблем і завдань.

Однак, незважаючи на всезростаючу роль іноземної мови, перед викладачами та студентами технічних вузів стоїть проблема обмеженої кількості годин, виділеної на оволодіння іноземною мовою. Тому в таких умовах повинні використовуватися саме ті методи та технології освіти, застосування яких сприятиме раціональному використанню часу, відведеному на проведення практичних занять та самостійної роботи студентів та набуває особливої актуальності під час опанування іноземною мовою, оскільки стимулює студентів до роботи з необхідною спеціалізованою літературою, виробляє навички самостійного опрацювання матеріалу. Тільки практико-орієнтована освіта відповідає вимогам сучасного життя та сприяє формуванню особистості майбутнього професіонала.

Для того, щоб вирішити проблему викладання іноземної мови студентам немовних спеціальностей, необхідно підготувати спеціаліста, який добре володіє іноземною мовою за відносно короткий проміжок часу, враховуючи вимоги освітньої програми немовного вузу та мінімальну кількість годин у освітньому плані. Для досягнення поставленої мети – опанування студентом за короткий період часу говорінням та розумінням мовлення носіїв мови – можна поєднувати традиційні та нетрадиційні методи (в тому числі інтерактивні), але здійснюючи акцент на принципі комунікативності, як в процесі спілкування, так і у використанні освітніх матеріалів і посібників.

Традиційно опанування іноземною мовою в немовному вузі було більш орієнтоване на читання, переклад та розуміння спеціалізованих, професійних текстів, а також вивчення наукового стилю. Зараз необхідно

акцентувати увагу на розвиток навичок мовлення на професійно-орієнтовані теми та введення наукових дискусій, тим паче, що робота над ними також сприяє розвитку навичок, вмінь і знань, оскільки саме на них базується.

Тому у відповідності зі стандартом дисципліни «Англійська мова» в немовному вузі опанування іноземною мовою має носити комунікативно-орієнтований та професійно-орієнтований характер. Ціллю дисципліни є оволодіння студентами технічних спеціальностей високою рівнем комунікативної компетенції, який дає можливість використовувати іноземну мову практично в професійній діяльності, а також в цілях самоосвіти. Відповідно стандартам спеціаліст повинен бути готовий до налагодження міжкультурних наукових зв'язків, участі в міжнародних симпозіумах, конференціях, вивчення іноземного досвіду в певній галузі науки, техніки, культури, а також для здійснення ділових і партнерських контактів, що вимагає від інженерів технічних спеціальностей знання іноземної мови.

Крім того, необхідно відмітити, що в освітньому процесі повинні широко використовуватися сучасні дидактичні принципи сугестивності, наочності, використання аудіо - та мультимедійних засобів. Беручи до уваги систему вправ, що передують усному мовленню, викладач повинен пам'ятати про їхню загальну побудову та рівень складності. Працюючи в немовному вузі, викладач іноземної мови повинен добре знати особливості наукових і спеціалізованих текстів з відповідної спеціальності та поступово знайомити з ними студентів.

Таким чином, сучасна методика викладання іноземних мов – це гнучке інформаційно-освітнє середовище. Сучасний підхід до питання пошуку оптимальної та ефективної методики викладання іноземних мов у немовному вузі полягає в поєднанні традиційних і інтенсивних методів навчання. При активному використанні сучасних педагогічних технологій

в процесі опанування іноземною мовою студентами немовних спеціальностей дає позитивний результат під час засвоєння та використання іноземної мови майбутніми спеціалістами в їхній професійній сфері.

Література:

1. Лебедева М. О. Особливості викладання англійської мови професійного спрямування студентам юридичного факультету // М. О. Лебедева // Матеріали конференції Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. – К. 2013, НТУУ “КПІ”. – С. 204–213
2. Сунцова Е.Н. Выбор методов обучения студентов неязыкового вуза иностранному языку в условиях ограниченности учебного времени [Текст] / Е.Н. Сунцова // Молодой ученый. — 2011. — №1. — С. 232-234.

УДК 37.091.2:614

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ПОЖЕЖНОЇ
БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ІГРОВИХ ВПРАВ**

*Черкашин О.В., к.п.н.,
Національний університет цивільного захисту України*

Головним аспектом у формуванні в дітей молодшого шкільного віку необхідного обсягу знань, умінь та навичок з основ пожежної безпеки є практично-ігрова спрямованість цих тренінгів. Найпростіші вправи можна організувати на подвір'ї школи, біля будинку, влітку – на території дитячих оздоровчих таборів. Спочатку слід опрацювати з учнями

теоретичний матеріал, а вже потім переходити до практичного відпрацювання необхідних умінь та навичок. Прикладами моделювання пожежонебезпечних ситуацій можуть бути такі: учитель, батьки чи представник державної пожежної частини запалюють завчасно підготовлений папір у відрі, багаття на невеликому смітнику; може моделюватися ситуація, коли загорівся електроприлад, увімкнений в електромережу; загорівся рушник, який лежав поряд з увімкненою газовою піччю тощо. Це найпростіші завдання, при виконанні яких діти можуть наочно побачити можливі варіанти подолання пожежонебезпечної ситуації.

Однак варто пам'ятати, що діти молодшого шкільного віку не повинні самостійно долати пожежонебезпечні ситуації, вони мають знати, що це може бути вкрай небезпечним, адже одна й та сама ситуація може розвиватися по-різному, й не всі ризики та небезпеки можуть бути ними враховані. Скажімо, типовий випадок загорання паперу в смітнику. Найпростішим варіантом подолання ситуації є гасіння його водою, але не всі діти зможуть прорахувати ситуацію, що в смітнику можуть знаходитися додаткові горючі та легкозаймисті матеріали, які під дією високої температури виділяють їдкий дим; такі речовини можуть вибухнути, і це призведе до травмування.

Перше, що мають чітко усвідомлювати діти молодшого шкільного віку – під час виникнення пожежі слід кликати на допомогу дорослих, а не займатися гасінням пожежі самостійно. Діти цього віку мають усвідомлювати також можливі наслідки своїх пожежонебезпечних дій. Зокрема: якщо б папір не було підпалено сірниками, він би не загорівся і не спричинив пожежонебезпечну ситуацію. Тим самим, гра є доволі ефективним методом набуття молодшими школярами необхідних знань, умінь і навичок з основ пожежної безпеки, вона дає змогу ілюструвати приклади виникнення загорань та пожеж із життєвих ситуацій та

моделювати поведінку дитини в небезпечних для життя умовах, сприяє формуванню самостійності вихованця на основі вже наявних у нього певних знань, умінь і навичок. При використанні ігрових методів для оволодіння навичками пожежної безпеки доцільним є залучення до процесу навчання й виховання співробітників пожежної охорони. Це дозволить підвищити рівень знань дітей щодо дій у разі виникнення пожежі та відпрацювати правильний алгоритм дій. [1,2].

Література:

1. Черкашин О. В. Навчання молодших школярів пожежній безпеці: сучасний стан проблеми / О. В. Черкашин // Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2016. – № 3. – С. 182–189.

2. Черкашин О. В. Основи пожежної безпеки в системі навчання та виховання молодших школярів / О. В. Черкашин // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 3 (85). – С. 152–157.

УДК 378.1

ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ

*Лисенко А.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В даний час існуюча система освіти не повною мірою відповідає потребам ринку праці. У зв'язку з чим пріоритетними напрямками

діяльності в сфері освіти є перш за все законодавче забезпечення модернізації системи освіти, приведення змісту та структури професійної підготовки кадрів у відповідність до сучасних потреб ринку праці, та створення необхідних умов для підвищення ефективності підготовки фахівців для їх можливості конкурувати на національному та міжнародному рівнях.

В сучасних умовах інноваційна діяльність є найважливішим інструментом підвищення якості та конкурентоспроможності освіти, вона передбачає навчання в процесі створення нових знань, в результаті активної взаємодії освіти з наукою. Перехід сучасної освіти на інноваційний шлях розвитку може бути досягнуто за рахунок інтеграції фундаментальної науки, безпосередньо навчального процесу і виробництва. В освітню практику все більшою мірою залучаються інтелектуальні ресурси. Наукові дослідження і розробки є підставою й умовою інноваційної освіти.

Створення механізму стійкого і ефективного розвитку системи освіти є головною метою модернізації, для досягнення якої, перш за все, необхідне вирішення ряду завдань:

- підвищення соціального статусу і професіоналізму працівників освіти, посилення їх державної і суспільної підтримки;
- формування в системі освіти нормативно-правових і організаційно-економічних механізмів залучення і використання позабюджетних ресурсів;
- забезпечення державних гарантій доступності та рівних можливостей отримання повноцінної освіти;
- досягнення нової сучасної якості освіти.

Інноваційність виступає найважливішою формою сучасної освіти, яка в умовах процесу глобальної трансформації культури вимагає переорієнтації системи освіти, перш за все професійної, на інноваційний

шлях розвитку. Це має виражатися в перегляду і оновленні програм навчання в бік стимулювання творчої діяльності студентів, реальної їх участі у виконанні науково-дослідних робіт, переходу до нових форм зв'язку науки, професійної освіти та економіки. Перехід на багаторівневу систему підготовки кадрів супроводжується переглядом співвідношення в освітньому процесі навчальної та науково-дослідницької діяльності студентів.

У сфері підготовки кадрів особлива увага приділяється формуванню таких навичок, як вміння діяти в умовах інтенсивного інформаційного обміну, використовувати інформацію для обґрунтування рішень і планування діяльності. Освіта орієнтується на підготовку людей до невизначеного і, в значній мірі, непередбачуваного майбутнього. Від колишньої системи освіти зберігається прагнення навчити алгоритмом, але тепер вже не алгоритму знання - застосування готових знань, а алгоритму дії - вчинку в різних ситуаціях.

Таким чином, сьогодні і в перспективі система освіти покликана вирішити два основних завдання: для всіх громадян країни створити сприятливі умови для їх широкої освіченості, культури і кваліфікації, отримати можливість конкурувати на міжнародному ринку праці, і в той же час забезпечити виявлення, відбір та підготовку найбільш талановитих людей, здатних стати активними учасниками і лідерами інноваційного процесу.



СЕКЦІЯ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ І ЗАСОБІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

УДК 811.161.2'37:656:001.4

ПОНЯТТЯ «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І «ПЛАГІАТ» НА ЗАНЯТТЯХ «УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

*Нікуліна Н. В. к. ф.н., доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Студентська аудиторія передусім потребує інформації про такі новітні в ужитку наукової спільноти поняття, як «академічна доброчесність» і «плагіат». Чи означає це, що раніше не існувало цих понять? Ні, безумовно, що ці негативні явища якщо і побутували серед наукової спільноти, то це були поодинокі виняткові випадки в середовищі українських науковців. Однак сьогоденні дослідження на плагіат, що виконуються небайдужими до майбутнього української науки добровольцями від різних наукових шкіл, свідчать про поширення практики плагіату вже навіть не серед студентів ЗВО, а серед здобувачів наукових ступенів та звань.

На практичному занятті з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» розглядаємо такі різновиди плагіату, як: *фальсифікація* (вигадкування тих чи інших, наприклад, статистичних показників з подальшим вказуванням їх у якості власної роботи), *перайт* (додавання до чужого матеріалу без дозволу автора додаткової інформації, з переробкою раніше оприлюдненого матеріалу і заміною слів та виразів), *републікація* (повторне або багаторазове оприлюднення в іншому джерелі чужої інформації за справжнім підписом автора й посиланням на джерело), *реплікація* (це процес копіювання даних з одного джерела на багато інших і навпаки, тобто своєрідне «тиражування» інформації без дозволу автора), *компіляція* (укладання з кількох чужих матеріалів свого, та

редагування без дозволу – смислова, стилістична, граматична правка й скорочення чужого матеріалу), відсутність покликань на прямі цитати, дослівний плагіат, *мозаїчний плагіат* (вибірка із декількох джерел та перефразування окремих слів), неадекватне перефразування, поєднання власного тексту без цитування джерел, копіювання чужої наукової роботи та привласнення результатів праці, списування письмових робіт інших студентів, згадування джерела без покликань [1].

На занятті зі студентами також практикуються кілька вправ фахового змісту з використанням семи основних правил цитування:

1) текст цитати починається і закінчується лапками й подається в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

2) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

3) кожна цитата обов'язково супроводжується покликанням на джерело. Зауважуємо, що покликання в тексті роблять у квадратних дужках згідно з їхнім переліком, наприклад [1, 7], де один – це номер джерела, сім – сторінка;

4) у разі непрямого цитування (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладанні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідне покликання на джерело;

5) цитування не повинно бути ані надмірним, ані недостатнім, бо це знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє – знижує наукову цінність матеріалу;

6) якщо необхідно виявити ставлення автора наукової роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак запитання;

7) якщо автор дослідження, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то слід зробити спеціальне застереження, тобто після текстуставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вписується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є (*курсив наш – Н.В.*), (*підкреслено мною – Н.В.*).

Особливості сучасних освітянських реалій свідчать про доволі повільний рух у царині викриття фактів плагіату і виявів академічної недоброчесності. На думку І.А.Єгорченко, кандидата фізико-математичних наук, старшого наукового співробітника Інституту математики НАНУ, «навчання “академічній доброчесності” – тобто, академічному письму, правилам цитування, та основам міжнародних стандартів – необхідно. Але, навіть якщо страх українських викладачів чи політкоректність закордонних тренерів не дозволяють розглядати конкретні випадки, треба хоча б зауважувати, що теперішня ситуація толерантності до недоброчесності не є прийнятною...» [2]. Долучаємося до думки науковця, вчимо студентів не толерувати плагіат і дотримуватися правил цитування.

Література:

1. Довідник з академічної доброчесності для школярів / укладач М. В. Григор'єва, О. І. Крикова, С. Г. Певко ; за заг. ред. О. О. Гужви. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 64 с.

3. Єгорченко І. А. Академічна доброчесність: стандарти світової спільноти чи імітація? *Режим доступу:* <http://education-ua.org/ua/articles/1261>

УДК 378

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ТЕСТУ ТА ОЦІНКА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

*Бринза Н.О., к.т.н., доцент
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця*

На сьогоднішній день в нашій країні система вищої професійної освіти переживає переломний момент, пов'язаний з вступом України в Болонський процес і переходом на дворівневу систему навчання. У зв'язку з цим, у вищій школі отримали впровадження освітні стандарти третього покоління, які докорінно змінили підхід до організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Підвищення якості освіти, що розуміється, з одного боку, як відповідність нормам (вимогам державного освітнього стандарту), а з іншого - як ступінь придатності (можливість застосування отриманих у процесі утворення знань і умінь в житті), є однією з актуальних проблем, вирішення якої пов'язане з модернізацією змісту освіти, оптимізацією способів і технологій організації освітнього процесу і, звичайно, переосмисленням мети та результату освіти.

Компетентностний підхід припускає активне використання математичних методів і моделей при оцінці якості навчання за допомогою тестів. Оцінка рівня компетентності за допомогою тестування є новим завданням. Тому при розробці підходів до виміру рівня компетентності необхідно використовувати закордонний досвід, де такі виміри проводяться досить тривалий час.

На ефективність тесту може також впливати форма й зміст завдання. Традиційно при тестуванні частіше інших використовуються завдання з

вибором однієї правильної відповіді з чотирьох-п'яти відповідей, що представляються на вибір. При цьому, однак, висока ймовірність вгадування правильної відповіді тими випробуваними, які не знають його. Таким чином, не менш п'ятої частини всіх одержуваних правильних відповідей заздалегідь вважається помилковою, недостовірною інформацією.

Для подолання цього об'єктивного недоліку Г. Раш пропонує застосовувати тільки завдання відкритої форми. Але тоді виникає потреба в обробці результатів. Ефективність вимірів різко знижується.

У цілому, завдання відкритої форми однозначно програють за критерієм технологічності завданням з вибором однієї правильної відповіді. У якості виходу із цієї ситуації В. С. Аванесов пропонує впроваджувати в практику завдання з вибором декількох правильних відповідей. У таких завданнях повністю зберігається технологічний потенціал, різко знижується ймовірність вгадування всіх правильних відповідей, підвищується дисперсія результатів випробуваних і з'являються інші переваги, необхідні для створення якісних тестів.

Змінюючи форми завдань або число дистракторів, можна підвищувати або знижувати ефективність тесту. При складанні тесту слід урахувати також вплив додавання в тест завдань певного рівня труднощі на розподіл вихідних результатів випробуваних. Додавання важких завдань приведе до відносного зниження балів у великого числа випробуваних. Включення в тест порівняно легких завдань дасть зворотний результат. Таким чином, зміни в розподілі балів будуть залежати від складу завдань тесту.

Найбільша ефективність тест досягається, коли його складність збігається з рівнем підготовленості студента. В основі поняття диференціальної ефективності тесту лежить ідея, що він буде більш ефективний на певному рівні. Можна сформулювати три правила відбору

завдань для створення ефективного педагогічного тесту:

1. У тесті потрібні такі завдання, що впливають на формування компетентностей. Це правило ґрунтується на принципі гомогенності змісту тесту. Практично важко знайти завдання, яке вимірює тільки ту властивість, що підлягає перевірці, і нічого іншого. За допомогою факторного аналізу вдається визначити захід адекватності кожного завдання вимірюваній властивості особистості;

2. У тесті потрібні завдання з рівномірним зростанням труднощів. Це впливає з даного вище визначення тесту й із принципу відповідності рівня труднощі завдань рівню підготовленості студентів;

3. Завдання, що мають подібні параметри, надлишкові для ефективного тесту.

В останні роки твердження про переваги IRT у порівнянні із класичною теорією зустрічаються часто в літературі. І дійсно, у деяких відносинах IRT має більше можливостей, ніж класична теорія. Однак IRT не є кращою від класичної теорії тестів. Порівняльні теоретичні й емпіричні дослідження цих двох теорій переконують, що насправді обидві ці теорії, що взаємно доповнюється. Кожна має свої переваги й недоліки. Тому є зміст в інтеграції можливостей кожної теорії при розробці тесту.

Класична теорія ефективна на початковому етапі вибракування неякісних завдань за критеріями труднощів, варіації й кореляції. Тут легко, швидко й технологічно виконуються розрахунки, легко розуміються вирішальні правила вибракування неефективних завдань, легко визначається коефіцієнт надійності тестових результатів.

Однак на етапі обробки результатів тестування IRT більш інформативна й об'єктивна, хоча й вимагає витрат на обчислення. Оцінку компетенції слід почати зі складання завдань.

Таким чином, тестування – найбільш швидкий та ефективний автоматизований спосіб перевірки рівня знань студента. Реалізація

компетентнісного підходу у навчальному процесі ЗВО призводить до збільшенню якості вищої освіти, шляхом активізації пізнавальної діяльності студентів під час проходження тестового контролю. При доборі текстів завдань, спрямованих на діагностику компетенцій, слід дотримуватися наступних принципів: принцип правдоподібності – у текстах повинні втримуватися реальні наукові проблеми, протиріччя й розбіжності, які треба розрішити. Необхідно використовувати тексти з практичною спрямованістю; принцип варіативності – текст може містити фрагменти, отримані з різних джерел; принцип надмірності – у кожному фрагменті повинна бути частина інформації, необхідна для пошуку відповіді на поставлені питання до тексту, щоб в остаточному підсумку одержати надмірність інформації; принцип різноманітності – текст може ставитися до різних розділів теми; принцип різних форматів – текст може мати різний формат: звичайний текст, схема, таблиця, графік, діаграма, креслення, карта; принцип схованої підказки – питання до тексту необхідно сформулювати так, щоб студент міг знайти частину відповіді в матеріалі самого тексту, а частина – змодельовати самостійно. У питанні до тексту може бути укладена додаткова інформація.

Література

1. Дубров А.М. Многомерные статистические методы: учебник / А.М. Дубров, В.С. Мхитарян, Л.И. Трошин. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 352 с.
2. Кафтанников И.Л., Коровин С.Е. Перспективы использования web-онтологий в учебном процессе // Educational Technology & Society 6(3) 2003 - С.134-138.
3. Каюкова И.В. Разработка математических методов и моделей анализа и прогнозирования качества обучения в ВУЗЕ на основе компетентностного подхода – Волгоград, 2014. – 138 с.
4. Загребельний С. Л. Адаптивне тестування як один із способів перевірки знань студентів у технічному вузі // Научный вестник ДГМА / С.Л. Загребельний., М. В. Брус/ – № 1 (22Е), 2017. – С. 155-162.

УДК 378:37.011.33-057.875

ПРО СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Ковальова Т.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Ковальов П.А., к.т.н., доцент
Національний університет цивільного захисту України*

Людина стає особистістю через процес виховання. І як будь який процес, він повинен містити множину послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату, послідовну зміну стану об'єкту в часі. Виховання студентів здійснюють у процесі навчання і виховної роботи як в університеті, так і за його межами. У ньому поєднуються змістова і процесуальна сторони. Перша частина – це сукупність виховних цілей, друга – процес взаємодії викладача та студента, що складається із організації та функціонування системи виховної діяльності та самовиховання студентів. Якщо розглядати процес виконання, як окрему систему, то вона складається із певних елементів, розгляду яких і присвячена наша робота. Питання щодо процесу виховання студентів завжди було в центрі уваги вчених: О.А. Абдуліна, Є.С. Барбіна, В.М. Бехтерев, Сухомлинський, К.Д. Ушинський, О.Л. Шевчук та ін..

Метою цієї статті є аналіз елементів процесу виховання студентів ВНЗ.

Перш ніж вести мову про елементи процесу виховання, доцільно звернути увагу на саме поняття «виховання», яке трактується, як складний, багатогранний і багатоаспектний процес цілеспрямованого та планомірного наукового світогляду, переконань і почуттів, волі та характеру, потреб і здібностей, моральних, трудових, естетичних та

фізичних якостей людини, характерологічних рис особистості, її національної свідомості та самосвідомості [1].

С.С. Вітвицька відзначає, що термін "виховання" є похідним від слова "ховати", "вирощувати". В українській народній педагогіці це слово вживалося у значенні "оберігати, ховати від зла, шкідливого впливу". Поняття "виховувати" і "навчати" у сучасних умовах – це два самостійних, хоча і взаємопов'язаних між собою поняття. Навчання – частина виховання [2]. На наш погляд, виховання це, перш за все, духовність особистості, тобто орієнтація на вищі, абсолютні цінності, світоглядна свідомість та ціннісна орієнтація.

Україна, яка інтегрується у європейський простір, орієнтується на фундаментальні цінності загальносвітової культури, зміни якої відбувається у свідомості кожного громадянина (патріотизм, інше відношення до історії, традицій і т.ін.). Сьогоднішнє виховання, яке спрямоване на формування наукового світогляду, переконань а також моральних, трудових, естетичних та фізичних якостей студента повинно забезпечити розвиток їх інтелектуальних сил.

Як відомо, основними структурними елементами процесу виховання є мета, завдання, закономірності, принципи, методи, засоби, результати виховання [3].

Мета виховного процесу в сучасних умовах підпорядковується інтересам суспільства, а саме: формуванню національної спрямованості, соціальної відповідності; історичної і соціальної пам'яті. І. Д. Бех відзначає, що, особливу увагу потребує виховання толерантності зростаючого громадянина-патріота. Це поняття означає повагу, сприйняття і розуміння багатого розмаїття культур поліетнічного суспільства, форм самовиявлення людської особистості [4].

Щодо завдань, які ставляться при вихованні студентської молоді, то традиційно вони поділялись на: національні, розумові, моральні,

естетичні, фізичного виховання, екологічне, правове, антинаркогенне. Тобто, всі ці завдання (напрями) виховання напряму залежать від основних постулатів розвитку суспільства і відповідно повністю підпорядковується цінностям, які культивуються у суспільстві.

Прийнято вважати, що закономірність - це повторюваний суттєвий зв'язок явищ суспільного життя або етапів історичного процесу. Відповідно при вихованні студентів ВНЗ закономірності відображають узагальнені знання і педагогічний досвід в різних сферах. Як вважає Товканець Г. В.: «Відповідність навчально-виховних впливів суб'єктів навчання духовним потребам і пізнавальним можливостям студентів як закономірність педагогічного процесу виявляє спрямованість дій усіх суб'єктів педагогічного процесу, прагнення врахувати внутрішні сили студентів у розв'язанні завдань їхньої соціалізації та професійної підготовки. Їхня діяльність, з одного боку, має максимально відповідати завданням майбутньої професійної діяльності студентів, а з другого – індивідуальним і груповим особливостям людей, фізичним та інтелектуальним можливостям, рівню навченості й вихованості» [5].

За словами Т. Кривошапки, свобода – є вирішальним компонентом у структурі особистості. Не враховуючи цього, неможливо здійснювати ефективний педагогічний вплив. Вона у своєму дослідженні наголошує на значущість упровадження у виховний процес принципів християнської моралі. Т. Кривошапка зазначає: «спасіння людини на землі – це зцілення її душі. Педагог-християнин, застосовуючи різні виховні засоби, повинен переконати студентську молодь вищої школи в тому, що отримати спасіння можна лише в церкві. Без глибокого розуміння важливості служіння Богові не можливо справжнє християнське виховання» [6]. На наш погляд, ця точка зору є досить цікавою і до неї слід дослухатись.

С. Карпенчук щодо методів виховання відзначив: це оптимальні підходи до ефективного розв'язання тих виховних завдань, які

визначаються метою виховання [7]. Важливе місце у системі виховання студентської молоді займають засоби виховання, надбання матеріальної і духовної культури (художня і наукова література, засоби масової інформації, предмети образотворчого мистецтва, кіно, театр), форми і види виховної роботи (збори, конференції, ігри, спортивна діяльність та ін.), які використовуються у процесі виховної роботи [1]. Вихованість кожного студента - це і є результат виховання. Вона проявляється через стійку позитивну поведінку, активну позицію, саморегуляцію і т.ін. Безумовно, усі ці елементи будуть працювати тільки у випадку, коли викладач - вихователь – це яскрава, позитивно зорієнтована, високо моральна, добродісна та порядна людина, яка до того ж є справедливою і принциповою. Саме така особистість вихователя набагато сильніше впливає на молоду людину, ніж будь-які вербальні настанови і вимоги.

Література.

1. Чжеюань Вей. Виховання студентів вищих навчальних закладів: принципи та напрями / Вей Чжеюань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/pptp_2016_2_9.pdf.
2. Вітвицька С.С. Організація виховного процесу у вищому навчальному закладі / С.С. Вітвицька. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/871/2/05vssvz.pdf>.
3. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html>.
4. Бех І. Д. Національна ідея в становленні громадянина-патріота України: програмно-виховний контекст / І. Д. Бех, К. І. Чорна. – Київ-Черкаси: Редакційно-видавничий відділ ЧЦШПОП, 2014. – 48 с. – С. 27.
5. Товканець Г. В. Закономірності і принципи стратегії формування педагогічної культури майбутнього вчителя / Г. В. Товканець

[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15299/1/% pdf .>

6. Кривошапка Т. Принципи виховання студентської молоді у вищій школі / Т. Кривошапка. Електронний ресурс]. – Режим доступу:
file:///C:/Users/User/Desktop/Nvmdpu_2016_2_39.pdf.

7. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання / С. Г. Карпенчук. — К. : Вища школа, 1997.-278 с.

УДК 378.14

ЕМОЦІЙНИЙ ФАКТОР ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

*Баценко Л.М., .к.е.н, доцент
Лісовенко Г.В., здобувач вищої освіти, магістр
Сумський національний аграрний університет*

В якості однієї з умов формування активної, творчої особистості молодого фахівця висувається завдання поєднання емоційного та раціонального в навчальному процесі.

Навчання - це важлива складова людського життя.

Проблема взаємозв'язку думки і почуття, свідомого і емоційного, або раціонального та емоційного, представляє великий інтерес.

Емоції - це енергетичний рух, але це не тільки сплеск, але й потік. В емоційно зафарбовані моменти, психічна енергія проявляє себе і концентрується на проблемі та шляхах її вирішення, все інше в такий момент витісняється на дальній план свідомості, воно в моменти емоцій закрито для зовнішніх впливів.

Якщо зміст навчальної програми емоційно не зафарбований, то її ефективність знижується в кілька разів. Навіть, коли навчання забарвлене негативно, воно теж запам'ятовується, але ми є прихильниками позитивного підкріплення. Томас Едісон одного разу сказав, що він у своєму житті жодного дня не пропрацював, тому що все, що він робив, це розважався!

Взаємозв'язок чуттєвого і раціонального розглядається вченими "не як послідовність двох ступенів, а як діалектичну єдність двох складових єдиного процесу пізнання. В основі цієї єдності лежить поєднання образного і логічного мислення, безперервне включення емоційної сфери особистості в процес життєдіяльності, пізнання і освоєння навколишнього світу.

Оскільки без пізнання немає ні навчання, ні виховання, то тільки взаємопроникнення емоційного і раціонального в навчально-виховний процес здатне забезпечити формування цілісної, всебічно розвиненої особистості фахівця високої кваліфікації.

Принцип позитивного емоційного фону навчання відображає об'єктивні закономірності навчання як взаємопов'язаної діяльності викладача та студентів - процес їх спілкування. Ні навчання, ні викладання не повинні протікати ізольовано від емоційної сфери.

Навчально-виховний процес буде дієвим, якщо з пасивних об'єктів педагогічного впливу студенти стануть рівноправними учасниками процесу навчання. Тільки шляхом впливу на емоційну сферу студента можливо торкнутися глибинних інтересів особистості. Бо без особистісного ставлення не можна перетворити знання в особисте надбання.

Крім того, позитивний емоційний фон навчання, як дидактичний принцип, здатний охопити своїм впливом всі найважливіші елементи навчання - його зміст, методи, організаційні форми. Той факт, що вплив

емоційності навчання не зводиться до якогось одного елементу системи також є додатковим аргументом, що позитивний емоційний фон навчання можна розглядати в якості принципу навчання.

Е.Д. Грязева, М.В. Жукова, О.Ю. Кузнєцов, Г.С. Петрова описують шляхи впливу на емоційну сферу студента для активізації його самостійної навчальної діяльності. Всеосяжне превентивне інформування учнів про їхні нормативні обов'язки по освоєнню програм професійної освіти з початку навчання стане найпростішим способом запобігання виникненню у них негативного ставлення до необхідності здійснювати самостійну навчальну діяльність. Запропоновуючи перспективне (на семестр або на цілий навчальний рік вперед) планування самостійної роботи викладачу необхідно виділити в дисципліні другорядні для теоретичного осмислення її змісту теми, які без шкоди для систематичного знання можуть бути передані студентам для самостійного вивчення. При цьому слід виходити з принципу «інформаційної надмірності», коли студент отримує на руки відповідні методичні рекомендації викладача, в яких зазначено, які питання виносяться на самостійне вивчення, на якому за рахунок семінарському занятті буде здійснено контроль знань, які інші форми перевірки можуть бути додатково до нього застосовані. Тоді самостійна робота буде емоційно сприйматиметься студентами як щось загальнообов'язкове, і не порушуватиме в них негативних емоцій неприйняття і уникнення [1].

Емоції і почуття яскраво виявляються і відіграють важливу роль в навчальній діяльності, особливо в напружені її періоди, коли вони можуть сприяти посиленню мотивів в досягненні цілей і мобілізації сил.

В емоційних процесах студента відображаються умови і завдання його навчальної діяльності, виявляється його ставлення до них;

емоційність пов'язана з навчальною мотивацією та успішністю навчання студентів. Будучи похідними від потреб, значущих цілей і інтересів, емоції і почуття як ключові складові емоційної сфери сприяють формуванню нових пізнавальних потреб, бо саме в них міститься і «ціннісний механізм» особистісного, а також і мотиваційний стрижень процесу навчання.

Емоційно-позитивний фон навчання є умовою формування емоційно-особистісного ставлення студента до процесу навчання, що дозволить підвищити якість освіти та виступить як значуща характеристика.

Література.

1.Грязева Е. Д. Руководство самостоятельной учебно-научной деятельностью студентов: [учебное пособие] / Грязева Е. Д., Жукова М. В., Кузнецов О. Ю, Петрова Г. С. – Тула : Изд-во ТулГУ, 2013. – 318 с. (С.95-97).

УДК 378:001.89]-057.87

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

*Яковлева О. С., ст. викладач
Запорізький державний медичний університет*

На сучасному етапі розвитку системи вищої освіти науково-дослідницька діяльність студентів набуває все більшого значення і стає одним із компонентів професійної підготовки майбутнього фахівця. Адже формування спеціаліста передбачає гармонійне поєднання особистісних якостей з розвитком професійних, що є вимогою сучасного суспільства.

При цьому ефективність професійної підготовки значною мірою визначається рівнем сформованості дослідницьких знань, умінь, розвитком особистісних якостей, накопиченням досвіду творчої дослідницької діяльності. Це вимагає пошуку і розробки активних методів професійної підготовки майбутніх фахівців.

В сучасних умовах трансформації суспільства, потреба у кваліфікованих фахівцях постає з новою гостротою та змушує обґрунтовано підійти до використання сучасних інноваційних методів створення освітнього середовища та науково-дослідницької роботи студентів. Одними з методів створення інноваційного освітнього середовища є дискусійні технології. Розглянемо приклади дискусійних технологій, які, на наш погляд, можна використовувати під час вивчення організаційно-економічних дисциплін. Так, з метою отримання інформації про початкові знання студентів, помилкові позиції та шляхи обдумування теми застосовують метод «Мозковий штурм» («Кути»). Ця ефективна технологія колективного обговорення забезпечує не лише активізацію творчої думки студентів, але й впливає на зниження рівня самокритичності учасників дискусії, запобігає витісненню оригінальних ідей у підсвідомість як небезпечних, сприяє появі почуття психологічної захищеності.

Використання іншого методу – «Розгляд практичних ситуацій» – орієнтовано на активізацію досвіду студентів. Після презентації викладачем певної проблемної ситуації, починається її обговорення, робляться висновки та шукаються конкретні шляхи розв'язання. Запропонована практична ситуація має бути змістовною, насиченою конкретними фактами, цікавою для аналізу, розкривати глибинні причини явищ, сформульована чітко й конкретно. Тільки в цьому випадку цей метод буде ефективним, сприятиме активізації мислительної діяльності учасників, спонукаючи їх до дискусії.

У свою чергу, технологію «Круглий стіл» застосовують у тому випадку, коли викладача цікавить не повне вирішення проблеми, а саме обговорення, збір інформації, осмислення, пошук шляхів визначення проблеми, узгодження існуючих точок зору. Суттєвою умовою такого виду дискусії є наявність дійсно круглого столу, за яким учасники мають можливість бачити один одного, що стимулює мовну активність, приводить до збільшення кількості висловлювань, заохочення використання невербальних засобів.

Для того, щоб надати можливість кожному студенту лаконічно відповісти на запитання, висловитися за певною темою або довести власну позицію можна використати метод «Мікрофон». Його застосовують як на етапі актуалізації та коригування знань студентів, так і під час узагальнення матеріалу. Завдяки такій технології навчання у студентів формується вміння «активного» слухача, який не тільки уважно слухає, а й активно опрацьовує інформацію, ставить доречні запитання, робить критичні висновки, генерує нові ідеї завдяки поєднанню почутого з власним досвідом тощо.

Іншу технологію, метод інверсії, використовують тоді, коли необхідно знайти пошук ідей у нових, несподіваних напрямках, здебільшого протилежних традиційним поглядам та переконанням. Характерними особливостями цього методу є: орієнтація на принцип дуалізму, розвиток діалектики мислення студентів.

З метою організації спільного пошуку узгодженого рішення однієї для всіх проблеми або питання застосовують дискусію-діалог. Результат знаходить своє відображення в заключному тексті, схемі, таблиці тощо. Ця форма виключає протистояння, критичну позицію тієї чи іншої групи і вся увага учасників дискусії зосереджена на позитиві тому випадку, коли студенти накопичили певний словниковий запас, володіють конкретним обсягом умінь та навичок спілкування іноземною мовою, можна

використати метод «Панельної дискусії». Панельна дискусія зазвичай охоплює 4-6 студентів з попередньо призначеною головою, на якій спочатку обговорюється всіма учасниками групи певна проблема, а потім вони викладають свою точку зору аудиторії. Кожний заняття більш різноманітним, а й дає можливість студентам виявити мовленнєву самостійність, реалізувати комунікативні вміння та мовленнєві навички.

Коли студенти навчилися працювати в групах та засвоїли технології вирішення проблем, використовують метод «Дебати». За умовами проведення такої форми дискусії, кожна група має переконати опонентів і схилити їх до думки змінити свою позицію. Однак, можна поставити й інше завдання – спільно вирішити поставлену проблему. В такому разі студенти, висловивши свою точку зору, мають уважно вислухати протилежну сторону, щоб знайти точки дотику. Така методика забезпечує розвиток інтелектуальних умінь та навичок, таких як: аналітичне та структуроване мислення, креативність, швидкість реакції, вміння чітко формулювати свої думки, вибудовування та оскарження логічних зв'язків між певними фактами, широта мислення, переконливість, структурний, причинно-наслідковий, порівняльний та хронологічний види аналізу.

Для ґрунтовного засвоєння навчального матеріалу, а також з метою розвитку ораторських та презентаційних здібностей проводиться «Дискусія-презентація». Один студент виступає з власною чи від імені групи стислою промовою або тезами, після чого відповідає на перехресні запитання учасників дискусії. Потім відбувається загальне обговорення з приводу представлених ідей та положень. Вербальні і невербальні засоби, що використовуються учасниками дискусії, мають на меті отримання певного результату – сформувати у слухачів позитивне враження від власної позиції.

Інший метод, «Дискусія в балах», сприяє розвитку вміння студентів оцінювати певні факти та явища з різних точок зору, передбачати наслідки,

аналізувати позитивні та негативні сторони певної проблеми. Викладач присуджує бали тим студентам, хто бере участь у дискусії, залежно від особистого внеску (позиції, фактів, зауважень, доповнень).

З метою розвитку не лише усних, але й письмових навичок, використовується метод «Німа дискусія». Така форма роботи передбачає письмовий обмін поглядами з теми, що вивчається. Студенти по черзі записують свої думки під запропонованими текстами твердження альтернативного характеру, розвиваючи так звану «німу дискусію». За 15 хвилин учасники аналізують перебіг дискусії та роблять висновки. Як свідчить практика, поєднання вербального та невербального способів спілкування посилює ефективність обговорення обраної теми.

Отже, дискусійні методи роботи забезпечують розвиток суб'єктної активності майбутніх фахівців, сприяють формуванню комунікативних умінь та навичок, створюють атмосферу інтелектуального суперництва, тренують стратегію. Тому, подальші розвідки спрямовуються на удосконалення методичного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців в межах функціонування інноваційного освітнього середовища.

Література:

1. Беляєв Ю. І. Науково-дослідна діяльність студентів у структурі роботи університету / Ю. І. Беляєв, Н. М. Стеценко // Педагогічний альманах. – 2010. – Випуск 6. – С. 188-191.

2. Національна доктрина розвитку освіти / Сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc.

3. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Ужгород : Вид. ЗППО, 2007. – 364 с.

УДК: 378. 147

МЕТОДОЛОГІЯ ЗАОХОЧЕНЬ ДО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

*Єрофєєнко Л.В., к.ю.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сьогодні наука та наукові досягнення є важливим фактором, який визначає місце держави в міжнародній системі, рівень життя населення, успішність життєдіяльності людини. Хоча останнє десятиріччя минулого століття характеризувалося негативним ставленням молоді до науки, ситуація почала змінюватися на краще, але ж не тою мірою, якою б хотілося. Студентам молодших курсів важко визначити своє ставлення до наукової діяльності, а робити це на старших курсах може бути запізно. Тому постає питання пошуку засобів активізації інтересу молоді до науково-дослідної роботи. [1]. Науково-дослідна робота студентів вищого навчального закладу є одним із напрямів їх самостійної роботи, важливим чинником підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Дослідницька діяльність – це особливий вид діяльності, вона ставить специфічні вимоги до якостей свого суб'єкта [3, с. 53]. Науково-дослідницька діяльність студентів дозволяє якнайповніше виявити індивідуальність, творчі здібності, готовність особистості до самореалізації. Важливо відмітити, що процес дослідження є індивідуальним і ціннісним як в освітньому, так і в особистісному розумінні. Науково-дослідна робота студентів охоплює два взаємозв'язаних аспекти:

а) навчання студентів елементів дослідної діяльності, організації і методики наукової творчості;

б) наукові дослідження, які здійснюють студенти під керівництвом професорсько-викладацького складу.

НДР студентів – це виконання робіт дослідницького характеру, пов'язаних з науковим пошуком, проведенням досліджень, експериментів з метою перевірки гіпотез, встановлення закономірностей розвитку явищ навколишнього світу. Як правило, зміст і форми НДРС відповідають основним напрямам науково-дослідної діяльності вищого навчального закладу. Базою її організації і проведення є кафедри [1;4].

Аналіз положень про науково-дослідну роботу студентів багатьох ВНЗ дав нам можливість стверджувати, що зміст і характер НДРС визначаються:

проблематикою дослідницької і науково-методичної діяльності кафедр, факультетів, ВНЗ;

тематикою досліджень, що здійснюються кафедрами у творчій співпраці з закладами освіти, з усіма профільними для ВНЗ установами та організаціями;

умовами дослідницької роботи студентів, наявністю бази дослідження, можливістю отримання необхідних документів, наявністю комп'ютерної техніки; забезпеченням НДРС науковим керівництвом та ін. [6].

Зміст і структура НДРС забезпечує послідовність її засобів і форм відповідно до логіки і послідовності навчального процесу. Це зумовлює спадкоємність її методів і форм від курсу до курсу, від кафедри до кафедри, від однієї дисципліни до іншої, поступове зростання обсягу і складності набутих студентами знань, умінь і навичок у процесі виконання ними наукової роботи. [7].

У стандартах вищої освіти дослідницька складова в підготовці студента виділена як значуща. Однак наразі дослідницька діяльність реалізується та здійснюється досить безсистемно – шляхом виконання

сукупності курсових робіт, випускної кваліфікаційної та дипломної робіт, змістовно мало чи взагалі не пов'язаних між собою [2, с. 336-340]. Можна лише певною мірою погодитися з даним твердженням, адже все перераховане вище належить до тих форм НДРС, які проводяться у навчальний час згідно з навчальними програмами. В останні роки все більше доводить свою ефективність така НДРС, яка відбувається у позанавчальний час у формі конференцій, конкурсів, підготовки до публікацій у студентських наукових збірниках тощо. [6].

Науково-дослідна діяльність студентів вищого закладу освіти здійснюється в таких напрямках:

- науково-дослідна робота як невід'ємний елемент навчального процесу, що належить до календарно-тематичних та навчальних планів, навчальних програм і є обов'язковою для всіх студентів;

- науково-дослідна робота, що здійснюється поза навчальним процесом у межах студентського науково-творчого товариства, у наукових гуртках, проблемних групах тощо;

- науково-організаційні заходи (конференції, конкурси, олімпіади тощо). [7].

У деяких вищих навчальних закладах запроваджено спеціальне вивчення курсу з основ організування та методики проведення наукових досліджень. Окрім того, приступаючи до вивчення кожної навчальної дисципліни, викладачі на перших лекціях ознайомлюють студентів зі специфікою методів дослідження науки. [7].

Належно організована науково-дослідна робота студентів у навчальному процесі сприяє поглибленому засвоєнню навчальних дисциплін, виявленню індивідуальності, формуванню власної думки щодо конкретної дисципліни.

НДРС є однією з форм навчального процесу, в якій чудово поєднуються навчання та практика. В рамках наукової роботи студент

спочатку набуває перші навички дослідницької роботи, потім починає втілювати набуті теоретичні знання у дослідженнях, так чи інакше пов'язаних з практикою, а наприкінці цього довгого процесу можлива участь у наукових конференціях різного рівня, у тому числі міжнародних. Різноманітність форм НДРС дає можливість кожному студенту ВНЗ знайти заняття до душі, і участь в ній необхідна для гармонійної та глибокої освіти. [6].

Спираючись на аналіз рівнів сформованості готовності студентів до НДР, можна зазначити, що:

1) високий рівень характеризується розумінням значущості НДР, інтересом до дисципліни, що вивчається, та власної НДР; вмінням аналізувати, систематизувати, узагальнювати; володінням логікою наукового дослідження, вмінням самостійно планувати її та реалізовувати; високою пізнавальною активністю; розвиненими навичками опрацювання першоджерел, реферуванням та анотуванням наукової та технічної літератури за спеціальністю іноземною мовою.

2) середній рівень характеризується усвідомленням особистісної значущості НДР, але поверхневою уявою про неї, несформованістю навичок її виконання, нестабільним інтересом до дисципліни, не завжди адекватною самооцінкою;

3) низький рівень характеризується нестійким інтересом до дисципліни, нерозумінням соціального та особистісного значення НДР, невмінням працювати з літературою, бачити проблему, виділяти протиріччя, нездатністю самостійно побудувати логіку дослідження, недостатньою задоволеністю власною діяльністю, нездатністю до творчого вирішення задач, відсутністю прагнення до саморозвитку та самовдосконалення. [6].

Встановлено, що 70 % студентів мають низький рівень сформованості готовності до НДР, а у 30 % - середній рівень [5].

Отриманий результат свідчить про недостатню підготовленість студентів до НДР.

Для належної організації та проведення науково-дослідної роботи важливу роль має відігравати системний підхід, суть якого - у скоординованих чітких навчальних планах спеціальності, дієвому організаційно-економічному механізмі залучення талановитої студентської молоді до наукової роботи.

Система НДРС в університеті повинна реалізуватися спеціально створеною Радою з науково-дослідної роботи студентів і здійснюватися за органічно поєднаними напрямками: науково-дослідницька робота студентів у навчальному процесі та науково-дослідна робота студентів у позанавчальний період, котрі в комплексі забезпечують підготовку спеціалістів-дослідників. Окреслені напрями включаються в загальні плани навчально-виховної, наукової роботи університету, факультету, кафедри. [7].

Також, важливу роль у роботі з науково обдарованою студентською молоддю відіграє система заохочень. Кращі студенти повинні мати постійну і відчутну мотивацію щодо відмінного навчання, творчих наукових пошуків, досягнення високих пізнавальних результатів, які виходять за межі середнього студентського стандарту.

Погоджуючись з думкою Гаврилюк Л.В., яка в своєму науковому дослідженні вказує, що серед організаційних заходів цілком виправдано слід передбачити рейтингову оцінку загального рівня студентів (кращі студенти курсу, факультету, конкурс на кращу студентську групу), затвердження індивідуальних планів для студентів, що успішно займаються науковою роботою; введення в навчальні плани спеціального дня наукової роботи за індивідуальним планом. [6].

ВНЗ слід подбати про включення часу, відведеного на керівництво студентською науковою роботою у позанавчальний час у навчальне

навантаження науково-педагогічних працівників. Практика підтверджує: лише спільними зусиллями, скоординованими діями можна забезпечити безперервність ланцюжка: здібний школяр - активний студент-дослідник - обдарований магістрант - талановитий аспірант - видатний науковець. [6].

Отже, організація навчально-дослідної роботи студентів є важливим чинником підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі передовсім тому, що передбачає індивідуалізацію навчання, дає змогу реалізовувати особистісно орієнтоване навчання, розширює обсяг знань, умінь та навичок студентів, сприяє формуванню активності, ініціативи, допитливості, розвиває творче мислення, спонукає до самостійних пошуків.

Література:

1. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень студентів / О.В. Крушельницька. – Навч. посібник. – К. : Кондор, 2003. – 258 с.

2. Лабунская Н.А. Основы формирования личностной исследовательской системы студента / Н.А. Лабунская // Инновации и образование. Сборник материалов конференции. Серия “Symposium”. - СПб.: Санкт-Петербургское философское общество. – 2003, вып.29. - С. 336-340.

3. Лазарев В.С. Критерии и уровни готовности будущего педагога к исследовательской деятельности / В.С. Лазарев, Н.Н. Ставринова // Педагогика. – 2006. - №2. – С.51-59.

4. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 312 с.

5. Формирование у учащейся молодежи положительного отношения к науке [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

http://www.spbappo.ru/article_cat2.html//

УДК : 378.141.+ 81.28+811.114

АВТОНОМНА ОСОБИСТІТЬ ЯК СУБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*Дмітренко Н.Є., канд.пед.наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Необхідно зазначити, що поняття «автономія» формувалося на ґрунті політичної думки як теорія самоуправління. Тому, беручи до уваги вихідне значення автономії як права на самоврядування спільноти людей, яка підпорядковується певним законам співіснування, ми можемо дійти висновку, що автономія у контексті освіти передбачає зменшення залежності індивіда від пасивних форм пізнання світу та виявлення внутрішньої незалежності особистості від непостійного або короткочасного впливу з боку викладача, що виявляється у здатності студента приймати самостійні рішення та діяти у відповідності до вимог навчальної програми.

Відповідно, *автономна особистість* – це суб'єкт навчального процесу, здатний усвідомлювати власні потреби, інтереси і задовольняти їх завдяки вільному вибору методів, форм та засобів навчання, які є ефективними для оволодіння необхідними базовими або додатковими знаннями з конкретної дисципліни. Функції викладача як спостерігача навчальних успіхів та досягнень студентів у цьому випадку обмежуються лише організаторською та контролюючою функціями. Адже провідні напрями автономного оволодіння мовою студентами зводяться до інструкційних технологій навчання: самоінструкція (self-instruction), самоспрямування (self-direction), програмоване навчання (programmed

learning). Перелічені напрямки автономного навчання базуються на провідних позиціях особистісно-орієнтованого навчання.

Н. Бориско виділяє такі вміння автономної особистості:

1) визначати власні цілі оволодіння ІМ і ставити перед собою конкретні задачі;

2) обирати адекватні засоби, шляхи і способи вирішення задач і досягнення цілей;

3) свідомо здійснювати процеси самопізнання і визначати свої психофізіологічні та психологічні особливості;

4) використовувати прийоми оволодіння знаннями та навичками, адаптуючи їх для себе;

5) спостерігати, контролювати та регулювати не лише процес навчання та самостійної роботи, а і свою мовленнєву та немовленнєву поведінку в ситуаціях міжкультурної комунікації;

6) керувати власними інтересами та мотивами і нести відповідальність за власні успіхи та помилки;

7) проектувати свої уміння та здібності на майбутню професійну діяльність;

8) навчатися все життя [1, с. 78].

Термін «автономне навчання» («*autonomous learning*» / «*learner autonomy*»), як педагогічна категорія розглядається нами як процес, під час якого студент особисто організовує та систематизує власне навчальне середовище, за / без (у залежності від рівня автономності студента) допомоги, управління, вказівок викладача. Таке навчання базується на персональних потребах у знаннях студента та його здатності і особистих можливостях визначити мету навчання.

Оскільки автономне навчання є необхідною умовою активізації навчальної діяльності та безперервної освіти студента, одним із завдань, які стоять перед сучасними вищими навчальними закладами є організація

сприятливих умов та формування необхідних навичок для розвитку навчальної автономії майбутнього спеціаліста у навчальному процесі вищої школи.

Література:

1. Бориско Н. Ф. Концепция учебно-методического комплекса для практической языковой подготовки учителей немецкого языка (на материале интенсивного обучения): монография / Н. Ф. Бориско. – К. : Изд. центр КГЛУ, 1999. – 268 с.

УДК 378:81`243

**ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ
ПРОЕКТНОЇ МЕТОДИКИ**

*Воронова Є.М., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Соціальне замовлення суспільства в галузі навчання іноземних мов висуває завдання розвитку комунікативної і професійної компетенції студентів, підсилення гуманістичного змісту навчання, більш повної реалізації виховного, освітнього і фахового потенціалу навчального предмета стосовно індивідуальності кожного студента [1].

Мета дослідження проектної методики полягає в тому, щоб обґрунтувати теоретичні положення та методичні рекомендації для викладачів з організації проектної діяльності у процесі навчання іноземної мови студентів технічного ВНЗ України.

Основними завданнями у процесі розробки методу проектної методики для самостійної роботи студентів є такі:

- виявить особливості організації і вимоги до використання методу проектів у вищій школі;
- розглянути етапи роботи над проектом у навчальній діяльності;
- з'ясувати психолого-педагогічні основи технології використання проектної методики в навчанні іноземних мов;
- показати що проектна методика є новою педагогічною технологією навчання і виконання самостійної роботи студентів та складає можливу альтернативу традиційній аудиторній системі навчання з метою розвитку навичок комунікативної компетенції студентів технічних спеціальностей вищої школи;
- визначити специфіку розвитку навичок комунікативної компетенції студентів технічних ВНЗ на основі проектної методики.

Метод проектів дозволяє вирішити низку найважливіших невирішених завдань, а саме:

- не обмежувати отримання студентами певних знань, умінь і навичок, а виходять на практичний рівень, торкаючись емоційної сторони, завдяки чому посилюється мотивація тих, хто навчається;
- надавати змогу здійснювати творчу роботу в рамках заданої теми, пов'язаної зі спеціальністю майбутнього інженера, самостійно здобуваючи необхідну інформацію з різних джерел;
- спрямувати весь навчальний процес у проектній роботі на виявлення індивідуальних здібностей студентів;
- виховувати індивідуальну і колективну відповідальність за конкретну роботу в рамках проекту [2, с.26-32].

Результати досліджень показали, що в ХНАДУ викладачами кафедри іноземних мов широко застосовується на заняттях проектна методика

навчання. Протягом кількох років викладачами розробляються і корегуються методичні матеріали щодо виконання роботи над проектами, а також вимоги викладача до оформлення результатів роботи над проектами.

У сфері навчання накопичено певний досвід застосування проектної методики на заняттях з іноземної мови в ВНЗ. Будь-які підручники, видані останнім часом закордонними авторами пропонують теми проектів тим, хто навчається, не відстають тут і вітчизняні автори.

Якщо ми звернемося до підручника «Англійська мова для студентів транспортних вищих навчальних закладів» Воронова СМ., Литвиненко О.В., Понікаровська С.В., Саєнко Н.В., то розділ «Інтенсивний курс англійської мови» після кожної теми пропонує «Situations in free conversation», що і є тематикою для спонтанної проектної роботи. .

Також теми проектів за фахом пропонуються в спеціальних підручниках «Transportation» [3], «Ecology», «English Bachelor's course of Ecology» [4] та інших навчальних посібниках, що вказує на те, що проектна методика знаходить широке розповсюдження в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті у процесі навчання англійської мови.

З досвіду використання проектної роботи вона поділена на чотири етапи, а саме: *організація, підготовка з моніторингом, презентація (захист) й оцінка проекту.*

Організація – дуже важливий момент у підготовці до проектної роботи. Він потребує старанного підготування до виконання проекту, впевнитися у тому, що ті, хто навчаються успішно оволоділи лексичним, граматичним матеріалом теми, що вивчається.

Виконання проекту – другий етап, і якщо це не спонтанний проект, а довготривалий (самостійна робота), яка пропонується заздалегідь, то тут робота виходить за рамки аудиторії і головне завдання – це збір інформації

за проектом. При підготовці проекту можуть використовуватися різні додаткові матеріали за темою: періодична література, Internet, словники, довідники тощо.

Презентація. Спосіб презентації залежить від виду кінцевого проекту: схема, буклет, усна монологічна, діалогічна або полілогічна презентація із застосуванням ТЗН.

Оцінку проекту слід проводити за такими критеріями, як: content, design, presentation, creativity, team solidarity.

Проектний метод допомагає зняти напруження і створює відповідні умови для роботи кожного студента. Заняття по захисту, особливо довгострокових проектів, сприяє розвитку монологічного мовлення і також активізації лексики з іноземної мови.

Роль викладача іноземної мови за такого виду комунікативної методики змінюється залежно від етапів проектування – це може бути роль помічника, спостерігача, джерела інформації, координатора, рівноправного партнера, консультанта.

Література

1. Заболотська О. О. Формування індивідуальності майбутніх учителів словесників у професійній підготовці : монографія / О. О. Заболотська. – Херсон : Айлант, 2006. – 304 с.

2. Зимняя И. А. Проектная методика обучения английскому языку / И. А. Зимняя, Т. Е. Сахарова // Ин. яз. в школе. – 1991. – № 3. – С.26–32.

3. Воронова Є. М. Transportation. / Є. М. Воронова, О. А. Кальниченко – 2-е вид., перероб. і доп. – Харків: ХНАДУ, 2007. – 248с.

4. Воронова Є. М. English Bachelors' course in Ecology / Є. М. Воронова, Н. І. Черкашина - 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків: ХНАДУ, 2016р. - 364 с.

УДК 378.147:37.041:61

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

*Майборода А.А., викладач
Житлово-комунальний коледж ХНУМГ ім. О.М. Бекетова*

В умовах міжнародної наукової та освітньої інтеграції великого значення набуває підготовка конкурентоспроможних фахівців, здатних до постійного саморозвитку, самовиховання, реалізації свого потенціалу. Велику роль у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців, поряд з інноваційними формами і методами аудиторної роботи, відіграє ефективна організація самостійної роботи студентів.

Сучасний ринок праці висуває нові вимоги до випускників вищих навчальних закладів, тому під час навчання студенти повинні не просто отримувати необхідні знання, а й вчитися добувати їх самостійно, формувати власне бачення ситуації, критично та аналітично мислити.

При вивченні дисципліни «Історія України» використовуються такі форми самостійної роботи студентів: аудиторна самостійна робота (здійснюється на заняттях під безпосереднім керівництвом викладача), позааудиторна самостійна робота та творча робота.

Самостійне вивчення навчальної дисципліни на практичному занятті полягатиме у проведенні різних видів ділових та рольових ігор, метою яких є формування вмінь щодо використання теоретичних знань на практиці, удосконалення отриманих навичок в імітаційних умовах; виконанні проекту з наступним публічним обговоренням та захистом свого варіанта, що підсилює прагнення до якісного виконання. Це буде сприяти розвитку вміння висловлювати власну думку та відстоювати свою точку

зору. Діяльність студентів за умов позааудиторної самостійної та творчої роботи може бути спрямована на підготовку та написання рефератів на задані теми, розробку та складання різних блок-схем, підготовку до участі у наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо [1].

В умовах розвитку інформаційних і комунікаційних технологій навчання однією з ефективних форм самостійної роботи студентів є робота у системі дистанційного навчання «Moodle» (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Типова функціональність Moodle передбачає: дискусійні форуми, завантаження файлів, задачу завдань, оцінювання, обмін повідомленнями, он-лайн тестування, вікі [2].

З метою забезпечення ефективності самостійної роботи студентів велику увагу необхідно приділяти мотивації навчання, пояснюючи студентам важливість даної роботи для їх майбутньої професійної діяльності. Підвищити результативність самостійного навчання студентів можливо за допомогою раціонального поєднання обсягів аудиторної та позааудиторної самостійної роботи; методично правильна організація аудиторної та позааудиторної діяльності студента; забезпечення необхідною навчальною літературою, методичними розробками та електронними ресурсами; контроль за виконанням самостійної роботи.

Література:

1. Бондар Л. А. Урізноманітнення форм та видів самостійної роботи студентів-філологів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Л. А. Бондар // Педагогічний дискурс. – 2013. – № 14. – С. 87–92.

2. Демида Б. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір / Б. Демида, С. Сагайдак, І. Копил // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – 2011. – № 694. – С. 98–107.

УДК 65.01: 37.02

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО РОЗШИРЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ НАВЧАННЯ

Бочарова Н.А., к.е.н., доцент

Величко Я.І., асистент

Харківській національній автомобільно-дорожній університет

В умовах постійного розширення вимог до навчання студентів та їх адаптації до міжнародних стандартів освіти особливої уваги потрібно приділити питанням набуття практичного досвіду та розширення уяви про роботу підприємств.

При відвідуванні підприємств наочно можливо дослідити роботу окремих підрозділів, процес виробництва. Поспілкуватися з провідними фахівцями. Спитати не тільки питання, що цікавлять, але й навіть особисті прийоми та методи роботи начальників відділів. Приділити увагу особливостям роботи підприємств різного профілю діяльності.

Так завдяки відвідуванню аутсорсингового контактного центру Global Bilgi, студенти бачили безпосередньо роботу робітників. Тому могли зрозуміти, що маючи в своєму розпорядженні молодих і енергійних співробітників (середній вік 25 років) з відмінними навичками комунікації та управління зв'язками з клієнтами, Global Bilgi надає різні послуги, такі як: вхідні і вихідні дзвінки, управління скаргами та надання інформації, відповіді на електронні повідомлення, а також ведення та оновлення даних, за допомогою комунікаційних засобів сплат, інтерактивні мовні системи і управління зв'язками з клієнтами на місцях, що дає партнерам компанії стратегічні конкурентні переваги. Крім трудових буднів оператори центру мають спільний відпочинок (влаштовують свята після робочого дня, кафетерії, день народження, різноманітні конкурси,

професійні змагання, допомога дитячим будинкам, суботники з вбирання території), спільне проведення часу зближає і в команді завжди дружня атмосфера, адже запорука хорошої праці – хороший відпочинок.

Відвідування фабрики «Мівіна», надало уяви про виробничий процес. Від інструктажу з техніки безпеки, відвідування виробничого цеху, цеху контролю, упаковки, розповіді про логістичні зв'язки фабрики із скалами готової продукції та магазинами.

Наступна екскурсія відбулася до Бізнес-Сервіс центру компанії Anheuser-Busch InBev. Бізнес-центр у Харкові як внутрішній підрозділ компанії, призначений для оптимізації бізнес-процесів. Він відповідає за концентрацію, стандартизацію та централізацію бізнес-функцій, підвищення фінансової дисципліни та контроль за витратами. Як результат – компанія тримає додаткові ресурси для інвестування у першочергові завдання розвитку бізнесу, передавши всі рутинні процеси до бізнес-центру.

Перш ніж потрапити в офісний центр студентів зустріла менеджер по підбору персоналу і повела коридорами офісу. Вони побували на двох поверхах, де працівники займаються – фінансуванням, плануванням і ефективністю виробництва, управлінням персоналу, логістикою, транспортуванням, плануванням виробництва, інформаційною підтримкою клієнтів. Середній вік працівників 27 років, всі вони цілеспрямовані та енергійні. Команди дуже дружелюбні, завжди прийдуть на допомогу і підтримають у тяжких випадках. Для студентів та молоді існують програми «Управлінські стажування», «Стажування на виробництві», також є можливість попрацювати на сезонний період (літні канікули).

Студентам було надано можливість відвідати заняття в «Логістичній академії», яка проходила в Бізнес Сервіс Центрі (БСЦ) у Харкові в компанії «Сан ІнБев Україна». Заняття тривали місяць 2 рази на тиждень по 2 години. Заняття проводили різні співробітники – експерти в тому відділі, про який вони розповідали. На першому занятті керівник курсів

розповіла загальні факти про компанію: чим вона займається, які її особливості, історію становлення. Кожному учаснику були видані блокнот та ручка з логотипом компанії. На другій лекції студенти обговорювали тему пивоваріння: цікаві факти про пиво, основні інгредієнти пива та фази пивоваріння. Далі була лекція, присвячена плануванню виробництва. На ній студенти вчилися складати графік виробництва на неділю, враховуючи лінії розливу, формат тари та сорт пива, а також побажання клієнтів та вихідні робітників. Четвертий урок мав назву «Планування дистрибуції». Менеджер розповіла про клієнтів компанії: ключові клієнти, логістичні центри (LC), дистриб'ютори та експортні клієнти. Також про основні види запасів та цілі управління запасами, не забуваючи про показник Freshness. На практиці ми навчилися визначати об'єм заявки, який необхідно виготовити заводу на поточній неділі, в цьому місяці. Потім були лекції «Планування сировини та матеріалів, тари», «Прийом заказів від клієнтів», «Транспорт».

По проходженню всіх занять був вирішальний модуль, за результатами якого учасникам видали іменні сертифікати на англійській мові. Всім бажаючим запропонували допомогу у влаштуванні на роботу в компанії. Всі заняття розпочиналися з інтерактивного завдання учасникам (наприклад, розповісти цікавий факт про себе). Це робилося для того, щоб створити дружну та невимушену атмосферу, краще пізнати лекторів та інших учасників. В будь-який момент учаснику можна задати питання, якщо щось не зрозуміло. Після кожного заняття лектори також охоче відповідали на кожне питання учасників академії. Проводили тести, після яких нагороджували найкращих відповівших призами (флешки, пивні бокали). Студентам дуже сподобалося відвідувати «Логістичну академію», приємна атмосфера та легка подача складного матеріалу. Вони дізналися про виробництво безпосередньо при відвідуванні відповідних відділів.

УДК 378.1

**ФОРМУВАННЯ МНЕМІЧНИХ СТРАТЕГІЙ
ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИВЧЕННЯ
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН**

*Лісова О. А., магістр
наук. керівник: Вдовиченко І. Н. к. т. н., доцент
Криворізький національний університет*

Основним пріоритетом вищих навчальних закладів стає підготовка особистості фахівця: компетентного, ініціативного та інтелектуально розвиненого. Основна стратегія спрямована на реалізацію потенційних здібностей інтелекту студента в процесі навчально-пізнавальної діяльності.

Дослідники (Л. С. Виготський, Л. В. Занков, та ін.) стверджують, що проблема розвитку пізнавальних процесів вимагає створення таких умов, які б забезпечували під час навчання розкриття потенційних можливостей інтелекту студентів. Це стосується, безумовно, і такого важливого пізнавального процесу, як запам'ятовування. Аналіз праць авторів (П. Корсакова, Г. Шапутьє, Г. К. Серєда, А. А. Смирнов та ін.), що досліджували дану проблему показав, що вплив психолого-педагогічних умов є важливим для розвитку пам'яті студентів та формування мнемічних стратегій запам'ятовування.

Вивчення поставленої проблеми розглядалося багатьма науковцями, проте їх позиції відзначаються суперечливістю визначення сутності пам'яті. Наприклад, П. Корсакова вказує, що пам'ять – одна з найважливіших психічних функцій, яку покладено в основу формування індивідуального досвіду людини, його мови, мислення, емоцій, рухових навичок [1, с. 247]. На думку Г. Шапутьє, якщо «навчання – це процес, що дозволяє накопичувати інформацію в нервовій системі», то пам'ять можна

визначити як «сукупність інформації, набутої мозком, яка керує поведінкою» [3, с. 146].

Мнемічні стратегії – це спеціальні прийоми, які суб'єкт використовує для ефективного запам'ятовування і відтворення інформації [2].

Важливим у формуванні мнемічних стратегій запам'ятовування у студентів є виконання ними спеціальних завдань, спрямованих на розвиток асоціативних, довільних властивостей пам'яті.

Будь-який мнемічний прийом дозволяє виявити та організувати певні зв'язки з матеріалом, що запам'ятовується. При вивченні навчального матеріалу буде доречним використання різних мнемічних прийомів. Кожен із них спрямований на запам'ятовування певного виду інформації, наприклад: чисел, текстів, віршів, формул, списків тощо. Відповідно, чим більше різноманітних прийомів знають студенти, тим більш продуктивно та швидко вони зможуть запам'ятати новий матеріал.

З метою розвитку пам'яті студентів ефективною умовою є оволодіння раціональними прийомами запам'ятовування інформації та її відтворення Л. В. Черемошкіна виділила 13 мнемічних прийомів запам'ятовування [4, с. 31]:

1) групування (розбивка матеріалу на групи за змістом, асоціаціям тощо);

2) виділення опорних пунктів (фіксація будь-якого короткого пункту, що служить опорою ширшого змісту: тези, назву, питання, яке викладається в тексті, приклади, порівняння);

3) складання плану (сукупність опорних пунктів);

4) класифікація (розподіл предметів, явищ, понять по класах, групах);

5) структурування (встановлення взаємного розташування частин, що складають ціле);

- 6) схематизація (зображення або опис в загальних рисах);
- 7) встановлення аналогій (на основі подібності предметів в одних ознаках робиться висновок про їх подібність і в інших ознаках);
- 8) мнемотехнічні прийоми;
- 9) перекодування (подання інформації в образній формі);
- 10) добудовування матеріалу, що запам'ятовується (використання вербальних посередників, об'єднання чогось по ситуативних ознаках);
- 11) серійна організація матеріалу (встановлення або побудова різних послідовностей);
- 12) асоціація (встановлення зв'язків за подібністю або протилежністю);
- 13) повторення.

Продуктивність пам'яті студентів ВНЗ залежить від розуміння ними характеру завдання і від вміння володіти прийомами запам'ятовування й відтворення. Тому можна запропонувати наступну залежність (див. формула 1):

$$P = f(r, z, v, i, t) \quad (1)$$

де P – продуктивність пам'яті, r – розуміння характеру завдання, z – володіння прийомами запам'ятовування, v – володіння прийомами відтворення, i – індивідуальні здібності, t – час на запам'ятовування.

Розуміючи мнемічне завдання студент має змогу чітко його виконати. Мнемічне завдання полягає в чіткому формулюванні того, що і як треба запам'ятати. Якщо таке завдання спеціально не ставлять, то матеріал запам'ятовується значно гірше. Також в процесі навчання, для ефективного результату при довільному запам'ятовуванні необхідно враховувати особливості матеріалу, рівень оволодіння та способи роботи над ним. Дану закономірність можна показати наступною формулою 2:

$$D = f(o, r, s, i, c) \quad (2)$$

, де D – довільне запам'ятовування, o – особливості матеріалу, r – рівень володіння матеріалом, s – способи роботи з матеріалом, i – індивідуальні здібності, c – прагматичні властивості матеріалу.

Вивчаючи певну дисципліну нам необхідно запам'ятати багато матеріалу який може містити формули, дати, визначення та багато іншого. Тому необхідно враховувати особливості матеріалу підбираючи мнемічний прийом. Також важливим аспектом є попередній досвід або його відсутність. Адже маючи певний рівень володіння матеріалом нова інформація з цієї ж теми запам'ятається краще. Обираючи певний мнемічний прийом автоматично визначається спосіб роботи з матеріалом.

Отже, проаналізувавши наявний досвід, можна зробити висновок, що в наукових працях вітчизняних психологів велику увагу приділено розвитку пам'яті студентів. Мнемічні стратегії дозволяють полегшити процес запам'ятовування великого обсягу матеріалу.

Великий інтерес представляють складові результату запам'ятовування, їх зв'язок та вплив. Зрозуміло, що чим вище, краще, досконаліше значення змінних у формулах (1) та (2), тим краще продуктивність пам'яті та довільне запам'ятовування. Для встановлення співвідношення між змінними потрібні спеціальні дослідження та спостереження.

Література:

1. Корсаков Н. К. Память и обучение / Н. К. Корсаков. – М.: Академия, 1990. – 269 с.
2. Реан А. А. Психология человека от рождения до смерти / А. А. Реан. – СПб. : Прайм-еврознак, 2002. – 683 с.
3. Сабуров А. С. Память. Структура памяти / А. С. Сабуров // Психология. – 1996. – №2. – С. 146-160.
4. Черемошкина Л. В. Развитие памяти у детей: [учеб. пособие для студ. ВУЗов] / Л. В. Черемошкина. – М.: Академия, 2005. – 96 с.

УДК 378

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВНЗ

*Близнюк А.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

При розробці системи управління якістю підготовки фахівців у ВНЗ ми виходимо з того, що якість – це комплексне поняття, що характеризує ефективність усіх сторін діяльності: розробка стратегії, організація навчального процесу, маркетинг і ін. Найважливішою складовою всієї системи якості освіти є якість (в широкому сенсі цього слова) випускників. При цьому останні повинні розглядатися, з одного боку, як споживачі (інформації, яку вони отримують у ВНЗ), з іншого - як постачальники власних знань і умінь роботодавцю.

Під управлінням якістю випускника розуміють постійний, планомірний, цілеспрямований процес впливу на всіх рівнях на фактори та умови, що забезпечують формування майбутнього фахівця, оптимальну якість і повноцінне використання його знань, умінь і навичок. Якість освіти спирається на три ключових підстави:

- цілі і зміст освіти;
- рівень професійної компетентності викладацького складу і організації їх діяльності;
- стан матеріально-технічної та науково-інформаційної бази процесу навчання.

В умовах наявності ринку праці якість фахівця можна визначити як сукупність властивостей (характеристик, рис, показників) особистості, що

забезпечують виконання ним професійних і громадських функцій не нижче встановленого рівня при заданих умовах роботи.

Вітчизняний і зарубіжний досвід дозволяє сформулювати ряд якостей, якими повинен володіти фахівець.

Здібності. Необхідно мати збалансоване поєднання професійних здібностей з особистими якостями, особливо з умінням знаходити спільну мову з співробітниками, бо кожен є членом «команди» і запорукою успіху є гармонійна діяльність.

Ентузіазм. Спеціаліст повинен сприймати завдання з ентузіазмом і бути захоплений ним настільки, що працює над вирішенням безперервно, навіть понаднормово. Ентузіазм може зробити для розширення компетентності і знань більше, ніж безліч курсів.

Ініціатива. Професіонал самостійно відшукує завдання для дослідження і рішення, першим виступає з новими пропозиціями, має почуття часу для такої ініціативи.

Безвідмовність і надійність. Не слід уникати рутинної роботи.

Творчість. Здатність до творчості не повинна вичерпуватися лише новими ідеями і рішеннями, як би цінні вони не були. Необхідно також пропонувати творчі шляхи реалізації ідей і розширення області застосування нововведень.

Комунікабельність. Спеціаліст повинен просто і ясно викладати нетривіальні думки, результати найскладніших робіт (як письмово, так і усно), вільно і переконливо подавати свої ідеї керівництву і отримувати підтримку колег для їх втілення.

Одним із заходів, що сприяють підвищенню якості функціонування освітньої системи і покликаної гарантувати якість, є стандартизація освітнього процесу, яка повинна надати освітньої діяльності чітку цільову спрямованість, підвищити відповідальність за результати праці всіх учасників освітнього процесу від тих, хто створює сценарій (вчені, фахівці,

які розробляють навчально-програмну документацію) до виконавців-практиків, творчо втілюють сценарії в життя.

Тому, необхідно виконувати організаційно-методичну підготовку та матеріальну підтримку освітнього процесу, кадрове забезпечення, навчальну та науково-дослідну роботу зі студентами, оптимальну структуру управління вузом і ін. Особливо увагу приділяти формуванню системи моніторингу якості освіти та стандартизації освітньої діяльності.

УДК 37.091.33-027.22:004.77(045)

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ ЗІ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОЗААУДИТОРНИХ ЗАХОДІВ**

*Морквян І.В., к.п.н.,
Зінчук І.А., магістрантка
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Сьогодні, в умовах реформування системи освіти, від педагога вимагається не тільки глибоке знання свого предмета, а й готовність до формування в учнів вмінь навчатися впродовж життя, критично мислити, працювати в команді, визначати цілі та способи їх досягнення тощо. У Концепції Нової української школи наголошується на тому, що учителі мають вміти «досліджувати проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних, робити і презентувати висновки, спільно працювати онлайн у навчальних, соціальних та наукових проектах тощо» [3, с. 4]. Майбутні вчителі мають бути готовими у своїй професійній діяльності постійно займатись самоосвітою та самовдосконаленням для опанування новими методиками навчання,

можливостями інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та способами їх застосуванням при створенні й застосуванні в навчально-виховному процесі нових дидактичних засобів тощо.

Ми погоджуємось із думкою М. Умрик, яка зазначає, що «майбутній вчитель за роки свого навчання у вищому навчальному закладі повинен отримати навички самостійного здобуття знань і розуміння того, що необхідно постійно самостійно підвищувати свій освітній рівень» [6, с. 3].

Різні аспекти процесу самостійної роботи висвітлені в працях В. Безпалько, І. Лернера, П. Підкасистого та ін. Проблему організації самостійної роботи майбутніх фахівців розглядали Л. Білявська, С. Вітвицька, В. Король, В. Мусієнко, Н. Токова та ін. Але питання організації самостійної роботи майбутніх учителів зі створення цифрових освітніх ресурсів для проведення позааудиторних заходів науковцями майже не висвітлювалось.

Досліджуючи організацію самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування ІКТ, Н. Бойко підкреслює, що «сутність самостійної роботи, науковцями розуміється неоднозначно, вона розглядається як метод навчання, як форма організації пізнавальної діяльності, як засіб залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності і, нарешті, як вид навчальної діяльності студентів» [1, с. 11].

Розглядаючи самостійну роботу як рису особистості та важливу професійну якість майбутнього фахівця, С. Вітвицька, Н. Дрофєєва, посилаючись на праці В. Король, В. Мусієнко, Н. Токової, наголошують на тому, що її завданням може бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення і систематизація набутих знань, застосування отриманих знань для розв'язання практичних завдань та виконання творчих робіт [4, с. 216]. В. Буринський стверджує, що самостійна робота студентів, це раціонально спланована, організаційно та методично спрямована їх навчально-

пізнавальна діяльність, що здійснюється без безпосередньої допомоги викладача для досягнення заздалегідь очікуваного результату [2, с. 6].

Підсумовуючи все перелічене вище та враховуючи власний досвід, зазначимо, що: 1) самостійна робота відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх учителів; 2) при її виконанні студенти не тільки поглиблюють знання, отримані на лекціях або практичних заняттях, а й опановують навичками щодо їх застосування під час проходження практики, що сприяє розкриттю їх творчого потенціалу. При організації такої роботи викладач має надати свободу дій студентам, що, на нашу думку, краще за все реалізується при виконанні майбутніми вчителями завдань зі створення цифрових освітніх ресурсів для проведення позааудиторних заходів.

Під цифровими освітніми ресурсами ми розуміємо мультимедійні навчальні ресурси, які поєднують текст, зображення та інші навчальні матеріали, представлені у цифровому вигляді та призначені для організації освітнього процесу [5, с. 171]. Робота над їх створенням сприяє підвищенню зацікавленості студентів у здійсненні навчальної діяльності. Роль викладача при цьому полягає у наданні допомоги майбутнім учителям при: 1) формулюванні мети створення таких ресурсів; 2) обговоренні ідей щодо способу їх представлення (у вигляді тексту, малюнка, презентації, відео, ментальної карти, коду з посиланням на сайт або Інтернет-ресурс тощо); 3) визначенні програмного забезпечення або Інтернет-сервісів, що використовуватиметься при створенні цифрових ресурсів; 4) знайомстві з можливими способами їх застосування.

Упровадження завдань зі створення учнівською молоддю цифрових освітніх ресурсів для проведення позааудиторних заходів під час їх професійної підготовки дозволило зацікавити студентів процесом опанування можливостями нового програмного забезпечення або Інтернет-ресурсів, розвинути їх навички щодо здійснення самостійного пошуку та

обробки інформації, сприяти розкриттю творчих здібностей, що може вирішити проблему вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів.

Література:

1.Бойко Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. І. Бойко; наук. кер. В. І. Бондар ; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2008. – 23 с.

2.Буринський В. М. Самостійна робота як засіб удосконалення графічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Володимир Модестович Буринський. – Київ, 1999. – 16 с.

3.Концепція нової української школи. Документ пройшов громадські обговорення і ухвалений рішенням колегії МОН 27/ 10/2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 12.11.2018).

4.Король В. М. Організація самостійної роботи студентів / Король В.М., Мусієнко В.П., Токова Н.Т. – Черкаси: Вид-во ЧДУ, 2003. – 216 с.

5.Морквян І. В. Форми та методи здійснення майбутніми учителями позааудиторної роботи із застосуванням цифрових освітніх ресурсів / І. В. Морквян, І. А. Зінчук // Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. – Краматорськ : ДДМА, 2018. – 281 с.

6.Умрик М. А. Організація самостійної роботи майбутніх учителів інформатики в умовах дистанційного навчання інформатичних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / М. А. Умрик. – К., 2009. – 20 с.

УДК 378.147

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ В УСЛОВИЯХ МЕЖДУНАРОДНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ

*Никитина А.В., к.э.н., доцент
Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет,
Осинов В.Д., магистрант 1 года обучения*

В условиях постоянно меняющегося внешней и внутренней среды возникают новые требования к высококвалифицированным специалистам, способным оперативно и с минимальными потерями принимать нестандартные решения, действовать творчески, креативно и самостоятельно. Основным средством формирования этих характеристик является самостоятельная учебно-познавательная деятельность студентов, как будущих специалистов в сфере экономики.

На сегодняшний день студенты высшей школы должны не только активно участвовать в процессе восприятия и усвоения знаний, и быть в состоянии применить изученное на практике, но также иметь относительно освоенного материала собственную позицию, творчески переосмысливать, соотносить полученные результаты деятельности с перспективами своей будущей профессии [1].

Формированию креативности, гибкости, инициативности, дисциплинированности, точности, скорости при анализе большого количества информации, самостоятельности, чувства ответственности, необходимых будущему специалисту в обучении и профессиональной деятельности в будущем, способствует самостоятельная работа студентов (СРС).

Одной из важных задач преподавателя высшего учебного заведения (ВУЗ) является правильное организация СРС, что охватывает не только базовую научную, но и соответствующее педагогическое его подготовку,

умение активизировать в учебном процессе познавательные силы студентов целесообразно.

Самостоятельная работа студентов является одним из важнейших элементов образовательно-учебного процесса, предусматривает сочетание многих видов индивидуальной и коллективной учебной деятельности, осуществляемой как во время аудиторных, вне аудиторных занятий, без участия преподавателя, так и под непосредственным руководством последнего. Сегодня удельный вес СРС наибольшая среди других видов учебной деятельности студентов после практической подготовки (может составлять от 15 до 55% учебного программного материала) и позволяет рассматривать накопленные знания как объект собственной деятельности студента [2].

СРС по каждой дисциплине учебного плана состоит из, таких компонентов, представленные на рис 1.

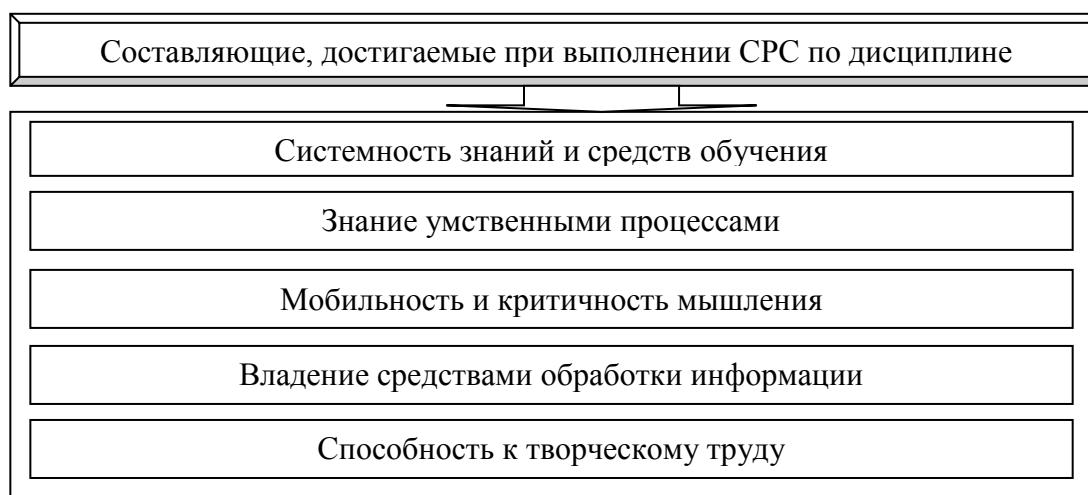


Рисунок 1 - Составляющие, достигаемые при выполнении СРС по дисциплине [3]

По целевому назначению существуют следующие основные виды СРС [4]:

– изучение нового материала: чтение и конспектирование научных источников информации;

- прослушивания видео-лекций, вебинаров; просмотр видео; другие виды занятий;

- углубленное изучение учебного материала по дисциплинам: подготовка к контрольным, практических, семинарских, лабораторных работ, коллоквиумов; выполнения типовых ситуационных задач и задач;

- изучение учебного материала по дисциплинам с использованием элементов творчества и индивидуального креативного подхода: проведение лабораторных работ с элементами творчества; решение нестандартных типовых ситуационных задач и задач; выполнение расчетно-графических работ и курсовых проектов; участие в деловых играх и в разборе проблемных ситуаций; составление рефератов, докладов; другие виды занятий;

- развитие и совершенствование теоретических знаний и практических навыков в контексте производства: учебные практикумы, работа на кафедре; все виды практик; дипломное проектирование; другие виды занятий.

Для получения хороших результатов необходимо планировать и организовывать СРС в сочетании с другими формами обучения. Одним из основных в таком виде учебной работы является тщательный отбор преподавателями и кафедрой содержания и объема учебного материала экономических дисциплин. Самостоятельная работа студентов охватывает воспроизводственные и творческие процессы. В таком контексте выделяют основные три ее уровня: репродуктивный (тренировочный), реконструктивный, творческий (поисковый) [4].

По следующему алгоритму выполняется репродуктивная СРС: решение задач, заполнение таблиц и схем и тому подобное. В познании, запоминании, осмыслении оказывается познавательная деятельность студента. Главной целью такого типа самостоятельных работ является окончательное усвоение знаний, формирование умений и навыков. Реконструктивная СРС охватывает построение и анализ решений, составление планов, тезисов, аннотаций, написание рефератов и тому

подобное. Творческая самостоятельная работа требует анализа проблемных ситуаций, получения и мониторинг новой информации.

В педагогике высшей школы выделяют еще две взаимосвязанные подсистемы организации самостоятельной работы студентов: систематическую самостоятельную работу (распределенную по дням небольшими объемами) и аккордную (комплексную и продолжительную по времени) [5]. Такое деление отражает ритм работы вузов и на нем может основываться ее планирования, организация и управления ею. Целесообразным является его рассмотрение в неразрывном единстве со всеми типами репродуктивного, творческого и комбинированного видов самостоятельной работы студентов.

Литература:

1. Кечик О. О. Форми та методи самостійної роботи студентів педагогічного коледжу / О. О. Кечик. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.x-pdf.ru/6tehnicheskie/142290-1-udk-00491-378147111-6815137-samostiyna-robota-studentiv-suchasniy-vischiy-shkoli-prokof-va-filol.php>
2. Особливості організації самостійної роботи студентів .[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/36615/
3. Никитина А.В. Самостоятельная работа студентов как эффективный инструмент формирования компетенций высококвалифицированных специалистов // Викладання економічних дисциплін в умовах глобалізаційних та інтеграційних перетворень : зб. матер. Міжнар. наук.-метод. конф., 01 червня 2018 р. – Харків : ХНАДУ. – С. 122-123.
4. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/ONG_2006/Pedagogica/17894.doc.htm

УДК 37.022

ПЕРЕХІД ДО АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ У ВУЗІ

*Касатанова І.А., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Удосконалення системи вищої освіти вимагає всесвітнього розвитку досліджень з проблем підвищення ефективності та інтенсифікації навчального процесу, вдосконалення його організації, управління і планування на основі прогнозування соціально-економічних процесів. У зв'язку з цим знову стають актуальними проблеми наукової організації навчально-виховного процесу у ВНЗ взагалі.

Закон України «Про вищу освіту» визначає що, «вища освіта - сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти...» [1].

За ініціативою Харківської державної обласної адміністрації в 2015 році створено Громадську спілку «Харківський університетський консорціум», яка об'єднує провідні ВНЗ м. Харкова. Основною метою діяльності Консорціуму є співробітництво, поєднання інформаційних, кадрових та фінансових ресурсів для досягнення науково обґрунтованого соціального ефекту у сферах академічної мобільності, наукових досліджень, технологічних розробок та інновацій, удосконалення і підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою, розробки спільних освітянських програм, розвитку спільної науково-освітянської інфраструктури, реалізації інноваційних проектів на основі інтеграції

наукового, освітнього, інноваційного та технологічного потенціалу учасників Консорціуму, підвищення конкурентоспроможності в національному та міжнародному масштабах [2].

Сучасний процес стрімкої інформатизації суспільства та технологічного розвитку вимагає адаптації й з боку освітніх технологій, однак під час такої адаптації має бути врахована велика кількість факторів задля недопущення зниження рівня якості освіти [3].

Науково організувати навчально-виховний процес на основі використання сучасних наукових даних неможливо без вирішення цілого ряду проблем, тісно між собою пов'язаних. Провідними проблемами є наукова організація праці викладача, організація праці студента, що включає організацію його аудиторної і позааудиторної самостійної роботи, пов'язаної з плануванням, використанням сучасних засобів навчання (ЕОМ, ТСО, програмування), науковою організацією колективної (групової) роботи викладача з усіма студентами, а також організацією індивідуальної роботи викладача з окремими студентами в умовах органічного злиття навчального і виховного процесів, що реалізується не тільки в змісті навчальних матеріалів, а й у формі його організації.

Навчальні заняття, на яких індивідуальна робота викладача поєднується з самостійною роботою студентів, значно ефективніше, ніж заняття, які ведуться без такого поєднання.

В умовах суміщення в кожен момент самостійної роботи один зі студентів відключається від неї і працює індивідуально з викладачем. Всі види взаємодії викладача та студентів у процесі навчання зводяться до:

- 1) колективної (групової) роботи (викладач + всі студенти);
- 2) індивідуальній роботі (викладач + студент)
- 3) самостійної роботи студентів (всі студенти).

Для того щоб науково організувати працю студентів, необхідно, перш за все, вирішити проблему організації самостійної роботи на

навчальному занятті, що вимагає переходу до більш раціональної форми побудови навчального заняття, що забезпечує значне збільшення часу самостійної аудиторної роботи студентів.

Найбільш доцільним видається наступне побудова навчального заняття:

- колективна (групова) робота різної тривалості,
- поєднання в часі і просторі самостійної роботи студентів і індивідуальної роботи викладача з одним з них.

Центральною проблемою в даний час є створення системи різних посібників і матеріалів, що покривають весь час самостійною роботою так, щоб система «самостійна робота» могла функціонувати автономно. При цьому студенти будуть працювати самостійно в умовах опосередкованого контролю, використовуючи ЕОМ, технічні засоби, програмовані засоби, непрограмовані засоби зворотного зв'язку на основі використання мережевого планування і управління.

Мережевий план – це модель навчального процесу, що дозволяє врахувати всі види самостійної діяльності студента на семестр. Така модель дозволяє науково організувати працю студента, так як дає можливість розрахувати завантаженість студента, його здатності і забезпечити управління всіма видами діяльності кожного студента. При цьому кожен студент отримує можливість виконувати завдання в певній послідовності, зазначеної в жорсткій частини плану і в будь-якій послідовності з вільної частини плану [4].

Введення мережевого плану супроводжується використанням графіка оперативного обліку, що дозволяє вести наочний облік результатів роботи кожного студента.

При трансформації календарного плану в мережевий вводять вихідні, проміжні та підсумкові перевірки рівнів просунутості студентів для точного якісного аналізу процесу оволодіння іноземним мовам кожним

студентом (шкала оцінювання знань ЕСТ 5), що забезпечує значне зростання контрольованості всього навчального процесу.

При розрахунку мережевого плану виявляється необхідність формування плану на семестр для слабких студентів і для більш просунутих студентів, яким можна давати додаткові завдання, що враховуються при виставленні підсумкових модульних оцінок.

Безперервне управління, систематичне поєднання і автономне функціонування системи «самостійна робота», дозволяє перейти до так званої адаптивної системи навчання, що забезпечує високу стійку ефективність навчального заняття, індивідуалізацію навчання, адаптацію до індивідуальних особливостей студентів і високу активність студентів у процесі навчання.

Перехід до адаптивної системи навчання супроводжується посиленням виховного впливу системи на формування особистості, що розвивається у студента.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 року) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Офіційний сайт ГС «Харківський університетський консорціум» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unicon.org.ua/>
3. Онісіфорова В. Ю. До проблеми організації самостійної роботи при підготовці фахівців з економіки та підприємництва / В. Ю. Онісіфорова // Шляхи забезпечення якості вищої освіти щодо підготовки фахівців з економіки та підприємництва : Збір. тез доповідей Міжнар. наук.-метод. конф. – Х., ХНАДУ, 2014. – с. 119-121.
4. Черкис Л. Г. Вопросы учебной организации учебно-воспитательного процесса при обучении иностранным языкам / Л. Г. Черкис, Л.И. Жукова // Методологічні проблеми розвитку бізнес-освіти: матер. VII наук.-практ. конф. – Донецьк, ДІРСП, 2006. – с. 118-120.

УДК 378.1

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Палюх В.В., ад'юнкт ад'юнктури
Національний університет цивільного захисту України*

Для більш повного виявлення сутності поняття управління науково-дослідницькою діяльністю студентів в сучасних соціокультурних умовах, вважаємо доцільним, проаналізувати позиції вчених-філософів, психологів, педагогів по визначенню категорій, як управління, науково-дослідницька діяльність студентів та сучасні соціокультурні умови.

Існують різні визначення категорій управління, однак аналіз та узагальненість літературних джерел дозволяють констатувати, що в самому широкому розумінні управління – є елемент, функція організованих систем різної природи, що забезпечується збереженням їх визначеної структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію програм, мету діяльності.

Є думка що вказує на те, що під управлінською діяльністю слід розуміти безперервну послідовність дій, що здійснюється суб'єктом управління, в результаті яких формується та змінюється образ об'єкту яким управляють, встановлюються цілі спільної діяльності, визначаються способи їх досягнення, розділяються роботи між її учасниками та інтегруються їх зусилля, але існує і інша думка, в якій управління визначається як цілеспрямована взаємодія керуючої та керованої підсистеми для досягнення визначеної мети та запланованого результату. Дане толкування управління в більшій ступені відповідає реальній управлінській практиці, так як в силу того, що проявами взаємодії є

спілкування та діяльність, воно містить в собі вказівки на необхідність реалізації як суб'єкт – об'єктивних відношень, так і суб'єкт – суб'єктних відношень. Суть взаємопов'язаних дій складається з нерозривності прямої та зворотної взаємодії, органічного поєднання змін двох суб'єктів що впливають один на одного. Крім того, взаємодія – цілісна, внутрішньо диференційна, саморозвинена система. Таке розуміння взаємодії, представляє суть управління, що передбачає взаємну зміну керівних та керованих об'єктів, впливає на необхідність розгляду змін взаємодіючих суб'єктів та самого процесу взаємодії як зміни його стану.

Оскільки освіта є соціальним інститутом, ми повинні відобразити управління суспільне, соціальне. Сутність соціального управління полягає в тому щоб вивчати та використовувати закономірні тенденції суспільного розвитку для більш ефективного функціонування суспільства.

Також можливе урахувати що соціальне управління, є вплив на суспільство з метою його упорядкування, збереження якісної специфіки, досконалості та розвитку є якості будь якого суспільства, що виходить з його системної природи, суспільного характеру труда та життя, обміну продуктами, їх матеріальної та духовної діяльності.

Проблема соціального управління розглядається в різних аспектах, виділяється чотири напрями:

- перший напрям пов'язано з вивчення місця управління в системі суспільних відносин;
- другий напрям є розробка проблеми управління політичного, економічного та духовного життя суспільства;
- третій напрям робить акцент на вивчення ролі людського фактору в процесі управління тим чи іншим аспектом життя. На основі досягнень соціальної психології, педагогіки та інших наук виробляються конкретні рекомендації по оптимізації діяльності суб'єкту управління;

- четвертий напрям проблеми управління домінують питання, пов'язані з самоуправлінням в різних сферах суспільного життя.

На мою думку, найбільш повним визначенням наукового дослідження є: «наукове дослідження – це процес створення нових наукових знань. Основними компонентами дослідження є: постановка задачі, попередній аналіз інформації, умов та методів рішення задач даного класу; формулювання вихідних гіпотез; теоретичний аналіз гіпотез; планування та організація експерименту; аналіз та узагальненість отриманих результатів; перевірка вихідних гіпотез на основі отриманих фактів; кінцеве формулювання нових фактів та законів; отримання пояснень чи наукових передбачень; впровадження отриманих результатів в виробництво». В цілому під дослідженням розуміємо складний процес створення гіпотези, її перевірки методами спостереження, експерименту та кваліфікованого аналізу отриманих результатів.

Література

1. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем : монографія / С. М. Домбровська, В. В. Коврегін, А. Л. Помаза-Пономаренко, О. М. Колєнов. – Х. : НУЦЗУ, 2017. – 244 с
2. Луценко Т.О. Державне регулювання науки та інноваційної діяльності України / Т.О. Луценко / «Ольвійський форум – 2015: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» : тези. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – Том 1. – С.95-96.
3. Сиченко В.В. Система та механізми управління інноваційним розвитком вищої освіти в Україні / В.В. Сиченко // Економічний форум. – 2011. – № 2. – С. 34–40.

УДК 17.37.013

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТА БІБЛІОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ,
ЯК ШЛЯХИ І ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ТА НАУКОВОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТА**

*Перунова О.М., к.ю.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Нікому не може бути відказано в праві на освіту. Наша держава при здійсненні цієї функції, яку вона приймає в області вищої освіти, дає обіцянку батькам студентів майбутніх вузів забезпечити освіту, яка б була конкурентоспроможною на рівні з іншими вузами Європейського Союзу.

Практика повсякденної діяльності людини і суспільства характеризується неухильним зростанням використання інформації різних джерел, а також нових інформаційних технологій.

Інформація може використовуватися людством у різному її прояві, але нас цікавить лише та категорія джерел, яка впливає на виховання молодих фахівців вищих навчальних закладів.

Право на якісну освіту на пряму залежить від продукту застосування того чи іншого бібліографічного джерела, новітніх технологій, стандартів наукового матеріалу, який застосовується студентами та викладається і розробляється педагогами вузу у свої наукових працях та методичних роботах.

Отже, інформаційні – бібліографічні ресурси – це певна сукупність різноманітних джерел літератури про об'єкти, які розглядаються в процесі вивчення абітурієнтами.

Основною задачею викладача, на наш погляд, є прояв стабільної заінтересованості студента в якості і засвоєнні знань, тобто результату сприйняття фактів різного походження при викладенні спеціалізованого матеріалу, воно повинно носити характер доброго, розумового, сприйняття матеріалу. Приймаючи сучасні технології к використанню та залучення елементів необхідних для той чи іншої теми, того чи іншого предмету, студент вчиться застосовуватися та автоматично проглядати нарочні засоби, що безумовно є складовою засвоєння матеріалу програми - дисципліни.

Для педагога важливо підказати, дати наводку на певну інформаційну продукцію літератури яка може допомогти учню.

Інакше кажучи бібліографічна продукція повинна мати зафіксовану інформацію, яка є результатом процесу підготовки , і засобом засвоєння – традиційні друковані джерела, а інформаційні технології сучасності (Інтернет) – певною цільовою структурою інформаційного світу, яка теж уявляє собою форму і зміст інформаційних технологій зазначенням і використанням необхідної літератури.

Якщо розглядати бібліографічний стандарт сприйняття інформації, то слід зазначити, що це може бути наукова література пов'язана з оглядом цього джерела, його структури, основних пунктів аналітичної частини, належність актуальних тем дисципліни, список та зазначення вибору творів письменників, які можуть використовуватися у подальшому вивченню предмета.

Залежно від змісту та тематики дисципліни, студент повинен розділяти їх на: універсальні, багатогалузеві, тематичні, персональні, країнознавчі, краєзнавчі.

Універсальні посібники відображають документи по всіх галузях знання і областях практичної діяльності , в тому числі і художньої літератури, а багатогалузеві – документи по кільком областях знань.

Галузеві посібники включають бібліографічні записи документів по одній галузі знань (галузі науки, практичної діяльності).

Тематичні посібники інформують про документи з певної теми, а персональні – про літературу. Красзнавчо – бібліографічний посібник відображає документи про одну чи декількох країнах, а красзнавче – про яку – не будь місцевість в країні (наприклад, місто).

Упорядкованість досягається завдяки застосуванню відповідного виду бібліографічного угруповання, у зв'язку з чим створюються різні види бібліографічних посібників.

Склад елементів цих джерел може бути різним. Наприклад вони можуть мати заголовок і бібліографічний опис, в інших додатково наводяться анотації, або прикладаються певні схеми, логічні системи.

Для студента при розгляді певної предметної тематики, на нашу думку необхідним є розглядати джерело пізнання в різних аспектах, а саме виходячи з огляду видової класифікації бібліографічних видань.

Головним аспектом сприйняття і аналізу тематичної інформації є безперечно здібність уміти працювати з книгою, цю здібність повинен частково передати виклад учню, тобто любити це робити і швидко розбиратися в її структурі. Правильно оцінювати і фіксувати в зручній формі все, що здається цікавим і потрібним для виконання наукового дослідження, вивчення матеріалу.

Першим кроком при підготовці до заняття, або при написанні наукової праці необхідно переділити увагу колу джерел, які мають основне первісне походження, а саме конспект лекцій, джерелам літератури, які є основними і тільки потім розширяти свій кругозір за допомогою інших бібліографічних видань, що мають теж безпосереднє або часткове відношення до теми учбового чи наукового дослідження.

Безперечно, особливо важливою буде власна організація самостійної праці студента, яка повинна відповідати головній ідеї організації процесу

обучення – мотивації виконання завдань викладача. Педагог повинен знайти ключові слова, підходи, емоційний настрій к кожному слухачеві, а також зорієнтувати його на певні етапи процесу заняття, поступово в процесі викладення галузевої науки створити сприятливі умови для зосередження і занурення у ту чи іншу дисципліну.

Для того щоб поставлене перед студентом завдання стало мотивом його розумової, практичної діяльності, воно повинно бути сприйняте, це спонукає студента до виконання поставленого завдання, а відповідно до організації своєї самосійної роботи, і можливо успіх подальшого розвитку цієї людини, з педагогічної точки зору, залежить від основних етапів занурення в вивчення дисципліни:

- загальне ознайомлення з вивченням основних тем предмету;
- побіжний перегляд рекомендованої літератури та літератури згідно свого особистого бажання;
- систематизація заснованої інформації (конспект лекції, нарочні записи, реферати, наукові роботи, дипломи);
- майбутня, можливо наукова праця (дисертація, монографія).

У процесі опрацювання та розгляду джерел слід відбирати лише наукові факти, тобто певні елементи, які лежать на основі наукового пізнання, відображають об'єктивну власність процесів та явищ: новизну, точність та об'єктивність і достовірність. Слід відбирати найавторитетніші джерела, що містять повну і бажано останню інформацію розгляду проблематики чи предмету вивчення.

Певну увагу треба приділити поняттю конспекту, оскільки, конспектування є процесом розумового переосмислення і письмової фіксації прочитаного тексту. Внаслідок конспектування з'являється запис, який допомагає його автору негайно чи через деякий час із необхідною швидкістю відтворити отриману раніше інформацію. Конспект уявляє собою глибинний пласт переосмислення інформації.

Діяльність, що має у своїй основі глибокий інтерес не лише до результату, а й до її процесуальних компонентів, найпродуктивніша, адже саме від неї людина має найбільше задоволення. Студент у цьому разі сам знаходитиме час для предмета. Який йому сподобався.

Жадоба інтелектуального пізнання повинна виховувати навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприятиме розвитку працелюбності, організованості й ініціативи.

Використання джерел літератури частково формулюють індивідуальні здібності, майбутній професіоналізм. Вивчаючи, конспектуючи інформацію, перечитуючи сторінки та проглядаючи їх на сайтах студент, приходять до глибокого осмислення навчального матеріалу, самостійного мислення.

Раціональне планування студентом свого навчання залежить від дотримання ним розпланованого розпорядку дня. Він повинен орієнтуватися на навчальні програми, плани і розклади занять, які теж певною мірою уявляють собою літературу.

Таким чином, вивчення любих галузь науки, в незалежності від того це гуманітарна наука чи суспільні уявляють собою найважливіший засіб засвоєння змісту матеріалу його канви.

Книги, а в наш технологічний прогрес це і технічні ресурси фіксування інформації уявляють собою єдине джерело навчальної літератури, які постійно доповнюються новими науковими даними, важливими для сьогодення і сучасних молодих вчених. Свіжість наукової думки залежить від позитивного впливу засвоєння та наукової переробки результатів знань в їх формі засвоєння.

УДК 378.14

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАПЛАНОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

*Понікаровська С.В., ст. викладач
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Закінчуючи навчальний заклад і вступаючи у професійний світ молоді люди розуміють, що отриманий ними досвід та навички роботи, які вони здобули у результаті позапланової діяльності, так само важливі, як і теоретичні знання. Роль позапланової роботи для підвищення ефективності навчання та формування особистості майбутнього інженера уявляється вкрай важливим питанням сьогодні, бо за результатами досліджень деяких західних вчених, технічні компетенції можна поділити на інженерну науку, як набір математичних і технічних засобів, і на інженерну практику – визнання та формулювання проблеми та її рішення.

Багато західних та вітчизняних вчених аналізують майбутнє вищої освіти у різних аспектах. У зв'язку з новими стандартами освіти та промисловості підвищуються вимоги до випускників, які повинні миттєво приймати важливі рішення, швидко адаптуватися, працювати у різних умовах. Освіта стає орієнтованою на отримання сучасних ключових компетенцій, які включають не тільки можливість відтворювати академічні знання, а й створювати нові у рамках практичної діяльності.

Задokumentованим результатом навчання є кредити та оцінки. Але всі дисципліни потребують більшого – інженерні спеціальності навіть знаходяться попереду інших щодо необхідності отримання знань у більшому об'ємі, ніж той, що дається на лекціях. Для них позапланова діяльність може бути додатком до академічної освіти. Адже до такого роду

діяльності можна віднести всю роботу, яка пов'язана (але не обов'язково) із навчальною діяльністю.

Вченими було проведене дослідження у рамках програми TREE (Teaching and Research in Engineering in Europe). Учасники дослідження поперше домовилися, що примусова та обов'язкова діяльність не можуть бути включені до позапланових заходів, тобто ми розглядаємо ті, що не є обов'язковими.

Дуже часто роль організаторів позапланової діяльності у нашій країні беруть на себе викладачі кафедр, намагаючись зробити роботу із студентами в рівній мірі корисною і цікавою. Такі заходи, які додають до соціальних навичок, навичок спонтанної бесіди, публічних промов, аргументованого спору і такого іншого, за думкою студентів, є не менш важливими для подальшого просування у житті, правильної підготовки та поведінки на співбесідах, вміння адаптуватися до умов роботи, співпрацювати із різними людьми, змінювати щось, за що людина відповідальна, на краще. Але на дослідженні у рамках програми TREE було запропоновано багато шляхів організації позапланової роботи або на факультетах, або студентськими організаціями, тобто централізовано і з подальшим включеннями результатів до так званого портфолію студента із позапланової роботи. Деякі з видів діяльності вважаються дуже корисними навіть представниками бізнесу, який підтримує той чи інших навчальний заклад. Це може означати навіть надання випускнику місця роботи після закінчення ним університету. Але взагалі позапланової діяльністю є будь-яка діяльність, яка сприяє розвитку студента. А Європейські університети, наприклад, пропонують широкий спектр таких видів діяльності у вигляді клубів різного напрямку (політичні, волонтерські, спортивні, технічні і т.д.).

Учасники програми TREE вважають, що університети можуть грати головну роль у наданні інформації про всі види позапланової діяльності, що

буде стимулювати можливості студентів поза межами університетів. Вони вважають, що для студентів, які активно беруть участь у такій діяльності, повинні бути засоби заохочування, навіть матеріального. Для мотивації університети можуть видавати сертифікат, або ставити заліки з деяких видів діяльності. Звичайно, сам університет повинен вирішувати, які види діяльності сприяють отриманню корисних для спеціальності навичок, і тому можуть вважатися позаплановою роботою. Студенти повинні лише надати якісь докази участі (рекомендації, наприклад) та детальне описання отриманих навичок. Оцінка може бути у виді заліку. Було запропоновано організувати спеціальний відділ, який буде видавати сертифікати на основі «портфолію» всієї неакадемічної роботи студента.

Учасники програми впевнені, що роботодавці будуть з цікавістю дивитися портфолію випускника із неакадемічної діяльності, адже воно показує які соціальні навички людина отримала за роки навчання. Таке портфолію може бути офіційним додатком до диплому студента.

Щоправда, представники Оксфорда та Кембріджа, наприклад, не вважають позапланову діяльність дуже важливою. Але навіть вони, справедливо кажучи, що «вміння грати на флейті» не замінить академічних знань, згодні, що під час навчання студенти повинні оформитися у цілісних розвинутих особистостей, тому не відговорюють їх від участі у позаплановій діяльності, хоч і не враховують їх успіхів у ній при прийомі до університетів.

Висновки можуть бути наступні. Величезні досягнення соціального прогресу обумовлені у тому числі якісними змінами у освітніх системах. Останнім часом освіта розвивається і змінюється. Якість життя в великій мірі залежить від освіти інженерів як великої сили, яка є її складовою. Для того, щоб майбутній інженер був конкурентоспроможний, треба заохочувати та підвищувати роль деяких видів позапланової діяльності та

знайти можливість відобразити її результати у деяких документах, достатньо офіційних, щоб на них звертали увагу майбутні роботодавці.

Література:

1. BEST Educational Committee. "The Role of Extra curricular Activities in the Formation of Engineers" // BEST Educational Committee. – BEST Symposium on Education, Rome Tor Vergata. – 26th July – 1st August 2005. – 16 p.

2. Engineering Graduates' perceptions of how well they were prepared for work in industry [Martin R., Maytham B., Case J., Fraser D.]. – European Journal of Engineering Education. – Vol. 30, - No. 2. – May 2005. – P. 167-180.

3. Hantal Omer. TREE (Teaching and Research in Engineering in Europe). Re-engineering Engineering Education in Europe / Omer Hantal. – Firenze University Press. – 2007. – P. 34-40.

Marginson Simon. Globalization and Higher Education // Simon Marginson, Marijik van der Wende. – 2006. – 74 p.

УДК: 373.3.016:[811.111'373: 398]

**ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ АНГЛОМОВНОГО
ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРУ**

*Кваснецька Н.В., к.п.н., доцент
Сторожук Х.М., студентка
Рівненський державний гуманітарний університет*

У статті описується ефективність формування лексичної компетентності молодшого школяра засобами англomовного дитячого

фольклору. Виокремлюються знання та вміння учнів, що необхідні для формування лексичної компетентності.

Ключові слова: лексична компетентність, художній стиль, лексичні одиниці.

В статье описывается эффективность формирования лексической компетентности младшего школьника средствами англоязычного детского фольклора. Выделяются знания и умения учащихся, необходимые для формирования лексической компетентности.

Ключевые слова: лексическая компетентность, художественный стиль, лексические единицы.

The article describes the effectiveness of the formation of lexical competence of a junior student by means of English-language child folklore. Students' knowledge and skills for the formation of lexical competence.

Key words: lexical competence, artistic style, lexical units.

Постановка проблеми: На сучасному етапі розвитку методики навчання англійської мови важливо використовувати передовий досвід вітчизняних та зарубіжних вчителів та методистів. Все більшу увагу педагогів завойовує впровадження інтерактивних технологій в навчання іноземної мови. Відповідно до вимог Державного стандарту початкової загальної освіти, значну роль у навчанні учнів початкової школи іноземній мові відведено на формування лексичної компетентності та особистісно-зорієнтованому підходу. Отож, поєднуючи вимоги прогресу та науки постає проблема поєднання інтерактивних технологій із знаннями про Англію. Одним із можливих варіантів такого поєднання є інтерактивне навчання з використанням фольклору.

Аналіз основних досліджень і публікацій: Питання використання англійського фольклору з метою формування лексичної компетентності учнів початкової школи в сучасній методиці англійської розглядається.

Основним аспектам фольклорного матеріалу в навчальному процесі присвячено роботи К.В. Балабухи, С.В. Волкової, О.В. Ткачик та ін.

Метою статті є дослідження можливих шляхів впровадження малих жанрів англійського фольклору в навчальний процес молодших школярів з метою формування лексичної компетентності.

Виклад основного матеріалу. У навчанні іноземної мови важливу роль відіграє формування лексичної компетентності. Тому, саме в початковій школі вчитель повинен закласти міцну основу для подальшого її розвитку. Цього і вимагає принцип наступності в навчанні учнів. Під лексичною компетентністю молодшого школяра ми розуміємо здатність учня до когнітивної, практичної, мотиваційної, рефлексивно-поведінкової лексичної діяльності з опорою на наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, адекватне використання лексем, доречне вживання образних висловів, фразеологічних зворотів [1]. Отже, поняття «лексична компетентність молодшого школяра» значно ширше за поняття «знання», «уміння» та «навички» з лексики, оскільки концентрує у собі спрямованість особистості, гнучкість мислення, її здатність долати стереотипи, передбачати мовленнєві ситуації, характер – самостійність, цілеспрямованість, вольові якості.

Саме використання елементів фольклору на уроках іноземної мови може значно вплинути на розвиток лексичної компетентності. Фольклор, а зокрема і частини з нього, можуть використовуватися не лише при навчанні аспектам мови, але і при формуванні мовної діяльності, особливо усного мовлення. При цьому, відібраний вчителем матеріал має аналізуватися двояко: з врахуванням лінгвістичного та змістового (культурного, історичного) аспектів. Викладання англійської мови дітям молодшого віку – це дуже складний процес, який відбувається в середовищі відсутності англійськомовного оточення. Саме тому вчителям важливо створити це середовище.

Використання комунікативно-орієнтованих завдань з поетичними текстами на уроках англійської мови дозволяє учням міцно засвоїти структури пропозицій різних комунікативних типів, і успішно використовувати їх у повсякденній практиці, тому що в учнів зникає страх, вони краще застосовують її через римовані структури або з фольклорованих позицій. Фольклорний матеріал, з метою ефективного використання, має обмежуватися малими жанрами: прислів'ями, приказками, скоромовками, віршами та піснями. Цей матеріал, відображає історію, звичаї та культуру англійців у достатній мірі для учнів початкової школи [2].

На початковому етапі навчання англійська монологічна і діалогічна мова школярів дуже проста, оскільки її розвиток в значній мірі залежить від розвитку їх мовленнєвої діяльності рідною мовою. Мовні кліше вводяться і заучуються дітьми цілком, без граматичного або структурного аналізу фрази чи словосполучення. Принциповим моментом тут є використання автентичного мовного зразка, і тут фольклорні матеріали мають багато переваг. Вони легко вводяться, легко запам'ятовуються знімають психологічний прес з невпевнених у собі учнів.

Опанувати лексичною компетенцією англійською мовою, не перебуваючи в країні досліджуваної мови, завдання досить важке. Тому важливим завданням учителів є створення реальних й уявлених ситуацій спілкування на уроці іноземної мови, використовуючи для цього різні методи й прийоми роботи.

Не менш важливим є завдання залучення школярів до культурних цінностей народу - носія мови. У цих цілях велике значення має текст й ілюстрації до нього. Безсумнівною перевагою сучасних підручників англійської мови для середньої школи є їхня насиченість країнознавчою інформацією. Значне місце серед текстів займають такі їхні види, як листи, рекламні оголошення, вивіски, анкети, меню. Всі факти і явища, вся

інформація про різні області дійсності англomовних країн відбиралися з урахуванням віку тих, кого навчають, і їхніх інтересів. Оволодіння цим матеріалом дозволити школярам краще орієнтуватися в країні досліджуваної мови у випадку її реального відвідування [3].

Поряд із цим важливо дати учневі наочне подання про життя, традиції, мовні реалії англomовних країн. Засобом реалізації цієї мети можуть служити казки, використання яких сприяє реалізації найважливішої вимоги комунікативної методики "... представити процес оволодіння мовою як збагнення живої іншомовної дійсності..."

Більш того, використання казок на уроках сприяє індивідуалізації навчання й розвитку вмотивованості мовної діяльності тих, кого навчають. При використанні казок на уроках іноземної мови розвиваються два види мотивації: самомотивація, коли казка цікава сама по собі, і мотивація, що досягається тим, що учням буде показано, що він може зрозуміти мову, яку вивчає. Це приносить задоволення й надає віру у свої сили й бажання до подальшого вдосконалювання. Необхідно прагнути до того, щоб учні одержували задоволення від казки саме через розуміння мови, а не тільки через цікавий і цікавий сюжет. Ще однією перевагою казки є сила враження й емоційного впливу на учнів. Тому головна увага повинна бути спрямована на формування в учнів особистісного відношення до прочитаного. Успішне досягнення такої мети можливо лише, по-перше, при систематичному читанні, а по-другові, при методично організованому читанні.

Отже, ефективність процесу навчання іноземній мові в початкових класах забезпечують готовність та бажання учнів брати участь у міжкультурному спілкуванні мовою, яку вони вивчають. Дотримання на уроках іноземної мови в початкових класах принципів, характерних для комунікативного підходу, сприятиме формуванню й розвитку в молодших школярів практичних навичок і вмінь спілкування іноземною мовою.

Велику увагу потрібно приділяти навчанню лексичній стороні мови молодших школярів, тому що лексика є найважливішим компонентом мовної діяльності [4].

Висновки: Отже, результати проведеного нами дослідження під час практики з молодшими школярами та особистий досвід використання елементів фольклорного матеріалу дають нам підстави вважати, що саме його використання забезпечить високу щільність та ефективність уроку, а також вплине на розвиток лексичної компетентності молодшого школяра.

Література

1. Англійська мова в початковій школі. 2012. – № 8(93). – С. 10-15.
2. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи / О. Б. Бігич. – К. : Ленвіт, 2006. – С. 136-138,153-156.
3. Кравченко І. М. Методичні рекомендації вчителю, який викладає в 1 класі/ І. М. Кравченко //Англійська мова в початковій школі (осн). – 2012. - №10. – С. 5-7.
4. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі:навч. посібник / С. В. Роман. – К. : Ленвіт, 2006. – С. 208.
5. Самойлюкевич І. В. Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном : монографія / І. В. Самойлюкевич. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 261-367.

УДК 17.37.013

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПВД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
“ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО”**

*Леонтєва Л. В., к.ю.н., доцент,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасний соціально-економічний розвиток України детермінує проблему підвищення якості професійної підготовки студентів в сучасних освітніх закладах України. Проблема підвищення якості професійної підготовки фахівців в умовах інтеграції освіти зумовлена потребою забезпечення підприємств, установ, організацій національної економіки кваліфікованими, ініціативними кадрами на базі ґрунтовної професійної підготовки, а також забезпечення ринку праці кадрами які швидко адаптуються в мінливих умовах ринку, творчо виявляють активну самостійність у розв’язанні професійних завдань.

Структурні реформи в економіці, перетворення у галузі освіти, трансформація у сторону демократизації суспільства вимагають адекватних підходів до удосконалення методів і засобів навчально-педагогічної практики, методологій формування нових навчальних дисциплін у національних вищих закладах освіти. На наш погляд, важливим кроком для удосконалення всієї системи ступеневої освіти в транспортних вишах, особливо інженерно-економічної вищої її ланки в Україні, є запровадження самостійної та дистанційної роботи студентів. Особлива роль у цьому належить застосуванню інноваційних технологій в освіті.

Вивчення дисциплін, що побудовані на визнаних у галузі освіти, з однієї сторони, та у господарській практиці методологій, з іншої, належить і курс "Транспортне право України".

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань, вмінь та навиків, якими оволодіває майбутній фахівець щодо нормативно правового регулювання діяльності транспортних підприємств, оскільки його нормами регулюються міжнародні відносини в сфері транспортних відносин.

Метою самостійної роботи студентів з дисципліни «Транспортне право» є вивчення системи транспортного права України; особливостей правового регулювання та взаємодії всіх видів транспорту, що дасть можливість студентам отримати більш ґрунтовні теоретичні знання та практичні навички застосування норм права; підвищення рівня правової культури і правосвідомості у студентів й неухильне дотримання студентами вимог закону та кваліфікованого його застосування; здобування вмінь і навичок з використання транспортного законодавства в практичній роботі.

Завданнями самостійної роботи студентів є вивчення навчальної дисципліни, а особливо провести аналіз питань уніфікації національного та міжнародного законодавства, вивчення міжнародно-правових актів, які регулюють транспортні правовідносини, а також механізм врегулювання спорів, що виникають в цій сфері.

Необхідно зазначити, що в зв'язку з процесом інтеграції, що виникають складні завдання сучасного соціального замовлення професійної діяльності майбутнього фахівця, що зумовлюють потребу формування професійної та особистісної культури, як розвиток самоаналізу, самопізнання, самоідентифікації у соціокультурній взаємодії суб'єктів освітнього процесу для набуття студентами соціокультурних способів, культурних зразків, цінностей та інтересів.

Таким чином, самостійна підготовка студентів забезпечує інтелектуальну, цивілізаційну актуалізацію майбутнього фахівця, яка трансформується в інтелектуальну ініціативу, самоорганізацію, самоусвідомлення та комунікаційні процеси загальнокультурного цивілізаційного рівня. Соціально-економічний аспект самостійної підготовки студентів пов'язаний з умовами життя, стосунками людей у суспільстві, місцем професії фахівця в суспільно - економічних відносинах в рамках інтеграції освіти.

Концептуальне обґрунтування типової навчальної програми з цієї дисципліни має бути засноване на таких основних принципах: відповідності стану законодавчого поля взагалі, а також транспортного права і його інституційної (видової) канви; співвідносності організаційно-технологічних схем функціонування єдиної транспортної системи взагалі (наземні, водні, повітряні види сполучень) та соціально-економічних показників розвитку суспільних відносин, як ось, наприклад, рівні забезпечення клієнтури транспорту (пасажирів, вантажотримачів, поштові власники тощо), стан матеріально-технічної бази транспортної інфраструктури тощо; - уніфікації внутрішніх юридичних норм до міжнародних стандартів, правових інститутів, наукового визначення понять, що стосуються юридичної відповідальності, оцінки, вимірів ознак якості, методів добросовісної конкуренції, соціальної відповідальності, характеру судово-господарської практики, ділових звичаїв, договірно-правової діяльності, трудових відносин і трудової дисципліни на транспорті тощо; застосування методу міждисциплінарної артикуляції правових понять та визначень з метою кореляції та оптимізації підходів до вирішення існуючих прогалин, протиріч і навіть юридичних колізій у чинному законодавстві стосовно особливостей функціонування та ролі того чи іншого виду транспорту у суспільстві.

У зв'язку з таким прикладним характером цієї дисципліни, подається її сутність, національні особливості та правова основа, як і деякі аспекти визначень показників економічної ефективності, якості, безпеки та стандартів транспортного обслуговування. Це має зводитись до методів доведення до студентів під час аудиторних занять особливостей оцінки діяльності транспортного комплексу і його підсистем стандартам та відхилення, що зустрічаються у практиці їх функціонування. Майбутні фахівці з вищою освітою повинні уміти визначити свою роль, як транспортного менеджера, застосовувати співвимірні методики прийняття рішень за умов настання відхилень від прийнятих стандартів організації надання послуг клієнтурі транспорту.

Отже роблячи висновок, можемо стверджувати, що цілісність, системність, структурність організації, управління, розвитку та оновлення змісту професійної підготовки визначають напрями розширення професійних, управлінських, соціально-економічних знань, поглибленого вивчення інформаційних технологій, основ інтелектуальної власності, іноземних мов. Важливими у цьому процесі є й самостійна робота орієнтована на розв'язання складних професійно-дослідницьких проблем. Організаційно-змістовими складовими сучасної самостійної підготовки студентів є підготовка: гуманітарна, фундаментальна, інженерно-теоретична, технологічна, практична, управлінська, науково-дослідна, інформаційна, економічна, екологічна, господарсько-правова. Таким чином, процес професійної підготовки студентів, який неможливо уявити без самостійної роботи студентів, повинен сформувати у студентів їх компетентність, активну життєву позицію, внутрішню культуру, здатність до продуктивного спілкування з навколишнім світом, допомогти під час соціальної реалізації, а також самоосвіти упродовж життя.

УДК 37.378

**РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА АКТИВІЗАЦІЇ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ**

*Солопун Н. М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасне суспільство характеризується активним розвитком інформаційних потоків, засобів передавання інформації, її носіїв. Тому сьогодні перед студентами вищих навчальних закладів постає непросте питання не тільки отримання знання, але й питання його застосування, інтерпретації та адаптації у відповідності з оточуючими умовами. Опанувати це складне завдання надасть змогу розвиток навичок критичного мислення на більш високому рівні.

Сьогодні кожен індивід існує у конкурентному, високотехнологічному, складному світі, тому сучасність вимагає від випускників вищих навчальних закладів нового професійного мислення, мислення гнучкого, обізнаності, компетентності, вміння проводити глибокий аналіз одержуваної інформації, розділення істинного і помилкового тощо. В зв'язку з цим виникає потреба у формуванні умов для розвитку критичного мислення студентів ВНЗ, що є невід'ємною частиною їх професіоналізму. Тому актуальним вважається розглянути аспекти розвитку критичного мислення у студентів в наш час інформатизації.

Автор у [1] зазначає, що успішність та ефективність формування компетентностей студентів залежать від форм та методів організації навчального та виховного процесів. Тому на перший план виходять новітні

педагогічні технології, інтерактивні методи навчання, інформаційні комп'ютерні технології, презентації, які забезпечують активні форми діяльності аудиторії, залучають їх до творчого процесу пізнання, дослідження проблем, формування власної думки та самореалізації. Саме такою технологією і є методика розвитку критичного мислення. Отже, критичне мислення за [1] – це:

- вміння урівноважувати у своїй свідомості різні точки зору;
- вміння ставитися до ідеї у певній мірі скептично;
- вміння об'єднувати елементи активного й інтерактивного процесу навчання;
- здатність до перевірки ідей на можливість їх використання;
- здатність до моделювання систем доказів, на основі яких базуються різні точки зору;
- переоцінка та переосмислення понять та інформації;
- здатність знайти необхідну інформацію та використовувати її самостійно під час прийняття рішення.

У розрізі заявленої теми даної роботи зробимо наголос на останній в вищезазначеному переліку тезі щодо здатності знайти необхідну інформацію. Тому що саме це сьогодні і постає колосальною проблемою через надзвичайно широке коло джерел з їх інформацією, що потребує перевірки на достовірність.

Отже базову модель стадій організацій навчального процесу «виклик – осмислення – рефлексія», що є конструктивною основою технології критичного мислення, слід певною мірою удосконалити, зокрема за рахунок введення нового етапу – вибір.

Багато відомих учених-дидактів, які розвивають в своїх дослідженнях ідеї конструктивістського підходу в навчанні (Дж. Дьюї, Б. Блум та ін.), вважають за необхідне надати можливість студенту самому поставити цілі навчання, що створюють необхідний внутрішній мотив до

самого процесу навчання. Тому на етапі «виклику» необхідно вміло поставити питання, щоб стимулювати у студента творчий пошук щодо вказаного викладачем напрямку [2, 3].

На стадії «осмислення» найчастіше має місце контакт студента з новою інформацією щодо поставлених на першій стадії питань. Саме на цьому етапі, на нашу думку, виникає необхідність у додатковому кроці – вибір. Тобто, формується власна думка студента на основі релевантної та достовірної інформації.

Етап рефлексії (роздуми) характеризується закріпленням отриманих знань і активною перебудовою власних первинних уявлень з тим, щоб включити в них нові поняття. Таким чином, відбувається «присвоєння» нового знання і формування на його основі власного аргументованого уявлення про досліджуване питання.

Отже, базову модель стадій організації навчального процесу «виклик – осмислення – рефлексія» можна представити у такому удосконаленому вигляді (рис. 1).

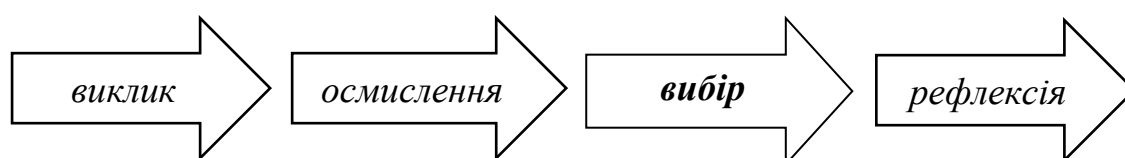


Рисунок 1 – Удосконалена конструктивна основа технології критичного мислення – базова модель стадій організації навчального процесу

Сьогодні все більше педагогів вищої школи підтверджують необхідність формування навичок критичного мислення у студентів.

У багатьох ВНЗ ще має місце традиційна форма, побудованої на запам'ятовування і відтворенні матеріалу, формуванні особливих умінь застосування засвоєного знання в аналогічних ситуаціях. Сучасне

навчання має носити «проблемний» характер, а студенти матимуть можливість самостійно пізнавати і чітко розуміти, для чого це їм потрібно і як отриманими знаннями можна скористатися для вирішення різноманітних проблем. Саме в цьому додатково допоможе вміння шукати релевантні та достовірні дані серед значного сучасного інформаційного масиву. Студенти, що опанували всі стадії технології критичного мислення, будуть мати змогу охопити сферу більш глибоких та стійких знань, тому що вони оволоділи прийомами роботи з великою кількістю інформації та зможуть ефективно використовувати їх у самостійній роботі в університеті та у професійній діяльності.

Література

1. Шевчук О.І. Вплив навичок критичного мислення на формування знань студентів-економістів. Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. 2012. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/17286/1/46-298-301.pdf> (дата звернення 09.11.2018).

2. Томина Е.Ф. Педагогические идеи Джона Дьюи: история и современность. Вестник ОГУ. 2011. №2 (121). URL: http://vestnik.osu.ru/2011_2/62.pdf (дата звернення 09.11.2018).

3. Dewey J. My Pedagogic CREED / J. Dewey // Selected Educational writings white an introduction and commentary by G.W. Garforth; Lecturer in education university of hull. – Heiremenn, London, 1966. – Pp.44–59.

УДК 378.18

ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Скрипник Н.С., к.п.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Процес здобуття вищої освіти у сучасній Україні наразі неодмінно передбачає вивчення іноземної мови. Це пов'язано як із процесами розширення міжнародної інтеграції, співпраці освітніх установ з різних країн, збільшення кількості доступних студентських програм і заходів тощо, так і з підготовкою до ЗНО для вступу до магістратури.

Оволодіння та покращення рівня володіння іноземною мовою у вищому навчальному закладі вже давно вийшло за межі вивчення нових лексичних одиниць і граматичних правил. Наразі це є особистісно-орієнтований, комунікативно спрямований освітній процес, який також передбачає застосування різних форм та методів аудиторної і позааудиторної роботи, наукової роботи студентів у тому числі.

Розглянемо поняття наукової роботи студентів більш докладно. Різні аспекти науково-дослідної роботи студентів досліджували Н. Козак, А. Козлов, О. Микитюк, Л. Онучак, В. Сердобінцев, І. Янін та багато інших. Дослідники підкреслюють важливість науково-дослідної роботи студентів, яка сприяє розвитку в них самостійності й ініціативності, індивідуального професійного стилю, творчих здібностей.

Деякі науковці стверджують, що науково-дослідна діяльність студентів ВНЗ розподіляється на навчальну і позанавчальну частини, тобто існує «навчально-дослідна робота, що є невід'ємним елементом навчального процесу та входить до календарно-тематичних і навчальних

програм як обов'язкова для всіх студентів, і науково-дослідна робота, що здійснюється поза навчальним процесом у межах студентського науково-творчого товариства» [1; с. 38]. Певна частина вчених дотримуються іншої думки і вважають, що навчально-дослідну і науково-дослідну роботу студентів слід розрізняти не за «включенням» чи «невключенням» її до навчального плану, а за етапами підготовки спеціалістів до творчості [4; с. 9]. Так, можна погодитись з ученими, які під навчально-дослідною роботою розуміють «таку роботу студентів, що забезпечує придбання ними необхідних навичок творчої, дослідницької діяльності», «оволодіння технологією творчості, знайомство з технікою експерименту, з науковою літературою [2; с. 77]. Завершується ця робота самостійним вирішенням студентом завдання, уже розробленого в науці або техніці. Науково-дослідну роботу науковці розуміють як таку науково-технічну роботу студента, що є самостійним творчим дослідженням теми, виконавши яке, він «одержує новий для науки або техніки результат» [3; с. 49].

Навчально-дослідну роботу студентів при вивченні іноземної мови розглядаємо як невід'ємну складову навчального процесу. Вона охоплює всі види навчальної діяльності студентів і здійснюється через гармонійне впровадження елементів наукових досліджень у навчальний процес на практичних заняттях, при виконанні домашнього завдання, при підготовці проектів, доповідей, статей тощо.

Позааудиторна навчально-дослідна діяльність з іноземної мови – це процес, у якому дослідна робота студента проходить самостійно або у межах об'єднань, предметних гуртків, при виконанні якої наявність «новизни» не є обов'язковою; саме на цьому, першому рівні необхідне озброєння студентів дослідницькими вміннями, навчання студентів елементів дослідницької діяльності, організації та методики наукової творчості. Науково-дослідна діяльність – це процес, у якому дослідна робота студентів проводиться вже при вивченні таких навчальних

предметів, які тісно пов'язані з майбутньою спеціальністю і використанням іноземної мови; результат такої пошуково-творчої діяльності повинен мати новизну.

Ґрунтуючись на аналізі робіт сучасних науковців (А. Возняк, Г. Кловак, А. Козлов, О. Микитюк, В. Шейко, І. Янін та інші), можна дійти висновку, що науково-дослідна робота студентів, при вивченні іноземної мови зокрема, має забезпечити вирішення таких основних завдань: прищеплення студентам навичок виконання такої роботи; розвиток навичок організації і самоорганізації; розвиток у студентів творчого, аналітичного мислення, здатності до творчої, відповідальної роботи за фахом, розширення творчого кругозору; вироблення вміння залучати теоретичні знання для розв'язання певних практичних завдань, набуття такого досвіду; розвиток власної студентської ініціативи, активності; формування потреби та вміння самостійно поповнювати свої знання, вдосконалювати свої уміння та навички.

Науково-дослідна робота студентів при вивченні іноземної мови передбачає участь студентів у таких організаційних формах поза навчальним процесом: у роботі наукових гуртків, проблемних групах, лабораторіях, секціях, студіях, дискусійних клубах; у наукових конференціях, конкурсах, предметних олімпіадах; у написанні статей, тез, доповідей.

Важливою умовою підвищення ефективності науково-дослідної роботи при вивченні іноземної мови є правильна організація цієї роботи, що передбачає раціональне співвідношення між різними за змістом студентськими науковими роботами (теоретичними, лабораторними й методичними дослідженнями тощо), різноманітними організаційними формами діяльності (лекторії, диспути, індивідуальні заняття, конференції, семінари, вебінари). Необхідно враховувати методику поступового залучення студентів до науково-дослідної роботи: від простого до

складного, від підготовки доповіді до проведення самостійного дослідження. Не менш важливою умовою, що забезпечує ефективність НДР, на думку Л. Петриченко [4], є становлення інтересу студентів та принцип заохочення, яким слід вважати створення під час виконання науково-дослідницької діяльності ситуації успіху та свободи вибору для кожного студента, а також розробку у ВНЗ системи морального й матеріального стимулювання роботи студентів-дослідників при вивченні іноземної мови.

Література:

1. Кловак Г. Т. Основи педагогічних досліджень : навч. посіб. для вищ. пед. навч. закл. / Г. Т. Кловак. – Чернігів : Чернігів. держ. центр наук.-техн. і екон. інформ., 2003. – 260 с. Возняк А. Науково-дослідницька діяльність студентів як важливий напрям роботи з обдарованою молоддю / А. Возняк // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Словянськ, 2011. – Спецвип. 7. – С. 77–82.

2. Козлов А. В. Проектирование и реализация системы научно-исследовательской деятельности студентов технического колледжа на основе учебно-научно-производственной интеграции : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / А. В. Козлов. – Тольятти, 2004. – 288 с.

3. Лебедев А. А. УИРС и НИРС / А. А. Лебедев // Вестник высшей школы. – 1976. – Вып. 7. – С. 49–53.

4. Петриченко Л. О. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. О. Петриченко. – Кіровоград, 2007. – 22 с.

УДК 378.147

ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Павленко О.В., к.т.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Для підвищення ефективності підготовка студентів з наукової роботи на кафедрі транспортних технологій починається на третьому курсі лекціями дисципліни «Науково-дослідна робота студента» (НДРС), яка включає перелік розділів та тем лекцій, в яких надається матеріал для підготовки фахівців до самостійного рішення наукових задач в галузі раціональної організації транспортного процесу та управління ним при всіх видах перевезень. При підготовці відповідного матеріалу (конспекту та презентацій) враховується, що семінарські заняття будуть проходити тільки на четвертому курсі. Таким чином, спираючись на аспекти інтерактивного навчання, лекції будуються за поєднанням традиційного представлення матеріалу та тренінгової гри. Наприклад, тема лекції «Планування науково-дослідної роботи» включає питання формування проблеми в сфері транспортних технологій, студентам пропонується розглянути перелік відповідних проблем в організації перевезень вантажів та пасажирів з початку з точки зору споживачів, а потім виробників. Наступним кроком, відповідні студенти або групи студентів порівнюють значимість проблем для кожного з учасників процесу та знаходять спільні рішення. За встановленими проблемами, студентам пропонується підготувати реферати або доповіді по цим питанням для подальшого обговорення на наступних лекціях, на яких визначаються методи вирішення цих проблем. На протязі вивчення всього циклу лекцій

студенти поповнюють матеріал за визначеними темами, починаючи з проблем в транспортній галузі, розуміючи, які засоби та методи дозволять визначити дійсно важливі теми та визначити керівника для майбутньої науково-дослідної роботи, враховуючи можливу тему майбутньої дипломної роботи магістра.

На наступному етапі – четвертому курсі, маючи знання з теоретичного курсу фахових дисциплін та НДРС, а також враховуючи результати проходження практики, студент проходить курс семінарських занять. На яких виконує аналіз існуючих розробок у відповідному напрямку та за визначеною темою, а потім визначає методіку рішення поставленої задачі. Для формування аналітичної та наукової інформації, на семінарських заняттях проводиться тренінг з вміння пошуку та обробки інформаційних джерел: за визначеними темами студенти, використовуючи відповідний матеріал, наприклад, автореферати, аналізують їх. Далі кожен студент на основі аналізу навчається формулювати недоліки та відповідні рішення, які, на його думку, можна використовувати в рішеннях проблем його тематики. Потім група проводить обговорення між собою та дає оцінку визначеному матеріалу. Таким чином, к закінченню навчального року студент має матеріал, який дозволить в подальшому провести «пілотні експерименти» на виробництві під час проходження практики.

Для підвищення рівня знань та вмінь з наукової діяльності студенти, які далі навчаються на рівень підготовки – магістр, вивчають дисципліни «Методи наукових досліджень» та «Моделювання транспортних процесів», які дозволяють студенту навчитися використовувати методи проведення експерименту, статистичному та регресійному аналізу на базі сучасних комп'ютерних програм (ПП «Statistica», MS Excel, PetriNet, MS Visio, DIA, «Графоаналізатор»). Кожна лекція та практичне заняття будуються за принципом пошуку проблемного рішення або провокації, також використовуються методи: мозкового штурму, синектичний, проб та

помилки. Все це дає студентам можливість здобути не тільки теоретичні навички, а і зрозуміти, не тільки як можна використати інструменти, а і яким чином для рішення відповідних питань, що поставлені. Звертається велика увага консультаціям студента, тому що курсова робота виконується за індивідуальною темою та базується на матеріалах науково-дослідної роботи. Студент добре розуміє сутність теми, але має змогу у особистій співбесіді врахувати рекомендації викладача або у спірних питаннях знайти істину. Тобто, по закінченню вивчення цих дисциплін студент має значний набір знань та вмінь щодо вирішення проблем в сфері організації перевезень та управління на транспорті.

Таким чином, використання сучасних підходів щодо організації наукової роботи студентів кафедри транспортних технологій, дозволяє підготувати студента до участі у конкурсах наукових робіт, студентських наукових семінарах та конференціях, а також публікувати наукові тези та статті.

УДК 37.022

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВУЗІ

*Касатанова І.А., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Деякі науковці сучасності [1-3] вважають самостійну роботу необхідною передумовою навчального процесу в ВУЗі, а також формування особистості, розглядають основні принципи, форми, методи

організації, а також контроль цієї діяльності.

Головним завданням вищих закладів освіти є підготовка спеціаліста, який володітиме не тільки певними знаннями, але й у подальшому зможе самостійно удосконалювати свою професійну підготовку. Знання здобуті самостійно через власний досвід, думку і діяльність, стають дійсно міцним надбанням. Науковці розглядають чотири рівні самостійної роботи:

- 1) копіювання за зразком (підготовка до самостійної діяльності);
- 2) відтворення інформації шляхом узагальнення засобів пізнавальної діяльності (репродуктивна діяльність);
- 3) самостійне використання знань для розв'язання завдань не за зразком (продуктивна діяльність);
- 4) самостійна діяльність із застосуванням знань у нових ситуаціях [4].

Самостійну роботу студнів можна представити як учбово-дослідницьку діяльність, здійснювану під впливом як планування і управління з боку викладача, так і внутрішніх спонукань студента, його цілісних установок і орієнтирів в здобутті освіти [5].

Самостійна робота студентів (СРС) - це діяльність студентів ВНЗ в процесі навчання і в позааудиторний час, що виконується за завданням викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі [6].

Як видно з визначення, СРС включає в себе як мінімум два види робіт студента: це все аудиторні заняття та поза аудиторні. Як показує практика, все більшого значення набуває робота студентів поза аудиторією, при віддаленому участю викладача, але з необхідністю перевірки виконання даного виду робіт. Навантаження викладача включає в себе години на лекції, практичні заняття або семінари, години проміжного контролю і години консультацій перед іспитом або заліком, в залежності від методу контролю знань студента, а також години на іспит.

Лекція – це вид занять, який передбачає підготовку викладачем певної теми, згідно з планом робіт, для викладу її студентам. Завдання студента - постаратися записати все те, що розповідає викладач будь-яким зручним способом. Якщо студент не може швидко записувати матеріал, тоді він намагається його записати у вигляді тез, деяких окремих ключових фраз по темі лекції. Який би метод запису не вибрав студент, повторення матеріалу лекції стає одним з видів самостійної роботи. Кожна лекція, яку слухає студент, закріплюється практичним або семінарським заняттям.

Якщо студенту пропонується виконати практичне завдання, то аудиторні завдання, як правило, стандартні, і включають запропонований алгоритм вирішення практичного завдання. Такі завдання вважаються типовими. Однак, найскладнішим питанням є вирішення абсолютно нових ситуаційних завдань. При цьому викладач намагається максимально «змусити» студента мислити нестандартно і вирішити запропоновану практичну задачу. Так як це абсолютно нова інформація для студента, то йому необхідно провести огляд цілого ряду наукової та навчальної літератури і спробувати вирішити завдання абсолютно для нього невідомим методом.

Схожа ситуація може бути помічена і при проведенні семінарських занять. Є, як мінімум, два типи семінарів-це просто «семінар», коли студент вивчає матеріал з прочитаної викладачем лекції і «проблемний семінар», коли студенту, крім лекції також необхідно провести огляд цілого ряду наукової та навчальної літератури і викласти вивчену тему або в усній формі, або в письмовій. При цьому, викладення у письмовій формі матеріалу, передбачає написання реферату з певної теми з наступним усним викладом даної проблеми, тобто переказом вивченої теми.

Кожен викладач зобов'язаний створити навчально-методичний комплекс (УМК) по читаємих дисциплінам і тим самим дати можливість

студентам не вивчати всю інформацію з даної дисципліни, а чітко направити студента в потрібне русло для здійснення самостійної роботи з конкретних питань дисципліни. При цьому, якщо дисципліни нормативні, то ці об'єкти визначені Стандартами про вищу освіту, а якщо ненормативна, то у викладача є можливість вибрати, які з тем дисципліни він хоче прочитати в аудиторії, а які дати студентам для самостійного розгляду.

Якщо дисципліна включає в себе написання (розрахунків) курсової роботи або проекту, то виконання цих розрахунків також є однією з форм самостійної роботи студентів. При цьому відбувається багаторазове повторення матеріалу і лекцій і практичних занять і підбір тематичного матеріалу з дисципліни, необхідного для розрахунків. При цьому розрахунки курсових робіт (проектів) вирішуються не типовими методами, а є завданнями, постановка яких передбачає вирішення за межами зразка або включає нестандартні рішення для нових ситуацій.

При виконанні студентами різних видів самостійної роботи у викладача виникає необхідність контролю виконання даного виду робіт.

Існує кілька видів контролю виконання самостійної роботи:

Усний контроль – опитування по темі лекцій або по темі написаних рефератів.

Письмовий контроль – написання письмових відповідей з певних тем і рішення різного виду практичних завдань.

Тестовий контроль – письмовий контроль знань студентів у вигляді відповідей на тестові питання з дисципліни.

З вищевикладеного можна узагальнити всі рекомендації і запропонувати шляхи підвищення ефективності організації самостійної роботи студентів у вигляді підвищення зацікавленості студентів здійснювати самостійну роботу шляхом читання лекцій із застосуванням сучасних методів, пропозиції вирішення нестандартних практичних

завдань на прикладі конкретних підприємств галузі, а так само застосування методів дистанційного навчання студентів, використання сучасних засобів зв'язку для відповідей на питання, що цікавлять студентів в режимі он-лайн.

Література:

1. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології: навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко. – Х.: Колегіум, 2006. – 224 с.
2. Лещенко М. Особистісний фактор в інноваційній парадигмі педагогічної майстерності: навч. посіб. / М. Лещенко. – В.: Знання, 2002. – 150 с.
3. Євдокимов В. І. Самостійна робота студентів : навч. посіб. / В. І. Євдокимов. – Х.: ХДГУ, 2004. – 140 с.
4. Думанська Л. Б. Організація самостійної роботи студентів з термінологічним словником / Л. Б. Думанська // Управління якістю підготовки фахівців: мат. XVIII між нар. наук.-метод. конф. Ч.2. – Одеса, ОДАБА, 2013. – с. 89-90.
5. Пак З. Ч. Значення самостійної роботи в підготовці сучасного фахівця / З.Ч. Пак, Н.Ж. Лагоза // Шляхи забезпечення якості вищої освіти щодо підготовки фахівців з економіки та підприємництва: Збір. тез доповідей Міжнар. наук.-метод. конф. – Х., ХНАДУ, 2014. – с. 121-123.
6. Болотова Т.В. Пути повышения эффективности организации самостоятельной работы студентов (СРС) / Т.В. Болотова // Проблеми і шляхи забезпечення якості вищої освіти щодо підготовки фахівців у сучасних умовах : Збір. матер. інтернет – конф. з проблем вищої освіти і науки. – Х., ХНАДУ, 2016. – с. 114-117.

УДК 378

СИНТЕЗ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ТА УЧАСТІ У КОНКУРСАХ ВІД ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЗАПОРУКА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО МЕНЕДЖЕРА

*Догадайло Я.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Зараз конкурентну боротьбу виграють менеджери, які зможуть перетворити свої підприємства в ті, що створюють та використовують знання. Студента - майбутнього менеджера використовувати та створювати знання навчає науково-дослідна робота.

На кафедрі управління та адміністрування ХНАДУ можна виділити три основні напрямки науково-дослідної роботи студентів: науково-дослідницька робота у межах навчального процесу; науково-дослідницька робота поза навчальним процесом та науково-організаційні заходи (конференції, конкурси, семінари, олімпіади та ін.).

По першому напрямку, обов'язковому для кожного студента, робота охоплює багато форм навчального процесу: лекції з «Основ наукового дослідження» та «Методології і організації наукових досліджень», написання та захист наукової роботи по обраній студентами темі, написання рефератів, виконання практичних та семінарських завдань, виконання наукових розробок в курсових роботах, дипломних та магістерських роботах (проектах). Завершальним етапом для багатьох студентів стає написання та захист дипломної та магістерської роботи. До першого напрямку входять також виконання роботи дослідницького характеру під час практики, а також робіт по замовленню керівників організацій. Поза навчальним процесом студенти беруть участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп.

Елементи дослідницької роботи студентів присутні при виконанні держбюджетних та господарських наукових робіт. До цього напрямку відноситься написання студентами статей, тез доповідей та інші публікації. Студентами було опубліковано більше ніж 750 наукових статей та 550 тез доповідей.

На кафедрі проводяться конференції студентів, де надається оцінка представленим роботам за рядом критеріїв (новизна, практична значущість, використання сучасних методів, вміння доповідати та ін.). Доповіді на кафедральних конференціях 4 та 5 курсів проводились за напрямками: маркетинг, економіка праці і управління персоналом, менеджмент, логістика, економіка та фінанси підприємства, економіка виробництва та стратегічне управління. Тематика наукових робіт студентів різноманітна і пов'язана з науковою роботою кафедри. Найбільша чисельність робіт за такими напрямками: менеджмент організацій (18,6%), маркетинг (17,1%), логістичний менеджмент (15,7%), менеджмент персоналу (24,3%), стратегічне управління (8,6%), управління якістю (5,7%), управління інноваціями, інвестиціями (10,0%). Кращі наукові роботи студентів щорічно направляються на регіональний, Всеукраїнський конкурси наукових робіт та міжнародні конкурси. В результаті студентами було одержано більше 180 перемог в студентських конкурсах наукових робіт на трьох рівнях: регіональному, всеукраїнському та міжнародному рівнях. На конкурси міжнародного рівня було відправлено 157 робіт з яких 89 робіт або 57% визнано переможцями. Перемогу одержали студентські роботи більш ніж у 40 номінаціях, що свідчить про успішну багатобічну наукову роботу студентів.

Студенти кафедри управління та адміністрування беруть участь в різноманітних наукових конференціях. За останні три роки студенти кафедри прийняли участь в 33 міжнародних наукових конференціях. Взагалі у конференціях та семінарах за 2017-2018 н.р. по кафедрі управління та

адміністрування взяли участь 260 студентів. Загальна кількість студентів переможців конференцій – 34. Окрім того, кафедра управління та адміністрування в грудні 2017 року проводила III Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів, аспірантів та молодих учених «Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України». Роботу конференції було організовано в режимі пленарного засідання і роботи наступних секцій: управління підприємствами та організаціями; управління персоналом; управління маркетингом; управління логістикою та управління фінансами. В роботі конференції прийняли участь 167 учасників з 8 областей України та з республіки Беларусь, серед яких найактивнішу участь прийняли три: Харківська, Київська та Тернопільська області. В цілому на конференцію подано 157 тез доповідей (в т.ч. сторонніми організаціями - 59 тез). Запропоновані учасниками конференції пропозиції та рекомендації (які сформовано окремим збірником матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України») можуть бути використані при розробці стратегічних планів та програм соціально-економічного розвитку різних галузей економіки та підприємств.

Описана висока результативність науково-дослідницької роботи студентів кафедри управління та адміністрування свідчить про надбання студентами навичок щодо використання та створювання знань.

Паралельно з навчальним процесом, науково-дослідницькою роботою студенти кафедри приймають активну участь у конкурсах, що проводять провідні підприємства України, при цьому кількість таких конкурсів зростає. Так у 2017-2018 навчальному році студенти прийняли участь у п'яти таких конкурсах, в трьох з яких отримали перемогу. Це такі конкурси як: чемпіонат з вирішення бізнес-кейсів від відомих компаній «CASERS» (м.Харків); Всеукраїнський конкурс «SDG IN UKRAINE: LOOK OF NEW

GENERATION (ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: ПОГЛЯД НОВОГО ПОКОЛІННЯ)» (м. Київ); Конкурс "Батл ВНЗ" в рамках Міжнародного Форуму INNOVATION MARKET (м. Київ); Всеукраїнський хакатон «Hack4SDGs: як зробити Цілі Сталого Розвитку зрозумілими для бізнесу» (м. Київ); Всеукраїнський турнір з управління on-line компаніями (м. Київ). Участь у таких конкурсах дозволяє студентам надбати або розвинути такі навички, які поки недостатньо або не надаються традиційною системою освіти, це: комунікативність, під час спілкування з працівниками та керівниками компаній-партнерів; креативність, під час вирішення завдання від підприємства; здатність до перенавчання, під час вирішення завдання від підприємства, спілкування з консультантами; вміння працювати з великими обсягами робіт, під час пошуку та обробки інформації для вирішення завдання; стійкість до змін та несподіванок, під час захисту власних пропозицій та участі у самому проекті; робота в команді, більшість завдань передбачає роботу в команді; спілкуватися, взаємодіяти, переконувати, впливати на людей під час роботи над завданням та захисту власних пропозицій; самостійність, ініціативність, гнучкість, не тривіальність мислення та інші, що вимагає сучасний ринок праці. Все це є сучасними потребами суспільства у підготовці менеджерів у вищих навчальних закладах.

Таким чином, синтез науково-дослідницької роботи та участі у конкурсах від підприємств є запорукою підготовки конкурентоспроможного менеджера в сучасних умовах.

Література:

1. Догадайло Я. В. Науково-дослідницька робота студентів як засіб реалізації компетентнісного підходу / Я. В. Догадайло // Новітні технології в автомобілебудівництві та транспорті: Міжнарод. наук.-практ. конф., 15-16 жовт. 2015 г.: наук. праці. – Харків: ХНАДУ, 2015. – С. 225-227.

2. Догадайло Я. В. Підготовка менеджерів згідно сучасних вимог суспільства / Я. В. Догадайло // Шляхи забезпечення якості підготовки фахівців транспортної галузі: Всеукр. наук.-метод. конф., 10 лист. 2015 г.: тези допов. – Харків: ХНАДУ, 2015. – С. 43-46.

УДК 17.37.013

РЕФЕРАТ ЯК ФОРМА НАУКОВОЇ РОБОТИ І ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТА

*Перунова О.М., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Наукова робота уявляє собою певний творчий процес, у ході якого студент виробляє теоретичні і об'єктивні знання про певні явища та дії. Наукова робота повинна бути запланованою та вірно зробленою. Підсумком її виконання, як правило є висновок вивченої проблематики чи теми. Безперечно, вищим пілотажем буде прояв впровадження результатів цієї праці у практику тої чи іншої галузі науки. Кожний молодий дослідник повинен вивчити проблематику і мати змогу обговорити її з викладачем, отримати факти, які будуть доцільними при вивченні певних питань теми.

Сама по собі наукова робота, а ще ми можемо її назвати рефератом, треба викладати згідно зазначеного плану, та логічності вивчення теоретичного чи практичного матеріалу. Висновки цього результату праці необхідно викладати послідовно з зазначенням найдених аргументів, і неважно які вони будуть, згідно джерел науки та вчених, чи згідно нових підходів вивчення взятої тематики.

Студент, виконуючи таку форму письмової роботи, як реферат, торкається початкової форми викладення своїх поглядів. Основне призначення цього виду наукового твору – показати ерудицію вченого-початківця, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати і узагальнювати наявну наукову інформацію.

Методологія розрізняє такі види рефератів, а саме: *літературний (оглядовий), методичний, інформаційний, бібліографічний, полемічний*.

Якщо брати студента, то мабуть первісним та необхідним для нього буде використання перших двох видів рефератів, а саме літературного та методологічного.

У літературному (оглядовому) рефераті важливо критично та всебічно розглянути, що зроблено попередниками по наміченій темі дослідження та методичний з критичним розглядом способів і прийомів вивчення намічуваного об'єкта. За допомогою реалізації написання своєї праці молодий дослідник, показує свій рівень засвоєння матеріалу, свою компетенцію при вивченні певної наукової дисципліни.

Як показує практика, виконання такого виду роботи для студента, дає змогу викладачеві проконтролювати бажання студента та змогу вивчення предмету. Викладач може і повинен допомогти студентові в розв'язанні проблематичних питань теорії та практики застосування певних наукових прийомів та елементів дисципліни, явищ вивчення необхідного курсу. Хороший, якісний реферат не може існувати без певних атрибутів визначених в методології написання подібних наукових робіт, а саме:

- титульний аркуш;
- зміст;
- введення;
- аналітичний огляд;

- обґрунтування вибраного напрямку роботи (або методу розв'язання задачі);
- основної частини звіту, що викладає конкретне викладення дослідження та отримання певних результатів;
- висновків;
- список використаних джерел;
- якщо необхідно, то додаток.

Виконання рефератів має на мету дати студентам навички проведення наукового дослідження, розвинути у них навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленням вивчення будь – якого питання, теми навчальної дисципліни.

Тематика реферату повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними проблемами конкретного фаху. Керівництво та перевірка рефератів безперечно повинна здійснюватися викладачем, який повинен бути заінтересований в якості дослідження студента, оскільки саме від цього залежить утворення молодого фахівця, який розбирається в поставних практичних та теоретичних питаннях на виробництві.

Тут є слухна нагода проконтролювати знання і вміння студента, правильно організувати дослідну роботу оформляти її результати. Показати готовність до виконання підсумкової роботи з фаху.

Виконання реферату за темою повинно сприяти поглибленому засвоєнню лекційного курсу і отриманню навичок у галузі вирішення практичних завдань. Це потребує від студента не тільки знань загальної і спеціальної літератури з теми, а й умінь проводити економічні, правові, спеціальні дослідження, пов'язувати питання теорії з практикою, робити узагальнення, формувати висновки та пропозиції з поліпшення ефективності наукових явищ.

Виконуючу цю роботу, студент повинен правильно розуміти сутність методу теоретичного аналізу і не зводити увесь реферат до переписування цілих сторінок з трьох – чотирьох джерел. Щоб робота не межувала з плагіатом, серйозні теоретичні положення необхідно давати з посиланням на джерело. Не слід також перевантажувати свою працю довгими цитатами з публікацій. Це зробить реферат бездушним та сухим. Коли студент представляє свій твір на вислуховування перед молодими своїми колегами (такими же студентами) та викладачем, він повинен зосередитись на тому, яка подача матеріалу зацікавить аудиторію. Викладення роботи для аудиторного сприйняття повинно бути жвавим та зрозумілим для усіх. Ця сприятиме стійкій позиції завоювання аудиторії, її увагою та ораторської мистецтву держатися та пропонувати свої наукові, практичні погляди.

Отже, всі ці компоненти складають захист реферату, як наукової праці. Викладач повинен оцінити глибину знань студента досліджуваної теми, уміння викладати матеріал, обґрунтовувати і відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлені запитання. У рефераті студент повинен дати вичерпні відповіді на питання тематики. Оцінка залежи мете від усіх цих елементів. Він також повинен продемонструвати, наскільки він опанував початкові навички мислення. Для цього цілком достатньо просто, логічно, кваліфіковано підійти до вивчення поставленої проблематики. Поставлена проблематика та вирішення її, уявляють для студента – перший крок у глибоке вивчення предмету, та кваліфікацію першокласного фахівця. Таким чином, залучення до наукових початкових дослідницьких робіт, готовність студентів до проведення самостійних пошуків є об'єктивною передумовою успішного вирішення навчальних, а у майбутньому і наукових завдань, які стоять перед викладачем та системою освіти в цілому.

Важливим поняттям самостійної роботи студента є його самоорганізація. Дане поняття характеризує процес створення, відтворення

або удосконалення своєї творчої, наукової праці. Виконуючи реферат за темою, студенту необхідно логічно сам організуватися та логічно підготуватися до викладення матеріалу. Студент визначає: об'єкт і предмет дослідження; послідовність їх вирішення; застосування певних методів та прийомів, як правило опираючись на своє уявлення проблематики та наукового дослідження. Цей підхід і є тою цінністю, заради якою така форма, як реферат, є необхідною для етапного розвитку молодого фахівця, спеціаліста.

Отже, логічний задум, оцінка явищ, об'єктів, предмету, методів, прийомів, викладення своїх думок на паперів в аудиторії, можливість проявити себе в самостійній первісній науковій праці, дослідницькій роботі – є цінною не тільки для викладача, який приймає це, як похвалу своєї праці, а і для студента – підвищення своєї самооцінки, бажання стати кваліфікованим спеціалістом, виправдати надії навчання.

УДК 378.14

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Лисенко А.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Самостійна робота являє собою особливу, вищу ступінь навчальної діяльності. Вона обумовлена індивідуальними психологічними відмінностями учня, особистісними особливостями і вимагає високого рівня самосвідомості. Така робота може здійснюватися як в позааудиторний час, так і на аудиторних заняттях в письмовій або усній формі.

Самостійна робота учнів є складовою частиною навчальної роботи і має на меті закріплення і поглиблення отриманих знань та навичок, пошук і придбання нових знань, в тому числі з використанням автоматизованих навчальних систем, а також виконання навчальних завдань, підготовку до майбутніх занять, заліків та іспитів. Організовується, забезпечується і контролюється даний вид діяльності студентів відповідними кафедрами.

Самостійна робота призначена не тільки для оволодіння кожною дисципліною, а й для формування навичок самостійної роботи взагалі, в навчальній, науковій, професійній діяльності, здатності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішити проблему, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації і тому подібне. Значимість самостійної роботи виходить далеко за рамки окремого предмета, в зв'язку з чим випускаючі кафедри повинні розробляти стратегію формування системи умінь і навичок самостійно й роботи. При цьому слід виходити з рівня самостійності абітурієнтів і вимог до рівня самостійності випускників, з тим щоб за весь період навчання достатній рівень був досягнутий.

Згідно нової освітньої парадигми незалежно від спеціалізації і характеру роботи будь-який початківець фахівець повинен володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої та дослідницької діяльності за рішенням нових проблем, соціально-оціночної діяльності. Дві останні складові освіти формуються саме в процесі самостійної роботи студентів. Крім того, завданням кафедр є розробка диференційованих критеріїв самостійності в залежності від спеціальності та виду діяльності.

Головними особливостями організації навчання в вузі є специфіка застосовуваних методик навчальної роботи і ступінь самостійності учнів. Викладач лише спрямовує пізнавальну активність студента, який сам здійснює пізнавальну діяльність. Самостійна робота завершує завдання всіх видів навчальної роботи. Ніякі знання, не підкріплені самостійною

діяльністю, не можуть стати справжнім надбанням людини. Крім того, самостійна робота має виховне значення: вона формує самостійність не тільки як сукупність умінь і навичок, а й як рису характеру, яка відіграє суттєву роль в структурі особистості сучасного фахівця вищої кваліфікації. Тому в кожному вузі, на кожному курсі потрібно ретельно відбирати матеріал для самостійної роботи студентів під керівництвом викладачів. Форми такої роботи можуть бути різними - це різні типи домашніх завдань. У навчальних закладах можна складати графіки самостійної роботи на семестр, які стимулюють, організують і змушують раціонально використовувати час. Робота повинна систематично контролюватися викладачами. При розподілі завдань студенти отримують інструкції по їх виконанню, методичні вказівки, посібники, список необхідної літератури.

Співвідношення часу, відведеного на аудиторну і самостійну роботу, в усьому світі становить 1: 3,5. Така пропорція ґрунтується на величезному дидактичному потенціалі цього виду навчальної діяльності студентів. Самостійна робота сприяє поглибленню і розширенню знань, формування інтересу до пізнавальної діяльності, оволодіння прийомами процесу пізнання і розвитку пізнавальних здібностей. Відповідно до цього самостійна робота студентів стає одним з основних резервів підвищення ефективності підготовки молодих фахівців у ВНЗ.

Отже, для організації та успішного функціонування самостійної роботи студентів необхідні, по-перше, комплексний підхід до організації такої діяльності за всіма формами аудиторної роботи, по-друге, поєднання всіх рівнів самостійної роботи, по-третє, забезпечення контролю за якістю виконання і, нарешті, форми контролю. Самостійна робота виконується студентами в різних ланках процесу навчання: при отриманні нових знань, їх закріпленні, повторенні і перевірці. Систематичне зменшення прямої допомоги викладача служить засобом підвищення творчої активності учнів.

СЕКЦІЯ 3
СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА



УДК 378.1

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

*Маліков В.В., доктор наук з державного управління, професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В теперішній час простежується стійке бажання у студентів отримувати освітні послуги засобами дистанційного навчання. Змінилося на краще ставлення до дистанційного навчання як технології. В той самий час, у кожної людини свій стиль навчання, що характеризує найбільш оптимальний для неї механізм сприйняття навчального матеріалу. Існує певний відсоток людей, для яких єдиним можливим способом сприйняття навчального матеріалу є аудиторна форма навчання. Однак, як показують дослідження, як мінімум 80% учнів можуть ефективно сприймати навчальні матеріали в будь-якій формі. Це означає, що абсолютна більшість людей здатні ефективно навчатися дистанційно.

За результатами опитування співробітників компаній США використовують електронне навчання:

87% - вважають за краще вчитися в робочий час

84% - хочуть повторно пройти навчання в електронній формі

52% - вважають за краще навчатися на своєму робочому місці, а не в спеціальному комп'ютерному класі

38% - віддають перевагу електронній формі навчання традиційній [1].

Навчання персоналу на сучасних підприємствах вимагає значних витрат як часу, так і грошей. Це змушує багато підприємств звернутися до електронного навчання, яке дозволяє довести необхідні відомості до

персоналу в будь-якому місці і в будь-який час через інтернет, а також зробити це швидше і дешевше.

Ефективність дистанційного навчання (ДН) визначається поєднанням п'яти ключових факторів, що дозволяють студентам та учням утримувати в пам'яті більше інформації, збільшувати свою обізнаність, домагатися кращих результатів роботи і тим самим покращувати коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу. Отже, до таких факторів належать:

- інтерактивність,
- запам'ятовуваність,
- гнучкість у використанні,
- надання допомоги,
- доступність.

Розглянемо ці фактори детальніше. Впровадження інтерактивності в процес навчання робить участь студента більш активним та цілеспрямованим, змушує його намагатися досягти максимального результату. Інтерактивність допомагає також викладачам включити до складу курсу більш складні матеріали, що потребують від студента вміння мислити глибше або креативніше. Інтерактивність можна поєднувати з імітацією в процесі навчання того середовища, з яким повинні познайомитися студенти.

Наприклад, якщо курс присвячений використанню комп'ютерної програми, зображення на екрані має відповідати тому, що відображається при роботі цієї програми, а тому, якого навчають, можна дати завдання виконати операцію, що відповідає одному з досліджуваних питань. Для більш складних в цьому відношенні тем, наприклад, для вивчення курсів «Основи бухгалтерського обліку», «Фінансовий аналіз», «Звітність підприємства» можна змодельовати бізнес-процес і запропонувати тему,

яку вивчають у теперішній час та пройти через нього шляхом практичного її виконання.

Другим фактором йде запам'ятовуваність. Щоб краще запам'ятати, учні або студенти, повинні відчувати важливість досліджуваного матеріалу. У цьому процесі допомагає також структурування заголовків досліджуваних тем, що забезпечує утримання в пам'яті необхідної інформації. А це в свою чергу робить більш імовірним застосування ними отриманих знань в майбутніх реальних проектах. Крім того, організація заголовків допомагає уникнути повторів, які часто знижують ефективність електронного навчання [1].

Гнучкість у використанні також є важливим фактором. В системі повинна бути передбачена можливість навчання співробітників з різним рівнем підготовки та різними можливостями. Необхідно, щоб учні (студенти) могли легко пересуватися від вивчення однієї теми до іншої, тобто рухатися по навчальному курсу, стежити за своїм переміщенням та надбанням багажу знань, а також могли повернутися на ту позицію, де знаходилися при попередньому сеансі звернення до навчального курсу.

По мірі розвитку зміст курсу рідко залишається незмінним, тому засіб навчання має дозволяти змінювати навчальний контент. Можливість таких змін необхідно закласти в засіб навчання на самому початку. Саме внесення змін необхідно планувати і стежити за його здійсненням.

Важливим фактором дистанційного навчання є надання допомоги. Оскільки електронне навчання відбувається зазвичай не в групі, важливо, щоб система навчання надавала учням (студентам) допомогу. Тим, хто намагається отримати знання за допомогою дистанційного навчання, будуть потрібні в першу чергу інструкції для проходження курсу, засоби навігації, підказки для виконання завдань, посилання для отримання визначень, підтримка при виникненні технічних питань та ін. Кнопка виклику допомоги повинна бути доступною з будь-якого слайда курсу.

Все перераховане допоможе співробітникам зосередитися на навчанні, а не відволікатися на прикрі перешкоди. Корисно також передбачити для гнучкості роботи учнів окремий розділ для поширених запитань, а також глосарій термінів, які можуть бути незнайомі учням. Ці розділи можуть стати цінними довідковими ресурсами для них навіть після завершення навчання.

I, нарешті, доступність. Через завантаженість студентам часто буває важко вибрати час для навчання. Для вирішення цієї проблеми необхідно застосовувати різні способи доставки навчального контенту. Якщо навчальний матеріал доступний через інтернет, необхідно забезпечити студентам можливість користуватися цим матеріалом поза їх роботи.

У сучасного викладача вже немає колишньої впевненості в тому, що він повністю володіє інформацією. Більшість учнів мають комп'ютери, володіють засобами пошуку і обробки інформації, їх не бентежать іншомовні сторінки в Інтернет і т.п. Педагог не є єдиним джерелом інформації і не може виконувати роль транслятора знань, він мусить виконувати свою функцію координатора, режисера навчального процесу - програмувати навчальні ситуації організовувати навчальний процес і керувати пізнавальною діяльністю учнів. Успішність дистанційного навчання багато в чому залежить від організації навчального матеріалу. Ефективність дистанційного навчання залежить від взаємодії викладача та учня, які використовуються педагогічних технологій, ефективності зворотного зв'язку в розроблених засобах навчання і способів їх доставки. Успіх ДО визначає та педагогічна технологія, основою якої є системний підхід до побудови навчального процесу.

Література

1.Эффективность дистанционного обучения [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://websoft.ru/db/wb/C2BC3A52E147AE8BC3256C480034ACD4/doc.html>

УДК 373.014.54(477)

МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Хмиров І.М., к.п.н.,
докторант навчально-науково-виробничого центру
Національний університет цивільного захисту України*

Зміни в суспільному житті й культурі вимагають перебудови системи підготовки фахівців, вироблення нових технологій в освіті, що реалізують навчання людини необхідними соціальними й професійними компетенціями.

З розвитком нових інформаційних технологій розширюється спектр інформаційних послуг створюються умови для формування єдиного глобального інформаційного й освітнього простору. У зв'язку із цим стає іншою система освіти. Суспільством затребувана особистість, що володіє фундаментальними знаннями й практичними навичками; що володіє високим рівнем креативного й аналітичного мислення, навичками конструктивного пошуку при вирішенні особистісних завдань; здатна до творчої самоорганізації. Більшість молодих людей не сумніваються, що одержання освіти дозволить досягти високого соціального й професійного статусу, життєвого успіху, стать компетентними фахівцями.

У цей час дистанційне навчання знаходить усе більш широке застосування на різних рівнях освіти. Це пов'язане з тим, що дистанційне навчання як інноваційний освітній процес із використанням інформаційно-комп'ютерних технологій допомагає студентам реалізовувати власні освітні цілі, спрямовані на розвиток особистості. При використанні дистанційної форми навчання значимими стають не тільки знання, але головне – уміння їх застосовувати для вирішення конкретних життєвих

проблем, способи придбання знань і їх успішне використання в різних життєвих ситуаціях, а також уміння ухвалювати відповідальні аргументовані рішення [1].

Джерела сучасних процесів дистанційного навчання пов'язані з появою в середині XIX століття в Європі так званого «кореспондентського навчання» або «навчання по переписці». Крім того, прогрес дистанційного навчання був обумовлений, по-перше, результатом технічних можливостей удосконалення оперативному поштовому зв'язку; по-друге, якісним і кількісним розвитком системи освіти, істотною ознакою якого було розширення університетської структури, поява ряду спеціалізованих часток і державних освітніх установ, зацікавлених у застосуванні інноваційних форм навчання.

Під дистанційною формою навчання (далі – ДН) розуміється нова організація освітнього процесу, яка базується на принципі самостійного навчання, при якому, студент віддалений від викладача в просторі й у часі. Однак мають постійну можливість підтримувати з ним діалог у віртуальному просторі [2]. Специфікою дистанційної освіти є його здатність задовольнити потреби студентів, завдяки мобільній, віртуальній формі навчання, з одного боку, а з іншого – потреби суспільства в системі безперервної освіти у зв'язку з необхідністю постійної динаміки знань, умінь і навичок. Дистанційне навчання дозволяє отримувати освіту жителям віддалених регіонів, де немає інших можливостей для професійної підготовки або одержання якісного вищої освіти.

Дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово нових моделей навчання, які припускають проведення конференцій, самостійну роботу студентів з інформаційними полями з різних банків знань, проектні роботи, тренінги й інші види діяльності з комп'ютерними технологіями. Джерелом інформації в цих моделях є бази даних у віртуальному навчальному середовищі, координатором

навчального процесу – викладач, а інтерпретатором знань – студент. Таким чином, діяльність студента змінюється в напрямку від одержання знань до їхнього пошуку.

Коштами, що забезпечують у дистанційному навчанні використання всіх форм взаємодії, є сучасні інформаційні й телекомунікаційні технології, які дають студентам можливість самостійно долучатися до самих різних інформаційних джерел. Найпоширенішими коштами організації дистанційного навчання сьогодні є кошти, які ґрунтуються на Інтернет-Технологіях – електронна пошта, відео-конференції, чати, форуми, веб-сайти, онлайн-бібліотеки, файли розсилань. Усі ці кошти часто комбінуються із традиційними матеріалами в друкованому виді.

Головною особливістю дистанційного навчання є самоосвіта як основа дистанційного навчання, що припускає самомотивацію студента стосовно свого навчання, а також високий рівень самоорганізації. Таке навчання є ідеальним рішенням для тих, хто йде в ногу з розвитком сучасних технологій, цінує свій час і заощаджує гроші.

Сьогодні дистанційне навчання є однією із провідних світових тенденцій в освіті – ця технологія реалізує принцип безперервної освіти й здатне задовольнити постійно зростаючий попит на знання в інформаційному суспільстві.

Таким чином, сучасні інформаційно-комунікаційні технології відкривають двоякі можливості їх використання в системі вищої освіти. З одного боку, дозволяють охопити нові категорії студентів, подолавши існуючі тимчасові й просторові обмеження, з іншого боку, надають нові кошти навчання, відкривають нові обрії викладання, навчання й оцінки знань, підсилюють дослідницькі можливості, дозволяють впровадити нові, більш ефективні моделі адміністрування й управління. Результати дослідження підтвердили, що впровадження моделі дистанційної освіти приводить до того, що навчання здійснюється не тільки на відстані, але й

незалежно від якої-небудь установи. Однак дана модель освіти реалізується не всіма навчальними закладами країни. Як правило, вона стикається з істотними труднощами, зокрема, проблемою одержання суспільного визнання. Подолання цих труднощів і успішне впровадження даної моделі навчання означає глибокі зміни в організаційній структурі сучасної освіти.

Література:

1. Васюк О. Теоретико-методичні аспекти організації дистанційної освіти / О. Васюк // Вісник Книжкової палати України. – 2011. – № 2. – С. 30–32.

2. Домбровська С.М. Механізми впровадження дистанційної освіти у вищих навчальних закладах України / С. М. Домбровська / Дистанційне навчання – старт із сьогодення в майбутнє : II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (19.05.2016 р.). – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна.

УДК 004.9

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ
СУЧАСНОГО НАВЧАННЯ**

*Тесленко Н.Г., викладач вищої категорії
Житлово-комунальний коледж ХНУМГ ім. О.М. Бекетова*

Сучасне життя, як і сучасне навчання, неможливо уявити без застосування інформаційних технологій, які стали невід'ємною частиною повсякдення. Новітні інформаційні технології широко використовуються

також в економіці, що потребує змін у формуванні вимог до майбутніх фахівців з економіки і підприємництва.

На сьогоднішній день усіма викладачами в навчальному процесі активно застосовуються мультимедійні технології, основними перевагами яких вважається розширення можливостей, вдосконалення методів доступу до матеріалів, більша наочність матеріалу, що вивчається [1, с.100].

Студенти для виконання семінарських і практичних завдань широко використовують презентації. Презентації, створені в PowerPoint, можна продемонструвати: на моніторі для невеликого кола осіб (у тому числі в Інтернеті); на екрані за допомогою мультимедійного проектора [1, с.103]. Створення презентацій дозволяє молоді застосувати й свої творчі здібності, відчувати себе графічними дизайнерами. Уміння зі створення презентацій і їх представлення допоможуть студентам в їх подальшому професійному житті, коли потрібно буде підготувати й продемонструвати доповідь керівнику.

На заняттях із підготовки фахівців з економіки і підприємництва широко використовується метод проектів. Мета використання методу полягає у формуванні навичок ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій при навчанні студентів різного віку за допомогою інноваційних педагогічних технологій, якими передбачається самостійна (індивідуальна чи групова) дослідницько-пошукова діяльність студентів [1, с.133].

Інформаційні технології допомагають студентам оформити результати виконаних проектів у вигляді відеофільмів, анімаційних мультфільмів, веб-сторінок. Це дозволяє виконавцям підвищити рівень своїх навичок, відчувати себе активними учасниками педагогічного процесу.

Значно спрощують навчальний процес сучасні інтернет-технології, без яких не обходиться жоден студент. Вони суттєво скорочують процес отримання інформації і її обробки.

У сучасних умовах при постійній зміні навчальних програм із багатьох предметів і дисциплін, інколи, єдиним джерелом інформації є електронні підручники. Вони можуть активно застосовуватися викладачами як методичне забезпечення дисциплін, так і студентами для самостійного навчання.

З 2010 року в Україні набула чинності Концепція впровадження медіа-освіти, що має на меті «сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіа-освіти заради забезпечення всебічної підготовки дітей і молоді до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формування в них медіа-обізнаності, медіа-грамотності і медіа-компетентності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей»[2]. Тому сьогодні набувають популярності онлайн-курси як новітня форма дистанційного навчання.

Отже, зараз, коли сучасні студенти не уявляють свого життя без персонального комп'ютера, комп'ютерного забезпечення, як ніколи виникає потреба активного застосування інформаційних технологій в навчальному процесі.

Література:

1. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : [навч. посіб.] / Буйницька О. П. – К.: Центр уч. літератури, 2012. – 240 с.

2. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm

УДК 378.1

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Янченко Н.В., к.е.н., доцент

Благой В.В., к.е.н., доцент

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Століття комп'ютерних технологій набирає оберти і вже, мабуть, немає жодної області людської діяльності, де вона не знайшла б своє застосування. Педагогічні технології не залишилися в стороні від загального процесу комп'ютеризації. Тому, я вважаю, що використання інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) в навчальному процесі є актуальною проблемою сучасної освіти.

Не підлягає сумніву, що у багатьох випадках переваги комп'ютера не заперечні. Він не тільки позбавить студентів від рутинних робіт, але і дозволить їм зайнятися трудомісткими практичними завданнями з використанням методів лінійного програмування і складних аналітичних досліджень. Використання текстових редакторів позбавляє студентів від нудного написання і дає можливість викладачам вимагати від студентів багатократної переробки заданої теми, поки вона не стане задовільною. Подібна шліфовка стилю була б неможливою без комп'ютера. Час, який раніше витрачався на рутинні операції, що раз по раз повторюються, тепер може бути присвячений важливішим питанням, що вимагають напруги думки і творчого підходу.

Комп'ютери відкривають нові перспективи в області освіти. У міру збільшення об'єму знань і ускладнення методів аналізу, стає все важчим будувати навчання дотримуючись в основному принципу пасивного слухання лекцій і читання учбових текстів. Критичне мислення, уміння зрозуміти і вирішувати складні проблеми, здатність вивести корисні

висновки з купи початкових даних - все це набуває великої важливості і вимагає від студентів активнішої діяльності.

Будь-які, а тим більше корінні, прогресивні зміни в товаристві обов'язково викликають потребу вдосконалення існуючих форм навчання, а також появу абсолютно нових форм навчання. Сучасні економічні умови життя практично в будь-якій країні на нашій планеті характеризуються необхідністю значної частини студентів всіх форм навчання (денною, вечірньою і заочною) поєднувати навчання з роботою. Тому треба розробляти методичне забезпечення з урахуванням можливості дистанційного навчання.

При цьому навчання студентів стає більш індивідуальним і більше значення набувають також консультації, заліки, іспити, курсові і дипломні роботи. Очевидною є потреба вузів у необхідній кількості комп'ютерних технічних і програмних засобів, в освоєнні професорсько-викладацьким складом сучасних комп'ютерних технологій взагалі і навчання зокрема, у відповідній підготовці студентів буквально з першого курсу навчання у вузі (знання основ комп'ютерної писемності). Наступним етапом створення необхідних навчально-методичних матеріалів є їх коректування на основі отриманих результатів при їх апробації.

Слід зазначити, що деякі педагоги неоднозначно оцінюють роль комп'ютера в навчальному процесі. Відзначається їх негативний вплив на здоров'я і психіку студентів, зайва наочність призводить до зниження абстрактного мислення, захопленість до ігрового (віртуального) процесу не дає уявлення про реальність явищ та їх наслідки і т.д. Це зайвий раз підкреслює, що комп'ютерні інноваційні технології є всього лише інструментом навчального процесу, головним залишається викладач, який зобов'язаний грамотно і доцільно використовувати сучасні інформаційні технології.

УДК 378

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО WEB-ПОРТАЛУ ВНЗ

*Вербицька В.І., к.е.н., доцент
Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет*

Стрімкий та бурхливий розвиток комп'ютерної техніки та інформаційних технологій послужили поштовхом до побудови суспільства за моделлю "інформаційне суспільство".

Індустріальне суспільство спрямоване на виробництво і споживання товарів. У інформаційному ж суспільстві виробляються і споживаються інтелект, знання, зростає попит на знання. Вирішальною силою розвитку суспільства стає виробництво інформаційного, а не матеріального продукту [1, с. 51].

Україна теж вступила на шлях побудови інформаційного суспільства. Розвитку економіки суспільства сприяють добре та належним чином підготовлені трудові ресурси. Головним фактором у розвитку економіки стає навчання. Тому актуальним є створення системи освіти, яка відповідає вимогам інформаційного суспільства, і це є одним з перших кроків в формуванні інформаційного суспільства. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, в свою чергу, суттєво прискорить процес передачі знань, призведе до підвищення якості навчання і освіти.

Прикладом успішної реалізації інформаційно-комунікаційних технологій є мережа Інтернет. Глобальна комп'ютерна мережа має

практично необмежені можливості збору, зберігання інформації, передачі її індивідуально кожному користувачеві Інтернету.

Перші кроки по впровадженню Інтернету та Інтернет-технологій в систему освіти показали величезні можливості для його розвитку, які, на жаль, до цього моменту не використовуються на повну силу.

В даний час більшість українських вищих навчальних закладів має своє представництво в Інтернеті. В основному це інформаційні Web-сайти. На сайтах представлені загальні відомості про спеціальності, факультети, керівництві, викладачів, контактна інформація, новини. На деяких сайтах містяться методичні матеріали з навчальних дисциплін, інформація про бібліотечний фонд. Таким чином, Web-представництво вузу зводиться до створення електронної версії його візитної картки [2]. Така форма використання Інтернет здатна слугувати лише розповсюдженню інформації щодо вищого навчального закладу, але не впливає на вдосконалення навчального процесу.

Одним із шляхів розвитку існуючих сайтів вищих навчальних закладів (ВНЗ) є їх перетворення в Web-портали, що успішно реалізується в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті (ХНАДУ).

Метою даної статті є розгляд питань впровадження Web- порталу вузу задля вдосконалення його змісту і використання його ресурсів для підвищення якості навчання.

За своєю структурою Web-портали бувають двох типів: горизонтальні і вертикальні. Web- портал горизонтальної структури - це сайт загального призначення, що надає користувачеві набір сервісів, які обслуговують різні теми. Web-портал вертикальної структури - це сайт вузької тематичної спрямованості, який надає різні сервіси в рамках однієї теми. Для реалізації цілей навчання широко використовується Web-портал вертикальної структури.

Освітні Web-портали визначимо як взаємопов'язану сукупність інформаційних ресурсів і сервісів Інтернет, що має вертикальну структуру. Інформаційне наповнення такого порталу відображає освітню тематику.

Освітній портал - це складна інформаційна система з розвиненими взаємозв'язками. Створення такої системи - дуже важка і трудомістка задача. Це пов'язано з тим, що така система складається із значної кількості сервісів, різноманітних освітніх інформаційних ресурсів, безлічі категорій користувачів.

Процес розробки і проектування освітнього web-порталу був тривалим, багатоетапним і включав:

- передпроектний аналіз;
- створення моделі системи;
- виділення компонентів системи, їх розробка і встановлення взаємозв'язків між ними, розробка компонентів спільного використання;
- створення нових електронних інформаційних ресурсів.

Слід окремо зазначити, що Web-портал повинен надавати користувачам зручне робоче місце, інтегрувати в собі всі існуючі програми і матеріали, необхідні для навчального процесу. Комунікаційні можливості порталу повинні дозволяти користувачам спілкуватися за допомогою різноманітних інформаційних технологій. Такими технологіями є форуми, чати, відео-та аудіо конференції та ін. Повинен бути реалізований персоналізований доступ тільки до тієї інформації, яка відповідає статусу користувача. Для цього використовуються технології аутентифікації і персоналізації.

Категорії користувачів порталу ХНАДУ мають такі повноваження: гостьові Інтернет-користувачі, які можуть переглядати загальну інформацію про вуз, розклад занять, інформацію для абітурієнтів, студенти можуть дивитися розклад, розташування аудиторій, матеріали з

навчальних дисциплін, проходити навчання і тестування знань, читати пошту, навіть здавати лабораторні роботи.

При вступі до вузу студенту разом зі студентським квитком і залікової книжкою видається унікальний логін, який в подальшому може використовуватися як ефективний засіб організації та контролю в навчальному процесі; викладачі сьогодні мають доступ до свого навчального розкладу, необхідних матеріалів, екзаменаційних, залікових і модульних відомостей. Крім того, вони мають можливість створювати навчальні курси, лабораторні, роботи, завдання до практичних занять, контролювати навчальний процес.

Звісно ж, що це далеко не кінець, а тільки початок великого шляху. Для досягнення цілей створення і ефективного функціонування порталу необхідно, щоб навчальний процес був максимально автоматизований.

Таким чином, освітній портал - це складний програмно-апаратний комплекс, побудований на основі Інтернет-технологій і забезпечуючий навчальний процес. Його використання призводить до підвищення якості організації та інформаційного забезпечення навчального процесу у ВНЗ, що сприяє створенню єдиного освітнього середовища та умов для переходу до нового рівня освіти на основі інформаційних технологій.

Література:

1 Лазарева С. Ф. Економіка та організація інформаційного бізнесу / Лазарева С. Ф.. - К.: КНЕУ, 2002. - 668 с.

2. Солдаткин В. И. Образовательный портал: понятие и проблема регулирования / Солдаткин В. И. // Тематика - 2001. - СПб.: 2001. - 328 с.

УДК 37.091.3

ПРОГРЕСИВНІ ІНСТРУМЕНТИ У ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

*Остапенко О.Г., к.ю.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Останнім часом в системі освіти спостерігається процес зменшення аудиторного навантаження, що зумовлює підвищення ролі дистанційного навчання. І ефективним варіантом поєднання аудиторного й позааудиторного спілкування виступає змішане навчання. Ця методика передбачає засвоєння частини матеріалу он-лайн, а частину аудиторно, маючи змогу певною мірою самостійно керувати своїм часом, місцем, темпом навчання. Таким чином, змішане навчання дозволяє поєднати гнучкість дистанційного навчання і переваги традиційного навчання.

Як зазначає В.М. Кухаренко, змішане навчання часто називають гібридним навчанням, оскільки воно акцентує увагу на суто механічному підході до змішування різних форм навчання. Гібрид являє собою поєднання нової, передової, з використанням можливостей ІТ технології зі старою технологією і формування нового підходу (новації), з урахуванням відомих можливостей старої технології [1, с. 14].

Застосування технології змішаного навчання викладачами (тьюторами) передбачає своєрідну «перебудову» у його свідомості, пов'язану з необхідністю підвищення професійного рівня: вміння застосовувати інноваційні технології, розробляючи дистанційні курси, орієнтуватися на якісність та кінцевий результат навчання – отримання компетентного фахівця у певній галузі.

Однією з сучасних перспективних моделей навчання є «перевернутий клас», сутність якого полягає у зміні загальної моделі навчання, коли матеріал викладається в аудиторії, а вдома відбувається виконання домашньої самостійної, в тому числі групової роботи.

«Перевернутий клас» пропонує іншу стратегію навчання – пасивне навчання (вивчення теоретичного матеріалу) здійснюється вдома, а в аудиторії відбувається спільна, колективна, групова робота із виконання спільних проектів, відповідей на запитання та обговорення матеріалу, тобто відбувається поглиблене вивчення і закріплення теоретичного матеріалу, який вивчався вдома. З точки зору таксономії Блума «перевернутий клас» передбачає роботу на більш високому рівні пізнавальної діяльності.

Перевагами моделі «перевернутого класу» можна вважати попередню енергійну підготовку студента вдома при вирішенні конкретного питання, що зумовить результативнішу аудиторну роботу, оскільки очно вже можна виявити прогалини у засвоєнні попередньо розглянутого матеріалу.

Для застосування технології «перевернутого класу» викладачеві необхідно підготувати відео лекції, які студенти переглядають вдома і, відповідно, можуть обрати зручний саме для нього темп (швидкість) навчання. Зокрема, це корисно для тих студентів, які мають проблеми із засвоєнням матеріалу на звичайних аудиторних заняттях (наприклад, через мовні питання, швидкість викладення матеріалу тощо).

Ще одним позитивним моментом використання моделі «перевернутого класу» є групова робота, що забезпечує відчуття рівності серед студентів, оскільки кожен повинен виконати конкретну роботу, внаслідок чого покращується взаємне навчання.

Серед негативних моментів використання технології «перевернутого класу» є підготовка (ч, як мінімум пошук в мережі Інтернет) відеолекцій,

які повинні бути цікавими, бо інакше вони не будуть переглядатися вдома студентами, і використання технології «перевернутого класу» не буде доцільним.

Ще одна проблема, яка виникає при застосування «перевернутого класу» – відсутність у студентів необхідного обладнання (комп'ютерних класів, комп'ютерів чи мобільних пристроїв у студентів із малозабезпечених сімей тощо) та надійного підключення до мережі Інтернет. Крім того, у окремих студентів може виникати уявлення про те, що їм все відомо і зрозуміло, а отже, аудиторне заняття можна пропустити.

Ще однією з новітніх технологій, використання якої є доцільною в умовах змішаного навчання, виступає гейміфікація, яка дозволяє застосувати ігровий підхід для забезпечення зацікавленості навчальним процесом, високого рівня мотивації, автономії і профільного змісту навчання, а також сприяє створенню гнучкої системи зворотного зв'язку між викладачем і студентом, створити групову активність і взаємодію між самими студентами.

Проблемне навчання є дидактичною системою, яка ґрунтується на закономірностях творчого засвоєння знань і способів діяльності, на прийомах і методах викладання та навчання з елементами наукового пошуку. Таке навчання передбачає проблемне викладання, тобто створення системи послідовних проблемних ситуацій і управління процесом їх вирішення, а також проблемне навчання – особливу форму творчої навчальної діяльності студентів щодо засвоєння знань і способів діяльності з наявністю аналізу проблемних ситуацій, формулювання проблем та їх розв'язання шляхом висунення припущень, обґрунтування і доведення гіпотез.

Таким чином, проблемне навчання як творчий процес є процесом розв'язання нестандартних науково-навчальних завдань нестандартними методами.

На підставі викладеного можемо зробити висновок, що використання новітніх інструментів (зокрема, проблемного навчання, перевернутого класу і гейміфікації) сприяє підвищенню мотивації до якісного навчання, розвитку творчих здібностей з елементами наукового пошуку, активної взаємодії між студентом і викладачем, а також всередині студентської групи, а отже і ефективності навчання в цілому.

Література:

1. Кухареко В.М. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столяревська; за ред. В. М. Кухаренка – Харків: «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. – 284 с.

УДК 347.77

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

*Надобко С. В., канд. юрид. наук, старший викладач,
Харківська державна академія дизайну і мистецтв*

Актуальність проблеми підготовки майбутніх фахівців у сфері інтелектуальної власності впливає із досягнень сучасного науково-технічного розвитку, реалізації якісно-нових характеристик сучасної освіти, яка вступила в період фундаментальних змін, що характеризується новим розумінням цілей і цінностей, усвідомленням необхідності переходу

до безперервної освіти, появою нових концептуальних підходів до розробки і використання технологій навчання. Реалізація окреслених завдань, які стоять перед системою освіти на сучасному етапі, неможлива без використання методів і засобів нових інформаційних технологій.

Інформаційні технології займають особливе становище у сучасному суспільстві. Навички володіння персональним комп'ютером, вміння використовувати програмні засоби у своїй повсякденній роботі, робота у всесвітній мережі Internet, інформаційна культура, вміння створювати і застосовувати інформаційні ресурси, що знаходяться в розпорядженні людства – пріоритети нового століття.

На даному етапі історичного розвитку виникла необхідність реформування системи освіти, що відображається на тлі впровадження нових підходів, адже суспільству потрібні фахівці, які вміють та здатні самостійно працювати з інформацією, вдосконалювати знання і вміння в різних сферах, набуваючи нові знання. Сучасне суспільство – це суспільство інформаційних технологій, яке зацікавлене в тому, щоб його громадяни були здатні самостійно, активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до умов, що змінюються.

Проведений аналіз відображає, що впровадження інформаційних технологій в процес навчання відкриває нові можливості для організації і вдосконалення освіти майбутніх фахівців. Застосування в навчальному процесі інформаційних технологій сприяє розвитку творчої діяльності студентів, збільшує пізнавальну активність і служить контролем для самоперевірки студентів в тій області, де вони заявляють себе фахівцями.

У свою чергу, використання інформаційних технологій, наприклад, електронних підручників, в навчальному процесі висуває нові, більш динамічні і інтелектуальні, вимоги до підготовки викладача. Стає можливим збільшити питому вагу таких видів діяльності, як індивідуальна робота зі студентами, організація проблемно-пошукових дискусій і

навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вчителів технології та підприємництва.

Аналіз інформаційних джерел і досвід практичної діяльності демонструють, що в сучасних умовах підручник є головним і основним носієм наукової інформації. В даний час розроблено досить багато електронних підручників для різних галузей знань, в той же час, аналіз практичного використання для навчання засобів нових інформаційних технологій в різних навчальних закладах відображає стан речей за якого немає закінченості дослідження застосування інформаційних технологій в прикладних сферах, зокрема підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності.

Назрілий напрям присвячений інтелектуальній власності полягає у започаткуванні нових підходів до реєстрації авторських прав, знаків для товарів і послуг, отримання патенту на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.

Оскільки, в умовах адаптації чинного законодавства України до стандартів Європейського Союзу спрощується сам процес отримання того чи іншого правовстановлюючого документу на підтвердження авторських чи патентних прав., що стало можливим саме завдяки розвитку інформаційних технологій: функціонування та розробка електронного цифрового підпису; створення електронних реєстрів та баз даних; впровадження електронних способів подання документів для реєстрації; створення особистих електронних кабінетів.

Це свідчить про те, що на сьогоднішній день існує суперечність між об'єктивною потребою - створення електронних підручників, посібників та інструкцій, електронних баз даних та реальної - теорією і практикою їх застосування в освітніх установах різного типу, включаючи систему вищої професійної освіти, особливо в контексті підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності.

УДК 378.014(477)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

*Калюжний В.С.
ад'юнкт навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України*

Становлення дистанційного навчання як нової й ефективної технології в сфері освіти перебуває в Україні на стадії інтенсивного, але складного розвитку. Підтвердженням цього є наявність великої кількості різних підходів і програм дистанційного навчання, різноманітність форм і методів дистанційного навчання, різночитання в базових поняттях. Механізми узагальнення, інтеграції кращого досвіду, можливості конструктивного подолання протиріч, формування ідеології й концептуальних підходів розвитку дистанційного навчання усе ще чітко не визначені. Причина тому - недостатня погодженість навчальних закладів і організацій у цій сфері, відсутність єдиної системи дистанційного навчання. Стримуючим фактором широкого впровадження інтелектуальних технологій і дистанційного навчання є відсутність необхідного бюджетного фінансування закладів вищої освіти, недостатня їхня фінансова підтримка з боку держави й зацікавлених підприємств і організацій.

Сьогодні дистанційне навчання стає вже невід'ємним і усе більш значимим елементом системи освіти, воно впевнено входить в українську педагогічну практику.

Крім цього дистанційну освіту можна розглядати як систему, що забезпечує взаємодію між викладачем й студентом, а також взаємодія студентів між собою і їх доступ до ресурсів навчання [2].

Істотною ознакою дистанційного навчання є нова організація освітнього процесу, що базується на принципі самостійної роботи студента. Середовище навчання характеризується тим, що учні в основному, а часто й зовсім віддалені від викладача в просторі й (або) у часі, у той же час вони мають можливість у будь-який момент підтримувати діалог за допомогою коштів телекомунікації.

Наведене нижче визначення, на думку автора, більшою мірою враховує характерні риси й варіанти організації дистанційної освіти.

Концепція створення й розвитку дистанційної освіти в Україні визначає дистанційне як «комплекс освітніх послуг, надаваних широким верствам населення в країні й за кордоном за допомогою спеціалізованого інформаційного освітнього середовища, що базується на коштах обміну навчальною інформацією на відстані (супутникове телебачення, радіо, комп'ютерний зв'язок і т.п.)»[1]. Інформаційно-освітнє середовище дистанційної освіти являє собою, згідно з концепцією, системно-організовану сукупність коштів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно - програмного й організаційно - методичного забезпечення, орієнтовану на задоволення освітніх потреб користувачів. Дистанційне навчання є однією з форм безперервної освіти, яка покликана забезпечити можливість відновлення й поповнення знань і навичок протягом усього життя людини - від раннього дитинства до старості.

Дистанційне навчання, це насамперед сукупність інформаційних технологій, що забезпечують доставку студентам, основного обсягу досліджуваного матеріалу; інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання; надання студентам можливості самостійної роботи з

освоєння навчального матеріалу; а також оцінку їх знань і навичок, отриманих у процесі навчання і далі це "новий щабель заочного навчання, на якому забезпечується застосування інформаційних технологій, заснованих на використанні персональних комп'ютерів, відео - і аудіотехніки, космічної й оптоволоконної техніки.

Таким чином, сказане вище показує, що дистанційне навчання є методом, застосовним (і вже застосовуваним) у рамках традиційних освітніх форм. Однак при цьому дистанційне навчання дозволяє створити й нову форму одержання освіти - дистанційної освіти, яка є синтетичною, інтегральною, гуманістичною формою навчання, що базується на використанні широкого спектра традиційних і нових інформаційних технологій і їх технічних коштів, які використовуються для доставки навчального матеріалу, його самостійного вивчення, організації діалогового обміну між викладачем і студентом, коли процес навчання некритичний до їхнього розташування в просторі й у часі, а також до конкретної освітньої установи.

Література

1. Кравченко Н. А. Система дистанционного обучения как один из факторов повышения уровня конкурентоспособности государства / Н. А. Кравченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика». – 2007. – Том 20 (59). – № 1 – С. 90–95.
2. France Belanger. Evaluation and Implementation of Distance Learning: Technologies, Tools and Techniques / France Belanger, Dianne H. Jordan, Diane Jordan // Idea Group Publishing. - 2000. - 264 p.

УДК 378

УПРАВЛЕНИЕ ЗНАНИЯМИ ЧЕРЕЗ ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В БИЗНЕСЕ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА БИЗНЕС-СРЕДУ

*Маликов В.В., доктор наук государственного управления, профессор
Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет*

Высокая динамика развития, продиктованная современными условиями бизнеса, имплементация новых стандартов и вывод на рынок новых продуктов, методов и средств производства ставят перед высшей школой ряд проблем. Решение этих проблем руководителями учебных заведений обеспечит успех в конкурентной борьбе.

Динамика развития, непрерывное внедрение инноваций и постоянное изменение окружающего мира воздействуют на существующую бизнес-среду. Настоящий виток развития основан на активной информатизации большинства сфер деятельности, что позволяет сегодня говорить о становлении так называемой "новой" экономики, которая влечет за собой изменение требований к организации бизнеса.

В настоящее время следует констатировать, что компании все меньше опираются на физический капитал, снижается стратегическая значимость материальных ресурсов. Наиболее ценной и востребованной становится информация. Так как информация превратилась в главный стратегический ресурс, который необходим для эффективного управления бизнесом, наиболее прогрессивными являются технологии, основанные на управлении и обработке данных - информационные технологии (ИТ).

Дальнейший прогресс ИТ и тенденция к переходу от обычной технологии обработки информации к совместному использованию знаний (извлеченной и интерпретированной информации, необходимой для

решения задачи), их обмену между сотрудниками предприятия объясняют актуальность особенно активно развивающейся информационной технологии управления знаниями (УЗ), аккумулирующей в себе все знания работников, содержащей данные документации и нормативных актов, хранящей сведения о клиентах и позволяющей объединять большие массивы знаний, необходимых для успешного и эффективного управления бизнесом, в определенное множество фактов и правил, доступных в реальном масштабе времени [1].

Процесс управления знаниями представляет собой циклически повторяющуюся последовательность операций накопления, извлечения, структурирования и интегрирования знаний. С каждым новым циклом количество знаний компании увеличивается.

Увеличение корпоративных знаний приводит к необходимости создания системы, которая бы объединяла производственную информацию, сведения об опыте сотрудников, проектах, в которых они участвуют, трансформировала накопленные знания в ценное, осмысленное руководство к действию, а также обеспечивала регламентированный доступ к распределенным информационным ресурсам, прикладным программным системам и формализованным результатам работы. Эффективный способ решения перечисленных проблем — внедрение системы управления знаниями (СУЗ).

СУЗ — совокупность взаимодействующих и взаимозависимых элементов, относящихся к управлению знаниями, обеспечивающая достижение поставленных целей. Практическая реализация СУЗ предполагает осуществление двух равнозначных составляющих — технологической и организационной. Технологическая составляющая — внедрение средств автоматизации: общие базы формализованных знаний, навигация, фильтры, совместная работа над документами, форумы. Организационная составляющая — создание условий, при которых

технологические решения эффективно работают: вводные собрания, разъясняющие консультации, внутри, организационные приказы, реорганизация штата или даже создание отдельного подразделения [2],

Реализация СУЗ позволяет: значительно сократить временные затраты, необходимые для поиска информации по принятию решений или работе с клиентом; снизить финансовые расходы на распечатку, скачивание, пересылку данных, необходимых для решения задачи (теперь эти данные можно получить из профессиональных форумов либо благодаря постоянному доступу к базе знаний предприятия); обслуживать несколько уровней сотрудников сразу, обеспечивая их необходимой информацией; быстрее вводить в курс дела новых сотрудников; ускорить циркуляцию знаний, что способствует их накоплению; обновить продукцию, создать новые способы работы, оптимизировать процессы производства и, как результат, повысить производительность; улучшить экономические результаты предприятия в целом [3].

Внедрение новых информационных технологий в компании позволит повысить прибыль компании, снизить издержки, улучшить обслуживание клиентов, поднимая экономику на новый, более высокий уровень.

В основе работы любой организации лежит квалифицированный интеллектуальный труд. Чтобы максимально эффективно использовать этот самый ценный и важный ресурс, руководители большинства крупных компаний в процессе роста и развития бизнеса прибегают к систематическому и постоянному обучению и переобучению персонала.

В целях минимизации расходов на повышение квалификации и переподготовку персонала и одновременно повышения эффективности внутрифирменной системы обучения предлагается использовать дистанционное обучение (ДО).

Система дистанционного обучения (СДО) — это сложная, многокомпонентная система, имеющая тенденцию к непрерывному изменению и динамическому развитию [4]

Учитывая тот момент, что в корпоративном секторе целью СДО является повышение эффективности, то с его помощью должны решаться в том числе такие вопросы как тестирование при приеме на работу; аттестация персонала; мотивирование сотрудников к росту профессиональных знаний и навыков; управление корпоративным знанием; мониторинг уровня квалификации персонала и др. Выполнение перечисленных задач позволяет не только повысить эффективность работы компании в целом, но и снизить затраты на обучение.

Проведенное в 2001 году компанией Nucleus Research исследование показало, что системы дистанционного обучения являются одними из лидеров по скорости возврата инвестиций (ROI - Return of Investment). Так компания CISCO — один из лидеров телекоммуникационной отрасли, осуществила внедрение системы дистанционного обучения и сертификации для своих сотрудников, клиентов и партнеров. Величина коэффициента возврата инвестиций ROI составила более 900% [5].

Следует также отметить, что использование самых современных технологий делает дистанционное обучение действительно эффективным. Информационные технологии обеспечивают автоматизацию процесса обучения, доставку учебных материалов учащимся, контроль за процессом обучения, контроль знаний.

В настоящее время существует ряд СДО для корпоративного сектора. Среди которых можно выделить Technomatix (Software Development), Finport Training System, (Learning Management System) BaumanTraining, Webtutor и др.

Следовательно, использование дистанционного обучения позволяет компаниям: сократить затраты на обучение; обеспечить непрерывность

обучения персонала; перейти от обучения по принуждению к концепции "самообучающейся" организации; повысить эффективность обучения.

Результаты проведенного анализа показывают, что дистанционное обучение наиболее эффективно для таких компаний с большой филиальной сетью; компаний, имеющих большую сеть агентов/торговых представителей, продающих достаточно широкий ассортимент товаров и услуг (например страховые компании, агентства недвижимости); компаний, производящих/продающих большой, часто меняющийся ассортимент сложного, высокотехнологичного оборудования; компаний, для которых чрезвычайно важное значение имеет владение определенными внутренними программными продуктами, нормативными документами, инструкциями (например банки, финансовые и телекоммуникационные компании).

Таким образом, корпоративное обучение становится стандартом де-факто и повседневным для ведущих корпораций.

Литература:

1. Информационные технологии в бизнесе / Под ред. М. Желены. - СПб.: Питер, 2012. – 123 с.
2. Черняк Л. Управление знаниями и информационные технологии / Л. Черняк // Открытые системы. - 2014. – С. 10-15.
3. Peter F. Drucker. Management Challenges for the 21 st Century / Peter F. Drucker. - UK: Collins, 2001. - 224 p.
4. Абрамова М. А. Дистанционное обучение как показатель развития культуры сферы образования / М. А. Абрамова // Интернет-журнал "Эйдос". - 2016. - 25 апреля.
5. Хуторской А. В. Креативная функция дистанционного обучения \ А. В. Хуторской // Интернет-журнал "Эйдос". - 2015. - 11 февраля.



СЕКЦІЯ 4
ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І
ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 378:657:336.221

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Гончарук С.М. к.е.н., доцент

Приймак С.В. к.е.н., доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

Практичний досвід дає можливість стверджувати, що майбутнє держави у великій мірі залежить від високого рівня професійної підготовки кадрів. Виконання обліковцями та аудиторами своїх професійних обов'язків повинне забезпечувати ефективне управління діяльністю суб'єктів господарювання, їх прибуткову діяльність, наповнення державного бюджету незалежно від політичних змін в державі.

Бухгалтерська та аудиторська діяльність - це професійна робота, для виконання якої необхідні високопрофесійні здібності та навички, вміння та знання, спеціальна освіта, яка б давала їм можливість виконувати облікову, фінансово-аналітичну, організаційну, контрольно-аналітичну, навчально-методичну та науково-дослідну функції незалежно від сфери діяльності. Відповідно до Національної рамки кваліфікацій магістр обліку і оподаткування здатен розв'язувати складні завдання і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Кваліфікаційний рівень магістра обліку і оподаткування характеризують відповідні знання, вміння, комунікація, автономність і відповідальність.

Знання - спеціалізовані, концептуальні, набуті у процесі навчання та професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи; критичне осмислення проблем у навчанні та професійній діяльності на межі предметних галузей.

Уміння розв'язувати складні завдання і проблеми, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах недостатньої інформації та суперечливих вимог; проводити дослідницьку та інноваційну діяльність.

Комунікація полягає у здатності: зрозуміло і недвозначно доносити до інших осіб власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, зокрема і до осіб, що навчаються; використовувати іноземні мови у професійній діяльності.

Автономність і відповідальність характеризують здатності: приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів і прогнозування; нести відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди; продовжувати автономне і самостійне навчання.

Навчальним планом підготовки студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» в рамках спеціалізації «Облік, аналіз та фінансові розслідування» на випусковій кафедрі обліку і аудиту факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка велика увага приділена циклу дисциплін професійно-практичної підготовки, які формують високоякісні знання і вміння, необхідні випускникам для успішної практичної роботи на керівних посадах бухгалтерських та фінансово-економічних служб у різних сферах та галузях економіки. Навчання за освітньою програмою «Облік, аналіз та фінансові розслідування» в рамках спеціальності «Облік та оподаткування» дає можливість:

- відмінно знати чинну нормативно-правову базу обліково-аналітичної, контрольної-аудиторської, фінансово-експертної роботи у державному секторі економіки та у сфері підприємництва;

- сформувати базові знання з нормативно-правового регулювання обліку і фінансової аналітики, державного фінансового аудиту;

- вивчити і розуміти економічну природу фінансових правопорушень;

- оволодіти практичними навичками здійснення фінансово-економічної, управлінської та підприємницької діяльності;

- кваліфіковано застосовувати методи фінансових розслідувань вірогідності обліку, звітності та оподаткування в економічних структурах.

Освітня програма забезпечує підготовку фахівців із відмінними знаннями обліку, аудиту, моніторингу, фінансово-економічного аналізу і прогнозування, відповідає сучасним вимогам роботодавців і насичена інтегрованими дисциплінами професійно-практичної підготовки з бухгалтерського, фінансового та управлінського обліку, фінансового аналізу, фінансового контролю в галузях судово-бухгалтерської експертизи, економіки, обліку і контролю в оподаткуванні підприємством, обліку і оподаткування ЗЕД, обліку у зарубіжних країнах, аудиту, обліку в банках тощо. Особливістю підготовки фахівців у галузі обліку і оподаткування за вказаним напрямом є те, що отримані знання та вміння можуть бути використані практично у всіх сферах та галузях суспільно-економічного і фінансово-господарського життя держави.

Література

1. Про вищу освіту : Закон від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1556-18

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_trategia.pdf.

УДК 378.4

ПРО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

*Ковальова Т.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Політика нашої держави у галузі соціально-економічного розвитку, спрямована на ефективну підтримку сфери освіти як такої, що сприяє сучасному відтворенню людських здібностей в теперішній час. Однак, як зазначає Літікова О.І., сьогодні спрямованість системи освіти на переважне засвоєння системи знань не відповідає сучасному соціальному замовленню, яке потребує виховання самостійних, ініціативних, відповідальних членів суспільства, здатних ефективно взаємодіяти в розв'язанні соціальних, виробничих та економічних завдань [1]. Тому, на сучасному етапі підготовки фахівців з обліку і оподаткуванню, необхідно докласти максимум зусиль для підвищення ефективності їх підготовки.

Питаннями підготовки спеціалістів у вищій школі займалась значна кількість науковців, серед яких: В.Андрущенко, А. Алексюк, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, М. Леценко, В.Майборода, В.Манько, Н. Ничкало, О. Романовський, М.Степко, С. Сисоєва, та ін.; фахівців з бухгалтерського обліку – М. Левочко, О. Літікова, А.Тупчієм та інші. У той же час, ніколи не буде зайвим, ще раз звернути увагу на засоби підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування», ефективність їх використання.

Метою статті є дослідження та обґрунтування засобів підготовки фахівців, які підвищують ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування».

Сисоєва С.О., з посиланням на Я. Серковську-Монкі, вказує на критерії ефективності функціонування системи професійної підготовки:

1) критерії операційні, які пов'язані з організацією та протіканням основних процесів діяльності і виражають як закономірності їхнього розвитку, так і результат щодо досягнення поставлених цілей або реалізації окреслених потреб;

2) критерії економічні, пов'язані зі значущістю (вартістю) позитивних результатів (корисних) та негативних (накладів), що виражають корисність системи щодо основної діяльності (зі створення, надання послуг тощо) — їх називають стимулянтами та дестимулянтами;

3) критерії інформаційні, пов'язані з організацією системи і перебігом процесів інформаційних, що виражають вплив цих процесів на поведінку системи;

4) критерії технічні, пов'язані з готовністю елементів системи, особливо технічних засобів, що виражають вплив техніки і технологій на поведінку системи;

5) критерії експлуатаційні, пов'язані з функціонуванням засобів діяльності, які виражають їх вплив на здатність системи до ефективної дії в окреслених межах часу [2].

Волкова Н.І. розглядаючи проблему фахової підготовки фахівців економічного профілю сформулювала основні умови підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю, а саме:

- застосування інтеграційного підходу до вивчення економічних дисциплін;

- використання інноваційних підходів діяльності педагогів; урахування рівнів професійної адаптованості фахівців економічного профілю;

вільне володіння комп'ютерною технікою;

забезпечення взаємозв'язку навчального матеріалу фундаментальних економічних дисциплін зі змістом господарської діяльності підприємств при набутті студентами знань, умінь та навичок вирішення організаційно - управлінських та фінансово - господарських завдань;

надання спрямованості фундаментальної економічної освіти на формування в студентів мотивів до оволодіння професійно значущими знаннями та вміннями;

- наближення процесу підготовки студентів до практичної діяльності економіста сучасного підприємства [3].

Усі ці умови є доречними і при підготовці спеціалістів з обліку і оподаткуванню і саме вони забезпечать формування у студента високого ступеня теоретичної підготовки, створення рівня соціальної зрілості, високу ефективність в ситуаціях невизначеності та швидку адаптацію до умов робочого середовища.

У межах підвищення ефективності підготовки облікових фахівців у ХНАДУ, особливо що стосується наближення процесу підготовки студентів до практичної діяльності, ми пропонуємо:

– здійснювати маркетингові дослідження з метою вивчення потреби у фахівцях з обліку і оподаткування у роботодавців;

сформувати систему галузевих зв'язків між вищими навчальними закладами та роботодавцями для забезпечення здобуття студентами професійних навичок під час проходження виробничої практики [4];

розробити і запровадити систему ранньої адаптації випускників на первинних посадах [4];

сприяти проведенню круглих столів або методичних семінарів за участі бухгалтерів – практиків щодо підготовки наскрізних програм практики, проводити роботу з наукових досліджень;

поширювати кооперацію проведення навчальних занять (особливо практичних) із залученням фахівців з підприємств (бухгалтерів, аудиторів, податківців).

Особливо важливим, на наш погляд, для майбутнього фахівця з обліку є його практична підготовка на виробництві. Доцільно більш докладно розглядати саме її роль у формуванні професійної компетенції майбутніх фахівців, оскільки під час проходження виробничої практики формуються їх професійні уміння та особистісні якості, а також вона готує майбутніх спеціалістів до самостійного виконання обов'язків на першій посаді, де вони працюватимуть. Під час проходження виробничої практики студент може перевірити свій професіоналізм [5].

Підводячи підсумки вище наведеного, якість професійної підготовки фахівців з обліку і оподаткуванню підвищиться, якщо будуть виконані вище наведені умови, особливо щодо підготовки студентів до практичної діяльності. Усе це забезпечить формування цілісної професійної компетентності майбутніх фахівців.

Література

1. Літікова О. І. Професійна компетентність майбутніх фахівців з обліку та аудиту в умовах запровадження МСФЗ / О. І. Літікова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2370

2. Сисоєва С. О. Європейські вимоги до критеріїв ефективності професійної підготовки фахівців / С. О. Сисоєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/4915/1/S_Sisoyeva_05_14_konf_NDL.pdf

3. Волкова Н. І. Педагогічні умови підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю / Н. І. Волкова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

file:///C:/Users/User/Downloads/pptp_2013_4_4.pdf

4. Про практичну підготовку студентів від 07.02.09 року № 1/9-93 [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/2728 — (Нормативний документ Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Лист).

5. Шульга Л. В. Підвищення якості університетської освіти: професійна та практична підготовка фахівців / Л. В. Шульга, Л. В. Бражник, Ю. В. Вакуленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/335.pdf>.

УДК 378

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

*Мірошниченко Л.О. , викладач – методист
Харківський державний автотранспортний коледж*

У статті розглянуто напрями дослідження проблеми підготовки фахівців з обліку і оподаткування які напряму залежать від якості формування професійної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки. Для розкриття проблеми обрала історико - педагогічні наукові дослідження та сучасні педагогічні дослідження в розрізі філософсько-освітнього, соціологічного, педагогічного, психологічного та юридичного аспектів(напрямів).

Ключові слова: професійна компетентність фахівця з обліку і оподаткування, професійна підготовка, проблеми підготовки.

Постановка проблеми. Інтеграція держави до європейського і світового співтовариств та побудова сучасного громадянського суспільства зумовлюють відповідні зміни в системі освіти. У національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року особлива увага приділяється пошуку інноваційних підходів до професійної підготовки фахівців, спроможних забезпечити умови для розвитку й самореалізації кожної особистості, навчати й виховувати генерацію нових поколінь, здатних до життєдіяльності за умов ринкових відносин [1].

Нова парадигма освіти, що базується на концепції результатів навчання у вигляді компетенцій зароджується, як відповідь на нові виклики розвитку сучасного трансформаційного суспільства [2, с. 5]. У майбутньому столітті, якість професійної діяльності фахівця ототожнювалася з поняттям «кваліфікація», в рамках нової стратегії з'являється поняття «компетентність». В Західній Європі створенню «мови компетенцій», як найбільш зрозумілої між навчальними закладами вищої освіти і роботодавцями, сприяла реалізація основних положень Болонського процесу.

Водночас, підвищенню вимог до конкурентоздатності вітчизняних фахівців та якості їх підготовки сприяли нові соціально-економічні відносини в Україні, що пов'язані зі вступом до Європейського співтовариства. Така зміна пріоритетів в економіці незалежної України висуває нові вимоги до фахівців із бухгалтерського обліку. Все це в сукупності призвело до оновлення Переліку галузей знань і спеціальностей, відповідно до якого перед навчальними закладами вищої освіти постало завдання забезпечити підготовку фахівців за новою спеціальністю «Облік і оподаткування»(галузь знань «Управління і адміністрування») [3].

Пошук і відбір ефективних педагогічних технологій, активних методів навчання у процесі професійної підготовки, спрямованих на формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування передбачає вирішення зазначеної проблеми

Метою статті є розгляд проблеми підготовки фахівців з обліку і оподаткування в залежності від формування професійної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки як психолого-педагогічної та визначення напрямів її дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи матеріали наукової літератури за обраною темою, слід відмітити, що вчені завжди приділяли належну увагу дослідженню проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі, зокрема, таким її аспектам, як організація навчального процесу у вищій школі (А. Алексюк, С. Архангельський, В. Беспалько, Н. Ничькало, О. Пехота, С. Харченко та ін.) [4 - 11].

Немало праць, присвячених проблемам економічної освіти та професійної підготовки студентів економічних спеціальностей, з'явилося у вітчизняній педагогіці. Різні аспекти такої підготовки розглянуті в працях науковців: В.Л. Боброва, В.Д. Базилевича, Л.А. Дмитриченка, В.В. Дем'яненка, А.С. Нісімчука, І.С. Прокопенка, О.С. Падалки, О.Л. Яременка та ін. [12-14]

У дисертаційних роботах останніх років розкриваються різні аспекти підготовки фахівців економічного профілю, зокрема проблеми формування професійних якостей майбутніх фахівців банківської справи, забезпечення якості професійної підготовки майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій та інтерактивних технологій навчання (Н. Б. Беньковська, І. В. Власюк, В. Б. Гриців, І. М. Кобилянська, Т. П. Крутоус, Л. П. Максимова, А. Є. Спіцина, О.І. Яковенко та ін.)

Однак предметом окремого дослідження до сьогодні не було питання з професійної підготовки майбутніх фахівців з обліку і оподаткування з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економічної і педагогічної освіти .

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку виробництва, науки і техніки у майбутнього фахівця за новою спеціальністю в процесі професійної підготовки мають сформуватися такі професійно важливі якості, які дозволять йому проявити готовність до професійної діяльності саме в галузі спеціальних знань «Управління і адміністрування».

Теоретична складність проблеми полягає в невеликій кількості науково-педагогічних теорій, концепцій, інноваційних технологій формування професійної компетентності фахівців нової спеціальності, оскільки до прийняття оновленого Переліку галузей знань і спеціальностей відбувалося підготовка фахівців за спеціальністю «Облік і аудит », яка відносилися до галузі знань «Економіка та підприємництво».

Користуючись результатами аналізу проблем формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування у процесі професійної підготовки, маємо зазначити, що вона носить багатоаспектний характер і може розглядатися в різних контекстах. Розкриємо, обрані нами, напрями дослідження проблем формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування, до складу яких відносяться: філософсько-освітній, соціологічний, педагогічний, психологічний, юридичний аспекти.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого розвідку у даному напрямі. Проведений аналіз дозволив висвітлити проблему підготовки та формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування у процесі професійної підготовки як психолого-педагогічну, для розв'язання якої доцільно спиратися і на історико-

педагогічні наукові дослідження, і на сучасні педагогічні дослідження в розрізі філософсько-освітнього, соціологічного, педагогічного, психологічного та юридичного аспектів(напрямів).

Такий підхід дозволить зробити розгляд даної проблеми в різних контекстах, що надасть можливість досягти очікуваних результатів у формуванні професійно важливих якостей, які забезпечать конкурентоспроможність майбутнього фахівця на ринку праці.

Питання порушені в статті не є вичерпаними, вони потребують уточнень і доповнень щодо складових системи професійних умінь майбутнього фахівця з обліку і оподаткування у процесі професійної підготовки

Література

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_trategia.pdf.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під. заг. ред. О.В. Овчарук, - К : « К.І.С. ». 2004. – 162 с.

3. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266-VII– [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua./contpol/uk/cardnpd?docid =248149695>.

4. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія.: підруч. для студ., асп. Та молодих викладачів вищ. навч.закл. / А. М. Алексюк – К.: Либідь , 1998. – 560 с.

5. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерности, основы и методы : учеб. - метод. пособие / С.И. Архангельский. – М.: высш. шк., 1980. – 368с.

6. Беспалько В. П. Педагогика и прогрессивные технологии образования / В. П. Беспалько. – М. : Педагогика , 1995. – 100с.

7. Кузьмина Н. В. Методы исследования педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд – во ЛГУ, 1970. – 14с.

8. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании : автор. версия / И. А. Зимняя. – М. : Исслед. Центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 40с.

9. Ничкало Н. Г. Теоретико - методологічні проблеми реформування професійно-технічної освіти / Н. Г. Ничкало // Педагогіка і психологія. 1997. - № 3. – С. 105 – 134.

10. Пехота О.М. Особистісно-орієнтоване навчання : підготовка вчителя : [монографія] / О.М. Пехота, А.М. Старєва. – Миколаїв : Вид-во « Іліон» , 2006. – 272 с.

11. Харченко С. Я. Соціально-педагогічні технології : навч. метод. посіб. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Л. П. Харченко, - Луганськ : Альма – матер, 2005. – 552 с.

12. Сучасна економічна освіта : Україна і Болонський процес / За ред.. В. Д. Базилевича . – К. : Знання, 2006. – 326 с.

13. Бобров В. Л. Вища економічна освіта на сучасному етапі розвитку суспільства / В. С. Бобров, Л. М. Каніщенко // Вища освіта України. – 2003. - № 2 – С. 16 -24.

14. Дем'яненко В. В. Освіта в системі економіки знань / В. В. Дем'яненко // Економіка знань та її перспективи для України / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця. - К. : Інт. екон. прогнозув., 2005. – 168 с.

УДК 378.1

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

*Доценко О.М. викладач першої категорії
Харківський державний автотранспортний коледж*

Бухгалтерія – це мистецтво. Це професія, що потребує таланту і терпіння. Це особливий дар бачити за цифрами складний світ економіки у її взаємозв'язках і гармонії. Спеціальність «Облік і оподаткування» – це не лише популярна економічна спеціальність, а й майбутній напрям діяльності для тих, хто прагне розкрити таємниці формування економічної інформації, яка використовується для управління підприємством, організаціями, установами.

Жодне підприємство будь-якої форми власності на сьогоднішній день не може обійтися без послуг висококваліфікованого спеціаліста з бухгалтерського обліку, адже всі вони зобов'язані вести бухгалтерську звітність, а всі інші види звітності базуються саме на ній. Сучасний ринок праці вимагає підготовлених бухгалтерів, які вміють вести облік як в ручному так і автоматизованому вигляді і можуть постійно розвиватись відповідно до змін в економіці та юридичних актах.

Під час навчання на спеціальності “Облік і оподаткування” студенти оволодівають навичками дослідження закономірностей розвитку і управління податковими процесами, бюджетними відносинами держави відповідно до законодавчих і нормативних актів України; розумінням сутності податкових ризиків; вмінням здійснювати внутрішній контроль і вести податковий облік.

На даний момент в Україні дуже велика кількість людей має освіту бухгалтера, деякі з них працюють за спеціальністю, але лише одиниці

відповідають вимогам, які поставлені сучасному бухгалтеру. Для якісного виконання роботи недостатньо мати відповідну освіту, крім цього потрібно присвячувати багато часу на набуття практичних навичок, підвищувати професійний рівень, спостерігати за змінами в законодавстві. Більшість підприємств мають бажання і можливість утримувати не великий штат працівників економічного профілю, а декількох спеціалістів, які мають високий рівень кваліфікації. Бухгалтер повинен глибоко знати теоретичні основи бухгалтерського обліку й аналізу, сучасні методи оподаткування та організації правових відносин, досконало володіти комп'ютерною технікою, основами менеджменту, законами ринку, логістики, виробничої етики та іншими.

Одним зі складних питань, що стоять перед освітою бухгалтерів - є її якість. На сьогоднішній день існує низка слабких місць в професійній освіті бухгалтерів на міжнародному рівні, а саме:

- заочна форма навчання, відкрито багато приватних навчальних закладів, які спеціалізуються тільки на заочній формі навчання. Великим мінусом цієї форми навчання є недостатня якість отриманих знань, адже простіше засвоїти матеріал, який детально пояснено, аніж намагатись зрозуміти самостійно. Спосіб вирішення полягає у суттєвому зменшенні в Україні ліцензованого обсягу підготовки висококваліфікованих фахівців із спеціальності «Облік і оподаткування» за заочною формою навчання та поступового доведення його до рівня, що становить 50% від ліцензованого обсягу підготовки фахівців за денною формою навчання з відповідної спеціальності;

- зниження рівня освіти через можливість студента не своєю кропіткою працею здобувати вищу освіту, а завдяки корупції та сучасним інформаційним технологіям - купувати контрольні, курсові та дипломні роботи. Ні для кого сьогодні не секрет, що на даний момент існує дуже багато приватних осіб, підприємств, які відкрито пропонують свої послуги

в написанні дипломних, курсових та інших наукових робіт. Дану проблему можна вирішити тільки законодавчим шляхом, заборонивши відповідну діяльність щодо торгівлі контрольними, курсовими та дипломними роботами або введення підвищеного оподаткування цієї діяльності; - недостатні масштаби впровадження сучасних інформаційних технологій в бухгалтерський облік, аналіз та податковий облік. У програмах навчальних закладів передбачено вивчення інформаційних систем, але практика викладання цих дисциплін у більшості навчальних закладів абсолютно не відповідає сучасним вимогам;

- існує значний розрив між теоретичною і практичною підготовкою бухгалтерів;

- відсутні дієві зв'язки навчальних закладів з підприємствами. Ці проблеми доцільно вирішувати через скорочення переліку дисциплін, які вивчають студенти, та об'єднання їх у великі комплекси. Необхідне оновлення змісту і структури сучасної освіти, повинен бути присутнім процес постійного підвищення кваліфікації та післядипломної підготовки для досягнення рівня міжнародного спеціаліста.

Вирішення цих проблем допоможе вдосконалити систему державного регулювання, реформування бухгалтерського та податкового обліку. Також це дозволить швидко адаптуватися до ринкових змін, міжнародних стандартів та потреб користувачів в системі прийняття рішень, що буде позитивною зміною для бухгалтерського обліку загалом.

Література

1. Жук В. М. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку і їх вирішення / Жук В. М. // Фінанси України. – 2009. - № 7. – С. 100 – 113.
2. Кузьмінський Р. Реформування бухгалтерського обліку / Р. Кузьмінський // Актуальні проблеми бухгалтерського обліку. - Фінанси України. – 2006. - № 8. – С. 59 – 63.

УДК 378.147

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БУХГАЛТЕРА

*Вербицька В.І., к.е.н, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Кожна молода людина, замислюючись над своїм майбутнім, вбачає, поряд з достатньо високим рівнем власного матеріального забезпечення, себе професіоналом, який всю цю забезпеченість стане «відпрацьовувати». І, для того, щоби мати високооплачувану роботу, він також передбачає, що робота ця має бути затребуваною якомога більше часу.

Від року до року умови ринку праці змінюються, оскільки змінюється світ навколо нас. Але професія бухгалтера, покликана вчасно і чітко забезпечувати споживачів необхідним масивом фінансово-економічної інформації, знаходиться завжди в центрі уваги управлінців та керівників підприємств. В той самий час в Україні дуже малий обсяг людей з вищою освітою бухгалтерів, можливо, це пов'язано зі страхом перед труднощами, з якими люди не готові зіткнутися.

Щоб сучасний бухгалтер був затребуваним фахівцем, він повинен чітко розуміти, що від нього очікується користувачами бухгалтерських звітів та документів.

Державою в особі контролюючих органів вимагається достовірна фінансова та податкова звітність та своєчасна сплата податків, відрахувань та зборів. І така вимога є найбільш близькою та зрозумілою для бухгалтерів, які традиційно спрямовані бездоганно виконувати саме такі професіональні дії. Проте на практиці цього вже замало.

Керівництвом та провідними топ-менеджерами підприємства (для прийняття управлінських рішень) прагнуть від бухгалтера, володіючого значним масивом усілякої фінансової та облікової звітності з набором цифр, організації вищевказаного бухгалтерського обліку згідно потреб в управлінні підприємством, тобто надання сучасної, потрібної та, можливо, упереджувальної інформації в зручній та зрозумілій для них формі.

Інвестори і кредитори підприємства, в свою чергу, також прагнуть отримання від бухгалтера виразної та зрозумілої для них інформації у вигляді фінансової звітності поряд з розшифровками і поясненнями. Ця інформація необхідна їм, щоб мати уявлення щодо можливостей мати справу з таким підприємством, чим воно живе зараз і які перспективи має в майбутньому, а, отже, чи варто в нього вкладати гроші, тобто інвестувати.

Внаслідок вищезначеного керівники підприємств незалежно від форм власності сьогодні вибирають бухгалтерів, здатних до ефективного виконання всіх перелічених функцій, виправдовуючи очікування не тільки держави, але й власників і топ-менеджерів підприємства, а також його інвесторів, кредиторів. Такому бухгалтерові, безумовно, можна довіряти, його цінуватимуть, заохочуватимуть як морально, так і матеріально.

Для тих, хто вже зараз замислився над своїми очікуваннями та перспективами, а також для тих, хто змалку мріяв про світ цифр та балансів, важливе, на погляд авторів, набуття відповідних навиків і компетенцій, які можна і потрібно в собі розвивати [1]. У набутті таких компетенцій та навичок, на наш погляд, дистанційні методи навчання відіграють не останню роль.

По-перше, сучасна молодь не мислить своє повсякденне життя без Інтернету, і саме звернення до цього засобу навчання не є для молодшої людини проблемою, хіба що він (або вона) внаслідок якихось причин не має до нього доступу. Отже, і сам процес практичного застосування

дистанційних методів у навчанні не становитиме для них значних труднощів.

По-друге, прагнучи не відсиджувати час на лекціях та практичних заняттях, а працюючи в довільному, самим студентом обраному, робочому режимі, він обиратиме саме цей вид навчання як зручний та мало бюджетний. В цьому ракурсі не слід також забувати про тих, хто не в змозі відвідувати заняття, тобто для людей з обмеженими фізичними можливостями, для яких дистанційна освіта є єдиним шансом отримати освіту.

Втретє, означена форма навчання є найкращим вирішенням проблеми отримання освіти не тільки для тих, хто прагне успішно поєднувати навчання з роботою, але й для тих, хто мешкає далеко від навчального закладу і не отримав місце в гуртожитку.

І, нарешті, останнім, і, певно, найважливішим аргументом є те, що сама сутність дистанційного навчання є розвиваючою особистістю діяльністю, крім того, в процесі цього розвиваючого навчання формуються і удосконалюються професійні знання, вміння і навички [2, 3].

На жаль, не всі українські вузи, що надають можливість дистанційного навчання, можуть похвалитися високою якістю інтернет-сервісів, як, наприклад, зарубіжні. Досі немає університетів, які надавали б таку послугу безкоштовно, до того ж, дистанційне навчання не передбачає навчальної та виробничої практик, існують певні проблеми з визнанням таких дипломів, оскільки фахівці з набору персоналу рекомендують отримувати дистанційну освіту в якості другої або для підвищення кваліфікації. Однак шанс на якісне впровадження дистанційної освіти в Україні існує, слід тільки звернути увагу на досвід іноземних колег і проявити власну навчальну ініціативу [4].

На противагу цьому, у нашому університеті вже протягом багатьох років активно впроваджується в процес навчання дистанційна освіта, існує відкритий дистанційний курс "Технологія розробки дистанційного курсу".

Він створений з метою засвоєння теоретичні основи проектування дистанційного курсу, безпосередньо проектування дистанційного курсу, визначення компетентності, мети кожного заняття та вибору діяльності для досягнення визначеної мети, отримання практичних навичок створення базових елементів дистанційного курсу, ув'язання діяльності студентів у курсі з визначеними компетентностями. Курс орієнтований на вчителів шкіл, викладачів вищих навчальних закладів та тренерів корпорацій, які планують проводити дистанційне та змішане навчання і передбачає постійну щотижневу роботу. В травні 2018 року у ХНАДУ проведено школу-семінар «Практика змішаного навчання», головною метою якої був обмін досвідом з використання змішаного навчання викладачами ХНАДУ.

Кожного року викладачі розробляють курси з своїх дисциплін та розміщують результати своєї творчості на навчальному сайті. Кафедрою обліку оподаткування та міжнародних економічних відносин розроблені дистанційні курси та курси-ресурси з основних дисциплін професійної підготовки бухгалтера. Це такі дисципліни, як «Фінанси», «Фінансовий облік», «Бухгалтерський облік», «Аудит», «Облік у галузях економічної діяльності», «Гроші та кредит», «Організація та методика аудиту», «Облік за Міжнародними стандартами фінансової звітності», «Облік і аудит», «Звітність підприємств», «Трансформація фінансової звітності до МСФЗ», «Особливості калькулювання в галузях економічної діяльності», «Організація бухгалтерського обліку», «Інвестування», «Облік міжнародних операцій» та ін.. Знаходячись у відкритому доступі для студентів, ці курси є значною допоміжною користю для тих, хто прагне оволодіти знаннями, а не просто отримати диплом про вищу освіту.

Нещодавно, дивлячись цікавий сюжет в новинах про дистанційне навчання, я звернула увагу на слова одного пана, який говорив, що при виборі прийому на роботу людину з вищою стаціонарною формою освіти і людини з вищою дистанційною формою освіти, вони візьмуть на роботу останнього, так як дистанційна освіта означає, що людина не боїться труднощів, наполеглива, перед нею немає недотягнених цілей і вона має легко пристосовуватись до змін, а саме такі люди потрібні в сучасному світі. Як кажуть, коментарі зайві.

Література:

1. Аль-Фади С. Факторы, влияющие на принятие дистанционного обучения: социологическое исследование в открытом университете Кувейта // Дистанционное и виртуальное обучение. 2015, № 2. – Дайджест зарубежных изданий

2. Кузьмінський А. І. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання: навч. посібник / А. І. Кузьмінський // Педагогіка вищої школи. – К. : Знання, 2005. –360 с.

3. Хмель О. В. Психолого - педагогічні особливості системи дистанційного навчання / О. В. Хмель // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2015. – № 11. – С. 181 – 190.

4. Вербицька В. І. Проблеми організації дистанційного процесу навчання та шляхи їх вирішення / В. І. Вербицька // Проблеми теорії та практики дистанційної освіти в Україні. Матеріали всеукраїнської науково-методичної інтернет конференції 18 жовтня 2018 р. / - Харків:Харк. нац. ун-т будів. та архіт., 2018. – С. 10-13.

УДК 338.2:378:331.5

ІНВЕСТУВАННЯ В ОСВІТУ

*Пеняк Ю.С., к.е.н., доцент,
Беляєва Л.А., к.е.н., доцент,
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Освіта – це основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Сучасні умови розвитку України вимагають суттєвого зростання обсягу фінансування освіти як одного із ключових факторів забезпечення економічного зростання держави.

Міцна база знань - це головний крок в напрямку до успішної кар'єри і перспективі гідного заробітку в майбутньому. Покращити добробут без вкладень як би цього не хотілося - неможливо. Проте, коли йде мова про інвестиції, більшість людей асоціює їх тільки з грошима або фінансовими вкладеннями з метою отримання прибутку. Інвестиції – це капітал, вкладений в справу, з метою в майбутньому отримати прибуток від цього вкладення. Щоб принести прибуток своєму власникові, капітал не обов'язково повинен виражатися в грошовому еквіваленті [1, с.59].

Інвестиції в освіту – це головне первинне вкладення в людський капітал. Адже вклади в навчання збільшують продуктивність, а процес навчання сприяє закріпленню теорії з практикою. Люди з якісною освітою оперативно реагують на зміни в передових технологіях, тому більше отримують і швидше окупають вкладення.

Існують різні способи навчання: можна освоювати спеціальність в навчальних закладах або займатися самоосвітою. Класична освіта

передбачає навчання в освітніх установах держави або за її межами. Проте, самостійне навчання також може бути успішним нарівні з вузівським. Технологія самоосвіти, крім самостійного вивчення навчальних матеріалів, ґрунтується на таких елементах навчання як: вебінари, наукові конференції, неформальне спілкування з експертами, практика (якщо інвестиції в освіту не знаходять застосування на практиці, вони не представляють ніякої цінності). Самоосвіта підходить для людей з налагодженою самоорганізацією і цілеспрямованістю. В обох випадках від людини потрібно витратити на це кілька видів ресурсів. До них відносяться:

час, витрачений на освоєння спеціальності.

витрати на навчання. Крім плати за навчання під витратами розуміється і упушена в цей період заробітна плата. Статистичні підрахунки показують, що вона відшкодовується в термін до 5 років у вигляді підвищеного доходу в майбутньому;

зусилля, покладені на освоєння навчального матеріалу.

Для досягнення найбільшого ефекту необхідна наявність всіх трьох чинників. Ці інвестиції в освіту допоможуть здобувати нові знання, розширювати кругозір. В результаті таких процесів будуть приходити нові ідеї, оновлене розуміння досліджуваного предмета, а це допоможе людині зайняти позицію на порядок вище конкурентів у досліджуваній тематиці. Як результат – буде підвищуватися добробут.

Одночасно, крім отримання професійних знань важливим є придбання і непрямих навичок, які також потребуватимуть додаткового інвестування в освіту (знання іноземної мови, комп'ютерних інформаційних технологій та інше). Система освіти не повинна обмежуватися отриманням вищої освіти. Вже зараз слід створювати відповідні програми й інститути, що надають можливість удосконалюватися протягом усього життя, оскільки в умовах постійно

змінюваної ринкової кон'юнктури фахівці, які періодично не підвищують свою кваліфікацію, стають неконкурентоспроможними. Враховуючи це, в країнах Європейського Союзу розробляються спеціальні програми щодо постійної освіти, відбуваються фундаментальні зміни в реформуванні освіти, зростає роль мотивації постійного підвищення рівня освіти [2].

Проте, на сьогоднішній день важливою проблемою є відірваність науки від виробництва. Необхідно орієнтувати дослідження на конкретні цільові програми, розвивати взаємозв'язок «наука - експеримент - виробництво» шляхом підтримки і розвитку інноваційного підприємництва. Одночасно можна буде добитися збільшення частки приватних інвестицій у загальному обсязі інвестування наукових робіт. Слід розробити спеціальні програми, що дозволяють плідно співпрацювати науці і бізнесу, створюючи інноваційні продукти, і таким чином перекласти частину витрат на науку на плечі бізнес-середовища.

Таким чином, освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

Література:

1. Бреус С. В. Інвестування сфери вищої освіти в контексті забезпечення економічної безпеки вищих навчальних закладів / С. В. Бреус, // Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Науково-практичний журнал.- 2016. – Вип.10. – ч. 1. – С. 59-61.

2. Шелест О. Л. Проблеми фінансування освіти в Україні [Електронний ресурс] / О. Л. Шелест, А. П. Демченко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_DWS_/Economics/73409.doc.htm.

УДК 351. 37.047.16

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*Карпеко Н.М., кандидат наук державного управління, ст.викл.
Національний університет цивільного захисту України*

Державне регулювання бухгалтерського обліку – це комплекс заходів законодавчого, виконавчого та контролюючого характеру, за допомогою яких державними органами здійснюється методологічне, методичне та організаційне забезпечення функціонування системи бухгалтерського обліку в Україні. Державне регулювання обліку спрямоване на створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств, захищають інтереси користувачів і гарантують їм забезпечення доступу до інформації, що міститься у фінансовій звітності, яка здатна дати об'єктивну картину фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Розвиток сучасних економічних відносин вимагає отримання достовірної інформації про діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, що, в свою чергу, зумовлює потребу у веденні бухгалтерського обліку на підприємствах України. Це означає, що кожен господарюючий суб'єкт зобов'язаний вести бухгалтерський облік безперервно від створення до ліквідації, з метою реєстрації всіх фактів господарського життя. Дані обліку дають можливість користувачам отримати повну картину діяльності підприємства:

- здійснювати аналіз наслідків прийнятих рішень;
- слідкувати за фактичною наявністю та рухом майна;

- зрозуміти напрямки економічно-правових відносин установи;
- одержати результати її діяльності.

Якщо ж на підприємстві створена недосконала система обліку, то користувачі отримуватимуть недостовірну та викривлену інформацію про господарські процеси та фінансовий стан господарюючого суб'єкта. Це, в свою чергу, може призвести, з одного боку, до втрати підприємством потенційних інвесторів, покупців, замовників, а з іншого – до санкцій та штрафів податкових органів [3]. Тому система обліку на підприємстві повинна бути належним чином організована відповідно до особливостей установи, сфери її діяльності, нормативно-правового законодавства, конкретних економічних, правових та інших умов країни. Але, на жаль, теперішній стан бухгалтерського обліку в Україні не можна вважати досконалим, тому що на сьогоднішній день існує ряд проблем, які потребують невідкладного вирішення.

Отже, сучасний облік потребує певного реформування, тобто необхідним в даний час є створення такої моделі бухгалтерського обліку, яка б реально відображала господарську й фінансову діяльність підприємств України [1].

Серед найважливіших недоліків бухгалтерського обліку можна виділити проблему його державного регулювання. Адже на сьогоднішній день розширилися права підприємств та стала більш вільною їх господарська діяльність, в той же час, сфера державної регламентації обліку звузилася. Це означає, що підприємства мають право самостійно вирішувати низку облікових проблем. Згідно із законодавством України державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється з метою створення єдиних правил ведення обліку та складання звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та їх удосконалення [2]

Система бухгалтерського обліку будь-якого підприємства чи організації є інформаційною основою і умовою здійснення усіх інших функцій управління, що складають логіку циклів управління цим підприємством чи організацією: планування як процесу встановлення майбутніх (прогнозних) показників діяльності; контролю як процесу зіставлення планових та фактичних (облікових) показників; економічного аналізу як процесу оцінки досягнутих показників діяльності та виявлених відхилень від планових параметрів; регулювання як процесу прийняття управлінських рішень щодо забезпечення досягнення планових показників діяльності та усунення негативних відхилень і закріплення позитивних результатів. У зв'язку з цим правове регулювання обліку і звітності підприємств має велике значення у кожній країні.

Література

1. Жук В. М. розвиток регулювання бухгалтерського обліку в Україні / В. М. Жук // Агросвіт. – 2010. – № 16. – С. 29-32. 9. Колісник В. Ю. Проблеми і перспективи складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів обліку та звітності / В. Ю. Колісник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2766/1.pdf>
2. Мартиненко П. Ю. Основні проблеми розвитку бухгалтерського обліку в Україні та шляхи їх подолання / П. Ю. Мартиненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63590.doc.htm 11.
3. Портна К. Л. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні / К. Л. Портна, Т. С. Журба // VII Науково-практична конференція «Спецпроект: аналіз наукових досліджень», м. Жовті Води, 14-15 червня 2012 р.: тези доп. / Інститут підприємництва «Стратегія».

UDK 64.04, 657

**GLOBALIZATION AS A FACTOR OF CHANGES IN THE
INTERNATIONAL ACCOUNTING AND CALCULATION SYSTEM IN
UKRAINE**

*Popova A.M., Ph.D.
Kharkov National Automobile and Highway University*

Several crises in a row and the subsequent decline of the world economy negatively affected the Ukrainian economy. The global crisis and political crisis, the crisis in the country, conflicts could not but affect the Ukrainian and world markets. There were difficult economic conditions in all countries of the world, but the countries with a less developed economy, such as Ukraine, felt the most painfully. Therefore, the issue of changes in the economy has become even more acute in line with changes in the world and the country, as new times of global communications, the global network, Internet commerce and interactive banking services are not possible within the limits of its own country. If a country is unable to create and maintain an efficient economy that is part of global business, then other countries with more efficient and integrated economies in the world economy will take this place.

For Ukraine it is an opportunity to develop not only traditional locomotives of economic growth, such as the mechanical engineering or chemical industry, but also the market of services: transport banking sector, telecommunications, tourism, and even entertainment. However, the development of these industries is impossible without state support. Because they need a well-developed infrastructure, legislative support, and so on. Therefore, it is appropriate to consider the scope of services as a promising industry and study the foreign experience of changes in this area.

The service sector is one of the leading positions in the ratings of companies in the world, the most profitable were: the financial sector, information and other technologies. The development of the economy and the services sector are closely linked in the long run with the growth of household incomes. Growth in the income of the population will lead to greater use of services, but the volume of services add to the growth of gross domestic product no less than the chemical industry or machine building.

Thus, Asian countries can serve as an example of the development of export services. India, due to low wages and the availability of skilled personnel, has become one of the world's centers of information technology; Israel has developed medical tourism with a high level of medical care; Dubai was able to move from the export of crude oil to the financial and tourist center, so the sale of real estate in Dubai even accounts for a significant share of government revenues, the infrastructure is one or even the most developed in the world. The success of all the countries listed above would have been impossible without modern technology, which made long distances "small" and were able to "eliminate borders." Work that can be carried out remotely can become and is already effectively implemented on the territory of Ukraine. Making support not only at the legislative level, but also at the level of training specialists in this profile can lead to a fundamentally new level.

Having become a shadow business with a well-established mechanism, the workers themselves and the state are interested in stable work (the double benefits of employment of the population and the tax to the budget of the country, as well as the inflow of currency on the settlement account is also an important factor). However, globalization also has negative consequences. In developing countries, it exacerbates the stratification of society, reduces the number of middle class, which is the main consumer of services, and consequently, demand for services is limited. Since the decline in living standards forces Ukrainians to reduce their costs, the possibility of producing

goods of Ukrainian enterprises, which will reduce the need for foreign exchange costs and support domestic enterprises, will create new jobs and make it possible to purchase goods at lower prices for the general population, is of great importance. It will give an impetus to the development of technologies and interest in the production of goods not only of imported goods but also to the creation of new high-tech products that will be able to compete effectively in the international market.

Thus, we can conclude that globalization processes have both negative and positive aspects, but the state's influence on processes is decisive. Changes in the economy may encourage entrepreneurs to use the positive experience of other states and rely on domestic production, using foreign investment and interest in Ukraine's development of Ukrainians who do not reside in Ukraine. In this way, it is possible not only to restore the enterprises that have been stopped and to modernize them, but also to create new ones, which will give an impetus to the development of other industries, such as transport or other services.

In the long run, it will allow Ukraine to enter a new technological level and compete successfully in international markets. Solving socio-economic issues requires the training of specialists of a new type of thinking, specialists with an economic outlook that would be able to understand and comprehend the economic processes and phenomena occurring in the social and labor sphere, to possess economic methods of regulation of labor relations. In addition, the ability to work in the system of calculations and accounting of both Ukrainian and foreign, the ability to adapt to changes in the system of accounts is important. Training of specialists on these parameters is an important task of modern education to meet the needs of the modern labor market.

УДК 657

СКЛАДНОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МСФЗ

*Хорошилова І.О., к.е.н., доцент
Шигабутдінова А.І., студент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В умовах глобалізації економіки і переходу до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у сфері бухгалтерського обліку та аудиту проблема підготовки конкурентоспроможного персоналу набуває міжнародного значення.

Підготовку фахівців у вищій школі досліджували багато науковців, з аналізу їхніх теоретичних напрацювань бачимо, що зокрема питання професійної компетентності майбутніх фахівців із обліку та аудиту в умовах імплементації МСФЗ доволі рідко було предметом дослідження.

А оскільки, як нам відомо у системі професійної підготовки фахівців з обліку та аудиту до роботи за МСФЗ існує низка суперечностей між: потребою у теоретичному обґрунтуванні професійної компетентності майбутніх фахівців до роботи в умовах імплементації МСФЗ і недостатньою розробленістю зазначеної проблеми, та замовленням суспільства стосовно компетентних фахівців з обліку та аудиту у сфері МСФЗ і низькою результативністю їхньої професійної компетентності після закінчення навчання у ВНЗ.

Мета дослідження полягає у конкретизації поняття "професійна компетентність майбутніх фахівців з обліку та аудиту в умовах запровадження МСФЗ", а завданням є теоретичний аналіз відповідних педагогічних наукових джерел і порівняльний аналіз різних підходів до

розроблення цієї проблеми. Зміни в економічній сфері України висувають перед системою економічної освіти нові вимоги, виконання яких здійснюється в умовах перегляду існуючих підходів, так як з одного боку, необхідно зберегти позитивні моменти традиційної освітньої системи, а з іншого, – систему освіти необхідно зробити більш гнучкою та адаптивною до інноваційних процесів, щоб у нових умовах економіки, вона зберегла свою роль як одного з домінуючих чинників розвитку та супроводу бізнесу.

Актуальність якісної підготовки фахівців, які володіють професійними знаннями, пов'язана зі Стратегією застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, , законодавства Європейського Союзу та вимог участі України у СОТ [3]. Наразі постала потреба визначення спеціальних компетентностей майбутніх фахівців з обліку та аудиту у сфері МСФЗ, здатних зводити до мінімуму розбіжності в оцінці результатів господарсько-економічної діяльності у процесі використання міжнародних стандартів. Мета введення міжнародних стандартів – забезпечити порівнянність і зрозумілість для міжнародних інвесторів звітів суб'єктів господарської діяльності різних країн світу. Стандарти певною мірою є гнучкими, що дозволяє враховувати особливості національних економік. Зазначаємо також, що лідери ринку, а також компанії, які працюють із зовнішніми інвесторами, виходять на іноземні біржі або просто цінують свою ділову репутацію, вже досить давно складають звітність відповідно до МСФЗ.

Найбільш суттєва відмінність МСФЗ від ПСБО – увага до деталей. Крім форм фінансової звітності, практично ідентичних вітчизняним, МСФЗ передбачає велику кількість приміток, що детально розкривають сутність операцій. Крім того, МСФЗ орієнтовані на відображення об'єктивної інформації про поточний фінансовий стан компанії: в їх основі лежать дані про реальну ринкову вартість активів і зобов'язань.

Системність спеціальної підготовки до облікової роботи за МСФЗ зумовлюється всім контекстом навчання, коли кожна дисципліна розглядається як засіб формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Засвоєння компетенцій відбувається як у процесі вивчення окремих навчальних дисциплін, циклів, модулів, так і тих дидактичних одиниць, які інтегруються в загально-професійні і спеціальні дисципліни [1].

У результаті здійсненого аналізу специфіки професійної діяльності у сфері МСФЗ і складових спеціальної підготовки майбутніх бухгалтерів у ВНЗ до роботи за МСФЗ [4] визначаємо такі спеціальні компетентності, необхідні їм для забезпечення якісної професійної компетентності:

- здатність зводити до мінімуму розбіжності в оцінці результатів господарсько-економічної діяльності у процесі використання міжнародних стандартів;

- здатність забезпечити прозору співпрацю і зрозумілість із зовнішніми інвесторами, вихід на іноземні біржі;

- здатність цінувати свою ділову репутацію, довіру партнерів;

- вміння бути уважним до деталей, великої кількості приміток, що детально розкривають сутність операцій;

- здатність до виконання трудомістких видів діяльності, пов'язаних із переоцінкою всіх визнаних статей за вимогами МСФЗ;

- оперування спеціальними знаннями і вміннями (системи оподаткування, методики визначення сум податків до сплати в бюджеті різних рівнів, до державних цільових фондів, порядку складання податкових декларацій).

Проведений нами теоретичний аналіз педагогічних наукових джерел і порівняння різних підходів до розроблення досліджуваної проблеми дозволив конкретизувати зміст поняття "професійна компетентність майбутніх фахівців з бухгалтерського обліку та аудиту у сфері МСФЗ" як

інтегровану систему її складових, а саме: ключових, базових і спеціальних компетентностей, необхідних для забезпечення якісної роботи з МСФЗ. Нами розкрито зміст ключових, базових і спеціальних компетентностей як умінь і здатностей, поєднання яких надасть майбутнім фахівцям бухгалтерії та аудиту впевненості й досвіду в інтеграції й застосуванні знань в умовах роботи за МСФЗ, сприятиме досягненню ними професійного успіху.

Література:

1. Байденко В. И. Выявление состава компетенций выпускников вузов как необходимый этап проектирования ГОС ВПО нового поколения : метод. пособ. / В. И. Байденко – М. : Исслед. центр пробл. к-ства подгот. спец., 2006. – 72 с.

2. Герлянд Т. Сучасні аспекти формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників / Т. Герлянд // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2010. – № 1-2. – С. 37–43.

3. Гладких Т. В. Шляхи покращення підготовки конкурентоспроможних фахівців з обліку та аудиту / Т. В. Гладких, В. О. Подольська // Міжнар. навч.-метод. конф. : збірник тез доп. ; 10-11 грудня 2009 р. / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми, 2010. – № 1. – С. 18–22.

4. Пальчук О. Проблеми підвищення конкурентоспроможності випускників з обліку та аудиту / О. Пальчук // Нова педагогічна думка. – 2011. – № 1. – С. 149–151.

УДК 378.1

СТОСОВНО МОТИВАЦІЇ ОТРИМАННЯ ОНЛАЙН-ОСВІТИ БУХГАЛТЕРА

*Вербицька В.І. к.е.н, доц.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасний світ розвивається так швидко, що онлайн-освіта стає просто незамінною. У багатьох професіях, і це стосується також професії бухгалтера, набір необхідних навичок змінюється настільки стрімко, що іноді вузи просто не встигають оновлювати програму. Крім того, менеджери, маркетологи, дизайнери, розробники програмного забезпечення - всі ці фахівці не можуть обійтися без додаткової освіти, тому що до моменту закінчення університету частину знань, які вони отримали, вже застаріває.

Рішенням для можливості отримання таких професій з відповідними знаннями та навичками стає онлайн-навчання. Але проблема в тому, що більшості людей для такого навчання не вистачає мотивації. Багато програм припускають вільний графік, відсутність оцінювання та прямого контакту з викладачем. Передбачається, що студент буде керуватися внутрішньою мотивацією, але як її знайти - питання на мільйон.

Згідно з даними eLogicLearning [1], 80% учнів вважають, що онлайн-навчання є більш ефективним, коли включає в себе елемент гри. Тому багато сервісів активно використовують гейміфікацію. Наприклад, в додатку для вивчення іноземних мов Duolingo користувачі збирають внутрішню валюту - «Лінгот», а сервіс для запам'ятовування нових слів Memrise пропонує учневі побути астронавтом. Інші популярні інструменти

- внутрішні нагороди і рейтинги кращих учнів, рівні складності, несподівані сюрпризи та винагороди для найуспішніших і наполегливих. Все це теж можна вважати елементами гейміфікації.

Однак дані статистики показують, що на ринку eLearning домінує «packaged content» - контент, який може доставлятися через різні системи і канали, і не всі вони дозволяють використовувати гейміфікацію [2].

Часто користувачам доводиться покладатися тільки на власне бажання і вміння самотійно боротися з лінню. Професійна діяльність фахівців економічного профілю носить досить різноманітний характер, тому застосування ділових ігор у підготовці фахівців в області економіки допоможе активізувати процес навчання і зв'язати його з майбутньою професійною діяльністю.

На основі практичного досвіду розроблена методика з навчання бухгалтерського обліку. Ця методика дозволяє освоїти бухгалтерський облік, не маючи знань про реальне виробництво. Гра імітує діяльність основних ринкових суб'єктів і інститутів: виробничих підприємств, фінансових, консалтингових, страхових компаній, фондовій і товарній бірж, кадрового агентства, торгової компанії, аукціону, школи бізнесу, антимонопольного комітету, податкової інспекції. Проведені в грі дії аналогічні реальних життєвих ситуацій (купівля землі, цінних паперів, сировини, матеріалів, обладнання, будівництво підприємств, випуск продукції та її продажу, надання послуг, позичання грошей, нарахування та виплата відсотків по ним, оплата в бюджет податків і багато іншого). Пояснення практичних ситуацій за допомогою імітаційної моделі значно полегшує розуміння всіх розділів бухгалтерського обліку, мудрість якого зберігають три головні речі: бухгалтерський баланс; бухгалтерські рахунки; план рахунків бухгалтерського обліку [3].

Введення і широке застосування ділових ігор у ВНЗ дозволяє зменшити час, що відводиться на вивчення економічних дисциплін на 30-50% при більшому ефекті засвоєння матеріалу.

Досвід показує, що для багатьох людей групове навчання працює краще індивідуального: з'являється змагальний дух, можливість обмінюватися досвідом породжує нові ідеї. Але що робити, якщо в курсі не передбачено ніякого контакту з іншими учнями і / або викладачем? В такому випадку на допомогу придуть спільноти в соціальних мережах, де можна розповідати про успіхи, питати порад, рекомендувати іншим вподобані курси, лекції та вправи.

Ще один корисний інструмент - оцінки. У школі не даремно постійно оцінюють знання. Регулярний моніторинг якості знань підвищує мотивацію, тому що учневі не хочеться «знижувати планку».

Ми всі хочемо як мінімум триматися на тому ж рівні, а краще - рости. Якщо інструментів оцінювання немає, їх варто придумати самостійно. Наприклад, якщо вчити нові слова англійською, можна раз в тиждень влаштовувати собі «контрольну»: переводити вправи з карток і рахувати, скільки буде правильних відповідей. Мозок працює таким чином, що для кожної незвичної дії людині доводиться здійснювати серйозне вольове зусилля, приймати рішення. Правильні рішення, як і взагалі будь-які рушення, декому даються дуже складно. Недарма відомі підприємці на кшталт Стіва Джобса і Марка Цукерберга вирішили носити однаковий одяг, щоб економити сили на прийнятті навіть таких рішень.

Щоб економити емоційні і інтелектуальні ресурси, потрібно перетворювати потрібні дії в звички, доводячи їх до автоматизму. Варто визначити точний час для занять, внести його в календар і чітко слідувати встановленим графіком. Деяким людям важливо ділитися своїми досягненнями з оточуючими. Для них відмінно працюють ті самі рейтинги в гейміфіцированих онлайн-сервісах. Якщо такого рейтингу немає, можна

домогтися подібного ефекту самостійно: наприклад, звітувати про успіхи в Facebook або публікувати сертифікати пройдених курсів в LinkedIn або Prometheus [4].

При цьому слід розуміти, що подібний підхід спрацює не для всіх. Тим, хто менше орієнтований на зовнішнє схвалення, така публічність може тільки зашкодити. Якщо студент не відчуває необхідності ділитися новинами про процес навчання з іншими людьми, краще не оголошувати про новий курс публічно, поки не він не його не закінчить або не засвоїть успішно.

Ефективну модель мотивації, яка допомагає в навчанні, розробив у 80-х роках минулого сторіччя американський психолог Джон Келлер. Найвідоміший проект його кар'єри отримав назву ARCS. Розшифровується ця модель так: Attention, Relevance, Confidence, Satisfaction (дослівно - увага, відповідність, впевненість і задоволеність) [2]. Саме ці критерії визначають, чи буде учень/студент мотивований.

Отже, перший пункт - увага. Предмет навчання завжди повинен бути «у фокусі». Нам складно змусити себе вчити щось нове, те, з чим поки не стикаємося в повсякденному житті. Саме тому емігранти вчать мову так швидко: у них просто немає вибору, ці «жахливі» шістнадцять часів в курсі англійської або французькі дієслова стають їх реальністю. Це не означає, що потрібно все кинути і переїхати в іншу країну, але можна розклеїти по будинку стікери з новими словами або формулами і встановити в телефоні нагадування, яке буде повідомляти, коли прийде час пройти новий урок в курсі.

Другий пункт - відповідність, або релевантність. Студент повинен розуміти, навіщо йому потрібен цей курс, як він зіставляється з його життєвими цілями та сподіваннями. Вчити мову, щоб переїхати в іншу країну. Освоїти новий професійний навик, щоб отримати підвищення і прибавку до зарплати.

Впевненість у своїх здібностях - наступна важлива умова. Не слід відразу братися за найскладніші завдання і вибирати «просунуті» курси. Це змусить відчувати себе невпевнено. Краще підвищувати складність поступово (на кожному рівні має бути невеликий челлендж), а успіхи фіксувати і обов'язково час від часу їх переглядати, щоб зрозуміти: «Я можу, у мене виходить». І, нарешті, останнє — щире задоволення.

Література

1. Василенко О. Зарубіжний досвід розвитку дистанційних технологій у неформальній освіті дорослих / О.Василенко [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://lib.iitta.gov.ua/11411/1/83.pdf>

2. E-learning glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.elearners.com/faqs-about-elearnerscom/>

3. Гусева Н. В. Деловая игра «бухгалтерский учет», как имитационный метод активного обучения специалистов экономического профиля [Электронный ресурс] / Гусева Н. В., Шевченко Н. Ю // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2014. – № 11-4. – С. 644-648. – Режим доступу :

<https://applied-research.ru/ru/article/view?id=6200>

4. Кулак Р. Онлайн-освіта: за і проти на прикладі історій випускників Coursera, Udacity, Prometheus [Електронний ресурс] /Роман Кулак. – Режим доступу :

<https://dou.ua/lenta/articles/mooc-stories/>

УДК 378

**ВПЛИВ АДРЕСНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ НА
ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
071 «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ» В ХНАДУ**

*Костенко Ю.О., к.т.н., доцент
Хістанов Д.С., магістр*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На виконання статті 72 Закону України «Про вищу освіту» [1], з 2016 року в Україні були втілені певні зміни моделі державного мовлення (в межах молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та спеціаліста медичного, ветеринарного та фармацевтичного спрямування на основі повної загальної середньої освіти). У відповідності з цими змінами Міністерство освіти і науки України (надалі МОН) встановлює загальну кількість бюджетних місць за спеціальностями. Вищі навчальні заклади, в свою чергу, встановлюють мінімальні та максимальні обсяги вступників, які вони можуть прийняти на умовах державного замовлення з урахуванням відповідних умов прийому. Вступники визначають власні пріоритети у виборі вищого навчального закладу. Єдина державна електронна база з питань освіти (надалі ЄДЕБО) здійснює розподіл вступників за вищими навчальними закладами з урахуванням пріоритетів. Тобто була реалізована модель адресності державного замовлення: «місце їде за вступником».

У 2016-2017 роках відбулося доопрацювання цієї моделі, яке знайшло у «Умовах прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році», так було введено 2 важливих терміна [2]:

– широка конкурсна пропозиція (широкий конкурс) - сукупність відкритих конкурсних пропозицій, яка складає спільну пропозицію

державними вищими навчальними закладами широкого обсягу державного або регіонального замовлення для прийому вступників на місця навчання за державним або регіональним замовленням на певну спеціальність (спеціалізацію) та форму навчання. Відкрита конкурсна пропозиція може входити лише до однієї широкої конкурсної пропозиції;

– широкий обсяг (суперобсяг) державного замовлення - кількість місць на відкриті конкурсні пропозиції, які складають широку конкурсну пропозицію, на які може бути надано рекомендацію для зарахування на місця державного замовлення.

Крім того з 2017 року з'явилася можливість заповнювати вакантні бюджетні місця за рахунок студентів контрактної форми навчання (цієї можливості у 2016 не було передбачено).

На рисунку 1 наведено динаміку контингенту студентів ХНАДУ спеціальності 071 «Облік і оподаткування», я у 2016-2018 рр. станом на 01 жовтня 2018 р. У 2014-2015 рр. на спеціальності «Облік і аудит» (назва за переліком 2010 року) в загалі навчалися тільки студенти за контрактом. Адресне державне замовлення змінило ситуацію на краще. Щорічно кількість студентів, що навчаються за бюджетним замовленням зростає, крім того наявність бюджетних місць опосередковано привело до зростання контингенту контрактних студентів і відповідно загального контингенту взагалі.

У таблиці 1 наведено основні показники прийому бакалаврів на спеціальність 071 «Облік і оподаткування» у 2016-2018 рр. Наведені данні свідчать, що кількість місць державного замовлення на цю спеціальність зменшилася з 923 місць у 2016 р. до 657 у 2018 р., або майже на 29 %. Негативною тенденцією є зменшення кількості заяв на бюджетні пропозиції у ХНАДУ за цей період з 132 до 49, або майже на 63 %. Але треба відзначити, що кількість зарахованих на бюджетні місця не зменшується.

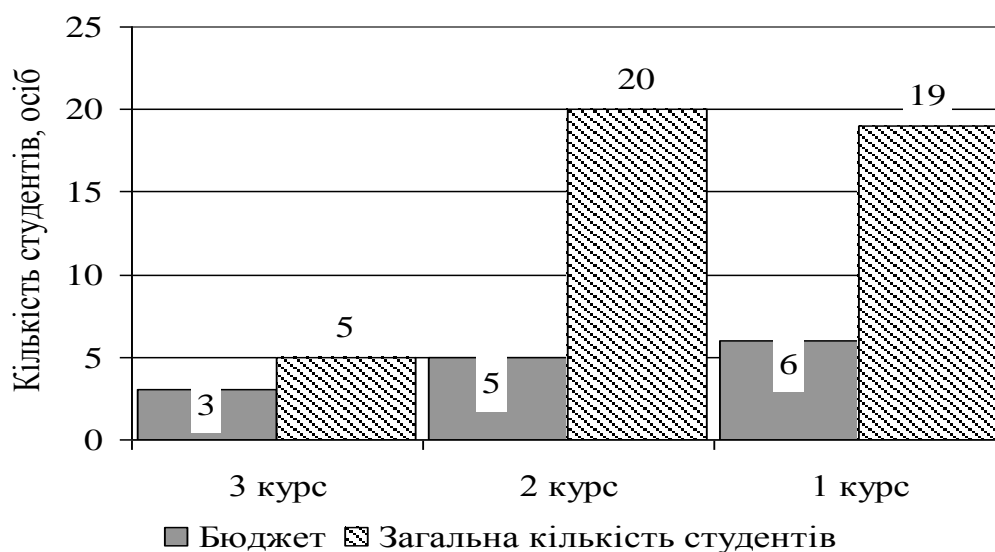


Рисунок 1 - Динаміка контингенту студентів ХНАДУ спеціальності 071 «Облік і оподаткування» у 2016-2018 рр. станом на 01 жовтня 2018 р.

Таблиця 1 – Основні показники прийому бакалаврів на спеціальність 071 «Облік і оподаткування» у 2016-2018 рр. (розроблено авторами за даними [3, 4])

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміни 2018/2016 рр.	
				абс.	%
Кількість місць державного замовлення по Україні	923	789	657	-266	-28,82
Кількість поданих заяв на бюджетні пропозиції	132	139	49	-83	-62,88
Кількість зарахованих на місця державного замовлення	3	5	6	3	100,00
Мінімальний прохідний бал (в ХНАДУ)	158,2	173,6	171,2	13	8,22
Мінімальний прохідний бал (в Україні)	н.д.	170,65	169,7	-	-

Слід відзначити, що конкуренція за цією спеціальністю дуже висока, так за даними ЄДЕБО [4] підготовку по Україні здійснюють 98, а в Харкові 15 вищих навчальних закладів. Лідерами за набором бакалаврів на спеціальність 071 «Облік і оподаткування» в Україні є КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, КНТЕУ, НУ «Львівська політехніка», ЛНУ ім. Івана Франка, ХНЕУ ім. Семена Кузнеця (табл. 2).

Таблиця 2 - Кращі ВНЗ України з набору за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» у 2018 р. (розроблено авторами за даними [4])

№	Назва закладу	Максимальний обсяг державного замовлення	Рекомендовано для зарахування на бюджет	Зараховано на контракт
ТОР-5 ВНЗ України				
1	КНЕУ ім. Вадима Гетьмана	80	65	33
2	КНТЕУ	83	65	31
3	НУ «Львівська політехніка»	45	40	17
4	ЛНУ ім. Івана Франка	50	39	20
5	ХНЕУ ім. Семена Кузнеця	40	28	27
ТОР-5 ВНЗ м. Харкова				
1	ХНЕУ ім. Семена Кузнеця	40	28	27
2	ХНУ ім. В.Н. Каразіна	20	20	6
3	НТУ «Харківський політехнічний інститут»	11	11	6
4	ХНАДУ	10	6	13
5	ХНУМГ ім. О.М. Бекетова	11	5	14

ХНАДУ займає 43 місце серед 98 ВНЗ України та входить до п'ятірки кращих ВНЗ м. Харкова з набору за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» у 2018 р.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Наказ МОН № 1236 від 13.10.2016 «Про затвердження Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2017 році» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1351-15>.

3. Сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>

4. Сайт Єдиної державної електронної бази з питань освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://info.edbo.gov.ua/>

СЕКЦІЯ 5

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЇ І ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЩОДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ



УДК 378.1

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

*Криворучко О.М., д.е.н., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Успішна діяльність організацій та окремих осіб можлива за умови ефективного управління. Вид професійної діяльності з управлінням матеріальними, фінансовими, людськими та іншими ресурсами організації є менеджментом. Репутація на ринку і перспективи розвитку будь-якої організації значною мірою визначаються особистістю менеджера, його професійними здібностями та людськими якостями. Підготовка таких фахівців здійснюється на спеціальності «Менеджмент», яка передбачає формування системних компетентностей, необхідних для ефективного управління організаціями.

Перелік компетентностей формується у межах окремих освітньо-професійних програм (система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти). В якості таких програм на цей час в Україні у межах спеціальності «Менеджмент» виступають наступні: «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент інноваційної діяльності», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Логістичний менеджмент» та ін.

На цей час особливу актуальність набуває підготовка фахівців за програмою «Логістичний менеджмент» в зв'язку з тим, що професія менеджера з логістики [1] за останні п'ять років входить у десятку

найбільш затребуваних професій не тільки в Україні, а й у світі (за експертними оцінками загальна потреба у професійних логістиках становить майже 500-700 тис.чоловік). Менеджер з логістики об'єднує в собі компоненти знань та умінь управлінця, економіста, інженера та юриста. Він володіє сучасними концепціями управління конкурентоспроможністю підприємства; знає шляхи зниження витрат, методи оптимізації управління ресурсами і витратами, вміє налагодити ефективні партнерські відносини; знає та розуміє правила перевезень вантажів усіма видами транспорту, митні процедури, системи складування товарів та управління запасами, організації виробництва продукції, організації постачання сировини і дистрибуції готової продукції, сучасних інформаційних технологій тощо.

Магістр з логістичного менеджменту [1] підготовлений для роботи на керівних посадах, посадах фахівців і менеджерів відділів (служб) логістики транспортних і торговельних підприємств, а саме: керівника відділу (логістики); директора з матеріально-технічного забезпечення (транспорту); начальника відділу (служби) транспорту (постачання, матеріально-технічного постачання, збуту, складу), менеджера з логістики (постачання, збуту), менеджера з транспортно-експедиторської діяльності, логіста-аналітика; фахівця в компаніях, що професійно здійснюють надання логістичних послуг (у транспортно-експедиційних, логістичних компаніях, міжнародних, складських комплексах і митних терміналах, дистрибутивних центрах); консультанта та експерта в компаніях, що здійснюють логістичний консалтинг та аутсорсинг.

Загальною метою магістерської освітньої програми «Логістичний менеджмент» спеціальності «Менеджмент» є формування компетентного управлінця у сфері логістичної діяльності організацій, що функціонують як на національному, так і на міжнародному рівнях. Завданнями програми є формування у здобувачів ґрунтовних знань, розуміння основних теорій,

принципів і методів аналізу, умінь та інших компетентностей щодо планування, організації, оцінювання та контролювання результатів логістичної діяльності підприємства. Значна увага в процесі підготовки магістра приділяється набуттю вмінь оцінювати, формувати та обирати оптимальну логістичну стратегію з урахуванням критичного рівня ризику, розраховувати її результативність та ефективність.

Випускники освітньої програми «Логістичний менеджмент» здатні до планування, оцінки та критичного осмислення бюджету логістичної діяльності, а також до аналізу та синтезу інформації щодо вдосконалення логістичної діяльності підприємства. Водночас вони вміють формувати та успішно реалізовувати перспективні й ефективні управлінські логістичні рішення. Окрім того, випускники спроможні креативно здійснювати стратегічне і поточне планування та контроль матеріального, інформаційного, фінансового, а також документаційного забезпечення логістичної діяльності та здійснювати реєстрацію, облік і контроль логістичних витрат.

Зміст підготовки фахівців з цієї освітньої програми має випереджувальний характер, тобто орієнтований на сучасну світову концепцію управління логістичною діяльністю.

До основних професійних компетентностей за цією програмою слід віднести:

вміння обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до міжнародних стандартів;

вміння виявляти та вирішувати комплексні проблеми в логістиці, розв'язувати складні задачі, пов'язані зі сферою логістичної діяльності транспортного підприємства;

вміння встановлювати критерії, за якими організація визначає подальший напрямки розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні

стратегії та плани, спрямовані на забезпечення високого рівня логістичного сервісу та якості в логістичних системах;

вміння створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління, спілкуватися з експертами з інших галузей при вирішенні проблем логістичної діяльності підприємства, вирішувати спеціалізовані завдання, пов'язані із забезпеченням стійкості логістичних систем;

здатність розробляти проекти та управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість, застосовувати принципи, методи та стратегії щодо організації логістичних систем, процесів та потоків транспортних підприємств, обґрунтовувати механізм та інструменти координації і взаємодії їх елементів;

здатність щодо управління та забезпечення високого рівня логістичної інфраструктури в транспортних системах; здатність до управління логістичними потоками в транспортних системах та окремих функціональних сферах підприємства;

знання, розуміння та критичне осмислення основних теорій, принципів і методів аналізу, оцінювання та оптимізації результатів логістичної діяльності підприємства;

здатність розуміти основні поняття теорії процесного управління, створювати моделі логістичних бізнес-процесів з використанням найпоширеніших стандартів моделювання, аналізувати і контролювати перебіг бізнес-процесів АТП, виконувати оптимізацію логістичних бізнес-процесів; проводити їх реінжиніринг;

здатність організувати систему електронного документообігу для забезпечення логістичних процесів; організувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів в логістиці із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій;

здатність здійснювати аналіз різних аспектів управління фінансовими потоками в логістичних системах; визначати об'єкти витрат, застосовувати методи калькулювання витрат для прийняття управлінських рішень; аналізувати оборотні кошти в логістичних системах, планувати потребу в них; складати бюджет логістичної діяльності; здатність забезпечувати високий рівень логістичного сервісу та якості та ін.

В ХНАДУ у межах спеціальності 073 «Менеджмент» відкрита підготовка фахівців за освітньо-професійною програмою «Логістичний менеджмент». В навчальному плані передбачено такі обов'язкові навчальні дисципліни циклу професійної підготовки: «Управління ланцюгами постачань», «Логістичний менеджмент», «Оптимізація логістичних процесів», «Управління якістю», «Управління проектами і змінами», «Фінансові потоки у логістичних системах», «Інформаційні системи і технології». До дисциплін вільного вибору студентів відносяться: «Проектування логістичних систем», «Інноваційні технології в логістиці», «Реінжиніринг бізнес-процесів», «Маркетинг взаємодії АТП з партнерами», «Управлінське консультування».

Таким чином, підготовка фахівців за спеціальністю "Менеджмент" освітньо-професійною програмою "Логістичний менеджмент" забезпечує набуття високої компетентності і професійності з координації діяльності різних підрозділів підприємства та інших підприємств і організацій щодо ефективного просування товарів і послуг у сферах виробництва та обігу; розв'язування конфліктних ситуацій; пошуку компромісів для погодження інтересів різних ланок логістичної системи.

Література:

1. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010.– К. : Видавництво «Соцінформ», 2010.
2. Перелік галузей знань і спеціальностей. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>

УДК 37.013

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У В И Б І Р К О В О Ї Н А В Ч А Л Ь Н О Ї
Д И С Ц И П Л І Н И « А Д А П Т А Ц І Я З А К О Н О Д А В С Т В А У К Р А Ї Н И Д О
З А К О Н О Д А В С Т В А Є С » У П І Д Г О Т О В Ц І М А Г І С Т Р І В З
П У Б Л І Ч Н О Г О У П Р А В Л І Н Н Я Т А А Д М І Н І С Т Р У В А Н Н Я
В Х А Р П І Н А Д У**

*Клімова С. М., кандидат наук з державного управління, доцент,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові
України*

У період ринкової трансформації економіки та реалізації бюджетної програми «Адаптація системи управління персоналом державної служби до стандартів ЄС» (п. 1.18.60 Постанови Верховної Ради України «Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2019 рік» [1]) відбулося оновлення традицій підготовки магістрів з публічного управління та адміністрування в Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Суб'єкти публічного управління виявляють свою зацікавленість у практичній підготовці слухачів за оновленими програмами. Традиції підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування, про які йдеться у роботах І. М. Трубавіної [2–3], зазнають змін.

Розглянемо змінювання навчального процесу на прикладі вибіркової навчальної дисципліни, яку запроваджено у ХарПІ НАДУ у 2016 р. «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС». Метою викладання цієї навчальної дисципліни є з'ясувати механізми приведення

українського національного законодавства у відповідність до *acquis communautaire*.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС» є:

- з'ясувати організаційно-правові засади адаптації законодавства України до законодавства ЄС;
- ознайомити слухачів із елементами *acquis* ЄС, зазначеними у Додатку XVII до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [4];
- розширити уявлення слухачів щодо проблеми розвитку законодавства України з урахуванням його адаптації до законодавства ЄС;
- навчити слухачів максимально ефективно використовувати отримані знання в процесі нормотворчої діяльності органів публічної влади та реалізації норм права.

У результаті вивчення дисципліни «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС» слухачі повинні:

- знати положення законодавчих актів Європейських Союзу, що застосовуються до секторів, що потребують нормативно-правового наближення; спеціальні правила щодо моніторингу процесу нормативно-правового наближення; захисні заходи нормативно-правового наближення; особливості застосування адаптованих норм права ЄС у національному правопорядку України;
- вільно орієнтуватися в законодавстві Співтовариства або Європейського Союзу, яке адаптується для цілей Угоди про асоціацію [4], договірно-правовій базі відносин України з ЄС;
- уміти організувати та реалізувати заходи щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС, використовувати отримані

знання у нормотворчій діяльності органів публічної влади та під час підвищення професійних навичок.

Міждисциплінарні зв'язки навчальна дисципліна має як з нормативними навчальними дисциплінами «Право в публічному управлінні», «Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека», так і з вибірковими навчальними дисциплінами: «Нормотворчість та правозастосування», «Корупційні ризики в нормопроекуванні».

Трансформаційні процеси, пов'язані з європейською інтеграцією, позитивні результати реформ, підвищення конкурентоспроможності економіки передбачають створення відповідної національної системи освіти та підготовки кадрів. Важливим є створення умов для поєднання роботи з навчанням як у форматі здобуття освіти за вечірньою або заочною формою навчання, так і у форматі практичної підготовки здобувачів вищої освіти денної форми навчання та здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – здобувачі освіти) на робочих місцях [5].

Враховуючи те, що дуальна форма здобуття освіти – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, то вважаємо можливим запровадження окремих елементів цієї форми здобуття освіти під час підготовки магістрів з публічного управління та адміністрування в ХарPI НАДУ.

Проблемою, яка потребує розв'язання, є недостатній рівень готовності багатьох випускників закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти (далі – заклади освіти) до самостійної професійної діяльності на перших робочих місцях, що відповідають здобутій освіті [5].

Проявами цієї проблеми у ХарPI НАДУ є:

- неефективне використання найкращого для навчання часу слухачами ХарПІ НАДУ з питань здобуття професійних компетентностей з вибіркового начального навчання;

- відсутність досвіду роботи у слухачів у сфері нормопроекування;

- відсутність договорів зі суб'єктами публічного управління, що направлені на поєднання навчання осіб у ХарПІ НАДУ з навчанням на робочих місцях в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації з організації та реалізації заходів щодо наближення законодавства України до законодавства ЄС.

Вироблення стратегічного бачення оновлення змісту вибіркової навчальної дисципліни «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС» у підготовці магістрів з публічного управління та адміністрування в ХарПІ НАДУ на основі балансу інтересів закладів освіти, місць проведення виїзних занять та здобувачів освіти:

- 1) визначення складових робочої програми з дисципліни «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС», за якими запроваджується практика виїзних практичних занять на робочому місці установи та органу влади, які задіяні у процесі адаптації законодавства України до законодавства ЄС;

- 2) щорічно проводиться відбір установ та організацій, що надають можливість для виїзних занять (місць проведення виїзних занять) та їх перелік затверджується директором;

- 3) щорічно проводити узгодження змісту практичної частини робочої програми вибіркової навчальної дисципліни «Адаптація законодавства України до законодавства ЄС» з установами та органами влади, які задіяні у процесі адаптації законодавства України до законодавства ЄС;

- 4) установи та органи влади під час виїзних занять надають необхідні ресурси та інформаційні матеріали для виконання практичної роботи,

створюють необхідні умови і можливості для виконання слухачем навчального плану.

Література :

1. Про висновки та пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2019 рік: Постанова Верховної Ради України від 18.10.2018 р. № 2602-VIII. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2602-19?find6*

2. Трубавіна І. М. Сучасні вимоги до розробки програм удосконалення безперервної освіти в Україні / І. М. Трубавіна // Імідж сучасного педагога: науково-практичний освітньо-популярний журнал ПДПУ ім. В. Г. Короленка, ПОППО – Ралтаа: тов. «АСМІ». –1999. – С. 7–9.

3. Трубавіна І. М. До питання про зміст підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування в аспекті культури поведінки і спілкування на основі європейських вимог / І. М. Трубавіна // Педагогічні традиції та інновації в сучасному освітньому просторі. Матер. III всеукр. наук. конфер. (м. Дніпро, 1 жовтня 2016 р.). – Д.: ТОВ «Інновація», 2016. – С. 89–92.

4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 р. // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 75, т. 1. – С. 83.

5. Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти: розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. 660-р // Офіційний вісник України. – 2018 р. – № 76. – Ст. 2548.

УДК 378.1

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

*Федоряка М. С., магістр
наук. керівник: Вдовиченко І. Н. к. т. н., доцент
Криворізький національний університет*

Науковий аналіз проблеми формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності у процесі фахової підготовки передбачає визначення психолого-педагогічних умов, які впливатимуть на ефективність процесу формування зазначеного виду готовності.

Під психолого-педагогічними умовами формування готовності до професійної діяльності ми розуміємо спеціально створене педагогічне середовище, що сприяє формуванню готовності студента до професійної діяльності з фахівцями даної галузі та сукупність методів, прийомів навчально-виховного процесу, які забезпечують формування готовності у процесі фахової підготовки.

Ми визначили низку умов, поміж яких пріоритетності надали формуванню готовності до професійної діяльності – сформованості в студентів мотивації до професійної діяльності та формуванню професійних орієнтацій (мотиваційний і ціннісно орієнтаційний компоненти).

Ми переконані, що мотивація є передумовою поведінки особистості, яка спонукає, спрямовує й організовує поведінку, а також надає особистісного змісту та значущості майбутній професійній діяльності. У разі наявності позитивно спрямованої мотивації професійна діяльність набуває чіткого особистісного змісту, що сприяє перетворенню із зовнішньо сформульованих цілей у внутрішні особистісні потреби. Для реалізації зазначеної психолого-педагогічної умови пропонуємо ввести у

навчально-виховний процес підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності цікаві практичні завдання, моделювання різних ситуацій у процесі вивчення дисциплін.

Професійні ціннісні орієнтації не виникають раптово, а формуються поступово, упродовж навчання у ВНЗ або у процесі безпосередньої професійної діяльності.

Наступною умовою формування готовності до професійної діяльності визначено використання інтерактивних технологій навчання. Інтерактивне навчання – це навчання в процесі спілкування, взаємодії студентів один із одним, із засобами учіння, із навчальним середовищем. Воно передбачає навчання в процесі спілкування, комунікації, коли сама навчально-комунікаційна діяльність перетворюється в засіб навчання [3].

Для практичної реалізації зазначеної педагогічної умови передбачено розробку та підготовку інформаційної бази (текстів лекцій, комп'ютерного й інформаційного забезпечення), яка забезпечуватиме повну можливість студентів отримувати наукову інформацію на рівні завдань спеціальності.

Третьою умовою формування готовності є застосування проблемних виробничих ситуацій під час занять з професійно зорієнтованих дисциплін.

Метод аналізу проблемних виробничих ситуацій полягає в тому, що в навчальному процесі викладач створює проблемні ситуації, які можуть виникнути в професійній діяльності. Від студента вимагається глибокий аналіз ситуації та прийняття відповідного оптимального рішення за певних умов[2].

Варто відзначити, що ефективно сприяти формуванню готовності може компетентний викладач фахових дисциплін, оскільки формування високого рівня готовності до професійної діяльності є неможливим без укомплектування ВНЗ кваліфікованими викладачами.

Важливим чинником удосконалення педагогічної компетентності викладачів в умовах ВНЗ розглядаємо систему підвищення їх кваліфікації,

що забезпечується комплексом підсистем: курсове підвищення кваліфікації; методична робота навчального закладу; самостійна робота; самоосвіта. У зв'язку з гуманізацією освіти та впровадженням особистісного підходу до студентів проблеми самореалізації і самовдосконалення викладачів мають особливе значення.

Отже, реалізувавши у навчально-виховному процесі ВНЗ виокремлені психолого-педагогічні умови, можна забезпечити високу результативність процесу формування готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Література

1. Аксарина И. Ю. Педагогические условия адаптации выпускников школ на этапе перехода от общего к высшему профессиональному образованию : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / И. Ю. Аксарина; Курганский гос. ун-т. – М., 2006. – 19 с.

2. Салов В. О. Основи педагогіки вищої школи : навчальний посібник / В. О. Салов. – Дніпропетровськ : Національний гірничий ун-т, 2003. – 183 с.

3. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / С. О. Сисоєва, С. М. Алексюк та ін. ; за ред. С. О. Сисоєвої. – К. : ВІПОЛ, 2001. – 502 с. – С. 250–251.

УДК 378.1

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ МОЛОДШИХ КУРСІВ ДО НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

*Стороженко Т.В., ст.викл.
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Маліков В.В., проф., Костенко Ю.О., доц.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Відомо, що адаптація молоді до студентського життя - складний і багатогранний процес, що вимагає залучення соціальних і біологічних резервів ще не до кінця сформованого організму. Складність його полягає в тому, що у студента відбувається перебудова всієї системи ціннісно-пізнавальних орієнтацій особистості, освоюються нові способи пізнавальної діяльності та формуються певні типи і форми міжособистісних зв'язків і відносин [1].

Деякі дослідники виділяють три етапи адаптації студентів: фізіологічна адаптація до навчального процесу (займає близько 2 тижнів), психологічна адаптація (триває до 2 місяців), соціально-психологічна адаптація (триває до 3 років) [2]. Якщо процес адаптації не відбувається вчасно, розвивається і накопичується незадоволеність навчанням у ВНЗ, виникають порушення мислення, уваги, пам'яті, сприйняття, що призводить до дезадаптації взагалі. Крім того, спотворене або недостатньо розвинене уявлення стосовно себе, своєї особистості, також веде до порушення адаптації, що може проявлятися в підвищеній конфліктності, незрозумінні своєї соціальної ролі, зниженні працездатності, погіршенні стану здоров'я. Випадки глибокого порушення адаптації здатні призводити до розвитку хвороб, зривів у навчальній, професійній діяльності, антисоціальних вчинків [3].

Труднощі виникають уже на етапі підготовки майбутнього першокурсника до вступу до вузу. Випускні іспити, підготовчі курси, заняття з репетиторами пов'язані з напруженою розумовою діяльністю в стресових для молодшої людини умовах, що, в свою чергу, веде до стомлення і перевтоми. Коли період вступу у навчальний заклад лишається позаду, першокурсник занурюється в світ небезпечної свободи. Крім того, це пов'язано і з тим, що в школі і вдома молоді люди перебувають під постійним контролем батьків і вчителів. Але сучасні умови такі, що в даний час багато студентів приїжджають вчитися з області (селища, села) і, живучи в місті, вони виходять з-під опіки батьків і починають своє самостійне життя. Контроль з боку батьків неможливий, а самі студенти не звикли до самоконтролю.

Ще одна проблема, з якою стикаються студенти, полягає у відмінності систем навчання в школі і в інституті, в рамках якого значна роль в навчальному процесі відводиться самостійній роботі і його пошуковій активності. Крім того, час навчання у вузі збігається з періодом юності, який відрізняється складністю становлення особистісних рис.

Юнацький вік є періодом життя людини, що визначає перехід від залежного дитинства до самостійної дорослості, що передбачає, з одного боку, завершення фізичного дозрівання, а з іншого - досягнення соціальної зрілості. Юність є етапом формування самосвідомості, етапом людської близькості, коли цінності дружби та любові можуть бути першорядними.

Період юності - це період самовизначення. Самовизначення - соціальне, особистісне, професійне, духовно-практичне - складає основну задачу студентського віку [4]. Юнацьке самовизначення є виключно важливим етапом формування особистості. У цьому віці людина є дорослою і в біологічному, і в соціальному відношенні. Суспільство бачить в ньому вже не стільки об'єкт соціалізації, скільки відповідального суб'єкта суспільно - виробничої діяльності, оцінюючи її результати за «дорослими»

стандартами. В якості головного результату самовизначення психологи виділяють потребу студента зайняти внутрішню позицію дорослого, усвідомити себе як члена суспільства, визначити себе в світі, тобто зрозуміти себе і свої можливості поряд з розумінням свого місця і призначення в житті [5].

Розгляд соціальних аспектів адаптації студентів молодших курсів до певних умов неможливий без визначення понять соціально-психологічної адаптації і соціалізації. Вчені розглядають ці процеси як близькі і взаємозалежні. Але ці поняття не є однаковими. Соціалізація особистості - це формування і становлення особистості через оволодіння соціальним досвідом. Соціальна адаптація виступає одним з провідних і визначальних механізмів соціалізації особистості.

Процес соціальної адаптації студентів першого курсу має різні напрямки в залежності від груп студентів (іногородні, студенти із сільської місцевості і т. Д.). На неї впливають зовнішні чинники: сім'я, сформовані раніше цілісні орієнтації, особисті інтереси, специфіка факультету, соціальний статус. Згідно віковому періоду, до студентів молодших курсів відносять молодих людей у віці від 17 до 20 років. Фахівці в області вікової психології і фізіології відзначають, що здатність людини до свідомої регуляції своєї поведінки в 17-20 років розвинута не в повній мірі. Часто зустрічається необдуманий ризик і невміння передбачити наслідки своїх вчинків. Молоді люди стикаються з суперечностями в розвитку своєї особистості, які можуть викликати внутрішню невпевненість в собі і іноді супроводжуватися зовнішньою агресивністю, розбещеністю або відчуттям того, що їх не зрозуміли.

В адаптації першокурсників до вузу зазвичай виділяються наступні головні труднощі:

- негативні переживання, пов'язані з залишенням вчорашніми учнями шкільного колективу з його взаємною допомогою і моральною підтримкою;

- невизначеність мотивації вибору професії, недостатня психологічна підготовка до неї;

- невміння здійснювати психологічну саморегуляцію поведінки і діяльності, що посилюється відсутністю звички до повсякденного контролю педагогів, пошук оптимального режиму дня і відпочинку в нових умовах;

- налагодження побуту і самообслуговування, особливо під час переходу з домашніх умов в гуртожиток;

- відсутність навичок самостійної роботи, невміння конспектувати, працювати з першоджерелами, словниками, довідниками, покажчиками.

Дослідниками виділяються наступні види соціальної адаптації студентів [6]:

- а) професійна - під якою розуміється пристосування до характеру, змісту, умов і організації навчального процесу, вироблення навичок самостійності в навчальній і науковій роботі;

- б) соціально-психологічна - пристосування індивіда до групи, взаєминам з якою, вироблення власного стилю поведінки.

Інакше кажучи, «під адаптаційною здатністю розуміється здатність людини пристосовуватися до різних вимог середовища (як соціальним, так і фізичним) без відчуття внутрішнього дискомфорту і без конфлікту з середовищем» [7]

Адаптація - це передумова активної діяльності і необхідна умова її ефективності. У цьому позитивне значення адаптації для успішного функціонування індивіда в тій чи іншій соціальної ролі [8]. Так само дослідники розрізняють три форми адаптації студентів-першокурсників до умов вузу:

1) дидактична, пов'язана з пристосуванням до нової дидактичної ситуації, яка відрізняється від шкільної формами і методами організації навчального процесу. Ця новизна і пов'язані з нею труднощі створюють свого роду бар'єр, який треба подолати. Головними труднощами даного аспекту є зростання обсягу і складності навчального матеріалу, збільшення питомої ваги самостійної роботи, а також невміння працювати самостійно, планувати і розподіляти свій час та інше;

2) професійна, яка передбачає формування любові до обраної спеціальності, поступове набуття професійних умінь і навичок;

3) соціально-психологічна, пов'язана з труднощами в засвоєнні нових соціальних норм, встановленні і підтримці студентом певного соціального статусу в новому колективі. Соціально-психологічна адаптація нерідко ускладнює дидактичну, оскільки вимагає перемикання уваги з навчання на спілкування.

Всі ці сторони одного процесу тісно пов'язані між собою. Кожна з них має свої характерні риси й особливості і відіграє важливу роль в житті першокурсника.

Розвиток студента на різних курсах має деякі особливі межі. Перший курс вирішує завдання залучення недавнього абітурієнта до студентських форм колективного життя. Поведінка студентів відрізняється високим ступенем конформізму, у них відсутній диференційований підхід до своїх ролей. Другий курс - період найбільш напруженої навчальної діяльності студентів. У житті другокурсників інтенсивно включені всі форми навчання і виховання. Студенти отримують загальну підготовку, формуються їх широкі культурні запити і потреби. Процес адаптації до даного середовища в основному вже завершений.

Виходячи з усього вищесказаного, можна зробити висновок, що психолого-педагогічні особливості студентів молодших курсів залежать від видів адаптації до навчального процесу.

Література

1. Ахундова Т. Ю. Социальная педагогика / Ахундова Т. Ю. - М.: Изд-во Просвещение, 1992, - С.157-159.
2. Симаева И. Н. Динамика эмоционально-чувственного состояния личности в процессе адаптации к деятельности / Симаева И. Н. - Изд-во Калининград, 2002, - 218 с.
3. Свеницкий А. Л. Социальная психология / Свеницкий А. Л. - М.: Изд-во ЛГОЛУ, 2011. - 217 с.
4. Гутник И. Ю. Педагогическая диагностика образованности школьников / Гутник И. Ю. - СПб.: Изд-во Теория, 2011. - 167 с.
5. Слободчиков В. И. Основы психологической антропологии. Основы психологической антропологии : Психология развития человека / В. И. Слободчиков, Е. И. Исаев. - Изд-во Логос, 2003, - 56 с.
6. Лисовский В. Т. Социология молодежи : [учебное пособие] / Лисовский В. Т. - СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского университета, 1996. – 361 с.
7. Ананьев Б. Г. Избранные психологические труды : В 2 т. / Под ред. А.А. Бодалева и др. - М.: Изд-во Знание, 1980. - 127 с.
8. Абабков В. А. Адаптация к стрессу: основы теории, диагностики, терапии / В. А. Абабков, М. Перре. - СПб.: Изд-во Речь, 2004. - 166 с.

UDK 327

**USE OF THE DEVELOPMENT OF MODERN TECHNOLOGIES
IN STUDY OF INTERNATIONAL ECONOMIC PROCESSES UNDER
THE WORLD INTEGRATION**

*Popova A.M., Ph.D.
Kharkov National Automobile and Highway University*

The world economy is changing the priorities in the development of all the countries of the world, now it is safe to say that all the states of the world interact in the global economy without exception. These trends are not in the way of the Ukrainian economy, so using the world's experience to create the foundation for the development of the national economy is a potential that should be realized.

Technological changes over the past hundred years can be compared only with the tsunami, when the shock, sometimes even insignificant, can lead to a great moment that can produce incredible actions, destroying created by nature and man for a few moments. So this metaphor can give you the opportunity to cover all the strength of these changes. However, despite technological breakthroughs and ultra-modern technology, the requirements for settlement operations, accounting, taxation and international settlements remain unchanged. So they began to be implemented using computer technology, but still only human resources are able to coordinate these processes, as well as fulfill the functions of control over financial and other flows. Today's conditions give access to information technology from the very birth of a child and throughout their lives, so the use of opportunities provided by scientific and technological progress is a natural and effective means of training highly qualified specialists in the field of economics and entrepreneurship.

Modern technology is especially important for specialists in the field of international economics and international economic relations, when the number of factors influencing economic processes increases in connection with the expansion of the process of globalization. The possibilities provided by the state-of-the-art information technology of computer equipment, software enable the study of the dynamics of economic processes in the world using large amounts of data. In turn, it will provide the specialists in the field of economics with broad prospects for applying the knowledge gained, as within the enterprise, by studying the dynamics of processes inside the enterprise and beyond, exploring the external environment of the enterprise.

With the help of modern technologies and knowledge gained in various aspects of economic processes, specialists are able to forecast and create models for researching the activities of competitors, the dynamics of changes in prices for raw materials used in production, changes in the cost of energy carriers necessary for the process of creating services (for example, the price change for gasoline and diesel fuel in road transport), currency fluctuations (significantly in foreign trade operations) and other many aspects of the activity of the enterprise and on Wednesday Specialists use specialized software for this purpose, but in addition to it, the use of Excel program, which develops more and more user-friendly interface and improves the convenience of the intuitive menu, while retaining all its functional capabilities, has also become widespread.

Thus, in the training of specialists in the field of economics, this software is successfully used to study economic processes and build economic models in many disciplines, such as economic and mathematical modeling. The construction of programs takes place based on already established patterns and provided source data, and with further learning in the process of acquiring new knowledge and skills, students have to independently receive information while undergoing production and pre-diploma practice, forming a general picture of the company's work. Displays in the report various aspects of the company's

activities and performs scientific developments are widely used the possibilities of modern technology for studying the dynamics and distinguishing patterns in the work of firms or other objects of practice.

The possibilities of studying economic processes in Ukraine and abroad using the new possibilities provided by computer processing of information allow us to consider the variety of theories for modeling economic processes of the whole country. Without a computer, a similar volume of calculations of indicators for different parameters is a complicated task that will require the involvement of more than one specialist and a significant amount of time that makes it impossible to carry out the above operations without the use of modern technology.

For a specialist in the international economy, this is especially important in the study of economic processes in other countries, where the main source of information is statistical data, which are difficult to perceive and analyze even for a specialist with vast experience. As it was possible to see the use of modern technology will make it easy to use for students to use several sufficiently labor intensive operations: the processing of a large array of data, the definition of regularities, and the most important presentation of the information in a simple to perception form with the subsequent possibility of use in presentations and business, projects. So the use of modern information technology in the training of specialists in the field of economics and business is important for the training of highly skilled specialists able to solve a wide range of tasks and successfully compete in the labor market.

The ability to implement specialists with the above skills and abilities is difficult to overestimate in today's conditions of hard competition in the labor market. Also, for educational institutions, this is an additional opportunity to raise the level of competitiveness of their services to a new level.

During the pursuit of new technologies, we should not forget the traditions of a higher school that have been developing for several decades and

have already proven their effectiveness and quality. So, students often try to avoid contextualizing lectures, but they have long been confirmed by specialists from different fields not just education.

The combination of experience with modern teaching technology allows you to increase the productivity of learning, its curiosity, move in the modern pace of life, while not losing the useful experience and foundations of university education.

УДК 378.1

КОМПЕТЕНТНІСТНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАСІБ НАДАВАННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Хорошилова І.О., доц.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Останнім часом пріоритетне значення в організації приділяється теоріям мотивації, конкретним методам і принципам стимулювання працівників, активізації їх діяльності та підвищення ефективності праці. Тут мотиваційний аспект відіграє значну роль, так як готовність і бажання людини працювати є одними з ключових факторів успіху функціонування будь-якої організації. Способи, що визначають цілеспрямоване і розумне вплив на персонал через розуміння мотивів його діяльності і розвитку творчої ініціативи, сьогодні є одним із найскладніших завдань в організації. Все частіше йде мова про створення дієвої моделі мотивації, яка сприяє підвищенню результативності, продуктивності праці і поліпшення якості роботи [1].

Соціальний і технологічний розвиток у навколишньому середовищі, прискорене нагромадження інформаційних ресурсів та засобів навчання, які стають доступними для більшості людей планети, мобільність

населення зумовлюють переосмислення функцій і результатів освіти як основоположної компоненти формування світогляду особистості.

Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу, серед яких Австрія, Велика Британія, Канада, Нова Зеландія, Німеччина, Франція, деякі країни Східної Європи: Угорщина, Румунія, Молдова, Литва, Латвія та інші - розпочали ґрунтовну дискусію, яка й досі триває на міжнародному рівні, навколо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з технологічним суспільством, що швидко розвивається.

Як показує аналіз досвіду освітніх систем багатьох таких країн, одним зі шляхів оновлення змісту освіти і навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження [2].

В основі теорії «Z», яка була розроблена Вільямом Оучі, лежить припущення про те, що люди за своєю природою потребують професійного зростання, розвитку і застосуванні своїх знань, умінь і здібностей в процесі трудової діяльності. При цьому, працівники прагнуть і до суспільного визнання своїх знань, умінь і досягнень. Прагнення до підвищення професійного рівня робить людину справжнім професіоналом, для якого важлива осмислена, продуктивна і цікава робота, і певна ступінь автономності при виконанні своїх функціональних обов'язків. Тому він більше реагує на творчі ідеї, ніж на встановлені процедури і накази, і прагнути до розширення кола своєї відповідальності та автономії [2]

Результатом процесу формування творчої особистості буде формування загальної компетентності людини. Міжнародна комісія Ради Європи у своїх документах розглядає поняття компетентності як загальні, або ключові вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, або опорні знання [3].

За визначенням Кілбурга Равена, компетентність - це сукупність компонентів, багато з яких не залежать один від одного. Одна частина з них належить до когнітивної сфери, а інша - до емоційної. Компетентність включає в себе не тільки інтелект і здібності, а й внутрішню мотивацію [4].

Мотиваційний компонент навчальної діяльності має на меті пробудити й закріпити стійке позитивне ставлення до навчальної діяльності, викликати допитливість, пізнавальний інтерес, закріпити особистісно значущий сенс навчальних дій. Методичне забезпечення цього компонента формує внутрішню потребу самостійно навчатися [1].

Під поняттям "компетентнісний підхід" науковці розуміють спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових і професійних компетенцій особистості [2]. Головним стимулом для розвитку зусиль у галузі компетентнісного підходу в освіті стали вимоги бізнесу та підприємництва. Сучасні роботодавці в більшості країн зазвичай не мають претензій до рівня технічних знань випускників вищих навчальних закладів, проте вони часто відзначають як ваду сучасної освіти невпевненість випускників і брак досвіду при інтеграції і застосуванні знань у процесі прийняття рішень. Допомогти студентам навчитись знаходити правильні рішення у конкретних ситуаціях, навчальних, життєвих, потім - професійних - одне із завдань освіти [3].

Усі компетенції людини слугують здатності користувача мовою до спілкування і можуть розглядатися як аспекти комунікативної компетенції (здатність користуватися мовою залежно від конкретної ситуації). До них входять: загальні, комунікативні мовленнєві компетенції. Комунікативна мовленнєва компетенція має такі компоненти: лінгвістичні, соціолінгвістичні, прагматичні компетенції. До власне лінгвістичних компетенцій, тобто професійних компетенцій, яких потребує мовна підготовка майбутніх спеціалістів з економіки належать: лексична компетенція, граматична компетенція, семантична компетенція, фонологічна

компетенція, орфографічна компетенція, орфоепічна компетенція. Набуття цих компетенцій приводить до розвитку вмінь мовлення, аудіювання, читання і письма.

Мовленнєві вміння включені до загальних цілей навчання. Мовленнєві вміння визначаються й інтегруються відповідно до мовної поведінки, яка є специфічною для сфер і ситуацій, пов'язаних із навчанням та спеціалізацією. Так, наприклад, майбутні фахівці з економіки мають знати як робити презентації. Ці уміння включають у себе всі чотири мовленнєві вміння. У цьому випадку вміння говорити має пріоритет над вміннями слухати, читати і писати.

Мовленнєва взаємодія студентів проходить за співучастю викладача в різноманітних формах: парах, тріадах, невеликих групах, усією групою. Використання мовних ігор дає змогу спілкуватися в різних соціальних контекстах та різних ролях. Вивчення мови, таким чином, розглядається як набуття знань та інтегрованих мовленнєвих умінь у їх взаємодії, як цього вимагають життєві ситуації.

Оволодіння вміннями мовлення, аудіювання, читання і письма здійснюється шляхом реалізації видів мовленнєвої діяльності, які моделюють ситуації реального спілкування. У зв'язку з цим навчальна діяльність зорганізується таким чином, щоб студенти здійснювали мотивовані дії з мовним матеріалом для вирішення комунікативних завдань, що спрямовані на досягнення цілей і намірів спілкування.

Процес навчання не може цілком збігатися з процесом комунікації в реальному житті, оскільки навчання здійснюється поза мовним середовищем. Тому йдеться про максимальне наближення процесів навчання і спілкування саме з такими параметрами, як комунікативно-мотивована поведінка викладача і студентів, і наочність процесу спілкування, що забезпечується відбором ситуацій, які відображають інтереси і потреби студентів.

Питання інтенсифікації навчального процесу завжди було у центрі уваги методистів і викладачів, і не випадково, що більшість наукових і практичних праць, незважаючи на їх різноманітність, прямо чи посередньо торкаються цієї проблеми. Шляхи вирішення цієї проблеми припускають і пошуки раціонального виділення мінімуму мовного матеріалу, і запровадження інноваційних навчальних програм, і вдосконалення навчальних планів, як і прагнення більш ефективного й економічного використання аудиторного часу та вирішення питань, що пов'язані з організацією позааудиторної роботи студентів.

Таким чином, навчаючись спілкуванню у процесі самої комунікації, студенти набувають комунікативної компетенції.

Література

1. Аюпов Р. Г. Развитие профессиональной компетентности как фактор повышения уровня мотивации персонала [Электронный ресурс] // Актуальные вопросы экономических наук: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Уфа, апрель 2013 г.). — Уфа: Лето, 2013. — С. 85-87. — Режим доступа :

<https://moluch.ru/conf/econ/archive/76/3738/>

2. Усанов Н. И. Развитие профессиональной компетентности в структуре трудового потенциала современной организации: автореф. дис.... канд. социол. наук: 22.00.03. — М, 2009.

3. Как превратить знания в стоимость: Решения от IBM Institute for Business Value / Сост.: Эрик Лессер. Лоренс Прусак; [Пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. - 248 с.

4. Kilburg R. R. Toward a conceptual understanding and definition of executive coaching // Consulting Psychology Journal: Practice and Research.- 1996. - №48 (2). - P. 134 - 144.

УДК 37.07(06)

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ З ТЕМИ «ФОРМУВАННЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ
ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА»**

*Рябцун Л.Ю., магістрантка Інституту економіки та бізнес-освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кірдан О.П., к. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки та соціально-
поведінкових наук
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини організаційно-методичні засади оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти базовано на «Положенні про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти», що є складником комплексу положень з організації освітнього процесу в університеті.

У положенні визначено організаційно-методичний інструментарій для застосування технології оцінювання за 100-бальною шкалою Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) як основи моніторингу якості освіти здобувача вищої освіти в УДПУ.

Зважаючи на те, що основним документом навчально-методичного забезпечення дисципліни, передбаченим освітнім законодавством, є робоча програма навчальної дисципліни, вимоги до змісту якої встановлені п. 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (програма навчальної дисципліни, заплановані результати навчання, порядок оцінювання результатів навчання, рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті). На основі положення та методологічних

підходів до модернізації підготовки фахівців освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності 051 «Економіка» [1] кафедрою економіки та соціально-поведінкових наук й науково-методичною комісією Інституту економіки та бізнес-освіти розробляються свої рекомендації щодо критеріїв та засобів оцінювання навчальних досягнень з окремих навчальних дисциплін / циклів дисциплін з урахуванням специфіки змісту та характеру пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Згідно нормативних документів МОН України засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Економіка підприємства», у тому числі з теми «Формування, реалізація та оцінювання ефективності програми інноваційного розвитку підприємства», можуть бути: стандартизовані тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Література:

1. Кірдан О.П. Методологічні підходи до модернізації підготовки фахівців освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності 051 «Економіка» / О. П. Кірдан // Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи: матеріали третьої Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 16–17 лютого 2018 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – С. 19-20.

УДК 378.4

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

*Федотова І. В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Впровадження інтерактивних методів навчання – один з найважливіших напрямків вдосконалення підготовки студентів в сучасному ВНЗ і обов'язкова умова ефективної реалізації компетентнісного підходу при підготовці майбутніх менеджерів.

Застосування викладачем сучасних педагогічних технологій сприяє розвитку ключових компетенцій у студентів. Найбільш важливою компетенцією для роботодавців є вміння і здатність людини оперативно вирішувати професійні завдання [1]. Одним з найбільш розповсюджених методів викладання – є інтерактивне навчання.

Під «інтерактивним навчанням» розуміється навчання, засноване на спільній комунікації, навчання за допомогою діалогу, відносини між викладачами та студентами в наступних форматах: розмова, діалог, обговорення, спільні дії [2]. Інтерактивні методи не тільки формують і розвивають активність сприйняття і особистісну значимість в навчанні.

Відмінністю інтерактивних методів навчання від методів традиційного навчання є використання життєвого досвіду, розкриття особистісних і професійних здібностей через аналіз і систематизацію інформації. За допомогою інтерактивних методів студенти освоюють наступні знання, кваліфікацію, навички та вміння: розвиток критичного мислення, рефлексивних здібностей; аналіз і оцінка своїх ідей і дій; самостійне розуміння, всебічний аналіз і вміння відбирати інформацію;

самостійне формування нового знання; участь в дискусіях, відстоювання своєї думки; прийняття рішень і вирішення складних питань.

У процесі інтерактивного навчання викладач вчить формулювати, обґрунтовувати та правильно передавати свої думки, вести дискусію, слухати інших, поважати і враховувати інші думки і точки зору.

Види робіт в інтерактивному навчанні: спільна робота (в парах, групах і колективі); рольові та ділові ігри, дискусії; робота з різними джерелами інформації (книги, лекції, інтернет, документи, музеї); презентації; тренінги; інтерв'ю; опитування тощо [3]. Можна відзначити безліч видів інтерактивних методів навчання, однак, найбільш перспективним щодо підготовки майбутніх менеджерів, потрібно виділити окремо метод аналізу конкретних ситуацій або кейс-метод. Кейс-метод є однією з сучасних технологій навчання.

Аналіз конкретних ситуацій (case-study) – метод активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, при якому студенти та викладачі беруть участь у безпосередньому обговоренні ділових ситуацій або завдань [4]. Кейс-метод має наступну технологію проведення: спочатку розробляється модель конкретної ситуації на прикладі реального підприємства, і позначається той комплекс знань і практичних навичок, які студенти мають проявити або отримати; при цьому викладач виступає в ролі ведучого, що генерує питання, фіксує відповіді, підтримує дискусію.

Відмінними рисами кейс-методу є:

- опис проблемної ситуації;
- альтернативність вирішення проблемної ситуації;
- єдина мета і колективна робота з вироблення рішення;
- функціонування системи групового оцінювання прийнятих рішень;
- емоційне напруження учнів.

Мета методу конкретних ситуацій (case-study) – аналіз конкретної ситуації студентами в групі і розробка її практичного рішення на основі оцінки різних альтернатив, вибір кращої в контексті поставленої проблеми.

Метод case-study відносять до одного активних методів навчання. Перевагами методу конкретних ситуацій є [5]:

- використання принципів проблемного навчання – отримання навичок вирішення реальних проблем, можливість роботи групи на єдиному проблемному полі, при цьому процес вивчення, по суті, імітує механізм ухвалення рішення, він більш адекватний життєвій ситуації, ніж заучування термінів з подальшим переказом, оскільки вимагає не тільки знання і розуміння термінів, а й вміння оперувати ними, вибудовуючи логічні схеми вирішення проблеми, аргументувати свою думку;

- отримання навичок роботи в команді;

- вироблення навичок найпростіших узагальнень;

- отримання навичок презентації;

- отримання навичок прес-конференції, вміння формулювати питання, аргументувати відповідь.

При впровадженні кейс-методу доцільно враховувати наступне:

1. Метод кейсів повинен враховувати індивідуально-психологічні особливості кожного студента;

2. Для більшої ефективності метод кейсів слід вводити поступово (за принципом від простого до складного явища) на всіх періодах навчання.

3. Застосовувати таблицю критеріїв для оцінювання відповідей студентів.

Успіх застосування методу кейсів залежить від атмосфери необхідного мовного спілкування, яку викладач створює в групі. Важливо щоб студенти звикли, до такого спілкування захопилися, і стали разом з викладачем учасниками одного процесу.

Кейс-метод виступає специфічним методом організації навчання студентів – майбутніх менеджерів. У ньому дається наочна характеристика практичної проблеми, що має місце на реальних підприємствах, і демонстрація пошуку способів її рішення. Що дуже важливо для підготовки сучасного, мобільного, конкурентоздатного фахівця.

Кейс-метод дозволяє застосувати теоретичні знання студентів до вирішення практичних завдань. Метод сприяє розвитку у майбутніх менеджерів критичного мислення, вміння роботи в команді, аналізувати альтернативні точки зору та аргументовано обирати найефективніше управлінське рішення в проблемній ситуації. За допомогою цього методу студенти можуть удосконалити свої аналітичні навички, навчитися знаходити раціональне рішення ситуації, що розглядається.

Література:

1. Покосенко Е.А. Практическое применение методов, средств, приемов работы на уроке. Методические рекомендации / Е.А. Покосенко. – Екатеринбург, 2009. – 23 с.
2. Багиева Ш.М. Интерактивные методы – механизм (инструмент) формирования жизненных навыков / Ш.М. Багиева // Білім. – 2007. – № 6. – С. 9–10.
3. Алимов А. Использование в высших учебных заведениях интерактивных методов. Учебное пособие / А. Алимов. – Алматы, 2009. – 328 с.
4. Реутова Е.А. Применение активных и интерактивных методов обучения в образовательном процессе вуза / Е.А. Реутова. – Новосибирск: Изд-во НГАУ, 2012. – 58 с.
5. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения / А. Долгоруков. – Режим доступа до журн.: <http://evolkov.net/learn/methods/case.study.html>.

УДК 378.1

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

*Ляшенко О. С., магістр
наук. керівник: Вдовиченко І. Н. к. т. н., доцент
Криворізький національний університет*

Професійна підготовка вимагає узгодженості знань щодо техніки, технології та економіки сучасного виробництва та інтеграції знань суміжних професій, а тому головною якістю, якою має володіти сучасний конкурентоздатний фахівець, є професійна спрямованість. Термін «спрямованість особистості» був вперше використаний С. Рубінштейном, для пояснення спрямованості як цілісної властивості, яка регулює діяльність та визначається перевагою одних мотивів над іншими [5].

Професійне становлення особистості було досліджено у працях Б. Ананьєва, Л. Божович, О. Леонтєва, Б. Ломова, І. Кона, Г. Костюка, К. Платонова, С. Рубінштейна та інших вчених, які визначили специфіку різних підходів до вивчення цієї проблеми.

Професійне становлення особистості – це важливий компонент загального процесу розвитку особистості. Тому актуальною проблемою підготовки майбутніх фахівців є дослідження рівня їх професійної спрямованості як визначальної характеристики майбутнього спеціаліста, яка дозволяє особистості максимально виявити свої здібності у визначенні професії. Якщо розглядати поняття вибору професії як вибору майбутньої діяльності існує точка зору, що основним орієнтиром правильного вибору є професійний інтерес (професійна спрямованість) [4].

Процес професійного становлення – це процес саморозвитку людини впродовж всього її життя, під час якого відбувається становлення

особливих видів суб'єктної активності особистості на основі розвитку і структурування множини її професійно-орієнтованих характеристик, що забезпечують здійснення функцій пізнання, спілкування та регуляції в певних видах діяльності і на етапах її професійного шляху.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що підходи до визначення сутності спрямованості особистості є неоднозначними.

Так наприклад, Т. Кудрявцев визначає поняття «професійне становлення» як «тривалий, динамічний, багаторівневий процес, що охоплює кілька основних стадій: формування професійних намірів, професійне навчання, професійну адаптацію, часткову або повну реалізацію особистості в професійній діяльності» [3, с. 51].

Як вказує С. Максименко, сутність професійного становлення полягає в тому, що особистість, яка приймає на себе професійну роль, лише розпочинає засвоєння функціонального змісту професійної діяльності [1].

Проаналізувавши різні підходи щодо професійної спрямованості, було виявлено, що, з одного боку, вона розглядається як спрямованість всього навчального процесу ВНЗ на формування компетентної та розвинутої особистості майбутнього спеціаліста та розуміється як оволодіння спеціальними знаннями, навичками, вміннями. А з іншого боку, маючи на увазі психологічний підхід, професійна спрямованість розглядається як провідна, інтегральна та соціально зумовлена властивість особистості.

Отже, професійна спрямованість особистості – це така риса студента, яка передбачає розуміння й внутрішнє прийняття нею завдання та цілі професійної діяльності, а також суміжних інтересів, переконань, настанов, поглядів. Дані ознаки і компонентні елементи професійної спрямованості є показниками рівня її сформованості у студентів. Професійна спрямованість характеризується певною стійкістю (нестійкістю),

домінуванням мотивів (соціальних або вузькоособистісних) та перспективою життєдіяльності (далекою чи близькою).

Професійне становлення студентів ВНЗ – це багаторівневий процес, що складається з чотирьох основних стадій: виникнення професійних намірів на вступ до вищого навчального закладу; репродуктивне засвоєння професійних знань, умінь, навичок; професійна адаптація; реалізація особистості в праці. Перехід до кожної наступної стадії закладається під час попередньої і супроводжується виникненням ряду протиріч та кризових явищ.

Аналіз напрацювань дослідників з проблеми професійного становлення у ВНЗ (В. Гребнева, Н. Зенкова, С. Кусакіна та ін.) надав можливість визначити п'ять складових [2]:

1. Мотиваційна (бажання вчитися у навчальному закладі і бути студентом, виконувати обов'язки відповідно до нового статусу).

2. Інтелектуальна (наявність середнього рівня інтелектуального розвитку та необхідних знань і вмінь у межах навчальної програми).

3. Вольова (навички самоорганізації, вміння слухати, посидючість, внутрішня пізнавальна активність тощо).

4. Моторно-організаційна (висока швидкість читання і письма, навички роботи з текстом, розподіл та швидке переключення уваги).

5. Професійна (наявність знань про професію, самостійність вибору й усвідомлення його остаточним на даному етапі життя, бажання вчитися за обраною професією).

Мотивація діяльності є джерелом розвитку особистості, а отже й самостійності, як її якості. Не потребує підтвердження загальновідомий висновок, що саме мотивована діяльність виконує виховну та розвивальну функції. Тому визначення умов розвитку самостійності виступає в єдності з пошуком способів підвищення рівня сформованості домінуючих мотивів у процесі професійного навчання.

Уміння вчитися можна визначити як ступінь оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності в процесі засвоєння знань, умінь і навичок. Від першого етапу залежить успішність навчання в навчальному закладі, тому його можна вважати сенситивним періодом формування особистісно-професійних якостей.

Отже, професійна успішність сучасної особистості базується на складних психологічних процесах, пов'язаних із формуванням особистісної мотиваційної структури на засадах мотивації до ефективного використання особистісного і професійного потенціалу у здійсненні професійної діяльності.

Література

1. Волошина В. В. Теоретичний аналіз специфіки професійного становлення майбутнього психолога / В. В. Волошина // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої; Вип.8; Кам'янець–Подільський: Аксіома, 2010. - 832 с.
2. Гуревич Р. С. Навчально-виховний процес у професійно-технічних закладах / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія та ін. - Вінниця: ТОВ «Планер», 2010. - 330 с.
3. Кудрявцев Т. В. Психологический анализ динамики профессионального самоопределения личности / Кудрявцев Т. В., Шегурова В. Ю. // Вопросы психологии. - 1983. - № 2.
4. Мухина В. С. Возрастная психология: Детство, отрочество, юность: хрестоматія / : Мухина В. С., Хвостов А. А. - М.: Издательский центр «Академия», 2001. - 624 с.
5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / Рубинштейн С. Л. - СПб.; Питер, 2000. - 720 с.

УДК 37.07(06)

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМИ
«ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО
ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ»**

*Власюк В.В., магістрант Інституту економіки та бізнес-освіти
Науковий керівник: Кірдан О.П., к. е. н., доцент, завідувач кафедри
економіки та соціально-поведінкових наук
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

На основі нормативних документів та сучасних вимог до модернізації підготовки фахівців освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» з економічних спеціальностей, у тому числі спеціальності 051 «Економіка» передбачено компетентісну парадигму змісту вищої освіти. Відтак професорсько-викладацьким складом кафедри економіки та соціально-поведінкових наук Інституту економіки та бізнес-освіти розроблено навчально-методичне забезпечення з усіх навчальних дисциплін на компетентісних засадах урахуванням специфіки змісту та характеру пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, напрацьовано науково-методичне супроводження цього процесу [1–3].

При визначенні якості роботи студентів під час аудиторних занять із засвоєння теми «Формування фінансового потенціалу регіону» оцінюванню підлягають рівень теоретичних знань та практичних навичок, правильність та самостійність суджень при обговоренні питань, що винесені на семінарське (практичне) заняття, експрес-контролю у формі тестів тощо.

Самостійна робота студентів з теми може оцінюватися як: підготовка до аудиторних занять, самостійне опрацювання (конспектування) тем в цілому чи окремих питань, що не увійшли до лекційних, практичних

(семінарських, лабораторних) занять з дисципліни, написання рефератів (доповідей), есе, реферування першоджерел, проведення розрахунків, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка глосаріїв, конспектів навчальних або наукових текстів, їх переклад з іноземної мови; підготовка анотації, реферативні матеріали з публікацій тощо.

Література:

1. Кірдан О. П. Методичні підходи до формування компетентностей здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності «Економіка» / О. П. Кірдан // Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Методичний потенціал, тренди та формати трансформації Європейських освітніх систем». Тези доповідей. – Харків : ХНУБА, 2018. – С. 93–95.

2. Кірдан О. Л. Компетентнісний підхід як основа управління якістю вищої освіти / О.Л. Кірдан, О.П. Кірдан // Актуальні проблеми сучасної психодидактики : філософські, психологічні та педагогічні аспекти: Матеріали Другої міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 20-21 квітня 2018 року // FOLIA COMENIANA : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – С. 61-62.

3. Кірдан О.П. Нормативно-правове забезпечення розвитку вищої економічної освіти в Україні (1991–2018) / О. П. Кірдан // Управління навчальними закладами: теорія, історія, практика: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару : в 2 ч. Ч. 2. / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини ; [відп. за вип.: Кірдан О.Л.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. – С. 40-43.

УДК 378.147

**СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ»**

*Нікітіна А.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сьогодні міжнародні фінанси – це галузь формування економічних відносин, що найбільш динамічно розвиваються. Крім того, фондові ринки, банківська справа, фінансова діяльність транснаціональних корпорацій, державні фінанси – це ті сфери діяльності, які сьогодні перебувають не тільки в постійній взаємодії та взаємозалежності, але і відчують на собі значний вплив інтеграційних, глобалізаційних процесів. Спеціалісту з міжнародного бізнесу, будь-якому суб'єкту господарювання неможливо зрозуміти події, що відбуваються на ринку, якщо він не володіє достатнім рівнем підготовки у галузі світових фінансів. Ознайомившись з матеріалами даного навчального посібника, читач зможе розуміти та оцінювати матеріали стосовно світових фінансів, що публікуються в засобах масової інформації, світових рейтингових агенціях, робити власні виважені висновки та приймати обґрунтовані рішення щодо ефективності власних інвестицій та управління боргів, а також оцінювати якість та зміст національної та міжнародної економічної політики.

Вивчення дисципліни «Міжнародні фінанси» допомагає студенту оцінити процеси, які відбуваються у світовій економіці та зробити висновки про подальший розвиток суспільства.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування знань та умінь, розкриття теоретичних і практичних основ еволюції глобальних фінансів, структури міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів -

світового фінансового ринку, функціонування світових фінансових центрів, міжнародного банківського сектора, міжнародних та регіональних фінансових організацій, міжнародних валютно-фінансових операцій та регулювання міжнародних фінансових потоків. Вивчення даного курсу припускає попереднє освоєння у таких дисциплін: міжнародна економіка, макро- та мікроекономіка, фінанси, національна економіка.

Предметом дисципліни є система знань про світову фінансову систему, світовий фінансовий ринок та світові фінансові центри.

Основні завдання дисципліни полягають у формуванні системи знань, вмінь та уявлень щодо предмету навчальної дисципліни. По завершенні вивчення дисципліни студенти здобувають знання та уміння щодо таких основних компонентів навчальної дисципліни:

- сутність міжнародних фінансів та їх основні компоненти;
- основні засади координації політики країн у глобальному фінансовому середовищі; сутність, характерні риси і структурні елементи світового фінансового ринку; етапи розвитку світової валютної системи;
- загальні характеристики, види та учасників міжнародних валютних ринків;
- засади функціонування та особливості ринків євровалют;
- форми і види міжнародного кредитування;
- основні напрямки розвитку міжнародного ринку цінних паперів;
- умови формування та основні світові фінансові центри;
- особливості функціонування міжнародних банків та основні банківські операції на міжнародних ринках;
- методологічні аспекти аналізу, основні світові потоки та мотиви здійснення прямих іноземних інвестицій;
- особливості портфельного інвестування та управління фінансовими ризиками на міжнародних ринках;

- роль і місце міжнародних фінансових організацій в системі глобальних фінансів;
- механізм здійснення міжнародних фінансових операцій;
- особливості регулювання світових фінансових потоків;
- проблеми і перспективи інтеграції України в систему світових фінансів.

Крім того, студенти опанують вміння щодо аналізу платіжного балансу країни; визначення крос-курсів валют різними способами і фінансових результатів сторін міжнародної угоди від операційного валютного ризику; розрахунку вартості хеджування операційного валютного ризику на ринку короткострокових капіталів та визначення прибутків або збитків від проведеної операції хеджування; визначення форвардного курсу валюти на основі спот-курсу та валюти, яка продається за форвардним контрактом з премією, а яка з дисконтом; ідентифікації є позиції інвестора (на пониження чи на підвищення валютного курсу); розрахунку внутрішньої вартості опціону.

Таким чином, питання, які розглядаються у дисципліні «Міжнародні фінанси» мають важливе значення для майбутнього економіста, оскільки дозволяють сформувати знання та уміння у сфері міжнародних фінансів, розкрити теоретичні і практичні основи еволюції глобальних фінансів, структуру міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів, світового фінансового ринку, функціонування світових фінансових центрів, міжнародного банківського сектора, міжнародних та регіональних фінансових організацій, міжнародних валютно-фінансових операцій та регулювання міжнародних фінансових потоків.

УДК 371.11

**РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

*Добрянська О. М.,
завідувач навчально-методичної лабораторії природничо-математичних
дисциплінафедри природничо-математичної освіти
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР*

Питання розвитку та впровадження в Україні європейських стандартів у сфері державного управління середньою освітою є актуальним для сучасних трансформаційних перетворень, що мають місце в українській державі. З огляду на новітні перетворення органів державної влади в Україні, згідно з європейськими стандартами, постає проблема впровадження нового, демократичного підходу для задоволення потреб держави та громадськості в контексті регулювання державної освітньої політики. Врахування сучасного світового досвіду, осмислення власних традицій для українського суспільства буде безцінним [2].

Проблеми інноваційного менеджменту в освіті упродовж усього цивілізованого історичного розвитку людства були актуальними. Особливо суттєвого і змістового статусу вони набули в другій половині ХХ ст. Початок нинішнього століття час історичних підсумків і народження нових ідей. На зламі століть осмислюються знання, досвід, формується нове розуміння сенсу життя, створюється якісно нова модель суспільства. Це період активного розвитку й оновлення соціально економічної, суспільно політичної сфер життя, вироблення і впровадження нових технологій. Безперечно, на перший план виступає освіта як процес і результат засвоєння знань, розвитку, формування життєвої компетенції. Впровадження

інновацій в освіту є і потребою, і вимогою, і завданням, і об'єктивною реальністю. Держава відчуває нагальну потребу в освічених спеціалістах з високим рівнем культури, мобільності, творчості, адаптивності до соціально економічних змін, а також необхідність запроваджувати нові знання, використовувати сучасні способи передачі інформації та застосовувати інноваційні освітні технології [4].

На особливу увагу заслуговує міжнародна освітня стратегія. Вчитися треба: по-перше, для того, щоб знати; по-друге, щоб діяти; по-третє, щоб співпрацювати з іншими; по-четверте, щоб жити. «Людський капітал» є потужним джерелом економічного зростання.

Нарощування людського капіталу – це передусім зростання освітнього рівня, збагачення працівників знаннями, інтелектуалізація праці. Причому це не просто збільшення кількості людей з вищою освітою, воно супроводжується глибокими структурними змінами, які, у свою чергу, визначають структурні зрушення в економіці [7, с. 18].

Компетентність – це інтегративна характеристика особи, що відображає готовність і здатність людини мобілізувати набуті знання, вміння, досвід і способи діяльності та поведінки для ефективного вирішення завдань, які виникають перед нею в процесі діяльності. Компетентність означає стійку здатність до діяльності зі знанням справи, що включає: глибоке розуміння суті виконуваних задач і проблем, що розв'язуються; знання досвіду, що наявний у даній галузі, активне володіння його кращими досягненнями; вміння вибирати засоби і способи дії, адекватні конкретним обставинам; почуття відповідальності за досягнуті результати; здатність учитися на помилках і вносити корективи в процесі досягнення цілей [1].

Компетентнісний підхід у навчанні пов'язаний з особистісноорієнтованим і діючим підходом до освіти, оскільки торкається особистості студента та може бути реалізований і перевірений лише в

процесі виконання конкретним студентом визначеного комплексу дій. Слід зосередити увагу на використанні компетентнісного підходу до навчання дорослих, це можливе при здобутті другої вищої освіти (перепідготовки), навчанні у магістратурі, підвищенні кваліфікації, стажуванні [6].

В. Мельник зазначає, що теоретичне усвідомлення терміну „компетентність” дає можливість зробити такі висновки у сфері управлінської підготовки керівника ЗНЗ: 1. Компетентність керівника ЗНЗ передбачає постійне оновлення професійних знань, умінь і навичок у процесі підвищення кваліфікації та практичної діяльності, оволодіння новою інформацією для успішного застосування в конкретних умовах, тобто володіння оперативними і мобільними знаннями. 2. Компетентність керівника ЗНЗ – це не лише володіння знаннями, але потенційна готовність вирішувати завдання зі знанням справи. Компетентний керівник має не лише знати сутність проблеми, але й вміти вирішувати її на практиці, застосовуючи при цьому той чи інший метод, що найбільш придатний за даних умов та у даний час, тобто є адекватним. Тому другою важливою якісною ознакою компетентності є гнучкість діяльності, що забезпечує її адекватність до існуючих реалій та очікуваних результатів. 3. Компетентного керівника ЗНЗ виділяє здібність серед розмаїття можливих рішень обирати найбільш оптимальне, аргументовано відхиляти сумнівні, ефектні, але не ефективні рішення, що забезпечується розвиненим критичним мисленням особистості керівника [3].

На думку Л.Покроєвої, сучасний керівник навчального закладу повинен бути конкурентоспроможним. Процес оновлення сучасного загальноосвітнього навчального закладу стає можливим за умов забезпечення високого рівня професійної компетентності керівника навчального закладу, оволодіння ним новим управлінським мисленням за рахунок цілеспрямованої підготовки до управлінської діяльності,

безперервного підвищення професійної кваліфікації та самоосвіти, що призведе до набуття необхідних управлінських компетентностей [5].

Література:

1. Василенко Л. В. Професійна компетентність керівника школи / Л. В. Василенко, І. В. Гришина. – Х.: Вид. група «Основа», 2006. – 208 с.

2. Красівський О. Я. Правові засади реформування державного управління середньою освітою в українському суспільстві [Електронний ресурс] / О. Я. Красівський, С. І. Книшук // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2016. № 4. — Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=961>

3. Мельник В. К. Теоретичні засади формування фахової компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти / В. К. Мельник // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – № 1. – С.85-88.

4. Найдьонов І. Головні важелі в управлінні якістю освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?ida=636>

5. Покроєва Л. Д., Кравченко Г. Ю. Моделювання процесу професійного зростання керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/17/statti/pokroeva.htm

6. Рожнова Т. Є. Значення компетентнісного підходу для здійснення підготовки керівників навчальних закладів [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/19858/1/.pdf>

7. Чухно А. Нова економічна політика / А. Чухно // Економіка України. – 2005. – № 7. – С. 18.

УДК 37.07(06)

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА**

*Грунь І.О., магістрантка Інституту економіки та бізнес-освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науковий керівник: Кірдан О.П., к. е. н., доцент, завідувач кафедри
економіки та соціально-поведінкових наук
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

Реалізація засвоєння змісту навчальних дисциплін з підготовки фахівця з економіки ґрунтується на фундаментальних філософських ідеях, положеннях, що знаходять виявлення у сукупності основних методологічних, теоретичних і практичних концептів. У дослідженнях О.П. Кірдана схарактеризовано сутність європейських практик та вітчизняного досвіду формування соціально-економічних відносин агропромислового виробництві [1], формування соціально-економічних відносин між групами інтересів в агропромислового виробництві як складник розвитку економіки України [2].

Методологічним концептом у засвоєнні змісту теми «Організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення аграрного виробництва», на наш погляд, передбачено взаємодію таких підходів:

- парадигмальний підхід дозволив з'ясувати особливості організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення аграрного виробництва; визначити напрями розвитку його сучасної парадигми;
- хронологічний підхід дозволив простежити зміни та

виокремити основні періоди розвитку організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення аграрного виробництва;

- системний підхід дозволив здійснити аналіз організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення аграрного виробництва як певної сукупності елементів,

- синергетичний підхід зорієнтував на розгляд організаційно-економічного механізму фінансового забезпечення аграрного виробництва як об'єкта дослідження в постійному розвитку.

Отже, вважаємо, що методологічним підґрунтям засвоєння теми «Організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення аграрного виробництва» є використання парадигмального, хронологічного, системного та синергетичного підходів.

Література:

1. Кірдан О. П. Європейські практики та вітчизняний досвід формування соціально-економічних відносин агропромислому виробництві / О. П. Кірдан // Матеріали X Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток». Тези доповідей. Частина 3. – Харків: ХНУБА, 2018. – С. 45-47.

2. Кірдан О. П. Формування соціально-економічних відносин між групами інтересів в агропромислому виробництві як складник розвитку економіки України / О. П. Кірдан // Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та праві : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2018. – С. 189–191.

УДК 351.82: 330.341.1

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНИ

*Лагутін В. Л., ад'юнкт навчально-науково-виробничого центру
Національний університет цивільного захисту України*

Інноваційна сфера, як і будь-який інший сектор державного управління, не може успішно розбудовуватися сама по собі. Надто важливо створення й зміцнення зв'язків з усіма учасниками економічного життя регіону, держави й інших країн.. Для досягнення світового лідерства, державній політиці розвинених країн довелося подолати ряд етапів, зв'язаних як із загальноекономічним розвитком, так і з розвитком інноваційної сфери зокрема. Тому сліпе копіювання застосовуваних раніше методів не дає позитивних результатів, насамперед, у чинність серйозних відмінностей у споконвічних внутрішніх економічних умовах. Використання сучасних інструментів державної політики розвинених країн також неможливо без корекції на існуючі тенденції розвитку світових ринків і української економіки зокрема.

Проведена в кордонах регулювання національних економік, традиційна економічна політика усе більш втрачає ефективність, тому що найважливіші її інструменти (грошово-кредитна політика, ставки відсотка й технологічні інновації) досить залежать від глобальних тенденцій. Не настільки актуальний і бюджетний протекціонізм як спосіб підтримки промислового виробництва.

Держави, що прагнуть до збільшення добробуту й чинності своїх націй в умовах нової глобальної економіки, повинні конкурувати на міжнародній арені, намагаючись підвищити як загальну

конкурентоспроможність фірм, що перебувають під їхньою юрисдикцією, так і якість факторів проведення на власній території. Держава сьогодні переходить із рангу інституту, який фрагментарно фінансує інноваційний бізнес, у ранг повноправного партнера, що забезпечує функціонування інноваційної інфраструктури [1].

Для створення таких умов необхідна розробка чіткої і ясної стратегічної державної програми розвитку. Значною мірою вирішення даних завдань сприяють інноваційно - технологічні центри. Для вітчизняних технопарків характерні наступні напрямки: опто - і мікроелектроніка, нанотехнології, хімія й нові матеріали й т.п., тобто «швидкі» галузі.

Підтримка діяльності українських інноваційних центрів з коштів державного бюджету, здійснювана, зокрема, через Фонд сприяння розвитку малих форм підприємств у науково-технічній сфері - необхідна умова їх успішної діяльності. Її потрібно зберігати й розбудовувати - опираючись на реальні фінансові можливості бюджету. У цей час держава залишається основним джерелом фінансування інноваційних проектів, при цьому абсолютне вираження коштів, що направляються в науку, коливається від року до року й має тенденцію до скорочення. При переході до ринку очікувалося, що частки підприємства будуть фінансувати більшу частину видатків на науку й технологію, як це відбувається в країнах з ринковою економікою. Передбачалося, що саме частки підприємства будуть установлювати пріоритетні напрямки досліджень і формувати замовлення на науково-дослідну роботу у міру зростання їх попиту на науково-технічну продукцію. Збільшення фінансування інноваційної діяльності прогнозувалося за рахунок висновку контрактів з науково - дослідницькими інститутами й здійснення приватними підприємствами власних наукових досліджень і розробок. Однак, державне фінансування

істотне скоротилося, але попит з боку приватних підприємств на продукцію не привів до припливу недержавного фінансування.

Дана тенденція підтримується тим, що українські підприємства у фінансовому плані суттєво слабкіше закордонних і перебувають у нерівних економічних умовах, відповідно, не мають можливості інвестувати порівнянні кошти в НДР.

Слід зазначити недостатнє використання альтернативних джерел фінансування інноваційної діяльності в різноманітних формах. Відповідно до цього був розроблено схему, основною метою якої було показати ступінь привабливості фінансування інноваційного бізнесу для різних типів інвесторів.

У якості базових елементів інвестиційних схем були обрані:

1. Джерела фінансування: особисті гроші /гроші родини; гроші засновників / гроші акціонерів; державне фінансування, у тому числі гранти; кредити звичайних (комерційних) банків; кредити спеціалізованих банків; галузевий лідер, що прагне використовувати досягнення об'єкта фінансування й застосувати у своїй діяльності; інвестор, орієнтований на диверсифікованість (прагнучий розширити власну діяльність, насамперед, за рахунок фінансування побічного бізнесу, а потім, з різною ймовірністю, знову ж використовувати його для власної діяльності); інвестор венчурний (строго орієнтований на інноваційний бізнес).

2. Ціль фінансування: ідея; безпосередньо цикл (починаючи з виникнення ідеї, її інтелектуальної зашиті у вигляді патенту, потім організації підприємства й реального проведення); проведення; технологічний процес як частина проведення; торговельна марка; майбутні продажі; вхід у сегмент ринку; дослідження ринку; усунення конкурента.

3. Форма внеску інвестора:

Майновий у вигляді: будинку, спорудження; устаткування; оренда; лізинг.

Нематеріальний у вигляді:

- вкладень як ідея: патент, ліцензія, технологія (при цьому ідея розглядається як частина технології), організаційні таланти;
- вкладень в імідж: торговельна марка, технологія, надання частки ринку.

4. Результати, одержувані інвестором у випадку ефективного фінансування:

- для інвестора в особі держави: створення нових робочих місць, розвиток проривних технологій, додаткові вступи в бюджет;
- для автора ідеї: реалізація (визнання) ідеї, захист прав (патент, ліцензія), організація реального проведення (комерціалізація), дохід від використання ідеї, патенту, будь-який інший дохід;
- для інших інвесторів: дохід, співучасть (стає співвласником), власність (стає власником компанії, яка в минулому фінансувалася за рахунок інвестора).

5. Результати, одержані інвестором у ході негативного результату фінансування: застава; активи діючого підприємства; акції нового підприємства; патент; ліцензія [2].

Таким чином, на підставі запропонованих базових елементів формуються схеми фінансування об'єктів інноваційного бізнесу, при цьому невід'ємною частиною є віднесення їх до певної державно-управлінської організаційно-правової форми.

Література

1. Антонюк, О. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади / О. Антонюк // Персонал. – 2006. – № 10. – С. 58–65.
2. Цавганов. С.А. Государственная поддержка инновационной деятельности (опыт программ SBIR и STTR в США) / Управление инновациями. Становление и развитие малой технологической фирмы. Сборник статей / Под ред. Н.М. Фонштейн - М.: АНХ, 1999.

УДК 351.751

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

*Гуйда О., аспірант Навчально-науково-виробничого центру
Національний університет цивільного захисту України*

Останнє десятиліття в розвитку телекомунікацій дійсно можна назвати революційним. Саме в ці роки науково-виробничий потенціал галузі одержав широке комерційне використання. Змінилися й продовжують мінятися умови проведення. Прискорюється процес випуску виробів нової техніки й росте їхня наукоємність.

У господарському механізмі державного регулювання функціонування телекомунікацій вирішальну роль відіграє система державних регламентацій, тому що по типу формування й розвитку зв'язку ставиться до природніх монополій. Її відрізняють величезні первісні витрати капіталу, висока капіталомісткість проведення, а також лімітовані виробничі потужності, швидке розширення яких сполучено із труднощами як технічного, так і економічного характеру. Враховуючи величезну важливість галузі (у соціальному, економічному, військовому й політичному відношеннях), держава захищає й жорстко регулює її розвиток. У всіх високоіндустріальних країнах до початку - середини 90-х років, еволюція зв'язку здійснювалася в рамках державної (приватної - тільки в США) регульованій монополії.

Регулювання мережних галузей у комбінації з державною монополією в більшості європейських країн розглядається як відповідь на проблему природньої монополії мережних галузей. Дані правила торкаються сфер інвестицій, ціноутворення й доступу до ринків; каталог загальних зобов'язань з послуг і цін, що поширюється на незалежні компанії й приватні особи, регламентує розвиток телекомунікацій.

Характерно, що функціонування мереж було організовано не у формі окремої компанії, а у вигляді вертикально супідрядної державної монополії. Вертикальні монополії з дозволу держави поширилися на залізниці, телекомунікації й енергетикові. Тим самим була виключена конкуренція у використанні мереж, так само як і в сфері мережних послуг. Відбулася переоцінка послуг як у залізничних, так і в телекомунікаційних мережах Європи. Нова тарифікація за користування залізничними й телекомунікаційними мережами Європи відбулася тільки на початку 90-х років [1].

Будучи заснованими на комп'ютерному обміні, цифровій передачі сигналів, лініях зі скловолокна й на бездротових технологіях, сучасні телекомунікації являють собою ємний вид технологій. У чинність того, що багатонаціональні компанії відомі своєю особливою активністю в технологічно ємних секторах економіки, телекомунікації являють собою природне поле для інвестицій у зазначену сферу, особливо коли мова йде про модернізацію телекомунікацій при ліберальному політичному режимі.

На початку 80-х років з'явилося нове покоління служб і альтернативних засобів зв'язку. Для їхнього становлення й розвитку вже не потрібні такі гігантські інвестиції, як на спорудження телефонно-телеграфної мережі. Виникли реальні стимули залучення різноманітних форм приватного капіталу й, отже, конкуренції. Відповідно прискорюються інноваційні процеси як у виробництві техніки, так і в організації на її основі нових систем і служб зв'язку. Телекомунікації перетворюються у високорентабельний бізнес. Сектор відрізняється високим ринковим потенціалом і ефективністю інвестицій. Окупність останніх у нових службах (стільникової, радіотелефонної, супутникової, міжнародної й багатьох телематичних) досягається за 4-6 років. Тим більше, що віддача від розвитку традиційної телефонної мережі на практиці в 6-7, 5 рази перевищує первісні інвестиції.

Новий "виток" розвитку телекомунікацій, з погляду проведення елементів базової інфраструктури, досить капіталоємний. Тому промислові компанії змушені всіляко розширювати своє проведення для одержання "економії на масштабі"[2]. Їхня діяльність здобуває планетарний розмах. Фірми раціоналізують своє проведення, орієнтуючись на дешеву робочу силу й ринки з високим потенціалом попиту. Конкуренція на ринку послуг і встаткування зв'язку здобуває вкрай запеклий характер. Намітилася загальна тенденція до усунення монополії в області послуг зв'язки. Сфера зв'язку вступила в епоху реформування.

Реформи готувалися довго, особливо ретельно в Європі, де за національним "барометром" вивірявся кожний крок і прораховувалося "м'яке" входження в ринок із плавним переходом на непряме управління. У провідних країнах світу держава не зменшувала ступінь своєї участі у сфері телекомунікацій. Стимулювання конкуренції сполучається із твердим контролем, нові сегменти ринку відкриваються в певній черговості. При цьому сфера традиційних служб (телефон, телеграф) і інфраструктура базових мереж у більшості країн залишається мало порушеною конкуренцією. Головним важелем реконструкції телекомунікацій стала їхня денационалізація.

Література

1. Дегтяр А. О. Державно-управлінські рішення: інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення : монографія / А. О. Дегтяр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. – 224 с.

2. Семенченко А. І. Електронна модернізація державного управління / А. І. Семенченко // Державне управління : підруч.: У 2 т. Т. 2; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К.; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. – С. 219–224.